خوجا جاھان ئەرشى

دىۋانى ئەرشى

نەشرگە ئۇيۇشتۇرغۇچى : شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق ئۇيغۇر
كلاسسىك ئەدەبىياتى تەتقىقات جەمئىيىتى

نەشرگە تەييارلىغۇچى : مەھەممەتتۇرسۇن باھاۋىدىن

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر كلاسسىك
ئەدەبىياتىغا دائىر كىتابلار
تەھرىر ھەيئىتى ئەزالىرىنىڭ ئىسىملىكى

تۇمۇر داۋامەت (ش ئۇ ئا ر ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى تەتقىقات جەمئىيىتىنىڭ پەخرىي رەئىسى).

سىجىت ناسىر (كاندىدات تەتقىقاتچى)

مەمتىمىن يۈسۈپ (تەتقىقاتچى)

مۇھەممەت ئىسمايىل (ش ئۇ ئا ر ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى تەتقىقات جەمئىيىتىنىڭ مەسلىھەتچىسى)

ئابدۇرېھىم رەجەپ (دوتسېنت)

ئوبۇل ئىسلام (ئالىي مۇھەررىر)

جاڭ خۇڭچاۋ (كاندىدات تەتقىقاتچى)

قەييۇم تۇردى (I - دەرىجىلىك يازغۇچى)

ئىمىن تۇرسۇن (ئالىي مۇھەررىر)

شەرىپىدىن ئۆمەر (پروفېسسور)

مەھەممەتتۇرسۇن باھاۋىدىن (كاندىدات ئالىي مۇھەررىر)

ليۇ بىڭ (تەتقىقاتچى)

مۇندەرىجە

سۆز بېشى 1
نەشرگە تەييارلىغۇچىدىن 1
غەزەللەر 1
مۇستەھزاد 105
مۇخەممەسلەر 107
مۇسەممەنلەر 124
تەرجىئبەند 135
مەسنەۋىي 143
رۇبائىيلار 152
لۇغەت 154
فاكسىمىل 182

سۆز بېشى

ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى ئۇيغۇر مەدەنىيىتى خەزىنىسىنىڭ مۇھىم بىر تەركىبىي قىسمى. ئۇ قەدىمىيلىكى، كۆلىمىنىڭ ئىنتايىن كەڭلىكى، تۈرىنىڭ خىلمۇ خىللىقى، شەكلىنىڭ رەڭمۇ رەڭلىكى، مەزمۇنىنىڭ موللۇقى، دەۋرى جەھەتتە ئىزچىللىقى، بەدىئىي سەنئەت يېقىدىن دۇنياۋى سەۋىيىدە ياراتقانلىقى، تارىخىي ۋە رېئال ئىجتىمائىي تەربىيىۋى قىممەتكە ئىگە ئىكەنلىكى بىلەن خاراكتېرلىنىدۇ.

ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى كۆپ تەرەپلىمە تەتقىقات قىممىتىگە ئىگە بولۇپ، ئۇ ئۇيغۇر مەدەنىيىتىنىڭ بارلىق ساھەلىرىگە، مەسىلەن: پەلسەپە، تارىخ، ئېتنوگرافىيە، دىن، سەنئەت، جۇغراپىيە، لوگىكا، تىلشۇناسلىق، ئاسترونومىيە، ئەخلاق ۋە ئىنسانشۇناسلىق، ھوقۇقشۇناسلىق، ئۆرپ - ئادەت، تېبابەت، مىللەتشۇناسلىق، سىياسەت، ئىقتىساد، ھەربىي ئىشلار ... قاتارلىق ساھەلەرگىچە بېرىپ چېتىلىدۇ. بۇ مەنىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتىنى نوقۇل ئەدەبىي نۇقتىدىنلا ئەمەس، بەلكى ئىلىم - پەننىڭ باشقا بارلىق ساھەلىرى بىلەن بىرلەشتۈرۈپ تەتقىق قىلىشقا توغرا كېلىدۇ.

ئەجدادلىرىمىز ئۇزاق ئەسىرلەر داۋامىدا ئۆزىنىڭ ئەقىل - پاراسەت جەۋھەرلىرىنىڭ نامايەندىسى بولغان كۆپلىگەن قىممەتلىك ئەدەبىي مىراسلارنى قالدۇرۇپ كەتكەن. ئۇلار بۇ مىراسلار ئارقىلىق ۋەتەنپەرۋەرلىك، خەلقچىللىق، قەھرىمانلىق غايىلىرىنى ئىلگىرى سۈرگەن. ئىنسانىي سۆيگۈ - مۇھەببەتكە، ۋاپادارلىققا، ساداقەت ۋە سەمىمىيلىككە، چىنلىق ۋە گۈزەللىككە، ئادالەت ۋە ھەققانىيەتكە مەدھىيە ئوقۇغان. مۇناپىقلىق، زالىملىق، رىياكارلىق، ۋاپاسىزلىق، ساختىلىق، ياۋۇزلۇق، ئادالەتسىزلىككە نەپرەت بىلدۈرگەن. ئۆزلىرىنىڭ گۈزەل ۋە ئەركىن ھاياتقا بولغان ئىنتىلىشىنى، ئىزگۇ

ئارزۇ - ئارمانلىرىنى ئەكس ئەتتۈرگەن. ئۇلار بۇ خىل ئىلغار مەزمۇنلارنى بەدىئىي ئەدەبىيات تەقەززا قىلىدىغان گۈزەل شەكىل ۋە ۋاستىلەر ئارقىلىق كىشى ئەقلىنى ھەيران قالدۇرىدىغان يۈكسەك بەدىئىي ماھارەت بىلەن ئىپادە قىلغان.

ئەدەبىي مىراسلىرىمىز گەرچە تارىخنىڭ بوران - چاپقۇنلىرىدا دەۋر بارخانلىرى ئاستىغا كۆمۈلۈپ قالغان بولسىمۇ، لېكىن ئۇلاردىن زامانىمىزغىچە يېتىپ كەلگەنلىرىمۇ ئاز ئەمەس. كلاسسىك ئەدەبىي مىراسلىرىمىزنىڭ تۈرلۈك قول يازما نۇسخىلىرى قولدىن قولغا ئۆتۈپ، كۆچۈرۈلۈپ، خېلىلا كەڭ تۈردە تارقالغان. بۇ ئەدەبىي مىراسلار مەيلى سەنئەت جەھەتتىن بولسۇن، ياكى مەزمۇن جەھەتتىن بولسۇن بىزنىڭ بىباھا مەنىۋى بايلىقىمىزدۇر.

ئازادلىقتىن بۇيان ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى مىراسلىرىنى يىغىش، رەتلەش، نەشر قىلىش ۋە تەتقىق قىلىش جەھەتلەردە كۆپلىگەن ئۈنۈملۈك خىزمەتلەر ئىشلەندى. بولۇپمۇ پارتىيە 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 3 - ئومۇمىي يىغىنىدىن كېيىن مەركىزىي كومىتېت ۋە گوۋۇيۈەننىڭ ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ قەدىمكى ئەسەرلىرىنى يىغىش، رەتلەش، نەشر قىلىش توغرىسىدىكى بىر قاتار يوليورۇقلىرىنىڭ ئىلھامى بىلەن ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى ساھەسىدە تېخىمۇ كۆپ مۇۋەپپەقىيەتلىك ئىشلار ۋۇجۇدقا چىقتى. ھازىر خەلقىمىز ئارىسىدا ۋە مۇناسىۋەتلىك بەزى ئورۇنلاردا ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتىغا ئائىت يۈزلىگەن، مىڭلىغان قول يازمىلار ساقلىنىپ ياتماقتا. بۇ قول يازمىلار ئىچىدە ھازىرغىچە ئىلىم دۇنياسىغا مەلۇم بولمىغان ئاجايىپ نادىر نۇسخىلار، سىياھى ئۆچمىي دەپ قالغان يەككە - يېگانە نۇسخىلارمۇ بار. ئۇلار بىزنىڭ قۇتقۇزۇشىمىزنى، تەتقىق قىلىشىمىزنى كۈتۈپ تۇرماقتا. كلاسسىك مىراسلارنى قۇتقۇزۇشنىڭ شەرت - شارائىتى پىشىپ يېتىلگەن ۋە بۇ مىراسلارنى قۇتقۇزۇشقا جىددىي ئېھتىياج تۇغۇلغان بۇ ئاچقۇچلۇق پەيتتە، ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى تەتقىقات جەمئىيىتى ئۆزىنىڭ نىزامنامىسىدىكى ۋەزىپىسىگە ئاساسەن، دەسلەپكى قەدەمدە 30 پارچە كلاسسىك ئەدەبىي ئەسەرنى نەشر قىلىپ قۇتقۇزۇشنى پىلانلىدى. بۇ ئەسەرلەر قىسمەن قەدىمكى

ئۇيغۇر يازما يادىكارلىقلىرى، كۆپ قىسمى 16 - ئەسىردىن 19 - ئەسىرنىڭ ئاخىرغىچە بولغان ئۇيغۇر ئەدەبىياتى تارىخىدىكى مەشھۇر نامايەندىلەرنىڭ خاراكتېرلىك ئەسەرلىرىدىندۇر. بۇ قېتىم نەشرگە تەييارلانغان بۇ 30 پارچە ئەسەر ھازىرغىچە بىزگە مەلۇم بولغان تۈرلۈك قول يازمىلارنى ئەستايىدىل سېلىشتۇرۇش ئارقىلىق تاللاپ چىقىلغان مۇنەۋۋەر نۇسخىلاردۇر. يەنە بەزىلىرى باشقا نۇسخىلىرى تېخى بايقالمىغان، يەككە - يېگانە قول يازمىلاردۇر. بۇلارنى قۇتقۇزۇش، تەتقىق قىلىشتىن مەقسەت — قەدىمكىنى ھازىرقى ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇش ئارقىلىق ھازىرقى زامان ئۇيغۇر ئەدەبىياتىنى راۋاجلاندۇرۇپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈش يولىدا تېگىشلىك تۆھپە قوشۇشتىن ئىبارەت.

جەمئىيىتىمىز بۇ ئەسەرلەرنى نەشرگە تەييارلاشتا ئالدى بىلەن نەشرگە تەييارلاشنىڭ كونكرېت ئىلمىي پرىنسىپلىرىنى تۈزۈپ چىقتى. ئاندىن مۇناسىۋەتلىك مۇتەخەسسىسلەرنى تەشكىللەپ يۇقىرىقى پرىنسىپلار ئاساسىدا بۇ 30 پارچە ئەسەرنى نەشرگە تەييارلاشقا ئۇيۇشتۇردى.

بۇ ئەسەرلەرنى نەشرگە تەييارلاشتا ئەسلىگە سادىق بولۇش (ئەسەرلەرنىڭ تارىخىيلىقى، قەدىمىيلىكى، ئەينەنلىكىگە قەتئىي كاپالەتلىك قىلىش)، كلاسسىكلارنىڭ دۇنيا قارىشى، بەدىئىي ئۇسلۇبى ۋە تىل ئىشلىتىش ئالاھىدىلىكلىرىگە ھۆرمەت قىلىش، ئۇيغۇر تىلىنىڭ ھەرقايسى تارىخىي دەۋرلەردىكى خاس خۇسۇسىيەتلىرىنى ئىمكانقەدەر تولۇق ئەكس ئەتتۈرۈش، تېكستولوگىيىلىك قائىدىلەرنى قەتئىي ئىزچىللاشتۇرۇش قاتارلىق ئىلمىي پرىنسىپلارغا ئەمەل قىلىندى.

جەمئىيىتىمىز دەسلەپكى قەدەمدە قۇتقۇزۇشنى پىلانلىغان بۇ كلاسسىك ئەدەبىي ئەسەرلەرنىڭ نەشر قىلىنىشى پارتىيە مىللىي سىياسىتىنىڭ ئەمەلىي نەتىجىلىرىنىڭ بىرى بولۇپ، ئۇيغۇر مەدەنىيەت تارىخىدىكى خۇشاللىنارلىق مۇھىم ۋەقە ھېسابلىنىدۇ. كلاسسىك مىراسلارنى قۇتقۇزۇش ۋە ئۇنى كېيىنكى ئەۋلادلارغا يەتكۈزۈشتىن ئىبارەت بۇ ئۇلۇغۋار ئىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش جەريانىدا جەمئىيىتىمىز ھەر دەرىجىلىك پارتىيە ۋە ھۆكۈمەت

ئورگانلىرى، كۆپلىگەن كەسپىي ئورۇنلار، كارخانىلار، ئاممىۋى تەشكىلاتلارنىڭ، شۇنداقلا ئۆزىنىڭ مەدەنىي مىراسلىرىنى قەدىرلىگۈچى مەرىپەتپەرۋەر كىشىلىرىمىزنىڭ قىزغىن قوللىشىغا، ماددىي ۋە مەنىۋى ياردىمىگە ئېرىشتى. بۇ جەھەتتە ئۇلارغا سەمىمىي مىننەتدارلىق بىلدۈرىمىز.

ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى تەتقىقات جەمئىيىتى گەرچە يۈزلىگەن بېشقەدەم، ئوتتۇرا ياش ۋە ياش تەتقىقاتچى، مۇتەخەسسىسلەرنى ئۆز ئەتراپىغا ئۇيۇشتۇرۇپ، بۇ ئۇلۇغۋار ئىشتا قەدەم قويغان ۋە دەسلەپكى قەدەمدە بەزى نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈرگەن بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا كەڭ ئاممىنىڭ ۋە خەلقىمىز ئىچىدىكى ئىقتىدارلىق يوشۇرۇن كۈچلەرنىڭ يېقىندىن ياردەم بېرىشىگە، ماسلىشىشىغا موھتاج. شۇڭا، جەمئىيىتىمىز مۇشۇ مۇناسىۋەت بىلەن كۆپچىلىكنىڭ خىزمىتىمىزگە يەنىمۇ يېقىندىن ياردەم بېرىشىنى، يېڭىدىن بايقالغان كلاسسىك ئەسەرلەرنىڭ قول يازمىلىرىدىن ئۇچۇر يەتكۈزۈشىنى، شۇ ئارقىلىق بۇ خىزمەتكە بىۋاسىتە قاتنىشىشىنى مۇراجىئەت قىلىدۇ. تەجرىبىمىزنىڭ كەملىكى تۈپەيلىدىن كۆرۈلگەن كەمچىلىك ۋە سەۋەنلىكلەرنى ئۆز ۋاقتىدا تۈزىتىشىمىز ئۈچۈن قىممەتلىك پىكىرلىرىنى سۇنۇشىنى ئۈمىد قىلىدۇ.

ئاخىردا شۇنىمۇ ئېيتىپ ئۆتۈش كېرەككى، ئۇيغۇر ئەدەبىي مىراسلىرى دۇنيادىكى بارلىق مىللەتلەر ئەدەبىي مىراسلىرىغا ئوخشاش مۇئەييەن دەۋرنىڭ مەھسۇلى بولغاچقا، ئۇنىڭدا يا ئۇنداق، يا مۇنداق تارىخىي چەكلىمىلىكلەرنىڭ بولۇشى تەبىئىي ئەھۋال. شۇڭا، كلاسسىكلار ۋە كلاسسىك مىراسلارغا باھا بەرگەندە، تەتقىق قىلغاندا چوقۇم تارىخىي ماتېرىيالىزملىق نۇقتىئىنەزەر بىلەن مۇئامىلە قىلىشىمىز لازىم.

بۇ كىتابلار شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 40 يىللىقىغا سوۋغا قىلىندى.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق ئۇيغۇر كلاسسىك

ئەدەبىياتى تەتقىقات جەمئىيىتى

نەشرگە تەييارلىغۇچىدىن

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان كلاسسىك مىراسلار ئۈستىدىكى ئىزدىنىش چوڭقۇرلىشىشقا قاراپ يۈزلەندى. بۇ خىل يۈزلىنىش نەتىجىسىدە دەۋر بارخانلىرى ئاستىغا كۆمۈلۈپ قالغان كۆپلىگەن ئەدەبىي مىراسلار ئارقا ـ ئارقىدىن نامايان بولۇپ، ئۆزىنىڭ چوڭقۇر ئىجتىمائىي مەزمۇنى، يۈكسەك بەدىئىي قىممىتى بىلەن مەدەنىيەت خەزىنىمىزنى تېخىمۇ بېيىتىشقا باشلىدى. يېقىندىن تېپىلغان «دىۋانى ئەرشى» ئەنە شۇ قىممەتلىك مىراسلارنىڭ بىرى.

«دىۋان» نىڭ ئاپتورى خوجا ياقۇپ بولۇپ، ئۇ تارىختا «خوجا جاھان» نامى بىلەن مەشھۇر. «ئەرشى» ئۇنىڭ ئەدەبىي تەخەللۇسىدۇر.

خوجا جاھان ئەرشىنىڭ ھايات ـ پائالىيىتى توغرىلىق «تەزكىرەئى ئەزىزان»، «تارىخىي ھەمىدى»، «تارىخىي نادىرىيە»، «شەھنامەئى تۈركى» قاتارلىق مەنبەلەردە بەزى مەلۇماتلار ئۇچرايدۇ. بۇ مەنبەلەردە كۆرسىتىلىشىچە، خوجا جاھان «قارا تاغلىقلار» گۇرۇھىغا مەنسۇپ خوجا شۇئەيبىنىڭ نەۋرىسى، دانىيال خوجىنىڭ چوڭ ئوغلى بولۇپ، مىلادىيىنىڭ 1685 ـ يىلى خوجەنتتە تۇغۇلدى. بۇ يەردە شۇنى ئەسكەرتىپ ئۆتۈش كېرەككى، ئافاق خوجا ھاكىمىيەتنى چاڭگىلىغا كىرگۈزۈۋالغىنىدىن كېيىن، «قارا تاغلىقلار» غا قارىتا دەھشەتلىك تۈردە باستۇرۇش ئېلىپ باردى. شۇ مەزگىلدە خوجا جاھاننىڭ بوۋىسى خوجا شۇئەيب ئافاق خوجىنىڭ ئومۇميۈزلۈك قىرغىنچىلىقىدىن ساقلىنىش

ئۇچۇن بىر قىسىم « قارا تاغلىقلار » بىلەن كەشمىر ئارقىلىق 1677 ـ يىلى ئوتتۇرا ئاسىياغا چىقىپ كەتتى . ئوغلى دانىيال خوجەنتكە ئورۇنلاشتى . ئارىدىن سەككىز يىل ئۆتكەندە خوجا جاھان دۇنياغا كەلدى .

خوجا جاھان ئوتتۇرا ئاسىيا ۋە مەركىزىي ئاسىيانىڭ ئەينى دەۋرىدىكى مەدەنىي مەركەزلىرىدىن بولغان خوجەنت ، يەركەن قاتارلىق شەھەرلەردىكى مەدرىسلەردە ئىلىم تەھسىل قىلدى . بۇ جەرياندا ئۇ ئەرەب ، پارس تىللىرىدا كامالەتكە ئېرىشىپ ، ئۆز دەۋرىنىڭ مۇتەپەككۇرلىرىدىن بولۇپ يېتىلدى . بۇخارا ، سەمەرقەنت ئالىملىرى ۋە شائىرلىرىنىڭ ئەدەبىي ، ئىلمىي مۇھاكىمىلىرىگە ئىشتىراك قىلىپ بەلگىلىك شۆھرەت قازاندى .

1690 ـ يىلى يەركەن خانى ئارسلانخان (ئاقباشخان) نىڭ تەكلىپى بويىچە ئاتىسى دانىيال خوجا بىلەن بىللە يەركەنگە قايتىپ كەلدى .

1716 ـ يىلى سىۋانارابدان باشچىلىقىدىكى جۇڭغارلار تەرىپىدىن يەركەن خانلىقى يىمىرىلگەندىن كېيىن ، خوجا جاھان ئاتىسى بىلەن بىللە ئىلىغا سۈرگۈن قىلىنىپ ، جۇڭغار خانلىقىنىڭ نازارىتى ئاستىدا 14 يىل تۇتقۇنلۇقتا ياشىدى .

1735 ـ يىلى دانىيال خوجا ۋاپات بولغاندىن كېيىن ، خوجا جاھان تۇتقۇنلۇقتىن بوشىتىلدى ۋە پايتەخت يەركەندە 20 يىل دۆلەت ئەربابى سۈپىتى بىلەن ئىگىلىكنى تەرەققىي قىلدۇردى . مۇھەممەت سادىق قەشقەرى ئۆزىنىڭ « تەزكىرەئى ئەزىزان » ناملىق ئەسىرىدە خوجا جاھان ھۆكۈم سۈرگەن چاغلارنى سۇلتان ھۈسەين بايقارا دەۋرىگە ئوخشىتىدۇ .

دەرھەقىقەت ، شۇ دەۋردە سۇ ئىنشائاتى ، قاتناش ، مەدەنىيەت

قۇرۇلۇشى جەھەتلەردە ئۆز دەۋرىگە خاس بەلگىلىك تەرەققىياتلار بارلىققا كەلدى . يەركەندە يېڭىدىن ئېرىق ـ ئۆستەڭلەر ئېلىندى ، قەشقەر ـ خوتەن تاشيولىنى بويلاپ كۆپلىگەن قۇدۇقلار قېزىلدى ۋە لەڭگەرلەر ياسالدى ، بۇ ئارقىلىق قاتناش ئىشلىرى تېخىمۇ راۋانلاشتۇرۇلدى . شۇنداقلا خوجا جاھاننىڭ كۆرسەتمىسى بىلەن يەركەندە « ‹ئاق مەدرىسە › ناملىق بىر ئالىي ئوقۇش يۇرتى بىنا قىلىندى . بۇ ئوقۇش يۇرتى كېيىنچە ‹مەدرىسەئى خامۇش › دەپ ئاتالدى » ①

خوجا جاھان ئەرشى ئۆز ئەتراپىغا خامۇش ئاخۇن ياركەندى ، مۇھەممەد سىددىق زەلىلى ، خوجا سىددىق فۇتۇھى ، مىرئابىددىن ئاخۇندى ... قاتارلىق ئالىم ، شائىر ، تەرجىمانلارنى توپلاپ ئەدەبىي مەجلىسلەرنى تەشكىل قىلدى . نەتىجىدە ، كۆپلىگەن دىۋان ، غەزەلىيات ۋە داستانلار مەيدانغا چىقتى . خوجا جاھاننىڭ بىۋاستە تەۋسىيىسى بىلەن خامۇش ئاخۇن ياركەندى تەرىپىدىن فىردەۋسىنىڭ مەشھۇر داستانى « شاھنامە » ئۇيغۇر تىلىغا نەسرىي يوسۇندا تەرجىمە قىلىندى . « سىيەرى شەرىف » ناملىق چوڭ ھەجىملىك ئەسەرمۇ دەل شۇ دەۋردە ئۇيغۇر تىلىغا تەرجىمە قىلىنغانىدى .

يەنە بىر تەرەپتىن ئىدېئولوگىيە جەھەتتە سوپىزمنىڭ مۇتەئەسسىپ كۈچلىرىگە قارشى جىددىي كۈرەش ئېلىپ باردى .

خوجا جاھان ئەرشى 1756 ـ يىلى « ئاق تاغلىقلار » گۇرۇھىغا مەنسۇپ مۇتەئەسسىپ كۈچلەرنىڭ ۋەكىلى بولغان بۇرھانىددىن خوجا تەرىپىدىن پۈتۈن ئەۋلادى بىلەن قوشۇپ قەتلى قىلىندى .

---

① مۇھەممەد سادىق قەشقەرى —— « تەزكىرەئى ئەزىزان »

ئەرشىنىڭ ئىجادىي پائالىيىتى قاچاندىن باشلانغانلىقى ۋە قانچىلىك ئەسەر قالدۇرۇپ كەتكەنلىكى ھازىرچە بىزگە مەلۇم ئەمەس، ئۇنىڭ پەقەت «ئەرشى» تەخەللۇسىدىكى بىر قول يازما دىۋانى بىزگىچە يېتىپ كەلگەن بولۇپ، ئۇنىڭ بىر نۇسخىسى ھازىر ئاپتونوم رايونلۇق مۇزېيدا ساقلانماقتا. دىۋان خوتەننىڭ يىپەك قەغىزىگە خەتتى پارسى بىلەن ھەر بېتىگە 11 قۇردىن ئىككى قاتار قىلىپ ئىنتايىن چىرايلىق كۆچۈرۈلگەن، جەمئىي 132 بەت، فورماتى 21×12.5 س. م. قول يازمىنىڭ ئاخىرىغا خوجا جاھاننىڭ ئوغلى خوجا سىددىق فۇتۇھىنىڭ غەزەللىرى كىرگۈزۈلگەن. بۇ قول يازمىنىڭ قاچان، كىم تەرىپىدىن كۆچۈرۈلگەنلىكى مەلۇم ئەمەس. ئەينى ھالىتىدىن قارىغاندا ئۇنىڭ خېلى قەدىمىيلىكى چىقىپ تۇرىدۇ. يەنە ئۇندىن باشقا ئەرشى دىۋانىنىڭ ئۈچ نۇسخا قول يازمىسى قولىمىزدا ساقلىنىۋاتىدۇ. بىر قىسىم شېئىرلار يۇقىرىقى نۇسخىلار ئاساسىدا تولۇقلاندى.

«دىۋان» نىڭ بۇ قول يازما نۇسخىسىغا دىۋان تەرتىپى بويىچە ئەرشىنىڭ 90 غەزىلى كىرگۈزۈلگەن. ئۇندىن باشقا، دىۋان سەككىز رۇبائىي، بىر ساقىينامە، ئالتە مۇخەممەس، ئىككى مۇسەممەن، ئۈچ مۇھەببەتنامە، بىر مۇستەھزادنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

يۇقىرىقىلاردىن ئېنىق كۆرۈنۈپ تۇرۇپتۇكى، شائىر خوجا جاھان ئەرشى ئۆزىنىڭ لىرىك شېئىرلىرىنى كلاسسىك شېئىرىيەتنىڭ تۈرلۈك ژانىرلىرىدا، ئەرۇز ۋەزنىنىڭ خىلمۇخىل بەھرىلىرىدە ياراتقان ئىستېدادلىق شائىردۇر.

ئەرشىنىڭ ياراتقان شېئىرلىرى مەزمۇنىنىڭ چوڭقۇرلۇقى، تەپەككۇرىنىڭ ئوبرازلىقلىقى، تەسەۋۋۇر كۈچىنىڭ يۇقىرىلىقى، ھېسسىياتىنىڭ بايلىقى، تىلىنىڭ راۋانلىقى بىلەن خاراكتېرلىنىدۇ.

خوجا جاھان ئەرشى جۇڭغارلارنىڭ پاراكەندىچىلىكى، «ئاق تاغلىق» لار گۇرۇھىنىڭ ئىچكى قالايمىقانچىلىقىدىن ئىبارەت زىددىيەتلەر ئۆزئارا گىرەلىشىپ كەتكەن مۇرەككەپ بىر تارىخىي شارائىتتا ياشىدى. ئەينى دەۋر جەمئىيىتىدىكى بۇ خىل رېئاللىقلار ئەرشى دىۋانىدا ئەكس ئەتمەي قالمىدى.

ئەرشى ئىجادىيىتىدە مۇھەببەت تېمىسى ئاساسىي ئورۇندا تۇرسىمۇ، لېكىن ئۇ ئۆز نۆۋىتىدە رېئالىست سۈپىتى بىلەنمۇ مەيدانغا چىقىپ، خەلقپەرۋەرلىك، ۋەتەنگە مۇھەببەت، تەرەققىپەرۋەرلىكنى تەشەببۇس قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىللە ئۇ «ھىممەت ئەھلىنى تۇتقۇن قىلىپ، رەزىللەرنى ئازاد قىلغان زالىم، ۋاپاسىز تەتۈر زامان» دىن قاتتىق شىكايەت قىلىپ، ئەينى دەۋردىكى مەۋجۇت ئىجتىمائىي رېئاللىقنى چوڭقۇر ئەكس ئەتتۈرىدۇ.

شائىر يەنە «دۇنيادىكى مەۋجۇداتلار ئىچىدە خەلقتىنمۇ شەرەپلىك يەنە بىر مەۋجۇدىيەت يوق» لۇقىدىن ئىبارەت ئۇلۇغۋار پىكىرنى ئالغا سۈرىدۇ. شۇنداقلا دەۋر تەرەققىياتىغا توسقۇن بولۇۋاتقان تەسەۋۋۇپچىلىق ئېقىمىنى قاتتىق تەنقىدلەيدۇ ۋە تەقۋادارلىق قىلىپ چىقىش يولى تاپقىلى بولمايدىغانلىقىنى، ئەمدى باشقىچە يول تۇتۇش لازىملىقىنى چۈشىنىدۇ. ئەپسۇسكى بۇرھانىدىن باشچىلىقىدىكى قارا كۈچلەر شائىرنىڭ بۇ ئارزۇسىنىڭ تولۇق ئىشقا ئېشىشىغا يول بەرمىدى.

خوجا جاھان ئەرشى ئۇلۇغ سەنئەتكار ئەلىشىر نەۋائىنىڭ تراديتسىيىسىنى ئۆز ئىجادىيىتىدە ئىزچىل جارى قىلىپ، نەۋائى مۇقامى بىلەن ناۋا چەككەن لىرىك شائىردۇر. ئۇ ئۆزىنىڭ 30 ــ غەزىلدە:

گوييا يەر ئۆزرە گۈللار كۆرسەتۈر فەسلى رەبىئ،

سەفھەدە ئەرشى ئاچىلدۇرمىش گۈلى ئەشئارلار .

دەپ كۆرسەتكىنىدەك ، باھار زېمىننى گۈل بىلەن بېزىسە ، ئەرشى ئۆز دىۋانىنىڭ ھەر بىر سەھىپىسىدە شېئىرىيەتنىن ئاجايىپ چىرايلىق گۈللەرنى ئېچىلدۇرۇپ كەتكەن تالانتلىق شائىردۇر .

تۆۋەندە بىز شائىر قالدۇرۇپ كەتكەن شېئىرىي گۈلدەستىنى كىتابخانلارنىڭ ھۇزۇرىغا تەقدىم قىلىمىز .

غەزەللەر

1

ئەتلەئەت مىن جەبھەتىن ـ ساقى تەجەللىيۇل ـ ھۇدا ①،
مۇرشىدى ئەھلى ھەقىقەت ۋەجھ ئەيلەر ئىقتىدار.
ئوخشاماس كەئسىغە شەمسۇ كەيفىگە فەيزى مەسىھ،
لامەكان سەير ئولغۇسى بۇ نەشئەدىن تاتىغان گەدا.
غەم غۇبارى مەي خۇمارىدىن كۆڭۈل كۆزگۈسىدە،
ساقىيا، بىر جۇرئە تۇت ئانداغكى يوقتۇر غەمزىدا.
بادە زورىدىندۇر ئەل ئىچرە بەسى ئوتلۇغ فىغان،
يوقسە مەي گەر ئەرغەنۇن قانىدىن چېكەر تۈرلۈك سەدا.
قەترە ـ قەترە يەرگە تۆككەچ جۇرئەسىن مەيخارەلەر،
بولسە يۈز جان ھەر بىرىنى بىرگە ئەيلەر يۈز فىدا.
ساقىيا، مەي تەشنەسى مەندىن بۆلەك كىمدۇر بۇدەم،
مەي تەمامىن مەندە سىپقار، مەندىن ئەتكىل ئىبتىدا.
زەر قىزى كەيفىيەتى سەندەكلەدىن مەستۇردۇر،
بىلمەي ئەسرارىن نېچۈك نەفىنى قىلغۇڭ زاھىدا.
جامۇ مەي ئىسمىن جۇدا زىكر ئەيلەمەك مەرغۇب ئەمەس،
زىكرىنى ئەيلەر كىشى بىر ھەرف ئىلە قىلغاي ئەدا.
مەھۋ مۇتلەق بولسە ئانداغ بادە زورىدىن ئىرىپ،
قايدا قالسۇن بۇ كۆڭۈل جامىدا نەقشى مائەدا.
ئەرشىيا، مەي ئىچ دەما ـ دەم، قىلماغىل تەئخىر كىم،
« ئىشرەبۇ يائەييۇھەل ـ ئەتشان » ② كېلۇر ھەردەم نىدا.

---

① « ساقىنىڭ پېشانىسىدىن ھىدايەت نۇرى چاقنىدى »
② « ئەي تەشنالار، ئىچىڭلار ! »

2

زىھى تاپىپ نىشان ئاندا ، ئەمەس مەھرەم نىشان ئاندا ،
سىغىپ ئانداكى سىغماس نۇكتەئى ھەرفى بەيان ئاندا .
ئاتاپ ئاتىنى ئىسيان ئەھلى كۆڭلى ئەرسەسىدەكىم ،
يازۇقلار سەفلەرىن سىندۇرغالى ساھىبقىران ئاندا .
بۇ رەڭ خىلۋەتكى نې تاڭ بەلكى ئادەت بۇ دۇرۇر بولغاچ ،
كى تالىب مىزبان ، مەتلۇب بولغاي مىھمان ئاندا .
ھۇزۇرى غەيرىدىن گەرچە ھەرىمى قۇدس ئېرۇر فارىغ ،
كى تۇفراق ئۆزگەدىن تاپماقغە بولدى پاسبان ئاندا .
بۇ رەڭ بارماغلىقۇ كەلمەگىلىك ئاڭلاپ تىشلەبان بارماغ ،
تەجەللى جىلۋە قىلدى باربان خۇرشىدى سان ئاندا .
ۋۇجۇدى مەجمەئۇلبەھرەين رەھمەتدىن تاپىپ تەركىب ،
بىجۇز لۇتفۇ شەفائەت ئىستەسەڭ يوق ھەر قايان ئاندا .
نەبى ياخۇد مەلەك فەرز ئەيلەدىم گەرچە مەكان تاپمىش ،
زەمانى ئول مەكان تاپتى بىجۇز ئول ھەر زەمان ئاندا .
ھەرىمىكىم نە مىھر ئولغاي ئانىڭ يا ھەمدەمى ئەيسا ،
يوق ئېرمىش جىلۋەئى جاناندىن ئۆزگە ھېچ جان ئاندا .
ئاجايىب تۇھفە بۇ مىھمانغە چۇنكىم شەھ چېكىپ خۇشراق ،
يوق ئېرمىش جۇز مەتائى فەقر بەھرى ئەرمۇغان ئاندا .
مەكان گەر لامەكان ئېردى بەسى فەزلى شەرافەتدىن ،

يەقىن ئول نەۋئىكىم « قەۋسەين » ①دىن تاپتى مەكان ئاندا .
خەيالى ئاندادۇر گەرچە ئۆزى دەئۋات ئولمىشكىم ،
نې تاڭ ئېردى ئەگەر بولسە ئۆزى ھەم ھەر قاچان ئاندا .
يازۇقلارغە كى ئەفۋ ئىشكىن ئاچۇرماق ئىددىئاسىدىن ،
لەۋايى مەرھەمەت باشقە چىكىپ شاھى جەھان ئاندا .
بۇ خىلۋەت بەزمىدە مەھجۇر بولماغلىق تەرىقىدە ،
نەبى بولغاي ھەمان ئاندا ، ۋەلى بولغاي ھەمان ئاندا .
نەفۇسى قۇدسىلەر ئەۋجىگە يوق بىر زەررە كۇنجايىش ،
ئەجەب ئولدۇركى ، بۇ سۇرەت بىلە بولدى ئەيان ئاندا .
ئىلاھا ، بارچە جۇرمىن ئەفۋ ئېتەردە ئول شەفىئ ئولغاچ ،
فەرامۇش ئولماسۇن ئەرشى قۇلۇڭ ھەم ناگەھان ئاندا .

---

① « فەكانە قابى قەۋسەين ئەۋ ئەدنا » — ئىككى ياچاق مىقدارى ياكى ئۇنىڭدىنمۇ يېقىنراق يېقىنلاشتى (مۇھەممەد پەيغەمبەرنىڭ مىراجغا چىققان ۋاقتىدا تەڭرىگە قانچىلىك يېقىنلاشقانلىقىنى كۆرسىتىدۇ) . «قۇرئان كەرىم » 53 ـ سۇرە ، 9 ـ ئايەت .

3

جۇنۇن تاراجىدىن مەندە نې جان ، نې خانىمان پەيدا ،
نىشانى سورماغىل چۇنكىم ئەمەس نامۇ نىشان پەيدا .
كۆڭۈل يادىدا خۇرسەنددۇر ، خەيالى بىرلە جان خۇشتۇر ،
نە ھاجەت بولماسا ئول مەھ قاشىمدا ھەر زەمان پەيدا .
ھۇما گەر ئۇستىخانىم كۆرسە كىرپىك تارى دەپ باقماس ،
قاچان ئالەمدە مۇنداغ ئىردى جىسمى ناتەۋان پەيدا .
رەۋاجى ھۇسن ئۇچۇن چىھرەمنى كاھى ئەيلەمىش ئەز بەس ،
بولۇر گۇل ھۇسنى زاھىر بولسە گەر رەڭگى خەزان پەيدا .
مېنى كۆرگەنچە نەفرىن قىلماڭىز ، ئەي ئەھلى ئالەمكىم ،
جەھان ياخشىلىغى مەئلۇم ئەمەس گەر يوق يامان پەيدا .
جەھان مىكرىغە خۇرسەند ئولمايىن ئاھىستە باسغىلكىم ،
بۇ دەھر ئىچرە بولۇپدۇر فىتنەئى ئاخىر زەمان پەيدا .
فەلەك ئۇستىدە مىھرۇ يەر ئۆزە مەھۋەشلە مەھۋ ئولمىش ،
سەمەندىن سەكرەتىپ ئول شوخ بولسە ناگەھان پەيدا .
سۇجۇدى دەرگەھىدىن باش كۆتەرمە ، ئەرشىيا ، ۋەھكىم ،
جەھاندا بولمادى مۇنداغكى شاھى خۇردەدان پەيدا .

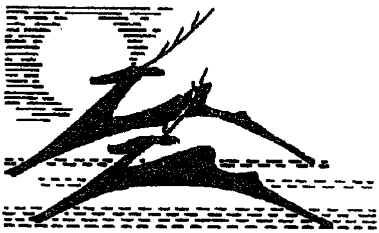

4

كۈندۈزۈمدۇر كېچە، ئۇل خۇرشىدى تابان بولماسا،
قامەتىم خەمدۇر، ئەگەر سەرۋى خىرامان بولماسا.
زاھىدا فىردەۋس ئارا جەۋرۇڭ تەماشاسىن نېتەي،
كۇلبەم ئىچرە گەر خەيالى ھۇسنى جانان بولماسا.
بەس، نەدىن دەرسەن بۇ يەڭلىغ سوزى ئەفغانىم كۆرۈپ،
بۇ كۆڭۈل گەر ئاتەشى ئىشقىدا گىريان بولماسا.
بۇلبۇلى شورىدە قايدىن كەسب ئېتەر ئېردى نەۋا،
گەر بۇ شورىش ئىلە كۆڭلۈم ئۆيى ۋەيران بولماسا.
دۇررى يەكتا تاپماس ئېردىكىم سەدەف ئىچرە ۋۇجۇد،
كۆزلەرىم ئەبرى ئەگەر مىھرىڭدە گىريان بولماس.
بارچە تەشۋىشى زەمانە چۇغز بىلكىم ئاشيان،
قىلماس ئېردى گەر بۇ كۆڭلۈم ئۆيى ۋەيران بولماسا.
گەر يىراق تاشلارسە ئول ھەم، خوب ئېرۇر، دەر ھېچكىم،
بىلمەس ئېردى لەززەتى ۋەسلىڭنى ھىجران بولماسا.
ئەرشى، يارىڭ نەقدى ئىمانىنى تاراج ئەيلەدى،
نېگە بەس ئول شوخ زالىم نامۇسولمان بولماسا.

5

خۇشا، ھۇسنۇڭ زۇھۇرى مەسجىدۇ مەيخانەدە پەيدا،
بولۇپدۇر ئىشقىدا ھەيرانۇ بىخۇد مۇئمىنۇ تەرسا.
بولۇپ ھۇسنۇڭگە زارۇ ئىشقىڭگە ئارامسىز ھەردەم،
يۈرۈرلەر شەمئىۋەش ھەربىر ساچىلىڭ باشىدا يۈز غەۋغا.
ئەگەر ئول گۇل گۈزەر قىلسە چەمەن سارى، بولۇر گۇللار،
بىرى مەستۇ بىرى بىخۇد، بىرى ۋالە، بىرى شەيدا.
قونۇپ سۆز شاخىغە بۇلبۇلدەك ئەتسەم نالە شەۋقۇڭدا،
بولۇر فەيزى فىغانىمدىن سەرا ـ سەر بەرگلەر گويا.
تۈشۈپ مەزمۇن رەڭگىنكىم، بۇ گۇل كۆڭلىگە سالغاچ بەرق،
گۇلىستانى سۇخەن ئىچرە بولۇر بىر نەۋئ گۇلى يەكتا.
نىچۈك ئەي ئاشىقى شەيدا، دىمەسسەن ۋەسفىدە گۇلرۇخ،
كىم ئول ئەكسى تۈشەر گۇللار گۇلىستان ئىچرەدۇر رەئنا.
دىمە، ئەي بىخەبەر، ئەرشنى كەمگوي كەم ئىستىئداد،
سەدەف بىر قەترەگە قانىئ بولۇپ تاپتى دۇرى يەكتا.

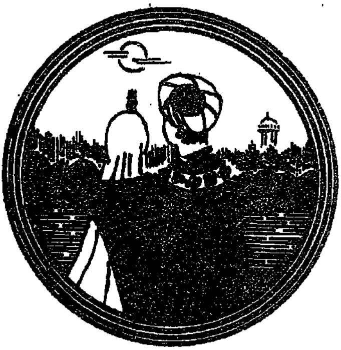

6

چىقىپ كەتتى تۈنى قاشىدىن قۇياشىم ئىزتىراب ئەيلەب ،
ئانىڭدەك دەيكى ، جان چىقمىش بۇ جىسمىمدىن شىتاب ئەيلەب ،
ۋىسالى جامىدىن بىر نەچچە كۈن سەرشار ئىدىم ، يارەب ،
بۇ كۈن كەتتى مېنى فۇرقەت خۇمارىدا خەراب ئەيلەب .
لەبىڭ يادىدا تۆككەن قان ياشىمدۇر كىم شەھىدى ئىشق ،
تەمەننا ئەيلەگۈم « يا لەيتەنى كۇنتۇ تۇراب » ① ئەيلەب .
ئاياغىڭ رەخشىنى فەرخۇندە ئۆزرە كۆزلەرىم سۈرتۈپ ،
ھەياتى تازە تاپمىش نۇشىدىن سامى گۇلاب ئەيلەب .
فەلەكدە مىھر ، گۇلشەن ئىچرە گۇللار يافراغىن ناگەھ ،
تەزەلزۇل ئىچرە سالدى ئارەزىنى پىچۇتاب ئەيلەب .
فىراقى رەڭگى رۇخسارى لەبىڭدە تۈنلەپۇ كۈنلەپ ،
سىرىشكىم يىغلارەم ھەر قەترەسىن دۇررى خۇشاب ئەيلەب .
دىيارى ھۇسنىدىن ئەزم ئەيلەسە كۇلبەم سارى ناگەھ ،
يولىنە كۆزلەرىم سەردابەلەر قىلغۇم پۇرئاب ئەيلەب .
يۈزۈڭ مىھرىدە كۆڭلۈم زەررە يەڭلىغ ئىزتىراب ئەيلەر ،
ساچىڭ يادىدا تۈنلەر تولغانۇرمەن پىچۇتاب ئەيلەب .
كىشىكىم تۈشتە كۆرسە ئول پەرىنى ، جىلۋەگەر يۈرمەس ،
نىگە ئەرشى كەبى تا روزى مەھشەر تەركى خاب ئەيلەب .

---

① « ئەي كاشكى مەن تۇپراق بولۇپ كەتكەن بولسامچۇ ! » « قۇرئان كەرىم » سۈرە نەبەئ ، 40 ـ ئايەت .

7

مۇھەببەتنامە يازدىم قانلىغ ئەشكىمدىن مىداد ئەيلەب ،
ئاڭا كۆز مەردۇمىن بەل مۇزمەر ئەتتىم ئېئتىقاد ئەيلەب .
سەلامەت يەتكەچ ئوق لۇتف ئەيلەباب شىرىن پەيامىڭنى ،
نە بولدى گەر ئىبەرسەڭ بۇ ھەزىن كۆڭلۈمنى شاد ئەيلەب .
سەبا يەتكۈرسە بۇ ئوتلۇغ پەيامىڭ دەرد ئىلە كۆڭلۈم ،
نى تاڭ فەرياد قىلسە ئەرغەنۇن بىرلە باياد ①ئەيلەب .
فىراقىڭ تۈنلەرى ۋەسلىڭ خەيالى گەر مۇيەسسەردۇر ،
پەرى گەر مۇمكىن ئېرمىشدۇر نە ئەيلەي ئىتتىھاد ئەيلەب .
بۇ بارىم بىرلە پاك ئىشكىڭدە گەر مۇمكىن ئەمەس سىغماق ،
كى بارى سەبقەي ئېردىم ھەرنە بارىمنى بېباد ئەيلەب .
كويۇڭدا مەن كەبى ئەۋۋارە بولغان زەئفلىغ ئىتلەر ،
سورارسەنمۇ گەھى ھالىن بۇ ئايتغان ئىتنى ياد ئەيلەب .
قاشىڭدىن كەمتەرىن قۇل كەلسە ئەرشى مۇھتەرەم تۇتمىش ،
گەھى جەمشىد ، گەھى خۇسرەۋ ، گەھى شاھى قۇباد ئەيلەب .

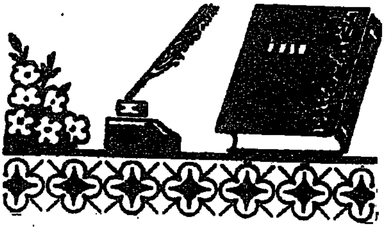

---

① بايـاد ـ بـايـات مـۇقامىنىڭ نامى بولۇپ ، بۇ يەردە قاپىيە ئېھتىياجى بىلەن « باياد » ئېلىنغان .

8

ئۆزى ئۆز ھۇسنىگە ئول مەھ مەيل ئېتەر كۆزگۈ كۆرۈب ،
سۇدا گويا تەلپىنۈر قۇش ئەكسىنى ئۇترۇ كۆرۈب .
ھىيلەگەر زاھىدنى كۆرگەچ ئىشق ئېلى بولمىش بۇ رەڭ ،
قەسدى جان ئانداغكى بۆركۈت ئەيلەگەي تۈلكۈ كۆرۈب .
ھەر نەچە زەخمىم ئارا بولغانسارى ئۇريان سۆڭەك ،
تاڭ قىلۇر ئالەم ئېلى جىسمىمدە بۇ كۈلكۈ كۆرۈب .
دۇد سالدىم كىرفىك ئىلە كەلمەكىن ئىستەر زەبەس ،
جەمئ ئولۇپ كەلمىش پەرى ھەر ساريدىن خۇشبۇ كۆرۈب .
نەچچە شامى غەمدە ئولسام ، بولمايىن فەرياد رەس ،
شاد ئولۇپ ئىلكىن قاقار بىللاھكى ئول مەھرو ① كۆرۈب .
دەھر بەريان ، شوخ بەريان زۇلم ئېتەر گەردۇن داغى ،
كۆرمەدىم مۇنداغ جەفا ئەھلىنى مەن ئەسرۇ كۆرۈب .
ۋەھمدىن ئۆرتەندى جانىم جانلار ئۆزرە داغكىم ،
قويغاندىن نەچچە يۈزدە خال ئەمەس بەلگۈ كۆرۈب .
كۆز قاراغى تۈشسە گەر ئول كۆزگە ئارتار شوخلۇق ،
غەيرىنىڭ چۇنكىم سەۋادىن پۇتراشۇر ئاھۇ كۆرۈب .
شەۋقى ئارەز تۈشكەن ئول گۇلگۇن مەگىز ياد ئەيلەمىش ،
ئەرشى ئاي رۇخسارىدىن گۇلبەرگ ئۆزە ياغدۇ كۆرۈب .

---

① ئەسلى نۇسخىدا « چىھرەم » دەپ يېزىلىپ قالغان .

9

تۇغمىش ئېردى ئىلگەرى مەشرىق سارىدىن ئافتاب ،
بۇلئەجەب پاتتىڭ سەن ئول سارى ، مېنى ئەيلەپ كەباب .
تولغانىپ تۈشكەن ساچىڭ يادىدا فۇرقەت تۈنلەرى ،
ياد قىلسام تولغانىپ بىلگىل بەسى مەن پىچۇتاب .
جانفەزا لەئلىڭ بىلە شىرىن سۆزۈڭ ، سىۋۇق كۆزۈڭ ،
قىلغۇسىدىن نەچچە كۈندۈر كۆزلەرىم بولدى پۇرئاب .
دەۋلەتى ۋەسلىڭ بىلە بىر نەچچە كۆڭلۈم ئېردى خۇش ،
فۇرقەت ئىچرە خەستە ئەيلەپ نېگە قىلدىڭ ئىجتىناب ؟
دىمە لېك ئەبرۇلەرىڭ تاقىنى ياد ئەتكەن زەمان ،
ئاقار ئانداغكىم ياشىم ئۈستىدە گەردۇندەك ھۇباب .
ئەي ، نە بولغاي كېلىبان كۆزۈمگە قويساڭ قارەدەك ،
سىزدى كۆزۈم قارەسى كەتكەن يولۇڭ سارى قاراب .
لەبلەرىڭ كەيفىيەتىن ھەردەم تەسەۋۋۇر ئەيلەسەم ،
ئىچەرەم خۇنابە ھەسرەت گاھى ھەم گۇلگۇن شەراب .
ناتەۋان جانىمغە جانا ئۇلفەتىڭ دەرمان ئىدى ،
ماڭا ئەمدى فۇرقەتىڭدىن نې تەۋان قالدى نې تاب .
يەتكەچ ئوق بۇ نامە بەرگىل سۇنبۇلۇڭدىن نەچچە تار ،
قىلسە خۇش كۆڭلىنى ئەرشى يىغلابان گاھى پۇراب .

10

سەيلى ئەشكىم لالەگۈندۇر لەئلى رەخشانىن كۆرۈب ،
خاتىرىم ئاشۇفتەدۇر زۇلفى پەرىشانىن كۆرۈب .
يەر ئۆزە پەيدا ئەمەس خىزر ، فەلەك ئۆزرە مەسىھ ،
بولدىلار پىنهان ئىكەۋ لەئلى دۇرەخشانىن كۆرۈب .
خۇسرەۋۇ فەرهادۇ مەجنۇن باش كۆتەرمەس روزى ھەشر ،
بۇ جەھاندا چۇنكى ئىشقىم شەئنە ئەلۋانىن كۆرۈب .
نەۋئەمان مىهرىدە فەھم ئەت ھەر سەھەركى سۇبھىنىڭ
كۆڭلەكىم چاكى ئىلە چاكى گەرىبانىن كۆرۈب .
باغى كىسرەتدە نىهانى ۋەھدەتى كۆردى كۆڭۈل ،
جىلۋە نەخلىستانىدا نەخلى خىرامانىن ① كۆرۈب .
سۇزى دىلدىن پەيكەرى قەقنۇسنىڭ كۆيگەنلەرىن
فەھم ئېتەرمەن بۇ كۆڭۈلدە سۇزى ھىجرانىن كۆرۈب .
قاشلارى ياسى ئوقىنىڭ تەككەنىنى بىلدى ئەل ،
خەستە ئولغان جاندا ھەريان زەخمى پەيكانىن كۆرۈب .
سەبز تەھ گۇلگۇن كۆرۈنۈر ھەر نەزارەم تۇتىسى ،
خىزر خەتتى بىرلە لەئلى شەككەر ئەفشانىن كۆرۈب .
بىنەۋا ئەرشى تىلەر رۇھى نەۋائىيدىن فۇتۇھ
مۇرغىزارى نەزم ئارا مۇرغى خۇش ئەلھانىن كۆرۈب .

---

① ئەسلى نۇسخىدا « خىرمان » دەپ يېزىلىپ قالغان .

11

ئانىڭ گۇلزارى ھۇسنىنى خەزانىدىن ئاسراغىل، يا رەب،
نىھالى قەددىن ئاسىي زەمانىدىن ئاسراغىل، يا رەب.
مېنى ئۇچراتماغىل ئول زاھىدى تەررار زەھرىگە،
كۆڭۈل ئەھلىن بەلايى ناگەھانىدىن ئاسراغىل، يا رەب.
قاچار بۇلبۇل گۇلىستان ئىچرە گەر چەكسەم فىغانلار ھەم،
چەمەن ھۇسنىنى ئول سۇزى فىغانىدىن ئاسراغىل، يا رەب.
قۇتۇرغان ئىت كەبى بەدمەست ئولۇپ ھەريان چىقار ئېرسەم،
جەھان ياخشىلارىنى مەن يامانىدىن ئاسراغىل، يا رەب.
تەنىم چۇن ناتەۋان لالە، يۈزۈم ھەمرەڭگى نەي ئولمىش،
بۇرەڭ ئەمدى ئىتابى مېھرىبانىدىن ئاسراغىل، يا رەب.
ئىتابى شوخدا كۆردۈم بەسى لۇتفۇ مۇھەببەتلەر،
نە دەي ئەمدىكى لۇتفى مېھرىبانىدىن ئاسراغىل، يا رەب.
بۇ ئىشقىم غەيرەتىدىن ئىككى ئالەمنىكى ئايتماسمەن،
نەزەرنى ئەمدى ئول ئىككى جەھانىدىن ئاسراغىل، يا رەب.
قايانىكىم مەيل ئېتەر جانان مۇھەببەت ئەھلى رىز ئەيلەپ،
كۆڭۈل ئىچرە نىھانراق ئانى جانىدىن ئاسراغىل، يا رەب.
ئۇلۇسنىڭ غارەتى ئىمانىغە گەر چىقسە ئول كافىر،
فەرامۇش ئولماسۇن ئەرشىكىم، ئانىدىن ئاسراغىل، يا رەب.

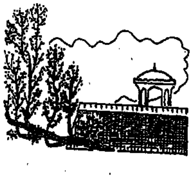

12

كېلۇرمۇ جان ئېلىگە گەھ دەبان جانانە ئاندىن كۆپ ،
ياساپ مەن ھۇجرەلەر كۆپ ـ كۆپ ، ئۇلۇغ كاشانە ئاندىن كۆپ .
مۇيەسسەر بولسە گەر ۋەسلى غەنىمەت بىلمەكۇ قۇتماق ،
كەتۈرمەكدۇر سۇراھى نەچچەۋۇ پەيمانە ئاندىن كۆپ .
بۇ دەم گەر قۇيسە جامى مەي ئالىپ ئىلكىگە ئول ساقى ،
جەۋاھىرلار باشىدىن ساچماقۇ دۇردانە ئاندىن كۆپ .
قىلۇر ھەركىم چۇ ئۇسرۇك نەرگىسىن يادى ، نە ھاجەت مەي ،
ئېرۇر خۇمخانەلەر ھەريان بۇدەم مەيخانە ئاندىن كۆپ .
گەر ئول مىھر نۇزۇل ئەتمەكنى ھەر يەرگە خەيال ئەتسە ،
مۇھەييا ساغەرى گۇلفام مىناخانە ئاندىن كۆپ .
ئۇزارى شەۋقى ئولغاچ جىلۋەگەر بۇ خىلۋەت ئىچرە ، ۋەھ !
گۆيەر شەمئى جەھان ھەر تۈن داغى پەرۋانە ئاندىن كۆپ .
مەگەر تەشرىف ئەتسە ، ئەرشىيا ، سال پەردەسىدىنكىم ،
كۆزۈڭ مەئۋالار ئەيلەپ مەسنەدى شاھانە ئاندىن كۆپ .

13

ئەزدى كۆڭلۈم جىلۋەگەر كۆرگەچ بۇ رەڭ ئاقىل يىگىت ،
بەرقەدەك جەۋلان قىلۇردا ھەر تەرەف مايىل يىگىت .
سۈرگەلى قەتلىم فۇسۇنى كۆز بىلەن مەسرۇر مەن ،
كىم فۇشەيمان ئولماغاي ، يا رەبكىم ، ئول قاتىل يىگىت .
پەرتەۋى ھۇسنۇڭ قەمەرمۇ ، لەززەتى لەئلى شەكەر ،
بولۇبان شىرىن سەمەر ھەر سۆزىدىن ھاسىل يىگىت .
نې ئۈچۈن ئەھلى جەھان ئىشقىدا كامىل ئولماسۇن ،
كىم ئېرىلمەي دەرسى ئىشق ئەيلەرگەدۇر قابىل يىگىت .
كۆرگۈزۈپ ئارەزدە خالى كۈن چاغى يەلدا كەبى ،
روزىگار ئېلتۈرنى بىزگە ئەيلەدى مۇشكىل يىگىت .
ئەيلەمىشمەن ئاڭلاماي قادىرلىغىم ۋەسفىن ھەۋەس ،
كىم قاچان ئەيلەر قارىنى بەزمىگە داخىل يىگىت .
مۇمكىن ئېرمەس ، ئەرشىيا ، ھۇشغە كەلمەك تا ئەبەد ،
مەستدۇر كۆرگەچ بۇ يەڭلىغ مەستى لايەئقىل يىگىت .

14

كۆردى كىم ئالەمدە مۇنداغ شوخ بىپەرۋا يىگىت ،
خۇلقى خۇش ، ئايىنە دىلكەش ، ھەيئەتى زىبا يىگىت .
قاش ھىلالى ، ئېيدى كىرپىك ، ناۋەكى دىلدۇز ئېرۇر ،
قەددى ئەرئەر ، لەئلى شەككەر ، كۆزلەرى شەھلا يىگىت .
ئىستەسەم گەرچە پەرى رولار تەمامىن دەھر ئارا ،
بارچەسى خۇر ـ مىھر ، بۇ بىر گەۋھەرى ۋالا يىگىت .
نېگە ۋەسلىڭ فۇرقەتىدىن مېنى قىلغۇڭ تىيرە روز ،
كىم شېئار ئەيلەپ ئۆزۈڭگە مۇنچە ئىستىغنا يىگىت .
مەستمەن بىر باقماغىدىنكىم ، جەھانغە كەلمەگەي ،
كۆزلەرى جامى بىلە مۇنداغ قەدەھ پەيما يىگىت .
مۇمكىن ئېرمەس مەھجەبىنلەرغە بۇ رەڭ ھۇسنۇ جەمال ،
بۇ جەھەتدىن ئۆزى ئۆز ھۇسنىگەدۇر شەيدا يىگىت .
مۇمكىن ئېرمەس دەھر ئارا بۇ شەكل ئىلە بىر كافىرى ،
بۇ كەبى ھەيئەت ئارا ھەم يوقتۇرۇر ھاشا يىگىت .
يارۇدى شەمئى تەجەللى يا مەگەر كىم ياغدى نۇر ،
تىيرە كۇلبەمنى تۈنەكۈن ئەيلەدى مەئۋا يىگىت .
نەچچە بىپەرۋا ئېسەڭ گەر ھۇسنى ئىستىغناسىدىن ،
قىلغاي ئېردىڭ گاھى ـ گاھى ئەرشىغە ① پەرۋا يىگىت .

---

① ئەسلى نۇسخىدا « ئەرشىيا » دەپ يېزىلىپ قالغان .

15

ئاھكىم، كەتتى بۇ ئاقشام مېنى زار ئەتكەن يىگىت ،
شىش پەر مىژگان بىلە جانىم فىگار ئەتكەن يىگىت .
ئاچىبان گۇلدەك يۈزىن ئەيلەپ كۆڭۈل سەھنىن چەمەن ،
بىر نىگاھى تىغىن ئاندا خار ـ خار ئەتكەن يىگىت .
دېمەدىم شەيدا بولاي ئۆزلۈكدىن ئۇل جادۇسىنە ،
ئاسراسام ھەر چەند كۆڭۈلنى ئىختىيار ئەتكەن يىگىت .
ئەيلەر ئېردىم بىر ئۆزۈم دەئۋايى ئاشىقلىق ساڭا ،
ئاقىبەت يۈز مۇنچە مەندىن شەرمىسار ئەتكەن يىگىت .
بىر كېچە كۇلبەم يارۇپ، بۇ شەمئى ۋەسلى ماھۋەش
بەلكى يۈزىن يۈز تەجەللى ئاشكار ئەتكەن يىگىت .
مەن ۋەفاۋۇ مېھر ئايىنىنى خۇ قىلغان سارى ،
سەن جەفاۋۇ جەۋر رەسمىينى شىئار ئەتكەن يىگىت .
ئانەشى لەئلىڭ ئىلە ئۇستىدە خالىڭ داغىدىن
ئاھكىم، بۇ خەستە كۆڭلۈم لالەزار ئەتكەن يىگىت .
ئالىبان مەندىن قەرارىم، سەبرۇ ھۇشۇم بىدەرىغ ،
بەلكى يۈز مەندەكنى ھەردەم بىقەرار ئەتكەن يىگىت .
ئەرشىيا، گەرچە نەۋائى ھەم ئەسىر بولمىش ئىكەن ،
بولماغاي مۇنداغ ئانى دىۋانەۋار ئەتكەن يىگىت .

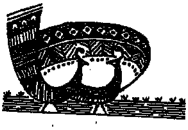

16

ئەي كۆڭۈل ، دەۋران غەمىدىن سۆز دېمە خۇنابە يۇت ،
ئاندىن ئەيلە غۇنچەدەك كۆڭلۈڭگە قۇۋۋتى لايەمۇت .
يادى ۋەسلىڭدىن ئېتىپ مەھزۇن كۆڭۈل سەرمايەسىن ،
لەئلىڭ ئارمانىن قىلاي مەرجان كەبى جانىمغە قۇت .
نەچچە ئۆزلۈك رىشتەسىگە قىلغانىن ۋابەستەلىك ،
ئال ئاچىغ مەيلىك قەدەھ سىپقار دەمى ئۆزنى ئۇنۇت .
كۆز يۇمۇلماستىن بۇرۇن كۆرسەت جەمالىڭ ، ئەي ھەبىب ،
ئاق ساقالىم قار كۆرۈنۈپ قۇرۇتۇر قىلماقغە ھۇت .
چار فەسل دەير ئىچىدە فارىغ ئېرمەس غۇسسەدىن ،
چەك مۇغەننى چارگاھىڭ ، كەل ، بۇ كۆڭلۈمنى ئاۋۇت .
دەھر ئەسبابىن نېتەرسەن كۆر ھەۋادىس ئوقلارىن ،
كەيگەنىڭدۇر گەر ساۋۇت ، پەرران ئۆتەر ، كۆڭلۈڭ ساۋۇت .
كارۇ بارى دەھر ئارا يوقدۇر تەفاۋۇت ئەي خىرەد ،
غەم يېمە كۆپ ، غەم غۇبارىدىن ئۆزۈڭ مەسرۇر تۇت .
دىلرەبالار قەسدىن ئەيلەپ بولماغىل مەغرۇر كىم ،
شاھىدى دەۋران ساڭا گەر كۆرسەتۇر بادى بۇرۇت .
چۇن نەزەرگە تىيرەلىك يوق چەرخ مىھرىن كۆردىكىم ،
كويى گەردىن سۆرمە ئەيلەپ ، ئەرشى ، كۆزۈڭنى يارۇت .

17

كۆز فىداسى قىلغالى كۆڭلۈم قىلۇر جان بىرلە بەھس ،
دىن قىلۇر تاراج ئالۇرغە بەلكى ئىمان بىرلە بەھس .
زۇلفى ئۆلتۈرمەككە يۈز تىرگۈزگەلى قىلمىش جەدەل ،
چۈن قىلۇر يەلدا تۈنى خۇرشىدى تابان بىرلە بەھس .
ئابىھەيۋان نىگە بولسە جىلۋەئى خىزرى مەسىھ ،
قىلماغاي ھەددىن ئاشىپ ئول لەئلى خەندان بىرلە بەھس .
سۆز دېمە رەسۋالىغىم ئەنىڭ ئەيلەبان ، ئەي شەھر كىم ،
ئەقل ئېلىگە خوب ئەمەسدۇر قىلسە ھەيران بىرلە بەھس .
بۇيى لەب ئول دەھر ئارا ھەر يان ساچىلۇر گەر نەسىم ،
قايدىن ئەتكەي تۈندە ئول زۇلفى پەرىشان بىرلە بەھس .
لەئلى يوقكىم يادى مەردۇم تىرگۈزۈر ئۆلگەن كۆڭۈل ،
ئار ئېتەر ئاندىنكى قىلماق ئابىھەيۋان بىرلە بەھس .
زۇلم چاغى گەر بىر ئاي گەر دېسە ، ئەرشى ، چەك نەۋا ،
كىم ئەجەل مۇجىبىدۇر ھەركىمكى سۇلتان بىرلە بەھس .

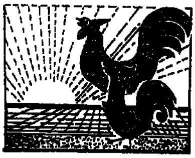

18

ئېرۇر دەردىم نىھايەتسىزكى مەن جانىمدىن ئايرىلغاچ ،
نە تەنھا جانىم ئېردى ، بەلكى ئىمانىمدىن ئايرىلغاچ .
كۆرۈڭ ھەجر قارارتتى روزگارىم يوق قارالىقدىن ،
قالىپ زۇلمەتدە سەندەك ماھى تابانىمدىن ئايرىلغاچ .
يۈزۈڭ ئۆزرە ئەرەقلەر يادى كۆزۈمنى پۇرئاب ئەيلەپ ،
دەۋا تاپماي قالىپ دەرد ئىچرە دەرمانىمدىن ئايرىلغاچ .
بېلىڭ ئارمانىدا مەندە نېچۈككىم قالمادى دەرمان ،
كى سەندەك شوخ نەبىئى ، شوخ جەۋلانىمدىن ئايرىلغاچ .
ماڭا مۇمكىن ئەمەس بۇ كۈن بۇلاردىن بىرى ھەم ئەسرۇ ،
سىنىڭدەك نۇشى جان ، خۇرشىدى رەخشانىمدىن ئايرىلغاچ .
فىراقىم زورىدىن گاھى بارىم بەرباد ئەيلەرمەن ،
كى سەندەك بىر سۇخەن فەھم سۇخەندانىمدىن ئايرىلغاچ .
كى ئاندىن سەۋتى دىلكەش بۇ مىنىڭ تارىمغە يەتكۈرگىل ،
نەۋا تۈرلۈك چىكەي شەمئى شەبىستانىمدىن ئايرىلغاچ .

……………………………………………………………

① ……………………………………………………………

---

① بۇ يەردە ئىككى مىسرا چۈشۈپ قالغان بولۇشى مۇمكىن .

19

كۆڭۈل مىژگان خەدەڭگىلىك كۆزلەرىڭدە ناگەھان كۆرگەچ ،
ھەراسان يەلدەك ئولمىش كافىر ئىلكىدە سىنان كۆرگەچ .
سۇ ئىچكەن كۆز ياشىمدىن فەھم ئېتىپ سورماڭ كۆڭۈل چاكىن ،
جەفا شەمشىرىنى رەڭگىن سىتەم تىغىدا قان كۆرگەچ .
تىكىلمىش كۆزلەرى كۆڭلۈمدە تائەت نەقدىن ئەتسەم جەمئ ،
سىتنىز ئانداغكى غارەتگەرلەر ئەيلەر خانىمان كۆرگەچ .
كۆزى مىژگان چىن جان قەسدىغە تىير ئەيلەر ئانداغكىم ،
سىنان نەۋكىن قاراقچىلار ئىتىكلەر كارۋان كۆرگەچ .
دېگەيلەركىم مەساس ئولماق ئۈچۈن ئاي كۆكدىن ئەتمىشدۇر ،
ئاياغىڭ نەقشىدىن فەرخۇندە يەر ئۆزرە نىشان كۆرگەچ .
يۈزۈڭ شەۋقىنى زۇلف ئىچرە سەئادەت ئەھلى جۇرم ئەيلەر ،
تەجەللى يەر يۈزىنى قىر كۈنۈ تۈندە ئەيان كۆرگەچ .
مۇنەۋۋەر يەر ئۆزە تەم ـ تەم ئەرەقلەرگە مىسال ئەتمەك ،
نەچە رەخشەندە ئەختەرلەرگە ئاي بىرلە قىران كۆرگەچ .
كۆزۈم ئاقۇ قاراسى ئالىشىپ تۆككەن ياشىم فەھم ئەت ،
بولۇتلار يامغۇرىدىن دېمەكىم مۇھلىك قىيان كۆرگەچ .
ۋەفاسىزدۇر جەھان بىھبۇدى ، ئەرشى ، بولماغىل خۇرسەند ،
نەچە كام ئەھلىدىن ئارتۇق ئۆزۈڭنى كامران كۆرگەچ .

20

ئەي ، كۆزلەرى نەرگىس ، خەتى رەيھان ، قەدى شەمشاد ،
بۇلبۇل كەبى ئىشقىڭدا ئىشىم نالەۋۇ پەرياد .
جان مۇلكىنى سەئى ئىلە نەھاجەت ئاڭا بۇزماق ،
بىر نىمى نىگاھى بىلە كىم ئەيلەدى بەرباد .
شىرىن لەبىنىڭ يادىدا بىر لەيلىۋەشىنىڭ ،
قان يۇتغان ئەمەس مەن كەبى مەجنۇن ئىلە فەرھاد .
كۆڭلۈم قۇشى كۆپ خەستە دۇ مىژگان ئوقىدىنكىم ،
سەيدىگە ئانىڭ ئېردى مەگەر كۆزلەرى جەللاد .
ئوقۇپ تۈنۇكۈن زەمزەمە قىلغۇم سەبەقى ئىشق ،
چۇنكىم يەنە ھەرفى ماڭا ئۆرگەتمەدى ئۇستاد .
گەر تۈشسە سىنىڭ بەندەلىكىڭ تەۋقى بويۇنغە ،
بولغۇمدۇ بۇ ھالەتدە ئىكى كەۋندىن ئازاد .
كىم ئول پەرىسىز قىلغۇسىدۇر دىۋە تەسەۋۋۇر ،
ئەرشىكى ئانىڭ بولسە چۇ ھەمخابە پەرىزاد .

21

خەيالى شۇئلەئى رەڭگىن قوياشىم قىبلەگاھىمدۇر ،
دەمى فىكرى ھىلالى نازەنىنىم سەجدەگاھىمدۇر .
مەيۇ مەيخانەنىڭ دائىم رەۋاجى مەندىن ئولغاندىن ،
رىياۋۇ زۇھد ئېلى فەرياد ئەيلەپ دادخاھىمدۇر .
يۈزى مەيگۈن ئەمەس قانلىغ ياشىم تەئسىرىدۇر ، بىلكىم ،
قارا كاكۈل ئەمەس باشىمدا پۈتكەن دۇدى ئاھىمدۇر .
دېسەڭكىم : « يوق ھەدىڭ ۋەسفىمدە سۆز سورماق ، ئەلىم تۇتماق »
جەۋابىم ئولدۇرۇر كىم : « ئۇز كۇرۇنى ① » ھەق گۇۋاھىمدۇر .
قاچان ۋابەستە ئولغۇم رىشتەئى ئىشقىڭغە ئۆزلۈكدىن ،
ماڭا لېكىن ئەسىر ئولماق چۇ تەقدىرى ئىلاھىمدۇر .
نە ھەد مەھجۇر ئەرشىگە ۋىسالىڭ ئىددىئا قىلماق ،
سۇلۇك ئىچرە ۋەلې « ئەھبەبتۇ ئەن ئەئرىف » ② پەناھىمدۇر .

---

① « مېنى ياد ئېتىڭلار » سۈرە بەقەرە . 152 ـ ئايەتنىڭ باش قىسمى .
② « سېنى تونۇشقا مۇھەببەت باغلىدىم » (ئاپتور)

22

يا رەب، ماڭا يۈز ۋەفا نېدىندۇر،
كۆڭلۈمگە بەسى بەلا نېدىندۇر.
ئىشقىڭ ھەۋەسىدە گەر يۈرۇرمەن،
دىيدەم ئۆزەسىدە جا نېدىندۇر.
بىر مەھۋەشى پۇر جافا قۇلىدىن،
ھەردەم ماڭا يۈز بەلا نېدىندۇر.
سەن رەھم نىگاھى بىرلە باقماي،
مەندىن ساڭا بۇ ۋەفا نېدىندۇر.
ئەي ئىشق كويىغە تۈشمە ھەرگىز،
جانۇ جىگەرىڭ يارا نېدىندۇر.
گەر ئاشىق ئولۇپسە نەڭدىن كەچ،
بۇ كوي ئىچىدە ھەيا نېدىندۇر.
گۇلچىھرەئى چىھرەسىنى كۆرمەي،
بۇلبۇل كەبى بۇ نەۋا نېدىندۇر،
ئىشۋە ئوقىنى جانىمغە ئاتماي،
بولماق ئاڭا مۇبتەلا نېدىندۇر.
ئۇششاق ئاراسىدا شاھ ئەرشى
سۇلتانۇ گەدا نەما نېدىندۇر.

23

سېنى جانا ھەمە كۆڭلۈم ئالۇرغە دىلرەبا دەرلەر ،
مېنى دائىمكى زۇلفۇڭ رىشتەسىغە مۇبتەلا دەرلەر .
سېنى تەختى مەلاھەت ئۈستىدە بىر شاھى مەھرويان ،
مېنى كويوڭدا خارۇ زار بولغان بىر گەدا دەرلەر .
ئەگەر ئول شوخلار كىم كەلسە ھەريانىدىن خىرام ئەيلەر ،
ئېرۇر بۇ لەشكەرى كافىر ۋەيا جەمئى بەلا دەرلەر .
ئىنىڭ دەۋرىدە بولماقنى ھەمىشە فەخر ئېتەر ئۇششاق ،
ئىشىكىڭ تىيرە گەردىن كۆزىمىزگە تۇتىيا دەرلەر .
بۇ ئۇمر ئىچرە نەچە مەھرويلار ئىشقىدە جان چەكسەم ،
نە ئاشىق مېھرىبان قىلدۇرسە بىزگە ئاشنا دەرلەر .
يۈزۈ زۇلفۇڭنى كۆرگەچ مۇشكدۇر يا سۇنبۇلى سارا ،
يۈزۈڭ تابىن كۆرۈپ « ۋەششەمسى » ① بىرلە « ۋەززۇھا» ② دەرلەر .
مېنى ئەل دائىما فەرھاد بىرلە تەۋئەمان كۆرگەچ ،
فەلەك بىدادىدىن ناكام كەتكەن بىنەۋا دەرلەر .
جۇنۇن سەھراسىدا ئەرشىنى ئەل خۇنىن كەفەن كۆرگەچ ،
شەھىدى ئىشق سەنمۇ يا بۇ دەشتى كەربەلا دەرلەر .

---

① «قۇياش بىلەن قەسەم » ، « قۇرئان كەرىم » 91 ـ سۈرە 1 ـ ئايەتنىڭ 1 ـ سۆزى .
② « چاشگاھ ۋاقتى بىلەن قەسەم » « قۇرئان كەرىم » 93 ـ سۈرىنىڭ 1 ـ ئايىتى .

24

جەھاندا بىر مېنىڭدەك يانە زارۇ بىنەۋا يوقتۇر ،
مۇھەببەت تارىغە دائىم ئەسىرۇ مۇبتەلا يوقتۇر .
نېتاڭ گەر ئىشۋە بىرلە ئەيلەسەڭ كۆڭلۈم بارىن غارەت ،
نېچۈككىم سەن كەبى بۇ ئالەم ئىچرە دىلرەبا يوقتۇر .
ئەبەس گەرچە يۈرۈرمەن ئاھ ئۇرۇپ ئىشقىڭدا قان يىغلاپ ،
زەبەس مەھبۇبلار ئىچرە سېنىڭدەك بىۋەفا يوقتۇر .
بىلالمان بۇ تۇلۇئى تالەئىمدۇر قايسى كەۋكەبدىن ،
جەھان ئىچرە ماڭا ھەرگىز رەفىقۇ ئاشنا يوقتۇر .
مەتائى ھۇسنۇڭا ھەر سارى سائىل كۆپدۇرۇر ، لېكىن ،
كويۇڭدا مەن كەبى ئەۋۋارە بولغان بىر گەدا يوقتۇر .
مېنى بەسكىم شەھىد ئەتكەچ ئېرۇر قانىم بىلە گۇلگۇن ،
ۋە گەرنە ئول سەنەم تىرناغىدا رەڭگى ھىنا يوقتۇر .
مىژەڭ ناۋەكلەرى ھەر قايسىدۇر كۆڭلۈمگە بىر ئافەت ،
جانىم كۆيدۈرگەلى بەرقى نىگاھىڭدەك بەلا يوقتۇر .
كۆڭۈل ئەھلىنى ھەرگىز سالماغىل فۇرقەت ئارا ، يا رەب ،
شەھىدى ئىشقىغە ئول نەۋئى دەشتى كەربەلا يوقتۇر .
نېگە يادىدا ، ئەرشى ، روزگارىڭ بولماسۇن تىيرە ،
زەبەسكىم دەھر ئارا ئانداق كۆزۈ قاشى قارا يوقتۇر .

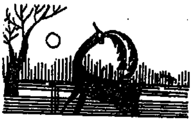

25

ئەي سەنەملەر سەرۋەرى، جانىم ساڭا دىۋانەدۇر،
كىم چىراغى ھۆسنۈڭگا كۆڭلۈم قۇشى پەرۋانەدۇر.
بۇ كۆڭۈل ئۆيىگە زىيب ئولدى سەفاۋۇ سىدقىدىن،
كىم نۇزۇل ئەتسەڭ نە بولغاي دىلكۇشا كاشانەدۇر.
دەيچۇ كويۇڭدا تاپىپ ئىشقىم كەمال ئول نەۋئىكىم،
ئالغامەن ۋەقتى سۇجۇد ئەر كەئبەۋۇ بۇتخانەدۇر.
خەستە كۆڭلۈمگە نۇزۇل ئەتسەڭ خىرام ئەيلەپ نىتاڭ،
نەڭ ئەمەس خۇرشىدغە تۇشمەك ئەگەر ۋەيرانەدۇر.
بۇ تەلەب ۋادىسىدە ھەر كىمگە بىر مەقسۇد بىل،
زاھىدا، سالۇسغە جەننەت، ماڭا جانانەدۇر.
تاڭ ئەمەس گەر مەست يۇرسەڭ دەھر ئارا، چۇنكىم نەسىب
بار رىيا ئەھلىگە مەسجىدۇ ماڭا مەيخانەدۇر.
شەۋكەتى ھۆسنۈڭ بىلە شەئنى جۇنۇنۇمغە باقىپ،
دەفتەرى پەرھاد ــ شىرىن پارەئى ئەفسانەدۇر.
تەشنەلەب جامى مۇھەببەتدىن نوغا سەرشار ئەمەس،
چۇن ئەزەل ساقىسىدىن ھەردەم ماڭا پەيمانەدۇر.
خەستە ئەرشى نامەسىن ئول گۇلغە بەرگىل، ئەي سەبا،
بۇيى مىھرى كەلگەي ئول ھەرچەندىكىم پەيكانەدۇر.

26

نىگارا ، خاكى پايىڭغە نىسار ئەز خانۇمانىمدۇر .
دەمى تىيغى ھىلالىڭغە فىدا يۈز قاتلە جانىمدۇر .
نېچۈك نۇشى مەيى لەئلىڭنى ئەيلەي ئاررۇ ئەزبەس ،
ھەياتى تازە قانىمغە ئىزىڭ ئۆپكەن زەمانىمدۇر .
كۆزۈم گەۋھەلەرى خالىڭغە بىر ـ بىرىدىن نىسار ئولمىش ،
نىھالى قەددىڭگە ھەردەم فىدا رۇھى رەۋانىمدۇر .
سىپاھى ئىشق زۇلم ئەتسە ، ئەجەب ھالىمنى بىر سورماس ،
مۇھەببەت كىشۋەرىغە گەرچە ئول نۇشىرىۋانىمدۇر .
ھەزەر ئەيلەر توقۇز ئەفلاك ئاھىم بەرقىدىن ئەزبەس ،
جەھاننى كۆيدۈرۈپ كۈل ئەيلەگەن ئوتلۇغ فىغانىمدۇر .
ۋىسالىڭدىن نەچۈك مەھجۇر ئولاي بىرلەھزەئى لېكىن ،
مېنى سەندىن جۇدا قىلغان قەزايى ئاسمانىمدۇر .
فىراقىڭ ئەيلەدى ئانداغ زەلىلۇ ناتەۋان گويا ،
يۈزۈم ھەمرەڭگى نەيى ، نال جىسمى ناتەۋانىمدۇر .
ھەزىن كۆڭلۈمنى ئەزبەس ناۋەكى ئىشقىڭ نىشان ئەتكەچ ،
كۆزۈم ياشىنى گۈلگۈن ئەيلەگەن زەخمى نىھانىمدۇر .
لەبى لەئلى ، تۈنى لەئلى سەراپا لەئل گەر كەلسە ،
دېمەك بىر گۈل قەبا ، بىلكىم قەزايى ئاسمانىمدۇر .
كۆزۈ قاشىڭغە جانۇ دىل بارىن ئىسار قىلمىشلار ،
لەبىڭ يادىدا گەۋھەربار چەشمى خۇن فىشانىمدۇر .
خەدەڭگىڭ تەئنەسىگە ، ئەرشىيا ، كۆكسۈڭ نىشان ئەتكىل ،
دەمى پەيكانى ئەزبەسكىم ھەياتى جاۋىدانىمدۇر .

27

ئويناشىپ تۇرغان كۆز ئۆزرە ئىككى قاشىڭ ياراشۇر ،
ياراشىپ بەلكىم ئىكەۋ ئۆلتۈرگەلى جان تالاشۇر .
غەمزە كافىر كۆزلەرىڭنى نەقد تاراجى ئۈچۈن
سەبقەت ئەيلەرگە ئىكەۋلەن بىر ـ بىرىنى ماراشۇر .
غەمدە سارۇلغان تەنىم گەردىن كۆرۈپ شاشماس كۆزىن ،
تۇغ كۆرۈپ ئانداغ كىيىكلەركىم تىڭىرقاپ قاراشۇر .
مىكر ئايىن ، دام پىشە ئەنبەرىن كاكۇللارىڭ ،
خاتىرىم تارقاتماق ئۈچۈن ھەر تەرەفكە تاراشۇر .
ئەنبەرىن خالىڭ فىداسى قىلغالى ئۇششاقلار ،
جان فۇلۇرىن ئىلكىگە ئالىپ دەما ـ دەم ساناشۇر .
ئويناشىپ تۇرغان ئىكى كۆز ... ... ① . جادۇيى مەست ،
يا ئىكى ئاھۇ بەچە ئىككى قازاندا قايناشۇر .
ئايۇ كۈن دەرمەن قىران قىلمىش مەگەركىم بۇ مەھەل ،
ئويناغان چاغ قوۋلاشىبان بىر ـ بىرىنى ماراشۇر .
بۇلئەجەب يار ئالىدا مەھرەم بولۇپ نەچچە رەقىب ،
ئاھ ، نەيلەي ، كەلمەگىل دەپ مېنى دائىم قاۋلاشۇر ،
ئەرشى مەھزۇن[نىڭ]جانى كۆرگەن زەمان سەكرەپ چىقار ،
سەكرەتىپ گاھى سەمەندىن شوخلاركىم ئويناشۇر .

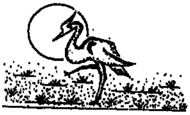

---

① بۇ يەردىكى سۆز ئېنىق ئەمەس .

28

ئۇل بۇتى چابۇكسەۋار ئۇلغاچ سەمەندىن سەكرەتۈر ،
تىترەگۈچ باشغە سانجىپ ئالەم ئەھلىن تىترەتۈر .
ئىشق ئېلى كۆڭلىن بارىن غارەت قىلۇرغە ، قالپاقىن
گاھى تۈزۈ گاھى ئەگرى قويۇبا ، گەھ ئېرغەتۈر .
قامەتىم خەم ئەيلەبان جانىمنى سەكرەتمەك ئۈچۈن ،
گاھى قاشىن تەبرەتىپ ، گەھ كۆزلەرىنى ئۇينەتۇر .
كەئبەۋۇ خۇلدى بەرىننى كۇلبەئى ئەھزان دېمىش ،
كىمسە گەر شەمئى جەمالىڭنى قۇياشقە ئوخشەتۇر .
ئاھلاركىم ئارەزىڭ مېھرىدە چەكسەم زەررەدەك ،
ئايۇ كۈن بەلكىم توقۇز چەرخى بەرىننى تىترەتۈر .
ئۇل شەھى چابۇكسەۋار ئالسە ئۇقابىن ئىلكىگە ،
ئىشق ئېلىن ① سۆدرەتمە ئەيلەپ خەستە جىسمىن سۆدرەتۈر .
نەيلەسۇن ئەرشىكى قىلماي دەمبە ـ دەم تەكرار ئىشق ،
ئىشق پىرى مەنئ ئېتىپ ، ئۆزگەنى مۇنى ئۆرگەتۈر .

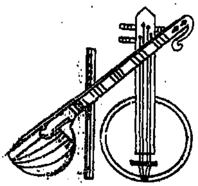

---

① ئەسلى نۇسخىدا « ئېلى » دەپ يېزىلىپ قالغان .

29

مەھۋەشىم رۇخسارىدىن خۇرشىدى پەرتەۋراسى بار ،
خىزر خەتتى ئاستىدا لەئلى مەسىھ ئەنفاسى بار .
ئارەز ئۆزرە خالى خەتتى سۇنبۇلى تۇشكەن ئۇچۇن ،
لەشكەرى كۇففارنىڭ ئىسلام ئىلە غەۋغاسى بار .
پەرتەۋى ھۇسنى تەجەللى يا يەدى بەيزا ئىرۇر ،
كەئبەئى كويىنى كۆركىم لامەكان ئىماسى بار .
نەچچە غەم خەيلى ئاراغە سالسە ، مەھزۇن ئولماغىل ،
كىم غەمى مەھبۇبىنىڭ يۈز جەننەتۇلمەئۋاسى بار .
قاشلارى فەررۇخ ھىلالى تىشلارى دۇررى گۇھەر ،
لالە يەڭلىغ لەبلەرىنىڭ لەئلى ناپەيداسى بار .
نەچچە ئۆلسەمكىم مەقامىدىن سەنەم لۇتف ئەيلەمەس ،
بارگاھى ناز شاھى ئىچرە ئىستىغناسى بار .
نازىش ئەتمە ئەي كۆكۈل ئىشقىدا ئول گۇلروينىڭ ،
ھەر تەرەفدە يۈز سىنىڭدەك بۇلبۇلى شەيداسى بار .
فەخر ئېتەرمەن ۋەسفى ئول ئايىنە رۇخدىن ھەر سارى ،
ۋەسف ئېتەرگە گەرچە يۈزمىڭ تۇتىئى گوياسى بار .
دىمە ئىشقىم ئەنئىدىن ، گەرچە ئەبەسدۇر گەر دىسەڭ
ئەرشىنىڭ ئەغيار سۆزىدىن نېچۈك پەرۋاسى بار .

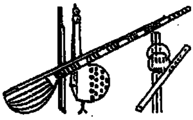

30

ۋەھ ، نە خۇشتۇر فەسلى گۇل ھەر سارى كۆپ گۇلزارلەر ،
گۇل ئاراسىدا يەنە ئولتۇرسە گۇلرۇخسارلەر .
گۇل ئارا ئەيلەپ نەسىمىن قىلسە ھەريان زەۋقى گۇل ،
بولسە ئول چاغ ۋەسلى يارۇ ، بولماسە ئەغيارلەر .
يوق ئىدى مەئلۇم ، گۇل رەڭگى قىزاردى ئول زەمان ،
ئوتلى كۆڭلۈم ئۇردى تاكىم ئاھى ئاتەشپارلەر .
گۇل چاغى گۇلگۇن قەدەھلىك گۇل ئەراقىن سەۋت ئىلە
بىخۇد ئولماي نەيلەيىن تۇتسا شەكەر گۇفتارلەر .
ساۋۇرۇغان گۇل بەرگىنى بىلمان خەزان يېلىدۇرۇر ،
يا مەگەر يەتمىش نەسىمى ئاھى دىلئەفكارلەر .
گۇلشەن ئىچرە رەشكى گۇل ساقى قولىدىن گۇل مەيىن
سىپقارىپ جان نەقدىنى قىلسە كىشى ئاسارلەر.
بەسكى نەرگىس بۇ چەمەندە جىلۋە خۇنكار ئەيلەدى ،
يوق چەمەن نەرگىسلەرى ، بەل نەرگىسى بىمارلەر .
گۇلشەنۇ گۇلبەرگۇ ساقى ، سايەئى بەرگى كەدۇ ،
بىل غەنىمەت گەر ئېرۇر ئەترافىدا كەنارلەر .
گويىيا يەر ئۆززە گۇللار كۆرسەتۇر فەسلى رەبىئ ،
سەفھەدە ئەرشى ئاچىلدۇرمىش گۇلى ئەشئارلەر

31

كۆرمەگۈر سېنى دېمىشلەر، كەل، گۈلى رەئنانى كۆر،
نازغىبان جەۋلانىغە كىرگەن بۇ ئىنكى رەئنانى كۆر.
جان مۇسەۋۋەر بولغانىن كۆرمەك تىلەرسەن ئەي رەفىق،
جىلۋەئى قاش ـ كۆز ئىلە ئول قامەتى زىبانى كۆر.
داغلىغ كۆڭلۈم تالاشقان قاش ئىلە كۆزلەرگە باق،
پۇللۇق ئۆي ئۆزرە بۇ كۈلگەن لەشكەرى يەغمانى كۆر.
كۆزى نەچچە قەتلىڭ ئىستەر، بولماغىل نەۋمىدكىم،
دۇرجى لەبدىن تىرگۈزۈرگە خەستە سۇپ ئىمانى كۆر.
قۇش بالاسى ئاشىيان ئۆزرە يىلان كۆرگەچ كەبى،
خاتىرى شەيداۋۇ زۇلفى تابىدىن غەۋغانى كۆر.
نەرگىس ئالتۇن جامىدىن مەي ئىچمەك ① ئەتسەڭ ئارزۇ،
گۈل نەزەر ۋەقتىدە كۆزدىن بۇ قەدەھ پەيمانى كۆر.
مىھر ئوتى بىتاب قىلغان كىمسەنى قەتلىڭ تەلەب،
مۇزتەرىب كۆپ زەررە يەڭلىغ ئەرشئى شەيدانى كۆر.

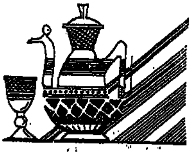

---

① ئەسلى نۇسخىدا «ئىچمەڭ» دەپ يېزىلىپ قالغان.

32

يۈزمۇ بۇ يا مىھرى تابان يا يەدى بەيزامۇدۇر ،
يا كۆكۈللەر كۆزگۈسى يا بىر گۈلى ھەمرامۇدۇر .
شەھپەرى جىبرىل يا نەۋرەس نىھالى باغى ئىشق ،
جىلۋەگەر يا رۇھ شەكلى يا قەدى رەفتامۇدۇر .
رىشتەئى ھىجرانمۇ بۇ يا سۇنبۇلى باغى بىھىشت ،
ئاھ دۇدىدىن نىشان يا زۇلفى ئەنبەرسامۇدۇر .
كۆز ئىكى خۇنرىز كافىر يا ئىكى ئاھۇ بەرە
يا ئىكى جان نۇقتەسى يا نەرگىسى شەھلامۇدۇر .
سەھنى گۈلشەن يا تەجەللى يا مەگەر ئەينى جەمال ،
مەشئەلى خۇلدى بەرىن يا مىھرى رۇھ ئەفزامۇدۇر .
مەددى بىسمىللاھمۇ بۇ يا سەر خەتى ئاياتى ھۇسن ،
يا جەفا جىيمى يازىلمىش يا خەتى زىبامۇدۇر .
نۇقتەئى مەۋھۇم ئىرۇر يامىمى فەم يا ئەينى ئىشق ،
يا ئاغىز يا غۇنچە يا يوقلۇق سارى ئىمامۇدۇر .
كويىدۇرمۇ رەشكى جەننەت يا مەلائىككە مۇتۇف ،
يا كۆكۈللەر خىلۋەتى يا مەسجىدى ئەقسامۇدۇر .
بۇلبۇلى باغى سىيادەت مەنبەئى فەيزى غەفۇر ،
جامدىن جام ئىزدەگەن يا ئەرشئى گويامۇدۇر .

33

يۈزدە بۇرنۇڭ ھۆكمىدە ئاياتى «ۋەنشەققەلقەمەر» ①،
لەبدە خەتتىنىڭ سەفھەسى گۈلگۈن ئاياتى «زەمەر» ②،
غەبغەب ئول سىيمىن زەقەن دەۋرىدە ئانداغكىم ئېرۇر،
ھالە ئۆز جىرمىدىن ئول دەۋرىگە قىلغاندەك كەمەر.
سەر ـ بەسەر سۇرئەتدىن ئول ئارەز ئۆزە تەم ـ تەم ئەرەق
نەۋنىھال ئۈستىدە قۇدرەت يېلىدىن شىرىن سەمەر.
گوي ئولۇپ كويۇڭدا باشىم ياتتى چەۋگانىڭدا كۆپ،
ئەيدى ئىنساف ئەيلەسەڭ كەل ئايلانىپ ئانى كەمەر.
خۇنى دىلدىن تۇشە ئەيلەپ، ئەرشى، قىل قەتئى تەرىق،
ئىشق ئەتۋارىدا يوقتۇر مۇندىن ئارتۇغراق مەمەر.

---

① «ئاي يېرىلدى». «قۇرئان كەرىم»، 54 ـ سۈرە، بىرىنچى ئايەتنىڭ ئاخىرقى سۆزى.

34

ئول پەرى ھۇسنى، جەھان ھۇسنى ئارا شەھدۇر مەگەر،
كۆزلەرىم ئاقۇ قارالىق ئىككى خەرگەھدۇر مەگەر.
چەشمى گىريانىم جىلا تاپتى ئىزى پەرتەۋ ساچىپ،
ئىتىنىڭ ھەر نەچچەسى يۈز نەچچەئى مەھدۇر مەگەر.
جان سۇجۇد ئەيلەر كۆرۈبان ئافتابى ئارەزىن،
جىلۋەگەر رۇخسارەسىدە نۇرى لىللاھدۇر مەگەر.
يوقتۇرۇر فەرزەندى ئادەمدە بۇ رەڭ ھۇسنۇ جەمال،
دەرمە بۇ شەكلى شەمايىلدىن فەرىشتەھ دۇر مەگەر.
چەشم گىريانىم ۋۇجۇدۇمنى قىلۇر ئانداغ خەيال،
ھەلقەئى گىردابغە تۈشكەن پەرق كەھدۇر مەگەر.
گۇشەئى بۇرقەئ كۆتەرسە يۈزىدىن، دەر بۇ كۆڭۈل:
جىلۋەگەر شەمئى تەجەللى پەيكەرى گەھدۇر ① مەگەر.
ئەرشىنىڭ باشى فەرھدە ئەرشدىن ئۆتكۈسىدۇر،
گەر دېسەڭ، بۇ زارۇ مىسكىن خاكى دەرگەھدۇر مەگەر.

---

① ئەسلى نۇسخىدا «كاھ پەيكەر» دەپ يېزىلىپ قالغان.

35

ئول سەنەم ئاشۇفتە بولغاچ بۇ كۆڭۈل خۇررەم ئەمەس ،
بىۋەفالىق قىلغاچ ئول جانىم مېنىڭ بىغەم ئەمەس .
سەر بەسەرا ئۇرغۇمۇ جاندىن داغى كەچكۈمدۇرۇر ،
بۇ جەھان ئىچرە ماڭا جانان ئەگەر ھەمدەم ئەمەس .
ئىككى گىرىيان كۆزلەرىم كويۇڭدا يىغلاپ ئولتۇرۇر ،
كەئبەدە ئەھلى جەھان كۆرگەن چەھى زەمزەم ئەمەس .
خۇشەزارى دەھر ئارا بىر ھۇسن كۇندەم كۇن كۆرۇپ ،
پۇشتى پايى ئۇزماسە فىردەۋسنى ، ئادەم ئەمەس .
قان يۇتۇپ شامۇ سەھەر لەئلى لەبىڭ ئارمانىدا ،
بىر زەمان كىرپىكلەرىم شاخىدا مەرجان كەم ئەمەس .
ئالەم ① ئارا قامەتىڭ چۇن سەرۋى بولماي جىلۋەگەر ،
بوستانلار بوستان ، ئالەم ماڭا ئالەم ئەمەس .
ئەرشىئى مەھجۇردىن ئۆتتى نىچۇك تەقسىرلەر ،
ۋەسلىڭە ئەي شاھى خۇبان بىر زەمان مەھرەم ② ئەمەس .

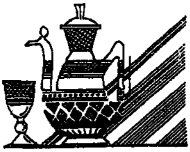

---

① ئەسلى نۇسخىدا « ئام » دەپ يېزىلىپ قالغان .
② ئەسلى نۇسخىدا « مەھرۇم » دەپ يېزىلىپ قالغان .

36

دەرىغ ، ئول كۆڭلۈم ئىچرە پارە قىلغان يارەلىغ بىلمەس ،
ئۆكۈپ جانىم ئارا بارچە غەمىن ئەفكارەلىغ بىلمەس .
كۆرۈڭ بىر دىلبەرىدە تۇرفە ھالەت تۇرفە كەم بولماس ،
بولۇر ھۇش ئەھلىدىن گەرچە ، ۋەلې ھۇشيارەلىغ بىلمەس .
نەچە كۈندۈركى بىر شوخى ستەمگەر ئىشقى زورىدىن
كېچىپمەن ھۇرمەتىمدىن گەرچە ھۇرمەتدارەلىغ بىلمەس .
بېرىپ كۆڭلوم ، ئانى دىلبەر دەبان سەھۋ ئەتكەن ئېرمىشمەن ،
غەلەت دىلبەر دېمەكلىك ، غەيرى ① دىل ئازارەلىغ بىلمەس .
تەغافۇلدىنمۇ يا دانالىغىدىنمۇ بىلالمانكىم ،
ئالىپ ئۇيقۇنى مەندىن لەھزەئى بىدارەلىغ بىلمەس .
بولۇپ ھەر كىمسەگە يار مۇنچە دىل ئازار بولغايمۇ ،
مېنى بىزار ئۇمرۇمدىن قىلىبان ، زارەلىغ بىلمەس .
كۆزۈم ئەيلەر تەماشاسىدە نەچە راستلىق پىشە ،
كۆزىن فەھم ئەيلەسەم جۇز شىۋەئى مەككارەلىغ بىلمەس .
ئەگەرچە ئول ئېرۇر خۇرشىدى خۇش دىل ، بىخەبەرۋەش ھەم ،
ئېرۇر بۇ تۇرفە ئەرشى غەيرى دىل ئەفكارەلىغ بىلمەس .

---

① ئەسلى نۇسخىدا «ئەر» دەپ يېزىلىپ قالغان .

37

جان ماڭا ئېرمەس كېرەك، دەھر ئىچرە جانىم بولسە بەس،
مېھرى كۆڭلۈم مەھۋ ئەتكەن مېھرىبانىم بولسە بەس.
گەرچە كۆپدۇر دىلرەبالار ۋەسلىن ئەتمەن ئارزۇ،
دەھرە ئارا دىلجويلۇق ئەتكەن دىلستانىم بولسە بەس.
مېھر ئەگەر پۇر نۇردۇر چەرخ ئەۋجىدە، سالمان نەزەر،
كۇلبەم ئىچرە جىلۋەئى ماھى جەھانىم بولسە بەس.
ھۇر ۋەسلى بىرلە ئۇچماق قۇشلارىن لەفزىن دېمەي،
گاھى ـ گاھى شىۋەئى شىرىن زەبانىم بولسە بەس.
يەتتە ئىقلىم ئۆزرە كۆپ شەھلەر ماڭا مەنزۇر ئەمەس.
كىشۋەرى ھۇسنى مەلاھەت ئۆزرە جانىم بولسە بەس.
نېتكۈڭ ئەي جان گەرچە ئىستەر بۇتى ئارامىڭ سېنىڭ،
رام ئولغان كۆپدىن ئوق ئارامى جانىم بولسە بەس.
بىلمەگەن قەدرىم يىگىتلىك چاغى، ئەمدى كىم بىلۈر،
ئەرشى تاشلاپ ئۆزگەنى بۇ قەدردانىم بولسە بەس.

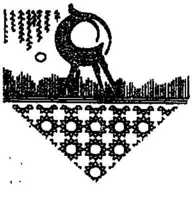

38

گۈلنى نەيلەي گۈلشەن ئىچرە بولسە گۈلرۇخسار بەس ،
شىۋەئى ھۈسنى مەلاھەت جىلۋەئى دىدار بەس
زۈلفىغە نى ھەد ماڭا كۈفر ئىستەبان سالماق نەزەر ،
تارى زۈلفى يادى بىرلە ئەيلەسەم دىدار بەس .
دەۋلەت ئىستەپ ئىستەمەن دەۋلەت قۇشىنىڭ سايەسىن ،
تەگسە بىر كۈن كويى سارى سايەئى دىۋار بەس .
ئول جەفاۋۇ جەۋرى ئايىنىنى گەر ئەيلەر فۇزۇن ،
سەن ۋەفاۋۇ مىھر رەسمىن قىلماغىل زىنھار بەس .
گەرچە كۆپدۇر بۇ چەمەندە جىلۋەئى ھۇرى - پەرى ،
بولسە دائىم كۇلبەم ئىچرە بىر پەرى رۇخسار بەس .
كۆزۈ كۆڭلۈم خۇشلۇغىن خالۇ لەبىدىن ئىستەمەن ،
ھەجرىدە كۆڭلۈمگە داغۇ دىدەئى خۇنبار بەس .
كۆيدۈرۈپ جانۇ كۆڭۈل ھەم قانىن ئىچمەكلىك ئۈچۈن ،
لەئلى ئاتەشبار ئىلە ئول نەرگىسى خۇنخار بەس .
كۇفر زۇلفىدىن يانارغە تەۋبە قەسدىن ئەيلەسەڭ ،
كىم بۇ يەڭلىغ تەۋبەلەردىن قىلمە ئىستىغفار بەس .
سايىراساڭ كويىدا بىھەد قىلماغىل ئاندىن سەرىھ ،
ئەرشى ، ئەرزىڭ قۇش تىل ئىلە ئەيلەسەڭ ئىزھار بەس .

39

ئەي، بۇ چاغلىغ قامەتىڭ نەخلىغە رەفتار ئۇلسە بەس،
پۇر شەكەر لەئلى لەبىڭگە مۇنچە گۇفتار ئۇلسە بەس.
گەر دېسەڭكىم، باق مېنىڭدەككە، كۆزۈڭ يىغ ئۆزگەدىن،
قىيمەتى ھۇسنۇڭگە مەندەك ھەم خەرىدار ئۇلسە بەس.
يۈز بۇزۇغلۇق تۇشسە كۆڭلۈمگە يۈزۈڭ ئاشۇبىدىن،
ئىستەبان ھەرگىز پۈتۈنلۈك قانچە ئەفكار ئۇلسە بەس.
مۇنچە ھەم بولمىش غۇرۇرى ھۇسن شەيدا تۇرفەكىم،
دېمەگەيسەن ھەر سارىدىن يۈز گىرىفتار ئۇلسە بەس.
گۇلشەنى ۋەسلىڭ تەمەنناسىدا سايرار جان قۇشى،
ئۇمر باقى كۆرگەنىدىن مەھۋ دىيدار ئۇلسە بەس.
نىگە بەس قىلدىڭ جەفا رەسمىن ۋەفا ئايىن ئۇلۇپ،
مەن قاچان دېدىم: قوي ئەمدى مۇنچە ئازار ئۇلسە بەس.
كىملىك ئىستەپ ئەرشى قىلغاي يارلىق سەندىن تەمەئ،
زار كۆڭلۈمگە خەيالى ئۇلفەتىڭ يار ئۇلسە بەس.

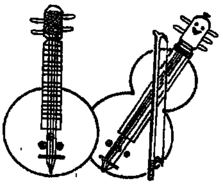

40

كۆزۈ لەئلى بەرق سىررىن بىلمەك ئەتسەڭ ئىلتىماس ،
ئۆرتەمەكلىكدۇر جەھان ئەھلىن ئەلا ھازەل ـ قىياس ① .
خىلئەتى زەربەفت كۆرگەچ ئەگنىدە ، كۆڭلۈمگە ھۇسن
بولدى ئانداغكىم زەرۇ ياقۇتغە خارا لىباس .
زۇلفى سەۋداسى ئاشىپ ھەددىن ، كۆڭۈلگە كېچەكىم
كۆزگە ناڭ ئولدى سەھەر ئۆتكەنچە تۈندىن نەچچە پاس .
ئاشىقى شورىدەدىن قورقۇپ قاچار ئەھلى ۋەرەئ ،
شىر كۆرگەچ يوق ئەجەب گەر تۈلكەگە بولسە ھەراس .
قىلمامىش كۆڭلۈمدە قىرقىلماي مەئاشى سەبرىدىن ،
ھەجرىدە بولغان نىگۇن قەددىم ئاگادۇر ھۇكمى داس .
خانىقەھ شەيخى ئۇماچىن ئىچمەكىم يوق ئەمدى سۇد ،
ساقى ئەمدى جامى مەي ئىچ ، بول ھەم ئولدەم ھەقشىناس .
كۆزۈ قاشى ، يۈزۈ زۇلفى ، لەئلىدىن ئول بەس بولۇپ ،
ئالدى مەندىن جىلۋەلەر ئەيلەپ بۇ بەس ھۇسن ھەۋاس .
خانىقەھ تەۋفىنى قىلسام ئەرز ، شەيخ ئەتمەس قەبۇل ،
مەرھەبا ، دەر دەير پىرىدىن گەر ئەتسەم ئىلتىماس .
ئەرشى ، گەر رىندە فەناسەن كەي لىباسى فەقركىم ،
زەر قۇماشىدىن مۇرەججەھ كەلدى فەقر ئىچرە لىباس .

---

① بۇ قىياسقا ئاساسەن ، بۇ قىياس بويىچە .

41

ئارەزىن جانان ئاچىپدۇر مىهرى نۇر ئەفزا ئەمەس ،
خۇش نىگاھى گەرم قىلدى نەشئەئى سەھبا ئەمەس .
ئاغنامىش گۈلزار ئارا مەئشۇقۇ ئاشىق بىر بولۇپ ،
ئىككى رەڭلىك جىلۋە قىلغان بىر گۈلى رەئنا ئەمەس .
قاشىن ئەگمىش ھۇسن ئەۋجى ئۆزرە يوق قەۋسى قۇزەھ ،
كاكۇلىن قىلدى فەرىشان خاتىرى شەيدا ئەمەس .
زەربى ئىشقىمكىم قاتىغ كۆڭلىگە ئانداغ بولدى نەقش
زەئفى فەرھاد [ئىلە] مەجنۇن قاش ئۆزە پەيدا ئەمەس .
ئايدا كۆرگەچ داغ تىمسالىن دېمەڭ ئىشق ئەھلىدىن ،
دۇدى ئاھىمدىن قارارىپدۇر يۈزى سەۋدا ئەمەس .
كىمسەنىڭكىم مىهر ، ماھى كۆڭلىدە قىلماس سۇكۇن ،
سىدق ئەتۋارىندا ئۇل چۇن چەرخى پا بەرجا ئەمبەس .
باغ ئارا سەرۋۇ سەنەۋبەر قەددى گەر مەۋزۇن ئېرۇر ،
نەۋ نىهالى قامەتىڭ يەڭلىغ ۋەلې زىيبا ئەمەس .
قامەتى مەۋزۇنۇڭ ئۆزرە ئارەزىڭ گۈلگۈنەسى ،
سەرۋى باشىدا ئاچىلغان بىر گۈلى ھەمرا ئەمەس .
ئىشق جامىدىن ئاچىلغان مەست ـ بىخود بولغان ئەل ،
ئەرشى ، گەر ھەددىن فۇزۇن سەندەك ۋەلې رەسۋا ئەمەس .

42

ماڭا بىر گوشەئى فەقر فەنا بەس ،
فەراش ئورنىدا يىرتۇق بورىيا بەس .
ئۇلۇس ۋەسلى مەيى نۇشىن تىلەردە ،
ماڭا فۇرقەت چاغى خارى بەلا بەس .
بۇزۇغلۇقدۇر ئەزەلدە ئۇق سىرىشتىم ،
تۈزۈكلۈك نېدىن ئەت ، ئەي ، پارسا بەس .
چەمەندە نەيلەيىن ئاچىلسا يۈز گۇل ،
گەر ئولسە جىلۋەئى گۇلگۇن قەبا بەس .
مېنى كۆيدۈرسە گەر ئوتنەك تۇتاشىپ ،
نىگاھىڭ قىلماغىل ، ئەي ، دىلرەبا بەس .
كىشى ۋەسلىدە قىلماس شۇكر ئۆزە شۇكر ،
ئاڭا يۈز ھەسرەت ئىچرە ئىبتىلا بەس .
سىرىشت ئولسە چۇ بىزگە شۇرىشى ئىشق ،
نېچۈك قىلغايمىز ئاندىن ماجەرا بەس .
نېتەي جەننەتدە بولسە يۈز تۈمەن ھۇر ،
جەھان باغىدە بىر ھۇرلىقا بەس .
چەك ئەمدى ، ئەرشىيا ، تۈرلۈك نەۋانى ،
نەۋائى سەۋتىدە چەكسەڭ نەۋا بەس .

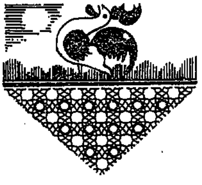

43

ئەي ھەرىمىكىم، ساڭا جۇز سەن ئاڭا مەھرەم ئەمەس،
لىي مەئەللاھ ①، كەلدى شاھىد بەسكى بۇ مۇبھەم ئەمەس.
دەرگەھىڭ فەيزىدىن ئولمىش بارچەغە قۇربى كەمال،
قۇررەتۇلئەينىڭنى ② زىكرىن قىلماغان ئادەم ئەمەس.
چەشمە سارى مەشرەبىڭ ھەر يان قىلۇر تۈرلۈك زۇھۇر،
ئۆزلۈكىدىن كۆكدە كەۋسەر، يەر ئۆزە زەمزەم ئەمەس.
مىھر ئايىن شەرئىڭ ئەنۋارىنى قىلماي ئاررزۇ،
مىھر ئەۋجىن مەسكەن ئەتكەن ئەيساۋۇ مەريەم ئەمەس.
فەتھۇلئەبۋابى ③ فۇيۇزاتىڭدىن ئېردى ئىززۇ جاھ،
مايەئى مۇئجىز سۇلەيمان ئىلكىدە خاتەم ئەمەس.
ئالمايىن بۇيى نەسىمى خىلئەتىڭ ئەنۋارىدىن،
ھاشا لىللاھ ④ بىر گۇلى بۇ باغ ئارا خۇررەم ئەمەس.
نەردىبان ئولغاندا سىررىڭ چاغى تۇققۇز چەرخىكىم،
پايەلەردىن پايە ئېردى نەييىرى ئەئزەم ⑤ ئەمەس.
ئاي كەبى ئەلبەسكىڭ ئۆپەي قەسدىدە چەرخ ئولدى دۇتەھ،
شەيخلىق دەئۋاسىن ئەيلەپ قەددى ئانىڭ خەم ئەمەس.
كويۇڭ ئىچرە ھەر گەدا ئىلكىدە بىر كاچكۇلكىم،

---

① «مەن ئاللاھ بىلەن بىللە» دېگەن مەنىدە، (ئەۋلىيالىقنىڭ بىر دەرىجىسى).
② كۆز نۇرى.
③ ئىشىكلەرنى ئېچىش.
④ ھېچقاچان، ھېچبىر؛ خۇدا ساقلىسۇن.
⑤ قۇياش.

سىلكىدە بولماقغە ئانىڭ ھەددى جامى جەم ئەمەس .
رەھمەتەن لىلئالەمىن ① سىررى ساڭا مۇختەس ئۇچۇن ،
گەرچە سەرۋەر كۆپ سېنىڭدەك سەرۋەرى ئالەم ئەمەس .
كۆرمەك ئىستەپ تاپتى كۆرمەسلىك نىداسىنى كەلىم ،
ما ئەرەفناك ② ئېردى چۈنكىم سىررىغە مۇلھەم ئەمەس .
مەقدەمى سۇرەت بىلە بەزمىگەكىم قويدۇڭ قەدەم ،
شەھپەرى رۇھۇل ـ ئەمىن ③ ھەم لال ئولۇپ ھەمدەم ئەمەس .
ئەرشى ھەم نەۋمىد ئەمەس ، چۈنكىم ئېرۇر لۇتفۇڭ ئەمىم ،
بارچە جۇرم ئەھلىدىن ئانىڭ جۇرمى گەرچە كەم ئەمەس .

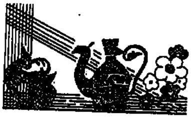

---

① (سېنى) ئالەملەرگە رەھمىتىم سۈپىتىدە ئەۋەتتۇق (مۇھەممەد پەيغەمبەرگە قارىتىلغان) «قۇرئان كەرىم» 21 ـ سۈرە، 107 ـ ئايەت .

② سېنى ئۆزەڭگە [خاس سۈپەتلىرىڭگە] لايىق تونۇيالمىدۇق .

③ جىبرىل ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈپىتى .

44

چەرخ زالىن كۆركى، يۈزرەڭ مىكىر بۇنياد ئەيلەمىش،
يۈز جەھان شاد ئەھلىنى بىر دەمدە ناشاد ئەيلەمىش.
كۆرە ئالماي ئافىيەتدىن دەھر ئېلى خۇررەملىغىن،
شادلىغ مەئمۇرەسىنى فىتنە ئاباد ئەيلەمىش.
مىكرى تارىدىن يۈزىگە سالىبان تۈرلۈك تۈگۈن،
ئۆزىگە ئازادەلەر قەيدىنى مۇئتاد ئەيلەمىش.
فىتنە ئەھكامىن سورۇرگە دانەئى ئەنجۇم ساچىپ،
ئىگنەسىن غەم خىرقەسىن تىكمەككە فۇلاد ئەيلەمىش.
ۋۇسئەتى كۆڭلۈمدە سالسام شادلىغدىن يۈز بەنا،
فىتنەلەر ئەيلەپ دەما ـ دەم، جۇملە بەرباد ئەيلەمىش.
بۇ نە تالېئدۇر، مۇسۇلمانلار، نە بەختى ۋاژگۇن،
ھىممەت ئەھلىن بەند ئېتىپ، دونلارنى ئازاد ئەيلەمىش.
يۈز جەفاۋۇ جەۋر ئەسبابىن تۈزەر، كۆركىم، بۇ دەھر،
خاتىرىم خۇررەملىغىن ھەر لەھزەكىم ياد ئەيلەمىش.
ئىستەمە قەددىڭ جەھاندىن بەسكى ئەفرىدۇن ئەسىر،
مىدھەتى دېۋ ئەيلەبان سۇلبى پەرىزاد ئەيلەمىش.
بارچەغە ئەيلەپ سىتەم ھەم ئەيلەپ ئارتۇغراق ماڭا،
زۇلمكەشلىك بابىدا ئەرشىنى ئۇستاد ئەيلەمىش.

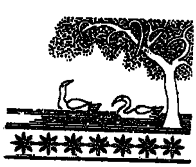

45

نە ئەنبەر بۇي خەتدۇر ئول گۇلى رۇخسارە ياستانمىش ،
كى دۇدى ئاهى ئاشىقلار مەهى ئەنۋارە ياستانمىش .
دېمە كويىدا هەر سارى ئاچىلغان نەرگىسى شەهلا ،
سەرا ـ سەر رەهگۇزارىن لەشكەرى نەززارە ياستانمىش .
كۆز ئۇچىدا قىيا باقمايمۇ دەپ ئەي شوخ ، بىپەرۋا ،
سەرى كويۇڭنى يىللار ئاشىقى بىچارە ياستانمىش .
مەنى هەيران باشىغە سايەسى تۇشنە ئەجەب ئېرمەس ،
نېتاك ، خۇرشىدى شەۋكەر كىم سەرى دىۋارە ياستانمىش .
قاچان پەيكانلارىڭ يادى كىتەر مەجرۇھ كۆڭلۈمدىن ،
كى گويا مەرهەمى كافۇرىدۇر كىم يارە ياستانمىش .
بىلۇر مەنسۇر ئەسرارىڭ مەيى تەۋهىد ئىچكەنلەر ،
چىقىپ دارى فەناغە دەرگەهى جەببارە ياستانمىش .
كۆتەرمە باش سۇجۇدى ئاستانە يار دىن ، ئەرشى ،
چۇ هەركىم بولسە ئاشىق دەرگەهى دىۋارە ياستانمىش .

46

مەي تۇتۇپ ساقى بۇ كۈن كۆڭلۈم تەرەبناك ئەيلەمىش ،
بادە ئىچكەن شوخلاردەك داغى چالاك ئەيلەمىش .
گاھى چىھرە كۆرسەتىپ گەھ مەي بىلە دەفئىن قىلۇر ،
غەم سىفاھى زور ئېتىپ ھەر نەچچە غەمناك ئەيلەمىش .
بۇ كۆڭۈل ئايىنەسىنى گەرچە تۇتسە زەڭگۇ غەم ،
بادە سافىن رىز ئېتىپ ئول نەۋئىكىم باك ئەيلەمىش .
ئۇرغان ئاھىم سۇبھى چاغى بادەئى گۇلگۇن ئىچىپ ،
كۆك ياقاسىن سۇبھۋەش بىر دەمدە ئول چاك ئەيلەمىش .
كۆيدۇرەي دەپ ئاتەشىن مەي بىرلە ئول بۇت مەستكىم ،
ھەجر ئوتى يانىمدا جىسمىم خارۇ خاشاك ئەيلەمىش .
ئەيلەمىش دەم سەرد ئېتىپ گەز چەرخى مۇستەغنا مېنى ،
ساقى ئوتلۇغ مەي ئانىڭ دەفئىگە تەرياك ئەيلەمىش .
قانىئ ئولغىل دەردىغە كىم ، ئەرشىيا ، گەر پىرى دەير
جۇرئەئى غەم سافىدىن بەرمەككە ئىمساك ئەيلەمىش .

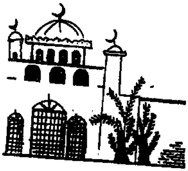

47

تۈنۈ كۈن ئەزم ئەيلەپ ئول ئالەمگە بولغاچ نۇر تاش ،
خىجلەت ئەيلەپ ئاي قارالىق بولدى ، سارغاردى قۇياش .
ھۆسن ئارا كۆركىم قىلىپ دىن قەسدىغە كۆزلەر سىتىز ،
غارەتى ئىمان ئىشىن بىلماقىغە قۇشلار قويدى باش .
تۇرفەكىم سەرگەشتەلىك ھەم قىلغاي ئول ئەفكەندەلىك ،
لېك ئېتەر بۇ شىۋەلەرنى ناز پەرۋەر ئەگمە قاش .
ئىلكىدە كۆزگۈ بۇلۇپ ھايىل كۆرەلمەن يۈزىنى ،
كىم قۇياش نەززارەسىن مەنئ ئەيلەگەندەك كۆزدە ياش .
داغدىن جىسمىم ئارا ھەر سارى ئاچىلغان سۆڭەك
كۆرسە ، رەھم ئەتكەي كۈلۈمسۈپ ، شاد ئولۇر ئول باغرى تاش .
خەت ھۇجۇمى بۇ كۆڭۈل قەسدىغە ئانداغكىم ئېرۇر ،
نەچچە كافىر جەمئ ئولۇپ بىر سەيد ئۆزە قىلغاي تالاش .
بىر دەمى ۋەسلى خەيالىدىن كۆڭۈل فارىغ ئەمەس ،
سۇھبەتىم ئەھلى جەھان بىرلە ئېرۇر مەھز مەئاش .
ئەقل دەر : رەسۋا بولۇرسەن بۇت بىلە باقىشمە كۆپ ،
ئىشق ئايتۇر : بىر ـ بىرىڭگە كۆز ئۇچى بىرلە قاراش .
مەن قاچان دېدىم : كۆڭۈل دەردىنى ، ئەرشى ، فاش ئېتەي ،
قىلدى ئىشقى بىتەھاشى ياشۇرۇن دەردىنى فاش .

48

فەھم ئېتەرمەن بولماغۇم ئۆلگۈنچە ھىجراندىن خەلاس ،
ھەجرىدە شامۇ سەھەر يۈز ئاھۇ ئەفغاندىن خەلاس .
بىر ساچىپ زۇلفىنى ، يۈز ئالەم فەرىشان ئەيلەسە ،
مەن نېچۈك بولغايمەن ئول زۇلفى فەرىشاندىن خەلاس .
ئىشق ۋەھمىدىن ئەبەسدۇر بۇ كۆڭۈلدە ياشۇرۇن ،
كىم كىرىپ ۋەيرانە ئىچرە بولدى تۇفاندىن خەلاس .
ئىلتىماس ئەت جۇرئەئى دەير ئىچرە پىرى جامىدىن ،
ئىستەسەڭ دەردى جەھان ئەندۇھىدۇر ئاندىن خەلاس .
ئىشق تىغى بىرلە جانىم ، دەرمە ، قۇربان ئەيلەسە ،
بولسە يۈز جان ، بولماسۇن ھەر كۈندە قۇرباندىن خەلاس
كىمسە گەر ئىشكىڭنى ياستانماقدىن ئۇلمىشتۇر مەلۇل ،
ھەجر ئىلە تا رۇزى مەھشەر قىلمە ھىرماندىن خەلاس .
ئەرشىنى قەيدى نىگاھىڭدىن خەلاس ئەتكىل دېسەم ،
دېدى : قىلمام بولماسا گەر ھۆكمى سۇلتاندىن خەلاس . ①

---

① ئەسلى نۇسخىدا مۇشۇ غەزەلدىن كېيىن ئىككى بەت ئاق تاشلانغان بولۇپ ، «زات » (ض) ھەرپى بىلەن قاپىيەلىنىدىغان غەزەللەر كۆچۈرۈلمەي قالغان .

49

باش ـ ئاياغىمدىن نىشان بەرمەككە گەر تارتىلسە خەت ،
ئول خەتى مەۋھۇمدەك باشدىن ـ ئاياغ بولغاي غەلەت .
سەجدە ئەيلەپ قاشلارىڭ ئۇترۇسىدىن ئالمان باشىم ،
نې ئۈچۈن مەتلۇب ئېرمىشدۇر ماڭا ھەددى ۋەسەت .
نەچچە غەم چەكسەم خەتىڭدىن بولدى چېھرەم زىينەتى ،
لەۋھى زەررىن ئۆزرە ئانداغكىم ياراشقاندەك شەمەت .
بىر دەرەم چاغلىق زەكاتى ھۇسنىدىن قىلمىش دەرىغ ،
دۇررى ئەشكىمدىن تەلەب كويىدا ساچسام يۈز تەمەت .
كۆزلەرىڭ مەردۇملارىنى كۆزگە ئافەتمۇ دەيىن ،
يا مەگەر كەلدى جەفا جىمىدا يازىلغان نۇقەت .
يا مەلەك خەيلىغە گەردۇن زەۋرەقى نىلىن ئېرۇر ،
ھەجرىدىن تا كۆككە تەگرۈ سېلى ئەشكىم بولدى سەت .
زەر قىزى ھەنگامەسىدىن ئەرشى ئانداغ بولدىكىم ،
كۆزلەرىم شەكلى مۇھىتى مەردۇمى ئوينارغە بەت .

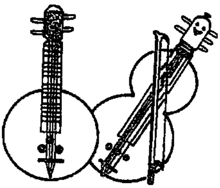

50

كىمسە ھەرگىز كۆرمەگەي بۇ تەرز ئىلە بىر نازلىق،
ناز شىرىن پەردەسىدە قىلغاي ئول تەننازلىق.
قوزغالىپ ئەھلى جەھان تۈرلۈك تەماشا ئەيلەگىز،
ئوت ساچىپ ئاھىمدىن ئەيلەي تۇرفە ئاتەشبازلىق.
چەكسەم ئول رەشكى پەرى ھەجرىدە تۈرلۈك نالەلەر،
قاندىن ئەتكەي بۇلبۇلى بىخانىمان دەمسازلىق.
مۇنچەمۇ بولغاي سىتەم چۇن زۇلم پىشە سەڭگىدىل،
ھەر دەمى يۈز جەۋرى قىلسە ئول قىلۇر ھەم ئازلىق.
سارغارىپ خۇرشىد كۆكتە، يەردە گۈل يەپ ھەسرەتىڭ
مۇنچە ھەم بولمىش ساڭا ھۇسن ئىچرە ئەي شەھبازلىق.
ئات ئاياغىدا قالۇر فەرھاد ـ مەجنۇن خۇبلاشىپ،
ئىشق مەيدانىدا قىلساڭ نەچچە تۈركتازلىق.
مېھر كىم سەركەشلىغىدىن شۇئلەسى تۈشمىش قەۋى،
دانە ئەيلەر يەرگە ياتغاچ، كۆركى، بىسەر ئەفرازلىق.
چەرخ ئۆزە خۇرشىددەك بار مەن جەھان ئىچرە غەرىب،
دەردمەندى تاپمادىم قىلغاي ماڭا ھەمرازلىق.
شاھىدى مەئنىغە ئەرىشى كەيدۈرۈپ تۈرلۈك لىباس،
كۆرگۈزەي ئەمدى خىرەد ئەھلىغە سىئئەتسازلىق.

51

پەرىلەرگە شېئار ئولمىش ئەگەرچە بىۋەفا بولماق ،
ماڭا مۇئتاددۇر كويىدا ئانىڭ بىنەۋا بولماق .
ھەسەل ئېردىكى ئادەمگە پەرى ۋەسلى ئەمەس مۇمكىن ،
ۋەلې بولدى ماڭا يۈز ئانچە مۇشكىل ئاشنا بولماق .
فەلاسى فەقرنى ھەر كىم كۆرەر زەربەفتدىن ئەلا ،
مۇيەسسەر بولسە گەر ئول شوخ كويىدا گەدا بولماق .
ھەۋايى سۇنبۇلى ئەزبەس كۆڭۈل كوينغە بەد ئولمىش ،
نە ھاجەت ئول سەنەمنىڭ تارى زۇلفىدىن رىدا بولماق .
ئەزەلدىن ئوق كۆڭۈل نەقدى نىسارى ئىشق ئولغاندۇر ،
ئەمەس ھاجەت پەرىلەرگە كىم ئولدى دىلرەبا بولماق .
خىرامىڭ چاغى لۇتف ئەيلەپ نە بولغاي پايمال ئەتسەڭ ،
ماڭا بەسكىم تەمەننادۇر كويۇڭدا خاكى پا بولماق .
نە مۇمكىن جان قۇشى تاپماق رىيالىق ئۇمر ئىچى بەسكىم ،
كى باشدىن ئوق ئاڭا قىسمەت ئىمىشدۇر مۇبتەلا بولماق .
بۇ جان باشىغە ئاي زالىم دەمى تىغىڭ تەمەننادۇر ،
زەبەس جان باشىغە مېئراج تىغىڭغە فىدا بولماق .
چۇ ھەر ئوت ئىچرە سالغىل ، سالما ھىجران ئوتىغە ، يارەب ،
بەسى مۇشكىلدۇرۇر مەئشۇق ئاشىقدىن جۇدا بولماق .
ئەگەرچە بىنىشان بولماق ماڭا مەتلۇبدۇر ، ئەرشى ،
ۋەلې مەرغۇبدۇر مەھرويىلەرغە ئاشنا بولماق .

52

كۆردى كىم ئالەمدە مۇنداق قاتىلى يەكتا ساۋۇق ،
زىشت رويۇ تۇندخۇي سەخت بىھەمتا ساۋۇق .
قىشلار ئەتفالىغە توڭدۇرماق بەسى تەئلىم ئيتىپ ،
دەرسى سەرد ئەيلەرگە يوقتۇر بۇ كەبى موللا ساۋۇق .
بىر نەفەسدە ئىچۇ تاشىن ئەيلەر ئول ئۆز ھالىدەك ،
بولسا يۆزمىڭ ئالەم ئىچرە سەرۋ گەر بەرنا ، ساۋۇق .
كۆر بۇ دەم ئەشجار ھالىنى ، ساۋۇق زاھىد كەبى ،
ئىچىدە مۇزلار توڭىبان تاشى سەر تاپا ساۋۇق .
دەلۋ چاغى ، جىدد چاغى جىلۋەگەردۇر بۇلئەجەب ،
يوقدۇرۇر دەۋزەخدە مۇنداغ ھەم يانا ھاشا ساۋۇق .
نەچچە يىل كوھسار ئارا كۆردۇم ساۋۇقلار كىم بەسى ،
كۆرمەدىم مۇنداغ ساۋۇق دەملىق يانا ئەسلا ساۋۇق .
كيلىبان كەلمەكلىكىدىن كىمگە غەم بىل ، كاشكى ،
سۇد يوق پەيدالىغىدىن بولسا ناپەيدا ساۋۇق .
يوق ساۋۇقراق بۇ جەھان ئىچرە ساۋۇق ئەلدىن بۆلەك ،
ئەرشى نادان بولسە بولغىل ، بولماغىل [ئەسلا] ساۋۇق .

53

يۈز گىرىھ دەۋراندىن ئۇلغاچ ئەيلەمىش كۆڭلۈم قەلەق ،
شايەد ئەتكەي دەفئ بۇ مۇشكىللەرنى رەببىلفەلەق ① .
مەن قاچان ئۆزلۈكدىن ئەتتىم جۇستۇجو ئەۋۋەلدىن ئوق ،
قىسمەتىم كەلمىش زىبەس مەي بىرلە كەيفۇلمۇتتەفەق ② .
ئەشك دۇررىن تىزغالى جىسمى ئۆزرە كۆزلەر ھېكمەتى ،
گويىيا كەۋكەب ساچىلغان يەر ئۆزە يەتتى تەبەق .
بىلمەي ئۆز ھەددىن قەلەم قىلغاچ ھەۋەس تەسۋىرى ئىشق ،
سەنگۇنۇ يۈزى قارا ھەم بولۇپدۇر باشى شەق .
كىرگەچ ئول كافۇر پەردە جىلۋە گۈلگۈن ئەيلەمىش ،
كۈن ياشۇنغاچ جەمئ ئۇلغان [دەك] ئۇفۇق بىرلە شەفەق .
كۆر نەزاكەت گۈل كەبى تاڭ يەلىدىن گۈلبەرگىكىم ،
مەيلى رەفتار ئەيلەسە زاھىر قىلۇر يۈزدە ئەرەق .
زىكرىم ئولدى ئىشق ئۆمر ئىچرە ، نېچۈككىم بەرمەدى
ئىشق پىرى « ئەين » ، « شىن » ، « قاف » دىن ئۆزگە سەبەق .
ئوتغە تۈشسە مەھۋ ئولماي نېتكۈسى ناگاھ قىل ،
قايدا قالسۇن سوزىشى ئىشق ئىچرە بۇ جاندىن رەمەق .
گەر فەرشانمەن ، فەرىشانراق بولايكىم ، ئەرشىنىڭ
قىسمەتى قىلمىش زىبەس مەي بىرلە كەيفۇلمۇتتەفەق .

---

① « سوبھىنىڭ پەرۋەردىگارى » دېگەن مەنىدە .
② « بىرلەشمە كەيف » دېگەن مەنىدە .

54

سەرىغ كۇلاھ ئىلە ئول شوخ گۇل قەباغە باقىلىڭ ،
كۇلاھى ئۆزرە ساچىلغان داغى جىلاغە باقىلىڭ .
سىنانى ئىلكىدە بىر كافىر ئەر سوراغىنە سىز ،
قارا ـ قارا مىژە بىرلە كۆزى قاراغە باقىلىڭ .
زۇھۇرى زاتىدىن ئەيلەپ نەچچەئى كاكۇل ،
بۇ رەڭ رەمۇزى بىلە سەنئەتى خۇداغە باقىلىڭ .
يانىدا بىر نەچە قاتىل ، ئۆزىدۇرۇر خۇنخار ،
ھۇجۇمى مار بىلە كاكۇل ئەژدەھاغە باقىلىڭ .
نەمۇد زۇلف يۈزىگە تىلەر ئەسىز تەشبىھ ،
قارا تۈن ئۈيقۇ قوپۇبان سەھەر سەباغە باقىلىڭ .
بۇ شىۋە بىرلە مەگەر غەرەتى جەھان قىلماس ،
خەلايىق ئىچرە بەسى شور ئىبتىلاغە باقىلىڭ .
سەداغى ئۇچىدا ئاسرابدۇ بىر بۆلەك قاتىل ،
جەھان خەرابىغە ئول كافىرى بەلاغە باقىلىڭ .
ۋەفا ئىبلىگە ئۇرار دەم ـ بەدەم جەفا تىغىن ،
فەلەك ئىشىنى كۆرۈڭ شوخ بىۋەفاغە باقىلىڭ .
نەۋائى گەرچە نەۋا تاپمايىن ئۆلۈپ سىزدىن ،
كېلىڭكى ، ئەمدى سىز ، ئەرشى ، ھەۋاغە باقىلىڭ .

55

نە مۇمكىن سەئيى ئىلە كويى سارىغە نەچچە ئۇرسام تەك ،
تەمەننا ھەلقەسىدۇر ئول قۇياش ئىشكىدە سالىنچەك .
كۆيۈپ ۋەسلىدە ھەم ھەجرىدە سارغارماقلىغىم گويا
ئېرۇر كەيگەنگە ئوخشا نەستەرىن يافراغىدىن كۆڭلەك .
ئۇلۇۋۋى دەرگەھىڭغە تىكلەنىپ بىر دەم باقا ئالماي ،
ئىنىڭ سىنغان سەفالىدىن ياساپمەن كۆزۈمە ئەينەك .
ئەلىف ئىمسالىكىم جانلار ئارا قاش ياسىدىن ئالغان ،
خەدەڭگى تارى مىژگان پارەسىدۇر دېمەڭىز ناۋەك .
مۇھەببەت غەيرەتى گۈلگۈن ھەرىرىن قىلمىش ئانداغ رەفۇ ،
تون ئاقشام تۆكمەئى جىيبىغە گەر مەھكەم ئېرۇر ئىلمەك .
نە ھەد زۇلفۇڭ ھەۋاسىن قىلغامەن كۇفر ئىستەبان كۈنلەر ،
ئىنىڭ بوينى تەنابىدىن ئالاي زۇننار ئۈچۈن ئۆلچەك .
لەبىڭدە ئاستىن ـ ئۈستۈن ئىككى خالىڭ جانغە ئىككى داغ ،
نە ئىمكان بولغاي ئول سەئيى ئىلە ئىككى نۇقتەسىدەك ھەك .
بولۇپ ھەم سەئب ھالەت بولماغاي ھىجران بەلاسىدىن ،
خۇشا ئىككى كۆڭۈللۈك بولسە ۋەسل ئاقشامىدا بىردەك .
لەبى لۇتفى بىلە ئوتلۇغ ئۇزارى شىۋەسىن بىلدىم ،
بىرىگە قەسد تىرگۈزمەك ئىكەندەك بىرگە كۆيدۈرمەك .
فىراق ئەندۇھىدىن ئۇمر ئىچرە بىر دەم بولمايىن فارىغ ،
كىچىكدىن ئوق ماڭا ۋەرزىش ئىكەن ماڭماي يۈرۈپ [كۆيمەك] .
فىراق ئەندۇھىدىن ئۇمر ئىچرە بىردەم بولمادىم فارىغ ،
بەھەم بولماس كىشىگە يار كويىدا بۇ رەڭ ئۆلمەك .

56

ساچسه گەر ئەندەك زەكاتى هۇسن ئول كانى نەمەك ،
تۇزغه قانمىشدۇر جەهان ئەهلى سەمادىن تا سەمەك .
فارىغ ئولسه ئالتەدىن رىندانه يۉركىم ، باك ئەمەس
خاهى ئوڭۇ خاهى سول چەۋرۉلسه گەر يەتتى فەلەك .
خاهى كۆيدۉرسۉن ئۇزارى ، خاهى تىرگۉزسۉن لەبى ،
خال يەڭلىغ نەيلەيىن ، چۇنكىم تۉشۉپمەن مۇشتەرەك .
پەردەدە بولغاچ نەزەر كۆز ئەيلەمىش مەيلى نەزەر ،
كۉن ياشۇنغاندىن كېيىن چۇنكىم ئۇچارلار شەبپەرەك .
دېدى ، گەرچە ئاشىقى سەن [كىم] ۋەلي شەرتى بۇدۇر :
ناله بىهەد چەكسه چەككىل ، بولسه هەم ئاهىستەرەك .
ئاه ، كۆپ پىچىش ئىله چەكتىم ئاڭا نىسار ئۉچۉن ،
خاه ئانى فاش ئەيلەسۉن ، خاه ئەمدى بۆركىگە كىچەك .
خالىن ئىزدەپ داغ تاپتىم ، زاتىن ئەيلەپ كۆپ شەفىئ ،
چۉنكى ، « شەيئۇللاه » ① چىكىپ سائىل دەرەم ئۆززه تىلەك .
گەر ماڭا ئىشق ئەهلى شىركەت دەئۋىسىن قىلسه نې غەم ،
غەيرەتى ئىشق ئىلغامىش چۉنكىم ئىرۇر ئەسلى مەهەك .

……………………………………………………

②……………………………………………………

---

① ئاللانىڭ يولىدا بىر نەرسە بېرىڭلار .
② بۇ يەردە ئىككى مىسرا كۆچۉرۉلمەي قالغان .

57

ئاتەشىن لەئلىكىم ئوت لەبدىن نەمۇدار ئەيلەمەك ،
بۇلئەجەبكىم ئوتدىن ئوت ئىزھارى ئازار ئەيلەمەك .
رەسم ئاڭاكىم دەفەرى ھۇسنىن كۆڭۈل قىلسە ھەۋەس ،
يەلدە سارۇلغان ۋەرەقلەردىنمۇ ئەفكار ئەيلەمەك .
دېمەسە بىلمەس كۆڭۈل دەردىنى ، دېسە قەھر ئېتەر ،
مۇشكىل ئولدى ئاسراماغلىق يا ھەم ئىزھار ئەيلەمەك .
بىلمەدىم ۋەجھىدىن نېدىندۇر ئەيلەبان قەتئى نەزەر ،
زار كۆڭلۈم زار ئەيلەپ زار ئۆزە زار ئەيلەمەك .
يوق ماڭا خەلۋەت ، ۋەلې بار ئۆزگەلەرگە ، تۇرفەكىم ،
يارنى ئەغيار ئېتىپ ئەغيارنى يار ئەيلەمەك .
ئاچمە كۆز گۇستاخ ئولۇپ ، ئۇيقۇ چاغىدا ئانىكىم
خۇپ ئەمەس كىرپىك سەداسى بىرلە بىدار ئەيلەمەك .
يوقسە جان قەسدى ئاڭا ، ئەرشى ، نېدىن دەرسەن بۇ كىم :
لەبنى بىر ئەفسۇنگەرۇ كۆزلەرنى ئەييار ئەيلەمەك .

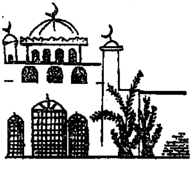

58

بەسى كۆڭلۈمنى ئالدىڭ بىر نىگاھى بىرلە ، ئەي جانىم ،
ساڭا ئەمدى فىدا ئەيلەي بۇ جانىم ، بەلكى ئىمانىم .
ئىشتىسەم ھەر كۈنى سەن ئاندا شادۇ خۇررەم ئېرمىشسەن ،
بەسى سەنسىز زەبۇن بولدى مېنىڭ ھالى فەرىشانىم .
مۇھەببەت ۋادىسىدا ھەر كىشى بىر سارى مەيلاندۇر ،
بۇ ئالەمدە مېنىڭكى سەندىن ئۆزگە يوقتۇر ئارمانىم .
كۆزۈڭ سەر فىتنەئى ئىمان نىگاھىڭ ئافەتى جاندۇر ،
قاشىڭ ئىنتىك قىلىچمۇ كىم ، قىلۇر ئول قەسدى قۇربانىم .
تىشىڭ گويا دۇرى گەۋھەر ، لەبىڭ ياقۇتى ئەھمەردۇر ،
ساچىڭ چۇن سۇنبۇلى سارا ، يۈزۈڭدۇر ماھى تابانىم .
كۆزۈڭ شەۋقى سالىپ ئالەمگە ئوتلار ئانچەكىم كۆيگەچ ،
جەھاننى كۆيدۈرۈپ كۈل قىلغۇسىدۇر سوزى ئەفغانىم .
ماڭا بەس گۇشەئى خاتىر ئېرۇر ئول شاھى خۇباندىن ،
ئەجەب ئېرمەس ئەگەر ئىشق ئەھلى بولسە بەندە فەرمانىم .
مىژەڭ چۇن ناۋەكى جاندۇر ، داغى تەڭ غۇنچەدىن ئاغزىڭ ،
بېلىڭ چۇن خىفچەئى گۇلدۇر ، قەدىڭ سەرۋى خىرامانىم .
نەلەب ئولدۇر كى ئەرشىنى ئۇنۇتمە ، گاھى ياد ئەتكىل ،
بەسى كۆڭلۈمنى ئالدىڭ بىر نىگەھى بىرلە ، ئەي جانىم .

59

تۈن ئولسە كەلمەگەچ ماھىم ، كۈن ئولسە مېھرى رەخشانىم ،
بولۇر بىتابلىغدىن زەررە يەڭلىغ مۇزتەرىب جانىم .
دېمە تۈنلەر ئارا كۆرگەچ بۇلۇتدىن ئوت چاقىنمىشدۇر ،
شەرەرلەر ئۆرلەتۈر كۆڭلۈم ئوتىدىن دۇدى ئەفغانىم .
تامىپ يەر يۈزىگە ئەشكىم نىشان كۆرگۈزسە كۆرگۈزسۈن ،
نە چاغ مەخفى قىلۇر ئۆزنى كۆڭۈلدە داغى پىنھانىم .
جەھان تەركىن تۇتۇپ تاپتىم تەجەررۇد رۇتبەسىن ئانداغ ،
قەبۇل ئەتمەس قەبا گەر ھۇللەدىندۇر جىسمى ئۇريانىم .
ئەمەس كەۋكەب فەلەك ئايىنەسىدە كۆزگۈزۈپ ئەكسىن ،
جەھان سەتھىدە گەۋھەردەك ساچىلغان ئەشكى غەلتانىم .
كۆز ئايتۇر تۇتمە جاندىن كۆزلەر ئىلە غەمزە خۇنرىزىم ،
لەب ئايتۇر كۆڭلۈڭ ئۆلسۇن يوق مېنىڭكى ئابى ھەيۋانىم .
دېسە كۆكسۈڭنى تۇت ئەرشى ، ئاتاي دەپ كۆزلەرىم ئۈستۈن ،
دېيەلگەيمەن دەپ ئول ئافاتكە شايەد بەندە فەرمانىم .

60

ۋادەرىغا، ئالەم ئىچرە ئاشنايى تاپمادىم،
بىر باقىپ كۆڭلۈم ئالۇرغە دىلرەبايى تاپمادىم.
مەن ۋافا قىلغانسارى ئارتار جەفاسى يارنىڭ،
دەردىمە نۇشى لەبىدىن بىر دەۋايى تاپمادىم.
ئاستانى يار مەندەككە نىچۈك بولسۇن بەھەم،
ئىتلارىنىڭ كويىدا بولماقغە جايى تاپمادىم،
سەرنەۋىشتىم ئىردىمۇ يا تالىئىمنىڭ دونلۇغى،
بۇ ھەمە مەھرويلاردىن بىر دەۋايى تاپمادىم.
ئالەم ئىچرە تۆرت بازارى ئەناسىرنى كېزىپ،
بار خەلايىق گەۋھەرىدە بىر جىلايى تاپمادىم.
بۇلبۇل ئاسايى چەھار باغ ئالەم ئىچرە، ۋادەرىغ،
يۈز نەۋا قىلدىم ۋەلې بەرگى نەۋائى تاپمادىم.
دانەئى ھۇسنىن كۆرۈپ، ئەي ئەرشىئى ئاشۇفتە دىل.
ئىشق دامىغە سىنىڭدەك مۇبتەلايى تاپمادىم.

61

ئۈزارى ئۆزرە نىقابىن نەزارە ئەيلەمەدىم ،
نەزەردە پەردەئى غەيرىڭنى پارە ئەيلەمەدىم .
فىراق تىغى بىلە دەم بەدەم بەلا تاشى ،
يېتىشسە كۆكسۈمى تۇتتۇم ، چارە ئەيلەمەدىم .
تېنىمدە ناۋەكى زەخمىن نىھايەتىن سورما ،
زىبەسكى بىھەد ئېرۇر دەپ شۇمارە ئەيلەمەدىم .
كەۋاكىب ئۈيلە فەلەك چېھرەسىغە دۇر زىينەت ،
چۇ تىيرە ئاھ ئىلە مەن ئانى يارە ئەيلەمەدىم .
قارا كۆزۈم قارا زۇلفۇڭ قاراسىدۇر ئۆزدىن ،
كۆزۈم قاراسىن ئىزىپ ئانى قارە ئەيلەمەدىم .
تىلەر چۇ زۇھد ئىلى ھەر تۈن ئولسە جەننەتكىم
بىجۇز ۋىسالىڭە مەن ئىستىخارە ئەيلەمەدىم .
قىلىپ نىھان جىگەرىم زەخمى كۆز ياشىم زاھىر ،
مەن ئوتلۇغ ئاھ ئۈرۈپ ئاشكارە ئەيلەمەدىم .
كۆيۈپ فىراقىدا مەخپى كۈل ئىچرە قالمىشمەن ،
ئەجەبكى ئوت كەبى بىر دەم شارارە ئەيلەمەدىم .
نى تاڭ چۇ بەزمىدە ئەرشنى يوقلاسە مەھۋەش ،
زەبەس چۇ كويىدىن ئانىڭ كەنارە ئەيلەمەدىم .

62

قىلدى ماڭا ئول جىلۋەئى ناگەھ باقا قالدىم ،
دۇنيا بىلە ئۇقبانى جويغە ساتا قالدىم .
شىرىن لەبىدىن بەردى مەگەر ۋەئدەئى ئول شوخ ،
جان نەقدىنى ئىلكىمگە ئالىبان بارا قالدىم .
مەئىشۇق دېدى : باۋەر ئەمەسدۇر ماڭا ئىشقىڭ ،
غەيرەت تىغى بىرلە يۈرەكىمنى يارا قالدىم .
غەمزە ئوقى بىرلە ئېتىپ ئېردى يۈرەكىمگە ،
بەرداشت قىلالماي ئىشىكىمدە ياتا قالدىم .
مەجلىس ئارا ئول شەمئىنى كۆردۈم ، بارا ئالماي
پەرۋانە كەبى ئۆيرۈلۈپ ئەلدىن ياقا قالدىم .
قىلدى مەگەر ئول نۇھ سۇفەت دەئۋەئى پۇر شور ،
تۇفانى بەلا ئىچرە بېناگەھ ئاقا قالدىم .
ۋەسلىن تەمەئ ئەيلەپ بارىپ ئېرىدىم ئىشىكىگە ،
نەۋمىد بولۇبان كىرە ئالماي يانا قالدىم .
مەي سۇندىكى ئەغيارغە ئول ، رەشك يۈزىدىن
دەرھال قوپۇبان مەينى قولىدىن ئالا قالدىم .
ساقىكى بەسى مەينى بۇ كۆن ئەرشىگە تۇتتى ،
ساقىنى ئىچىپ دەردىغە باغرىم ياقا قالدىم .

63

ئىشق ئوتى باشىمدا يانغاچ ھەمزەبانىمدۇر چىلىم ،
نالەلەر تۈرلۈك چېكەر دائىم فىغانىمدۇر چىلىم .
ئوت بىلە سۇنى بەھەم ئەيلەپ ، چىقارىپ دۇدلار ،
شىر ـ شىر شۇرىش بىلە مۇئجىز بەيانىمدۇر چىلىم .
سوزى دىل تەقرىر ئېتەر چاغ ئاغزىدىن ئوتلار ساچىپ ،
تۇمتەراقى سىينە بىرلە نۇكتەدانىمدۇر چىلىم
بۇ جەھاندا يوقتۇرۇر بىر ئاندىن ئۆزگە مۇنىسىم ،
رازدارىم ، غەمگۇسارىم ، مېھرىبانىمدۇر چىلىم .
دۇدنى تارتىپ ئانى دەر قىلماسام يوقتۇر ئەجەب ،
قۇتى دىل ھەم قۇۋۋەتى رۇھى رەۋانىمدۇر چىلىم .
رويى زەردۇ ئاھى سەردىم كىمگە تەقرىر ئەيلەيىن ،
ئۆزىدە بۇ سۈرەت ئولغاچ رازدارىمدۇر چىلىم .
تا قىيامەت ئۈزمە كۆڭلۈك ، ئەرشىيا ، بۇ نەشئەدىن ،
بەسكى ، ئالەم ئىچرە ئۆمرى جاۋىدانىمدۇر چىلىم .

64

ئىستەمگەر بىمۇرۇۋۋەت چەرخى كەجرەفتار بۇ ئالەم ،
ئانىڭدا زەررەئى مىھرۇ ۋەفا يوق ، ئەي بەنى ئادەم .
قانى ئىسكەندەرۇ دارا ، قانى جەمشىد ، ئەفرىدۇن ،
نەسىب ئەتمەي ئۇلارغە تەختىدە ئىچمەككە جامى جەم .
ئەگەر يۈز يىل ئەمىرى سەلتەنەت ئەۋجىگە يەتكەندە ،
ۋۇجۇدۇم فانى ئەيلەپ ، يەر يۇتۇپ قىلغاي ئانى مەھكەم .
جەھانىنىڭ تەختۇ بەختىنى مۇھەببەت فەقرىگە ساتقاچ ،
جەمىئى ئەھلى ھىممەت باشىغە تاج ئولدىلار ئادەم .
كى ھەر كۈن ناز بىرلە جىلۋە قىلسە زال مەككارە ،
يۈزىنى كۆرسەتىپ كۆڭلىن ئالىپ ، ئۇمرىنى قىلغاي كەم .
ئەگەر شاھۇ گەدالار فانى بىلسە ئۇشبۇ ئالەمنى
يۈزىگە لۇتفى ئىنسانىنى قىلغاي قەترەئى شەبنەم .
ئىلاھا ، رەھم ئېتىپ ئەرشى دۇئاسىن مۇستەجاب ئەيلە ،
رەھىمى رەھنەماسەن ، سەن ماڭا قىل مەغفىرەت ئەرھەم .

65

كىردىگارا، لۇتف ئېتىپ قىلغىل گۇناھىمنى كەرەم،
كۆپ يازۇقلار ئەيلەگەن فېئلى تەباھىمنى كەرەم.
غەفلەت ئىلە ھەر زەمان يادىڭنى قىلماي، قىل بۇدەم
تارتغان ئىشقى مەجازى ئىچرە ئاھىمنى كەرەم.
رەھمەتىڭ ئىشكىن ئاچىپ قەھر ئەتمەي ئەمدى، ئەيلەكىم
قىلغان ئۇشبۇ جۇرمىدىن رويى سىياھىمنى كەرەم.
ئەيلە، يا رەب، فەقر كويى لەززەتىن بىلدۈرمەيىن،
ئىلتكەن كۆڭلۈمنى ئانداغ ئىززۇ جاھىمنى كەرەم.
كۆز لىمەي ھۇسنۇڭ زۇھۇرىن بارچە ئەشيا ئىچرە كىم،
غەيرىگە سالغان نەزەر قىلغىل نىگاھىمنى كەرەم.
يا رەب، ئەتكىل خەستە ئەرشى بىر دەم ئاگەھ ئولمايىن
غەفلەت ئىچرە ئۆتكەن ئۇشبۇ سالۇ ماھىمنى كەرەم.

66

دەھر دەيرى ئىچرە مۇنداغ قايدا بىر زىبا سەنەم ،
گويىيا بۇ ھۇسنۇ خەللاقىغە مەزھەردۇر ئەتەم .
كاشىفلىئەسرارلىق زاھىر قىلۇر نەرگىسلەر ،
ئەھسەنۇتتەقۋىم ئانىڭ شەئنىگە بىر مۇختەس رەقەم .
قامەتىنىڭ كۆرگۈزمەدى تا قىلمادى مەۋزۇن خىرام ،
جۇز تەكەللۇم فەھم ئولماس ئاڭا رۇخسار ئىچرە فەم .
باۋەر ئەتمەن تىلدىن گەر دىسەلەر ئەخبار قىل ،
مۇمكىن ئىرمەس كەلمەكى تەئرىفىغە نەۋئى ئەدەم .
نۇش لەب بىرلە ئاغىز شەھدىنمۇ دەي شىرىن شەكەر ،
يا مەگەر ھەيۋان سۇيىدۇر ئابى زەمزەم بىرلە زەم .
نۇر ئەر مىشكىن ھىلال ئۇستىدە مىژگان يوق ئەجەب ،
مەسھەف ئىچرە كەلسە « نۇن » يانىدا ھەم باردۇر « قەلەم » .
بىنەھاشا چەكمە ئۇن زىكرىدە ئەرشى تۇت مۇرۇر ،
ھەق كەلامىغە زەبەس مەرغۇب ئىمىش سەۋتى غەنەم .

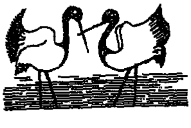

67

ئەگەر رىفئەتلىكىم ۋەسلىن تىلەپ ھەر چەند ھەۋا قىلدىم ،
كۆرۈپ بىر تازە گۇل زەۋقىدە بۇلبۇلدەك نەۋا قىلدىم .
جەھان ئاشۇبى بىر شوخى جەفاجو جىلۋەگەر ئولغاچ ،
نەزەر مەنئىن قىلا ئالماي خەستە بۇ جانغە جەفا قىلدىم .
قۇچالماسدىن مېنى قۇچقان لەبى بولغايمۇ دەپ گۇلبەرگ
قىزىلگۇل يافراغىن پەيۋەندلەر ئەيلەپ قەبا قىلدىم .
ھەياتى تازە ئىستەپ لەئلىك ئارمانىن نەچە چەكتىم ،
نە ئۇمرى قۇتى جان تاپتىم ، نە دەردىمگە داۋا قىلدىم .
ئۇزارىك شەۋقىدە تۈنلەر ماڭا ھەيرەت بولۇپ ئەفزۇن ،
نەۋالار ئەيلەگەنچە ئەيلەي ـ ئەيلەي تا سەبا قىلدىم .
بەلەند پەرياد ئۇرماي ئول پەرىغە يوق ئۇچۇن مەرغۇب ،
ھەزىن نالىش ئىلەن جان ئۇدىدىن ئەندەك سەدا قىلدىم .
كەل ئەمدى ، ئەرشى ، ئۆز كۆڭلۈك سەلاھى پارىسالىقدىن ،
نېچۈككىم پارە ئەيلەپ خىرقە تارىدىن رىدا قىلدىم .

68

كەمالى ھۆسنۈڭە « ئەلھەمد» ئىلە دۇئا قىلايىن ،
يۈزۈڭ سىفاتىنى « ۋەششەمس » ئىلە ئەدا قىلايىن .
سەۋادى سايەئى سەرۋى قەدىڭ ئەگەر تۈشسە ،
ئىكى جەھاندا ئىكى يۈزۈمە قارا قىلايىن .
ھەۋايى كاكۇلى كۇفرۇڭنى ئەيلەبان زۇننار ،
ساچىڭ سەۋادى خەيالىنى مەن رىدا قىلايىن .
بۇ دەير ئىچرە نېچە يۈرگەمەن خۇمار ئالۇد ،
شەرابى شەۋق ئىچىپ زەۋقنى راسا قىلايىن .
مەيى لەبىدىن ئەگەر ئەيلەسەم رەۋا كامىم ،
كى نەقد ، جانۇ جەھاننى ئاڭا فىدا قىلايىن .
بۇشۇرىش ئىلە سالاي ئالەم ئىچرە يۈز غەۋغا ،
كى تىيرە ئاھ ئىلە كۆك كۆكسىنى يارا قىلايىن .
نېتەي بۇ زۇھدى رىيانى مەسجىد ئىچرە مۇدام ،
بارىپ سەنەمكەدەگە زىكرى رەببەنا قىلايىن .
مۇيەسسەر ئولماسە گەر ئىتلارىڭ ئىزىن ئۆپمەك ،
ئۆپۈپ كۆزۈمگە غۇبارىنى تۇتىيا قىلايىن .
بۇ نەزم تارىغە مەئنى دۇرىن تىزىپ ئەرشى ،
سۇخەنسەرا لە يۈزىن مىسلى كەھرەبا قىلايىن .

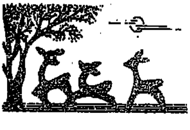

69

ئاتىپ ئېردى غەمزە ئوقىن جانىمە قاش ياسىدىن ،
يارەلىغ قۇشدەك ئۇچۇپ كەتتى كۆڭۈل مەئۋاسىدىن .
مەن نېچۈك شاد ئەيلەي ئەمدى ، بەسكىم ئول گۈلرۇينىڭ
خاتىرى ئازۇردە ئولمىش بۇلبۇلى شەيداسىدىن .
گۆشەئى ۋەيرانەدە يۆرسەم نىشمەن نې ئەجەب ،
خاتىرىم ئاشۇفتەدۇر چۇنكىم ئۇلۇس غەۋغاسىدىن .
پەرتەۋى ھۇسنىن كۆرۈپ مەجلىس ئارا خۇرشىد چىھر ،
چەۋرۈلۈر پەرۋانە يەڭلىغ شەمئ بەزم ئاراسىدىن .
تۇتى گەرچە نۇقل شەككەردىن ئېرۇر شىرىن دەھەن ،
كىم بۇ جانگە مەي خۇش ئولمىش لەئلى شەككەر خاسىدىن .
ئولسە گەر زۇلفۇڭ خەيالى بۇ كۆڭۈلدە جىلۋەگەر ،
شانە يەڭلىغ چاك ـ چاك ئولمىش كۆڭۈل مەئۋاسىدىن .
سەر نىگۇندۇر باغ ئارا شەمشاد ، بوستان ئىچرە سەرۋ ،
كۆرسە گەر رەڭگى خىرامى قامەتى زىباسىدىن .
زەر قىزنىنىڭ ھەسرەتىدە تەشنە كەلدىم ساقىيا ،
نەشئەئى ياب ئىلە [ئول] لەئلى لەبى ئەفزاسىدىن .
قىلغۇسىدۇر ئەرشى كۆندىن ـ كۆن جۇنۇنىنى فۇزۇن ،
كۆرسە گەرچە بىۋەفالىق شوخ بىپەرۋاسىدىن .

70

لۇتف ئىلە جانان نىگاھ ئەتسە ، نىسار ئەتكۈم بۇ جان ،
چۇن نىسار ئەتسە بۇ جان جانان ئىلە قىلمىش قىران .
گۇل چاغى بۇلبۇل نېچۇككىم ئەيلەمىش تۇرلۇك نەۋا ،
مەن ھەم ئول گۇل زەۋقىدە ئەيلەرمە گۇنا ـ گۇن فىغان .
گۇل ۋەرەق ئاچىپ چەمەندە مۇسھەفى ۋەسفىن ئوقۇر ،
غۇنچەلەر شەرھى گۇلى ھۇسنى ئۇچۇندۇر سەد بەيان .
ئارەزى دەۋرىدە دەۋرى زۇلفلار گويا ئېرۇر ،
كەئبە ئەتراپىنى ئالغان لەشكەرى ھىندۇستان .
سۇرەئى ئىشقىڭنى تەفسىر ئەتكەلى بار كىمدە تىل ،
مەكتەبى خامۇشلۇقغە كىردى ئەربابى بەيان .
ناۋەكى ئىشقىڭ تېگىپ ئانداغ كۆڭۈل مەجرۇھدۇر ،
ھەر قايان بولدى رەۋان ، ھەر قەترە قانىمدىن قىيان .
ئەھلى ئالەم گەرچە ئىسكەندەرنى ئالەمگىر دەر ،
ئالەمى ئىشق ئىچرە مەن گويا سۇلەيمانى زەمان .
خۇد نەما ئەنقايىدىن سورما نىشانىمنى مېنىڭ ،
بى نىشاندىنكىم قاچان ئەھلى نىشان بەرگەي نىشان .
ئەرشىئى مەھجۇرنى مۇنچە نەزەردىن سالماغىل ،
لۇتف ئىلە جانان نىگاھ ئەتسە ، نىسار ئەتكۈم بۇ جان .

71

ئىككى بۇت بىر كېچە كۆڭلۈم كافىرىستان ئەيلەبان ،
ئالدىلار ئىمانۇ دىنىم ئانچە ئىمكان ئەيلەبان .
بىرى لۇتف ئەيلەپ ھەمىشە تىيرە كۆڭلۈم يارۇتۇر ،
شۇئلەئى نەرگىسلەردىن شەمئى شەبىستان ئەيلەبان .
بىرى گاھى قالپاقىن ئەگرى قويۇپ گەھ سىندۇرۇر ،
سىندۇرۇر جانۇ كۆڭۈل مۇلكىنى ۋەيران ئەيلەبان .
بىرى خەتتى بىرلە چەكتى گۇل ئۆزە تۇرلۇك رەقەم ،
لالەۋۇ رەيھانىنىكىم رەشكى گۇلىستان ئەيلەبان .
بىرى ئىشق ئەھلىنى قەيد ئەتمەككە دامى سۇنبۇلىن ،
كۆزگۇ مەۋجىدەك ئۇزار ئۆزرە پەرىشان ئەيلەبان .
بىرى ئەخزەر تون كىيىپ باشىغە ھەم گۇلنار بۆرك ،
گويىيا باشىدا گۇل سەرۋى خىرامان ئەيلەبان .
بىرى كىيدى قىرمىزى تون ئەستەرىن نەيرەڭ ئېتىپ ،
كۆزگۇ ھالىدەك گۇلى رەئنانى ھەيران ئەيلەبان .
بىرى شىددەت بەلگۇرۇر ، بىرى جەمالىن كۆرسەتۇر ،
بىرى گەر ئۆلتۇرسە ، بىرى لۇتفۇ ئېھسان ئەيلەبان .
بىرى قاش ياسى بىلە كىرپىك ئوقىنى كەزگەرىپ ،
ئاتتى ۋەھكىم ئول ئىكەۋگە جانىنى قۇربان ئەيلەبان .
بىرى نۇشى لەب بىلە گەر دىيسە كامى جان بىرەي ،
رەشكىدىن ئۆلتۇرمىش ئول بىر تىيرى باران ئەيلەبان .
ئەرشى ئول دامەن نەھەد تۇتغىل نەۋائى دامەنىن ،
نەيلەگۇك ناياب ئىش ئىستەپ ئۆزگە بۇھتان ئەيلەبان .

72

كۆزدىن ئۈچنى ئۇل پەرى تەندىنمۇ يا جانمۇ دەيىن ،
« جان » ئاراسىدىن ئەلف يا تاجى ئىمانمۇ دەيىن ۔
ئانىسىزدىن جانسىز كۆرەرمەن گەر تېنىم جانلىغ ئېرۇر ،
يا ماڭا جان بەرگۈچى يا جانغە دەرمانمۇ دەيىن ۔
قامەتىن ياد ئەيلەسەم ئەيلەر دىماغىمغە تۈتۈن
چەككەن ئاھىمدۇرمۇ بۇ يا دۇدى ھىجرانمۇ دەيىن ۔
كۆيدۈرۈپ ئوتدەك مېنى ئوتدەك ئۆزىن كۆزدىن يېنەر ،
ئافەتى دەۋرانمۇ بۇ يا تەبئى ئىرانمۇ دەيىن ،
ئوت سالىپ كۆزدىن نەپەس تىرگۈزگەلى لەبدىن سورار ،
ئۆرتەگەچ جانلار بەلاسى ياكى جانانمۇ دەيىن ۔
نەچچە سەنئەتلەر كۆرۈپ تەزمىم ئارا ھەر كۈن بۆلەك ،
ھېكمەتى يۇنانمۇ بۇ يا تەبئى ئىرانمۇ دەيىن ۔
ئەرشنى قۇشلار تىلى بىرلە بۇ يەڭلىغ سايراغاچ ،
بۇلبۇلى نالانمۇ بۇ يا مۇرغى خۇشخانمۇ دەيىن ۔

73

ئىشق ئوتى كۆيدۈردى ئانداغ يوقۇ بارىم نەيلەيىن ،
ئالدى ئىلكىمدىن ئىنانى ئىختىيارىم نەيلەيىن .
كۆيدۈرۈپ كۆل قىلسە جەھرى كۆرمەسەم پەرۋانەدەك ،
ئۆرتەسە ۋەسلىدە داغى ھەرنە بارىم نەيلەيىن .
كۆرمەسەم بىردەم ئانى ھەرگىز قەرارىم يوق ئىدى ،
بىر يولى ئانداغ كۆزۈمدىن ئۈچتى يارىم نەيلەيىن .
بىر كۆرۈندۈردى قاراسىن قاراسام ھەر نېچەكىم ،
بىقەرارىم ئەيلەدى ئالغاچ قەرارىم نەيلەيىن .
بىر زەمان شەمئى ۋىسالىڭدىن جۇدا بولغايمىدىم ،
قۇدرەتىم بولسە ئىدى يا ئىقتىدارىم ، نەيلەيىن .
تۇرماغىمنىڭ بائىسى دەھر ئىچرە ئېردى ئۇلفەتىڭ
قالمادى ئەمدى جەھان ئىچرە تۇرارىم نەيلەيىن .
ئەرشىيا ، ھەرنېچە قىلدىڭ ئىشقىدا كۆپ نالەلەر ،
ھېچ يەرگە يەتمەيىن بۇ ئاھۇ زارىم نەيلەيىن .

74

ۋەھ، نە خۇشنۇر خۇش نىگاھىم باقسە نەرگىسزارىدىن،
ئىشۋە بىرلە ھال سورسا ئاشىقى بىمارىدىن.
سىھرىلەر كۆرگۈزدى ئول يۈز غەمزەئى جادۇ بىلە،
مەن نىچۈك جان ئىلتەيىن بىر غەمزەئى خۇنخارىدىن.
لەئل يەڭلىغ رەڭگلىغ چىقمىش ئۆيىدىن ئافتاب،
بادەئى رەڭگىن مەي ئىچتى [ئول] لەبى سەرشارىدىن.
مەن جەمالىغە ئاچارمەن ھەر تەماشا كۆزىنى،
خۇش قىلۇر كۆڭلىنى زاھىد ھۇرلار دىدارىدىن.
مەن شەرابى لەئلىدىن سەرشاردۇرمەن، ئەي رەقىب،
سەن يۈرۈرسەن تەشنەلەب ئىچمەي مەيى رۇخسارىدىن.
مەندە تەبئى شائىرى يوقتۇر نىشانى ئاشىقى،
ھەرنە فەيزى تاپمىشەم مەن مەھرەمى ئەسرارىدىن.
بار مەلەك نىشانىدۇرلار ئىشق زاتىدىن تەمام،
ئەرشىيا. كەل، جامى مەي ئىچكىل مۇھەببەت سارىدىن.

75

تاپماساڭ گەر ھۇش باتەن ئەھلى كارى ـ بارىدىن ،
ئال نەسىب ئەتمەك ھەزەر بارى بۇلار ئىنكارىدىن .
دۇردكەشلەر بىر نەفەسدە كۆيدۈرۈپ كۈل قىلغۇسى ،
ئەي فەلەك ، قىلغىل ھەزەر بۇ ئاھ ئاتەشبارىدىن .
تاز غەفلەتدىن تۈشۈپدۇر بوينۇمە بەند ئۆزرە بەند ،
يارەب ، ئەت خالىس كۆڭۈل بوينىن باغىر زىننارىدىن .
قىل تەسەۋۋۇر جۇملە ئالەم سۇرەتىن مەھز خەيال ،
لېك باردۇر جىلۋەگەر زەمىندە ھەق ئاسارىدىن .
ئەندەك ئەر باقى ئىبرۇر بارلىغ نۇقۇشىدىن ئەسەر ،
مۇمكىن ئىرمەس شىممەئى بۇي ئالماغىڭ ئەسرارىدىن .
ئالەمۇ ئادەمگەدۇر نۇرى سىفاتىدىن سەبۇت ،
مەھۋ مۇتلەق ئولغۇسى كۆر سەتسە گەر دىيدارىدىن .
خاھلاسا ئول ئارىفىكىم بىر نەزەردە مەھۋ ئىتەر ،
بولسە كىمنىڭ كۆڭلىدە يۈز نەقش يوقۇ بارىدىن .
مىھرى مۇتلەق پەرتەۋىدىن بارچە ئەل مەھرۇم ئەمەس ،
قىلغۇسى دەريۇزە ئەرشى زەررەئى ئەنۋارىدىن .

بۇ باشۇ تاش ئارا ھەر كۈن نە چاغ ، يا رەب ، تالاش ئۇلسۇن ،
فەلاخەن گەر ئاتار ئول يار تاش ئۆرنىغە باش ئولسون .
سەمەندى نەقش پايىن يەر ئۆزە كۆرگەچ بەدەل قىلمان ،
تالۇن ئاي شۇئالەلىغ چولپان ۋەيا كۆكدە قۇياش ئولسۇن .
مامۇق ھەر نەچچە ئوتنى تۆكسە كۆڭلىدە شەرار ئارتار ،
نە چاغ مەخفى قىلۇرسەن ئىشق ئوتىن ، فاش ئولسە فاش ئولسۇن .
مۇسىبەتلەركى سالدى كۆڭلۈمە ھىجران تۈنى گەردۈن ،
يۈزى بىھەد يارالىغ بۇ كۆڭۈلدىن ھەم خەراش ئولسۇن .
قۇياشكىم مىھر ئەمەس ناز ئەۋجىدە ئول نەۋئىكىم تىنماس ،
دەمى ئىسا بىلە ئاھىم ئۇرۇجى گەر تۇتاش ئولسۇن .
بۆلەكلەر زۇلم ھەددىن ئول ئىكەۋغە يەتكۈرە ئالماس ،
جەفانىڭ « جىم » ى كۆزۇ ، سىتەمنىڭ « سىن » ى قاش ئولسۇن .
سۇغارىپ بۇ كۆڭۈل قانىدا پەيكانىن يەنە ئاتمىش ،
چىقىپ ئول يول بىلە ئەمدى بۇ كۆزلەر ئىچرە ياش ئولسۇن .
كۆڭۈل ۋەھشىسىن ئول بىر زۇلف دامىغە ئەسىر ئەتكىل ،
نە چاغ سەييادلارغە بىر كىيىك ئۆزرە تالاش ئولسۇن .
تەرەھھۇم يۈزىدىن تارتىپ ئاتاردا قىلماغىل تەئخىر ،
ئىكى ئوقۇڭغە مەئۋا كۆز ھەدەف ، كاش ئولسە كاش ئولسۇن .
نە سۇدا ئەر بولسە زەر ئەۋراقىدىن شەھلەرغە كۆپ مەفرەش ،
گەداغە .... ① گەر فەراش ئولسۇن .
نەۋائىيدەك نىشانە ئورنىغە باشىن تۇتار ئەرشى ،
ئەگەر ئىشقىڭ ھەۋاسىدىن ياغار ھەر ژالە تاش ئولسۇن .

---

① بۇ يەردىكى سۆزلەر ئەسلى نۇسخىدا كۆچۈرۈلمەي قالغان .

77

كۆزى ، ئايا كۆر ، قان ئىچمە [كىكە] بىر ئاچمۇ ئىكىن ،
جان ئالا جۇقىنە ئوت ياقماقغە ئوتقاچمۇ ئىكىن .
نەرگىسى ئەفكارنى نىسبەت بېرۈرلەر كۆزىنە ،
يىرتىلاج ئېرمەس ئانىڭدەك هەم بۇ قىماچمۇ ئىكىن .
ئەۋجىدىن تا ئەۋجىگە سالماق نەزەر مۇمكىن ئەمەس ،
يا ئېرۇر بۇ دۇدى هىجران [يا] ئۇزۇن ساچمۇ ئىكىن .
نەچچە ئاشىقكەشلىك ئۆتسە زاهىر ئولماس سىررىلىك ،
يا ئۆزى خۇنرىز قاتىل يا كۆزى ئاچمۇ ئىكىن .
تىرگۈزۈر هەر چەندلەب قىلمىش ئۆلۈم ۋەهمىن كۆڭۈل ،
هەر دەمى قەتلىم خەيالىن كۆزى قىلغاچمۇ ئىكىن .
گەرچە ئالەمگىردۇر يۈز ۋەسلىنى قىلمان ئۇمىد ،
كۆيدۈرۈپ هىجران ئوتى داغى ساۋۇرغاچمۇ ئىكىن .
ئوتلۇغ ئاهىمدىن يۈزۈم كۆيمەسلىكىنى بىلمەدىم ،
ئەرشى هەردەم سەيلى ئەشكىم ئوتغە ئۇرغاچمۇ ئىكىن .

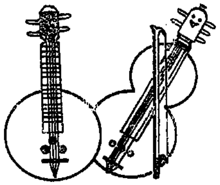

78

سالىبان كۆڭلۈمگە مېھرىڭ ، مېھرىبانىم قايدا سەن ،
جانىم ئارامىن ئالىپ ، ئارامى جانىم قايدا سەن ؟
جاننى نېتكۈم جان ئارا تۇشكەن « ئەلىف »دەك قامەتىڭ
بولمەسە گەر ۋەسلى ئانىڭ ، ئاھ جانىم قايدا سەن ؟
گەرچە مەن فەرھاد ئەمەسمەن ، دەردىم ئاندىن كەم ئەمەس ،
يوقسە سۆز شىرىن ۋەلې شىرىن زەبانىم قايدا سەن ؟
كۆرگەلى كافىر كۆزۈڭنى ئالماساڭ ئەمدى كۆڭۈل ،
كەتكۈدەك بولدى كۆڭۈلدىن ، دىلستانىم قايدا سەن ؟
سەنسىزىن كۈندۈز ماڭا ھەم تۈندىن ئارتۇق تىيرە تۈن ،
رەۋشەن ئەيلەرگە ئانى ماھى جەھانىم قايدا سەن ؟
گەرچە ياش نادانلاردەك قەدرىمنى ھەر كۈن بىلمەدىڭ ،
بىلگەلى قەدرىمنى ئەمدى قەدرىدانىم قايدا سەن ؟
سەرۋ ئىلە شەمشاد تۈرلۈك دەئۋ قىلسە ، سەن كېلىپ
قىل خىرام ئەيلەپ خەجىل ، سەرۋى رەۋانىم قايدا سەن ؟
كۆزلەرىمگە سايە ئەيلەپ مەردۇمىن تەخت ئەيلەدىڭ ،
ئەمدى ئولتۇرسەڭ بۇ تەختىڭ ئۆزرە جانىم ، قايدا سەن ؟
كۈندە يۈز ئۆلگۈنچە فۇرقەت ئىچرە ، ئۆلتۈر بىر يولى
ئەرشىنى ئەمدى بەلايى ناگەھانىم قايدا سەن .

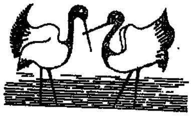

79

تاكى، ئەي زالىم، ماڭا جەۋرۇ سىتەم كەم قىلغاسەن،
بۇ نىھالى قامەتىم غەم بىرلە خەم كەم قىلغاسەن.
يۈز نىگاھى لۇتف ئىلە ئەغيارنى سەرشار ئېتىپ،
گۈلشەنى لۇتفۇڭنى مەندىن نېچەكىم كەم قىلغاسەن.
جۇرئەئى جامى ۋىسالىڭدىن مۇيەسسەر ئەتمەيىن،
كىم ئەرۇسى ئىشقىڭ ئىلە مۇتتەھەم كەم قىلغاسەن.
ۋادەئى ھىجران ئارا ئەيلەپ مېنى خارۇ زەلىل،
ۋەسلى ئارا ئاغيارلارنى مۇھتەرەمكىم قىلغاسەن.
ئىشقىڭە جانىنى بەرگەن ئەرشىنى ئەيلەپ گەدا،
بۇلھەۋەس ئەغيارلارنى مۇھتەشەمكىم قىلغاسەن.

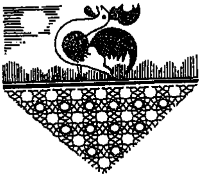

80

كۆڭۈل ئالۇردا نە مۇئجىز نەما ئىمىشدۇكسەن ،
كۆڭۈل بېرۇردە كۆڭۈلگە جىلا ئىمىشدۇكسەن .
دېدىمكى : «لەئلى لەبىڭ تۇت ماڭا ئۆپۈپ قويايىن ، »
دېدىكى سەسكەنىبان : «بىھەيا ئىمىشدۇكسەن .»
كويۇڭدا ياتتىم ئېسە ياستانىپ ئىلاجىم يوق ،
نە رەھمئەيلەگۈڭۈ بىر بەلا ئىمىشدۇكسەن .
دېدىمكى : « ھالىمى ئايتاي ساڭا » ، دېدى : « بىلدىم ،
كى ئىشق كوچەسىدە بىر گەدا ئىمىشدۇكسەن . »
كويۇڭ سارى بارۇرۇمدا قاچان سېنى بىلدىم ،
بۇ خەستە جانىمە مۇنداغ جەفا ئىمىشدۇكسەن .
بۇ ناز بىرلە ئانى كۆرگەچ ئايدىم : «ئەي كافىر ،
سەنەملە قاشىدا خۇش خۇدنەما ئىمىشدۇكسەن . »
ئاياغى ئاستىدا كۆرگەچ كۈلۈپ دېدى : «ئەرشى ،
كەمەندى زۇلفۇمە خۇش مۇبتەلا ئىمىشدۇكسەن .»

81

ئارەزىن زۇلف ئىچرە قىلدىم مىھر پۇرتاب ئارزۇ ،
تاڭ ئەمەس خەففاش قىلسە تۈندە مەھتاب ئارزۇ .
بۇكى مەجنۇنلۇقدە تۈشتى كۆڭلۈمە سەۋدايى زۇلف ،
قىلغان ئىرمىشمەن مەگەر زەنجىرى قۇللاب ئارزۇ .
لەئلىگۈن لەبنى قىدىغان جان ئەگەر ئىلكىمدەدۇر ،
نىگە قويغايمەن بۇ دەمدە لەئلى سىراب ئارزۇ .
ئۇڭدا تاپمان تۈشدە كۆرگەچ ئارەزىڭ بىر يول كۆزۈم ،
قىلدى كۆزلەر قىلماغاي مۇنداغ شەكەر خاب ئارزۇ .
جىلۋەگەر ئول تەب ھىلالى كۆرگەچ ئوق باش ئىندۈرۈك ،
كەئبەدە گەر سەيرگاھدۇر شەيخ مىھراب ئارزۇ .
قانىئ ئولماي كويىدا ئىتلار ئاياغى قانىغە ،
تەشنە ئۆلگەيمەن گەر ئەتسەم بادەئى تاب ئارزۇ .
نەۋكى مىژگان نىش نۇشى ئەرشى گەر قىلدى ھەۋەس ،
باۋەر ئەتمە چىن دەبان قىلدى چۇ ئويىناب ئارزۇ .

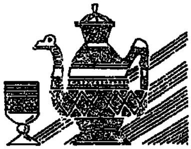

82

كۆرمەدىم كۆڭلۈم ئالۇرغە سەن كەبى يارى يەنە ،
خەستە جانىم تىرگۈزۈرگە لەئلى دۇربارى يەنە .
جەننەتى فىردەۋس ئارا گەر ھۇرى رىزۋان ئىزدەسەم ،
تاپماغايمەن بىر سىنىڭدەك ساھىب ئەسرارى يەنە .
ئايۇ كۈن بىلكىم يەدى بەيزاغە پەرتەۋ سالدى بۇ ،
كىم كۆرۈپتۇر بۇ كەبى دەھر ئىچرە دىيدارى يەنە .
تىشلارىن يادىدا ھەردەم دۇررى غەلتان يىغلادىم ،
بولماغاي ئىشقىڭدا مۇنداغ چەشم خۇنبارى يەنە .
ۋەسف ئىبنەي دەپ گەر ئاتىن تۇتسام زەبانىم ئۆرتەنۇر ،
يوقتۇرۇر ئالەمدە بىر مەندەك گىرىفتارى يەنە .
تاغ ئارا غەم تىشەسىن ئۇرماقغە فەرھاد ئەيلەدىڭ ،
كۆرمەس ئىرمىش ھىچكىشى سەندەك ستەمكارى يەنە .
گەر ھەقىقەت ئىستەسەڭ بەلكىم ئەجايىب دىلبەرى ،
تۇرفە مۇنداغ بولماغاي بىر مەست خۇنخارى يەنە .
تىيرە قىلغان رۇزگارىمنى بۇ كۆزى قارەدۇر ،
مەئلۇم ئولكىم يوقتۇرۇر مەندەك دىل ئەفكارى يەنە .
بىنەۋادۇر گەرچە كويۇڭدا تۇمەنمىڭ شاھلار ،
بارمۇدۇر ئەرشى كەبى بىر ئاشقى زارى يەنە .

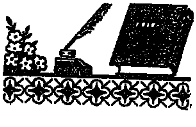

83

كەئبەۋۇ رۇم ئېتەي نىسار ئارەزىنىڭ خەتّاسىنە ،
ھىندۇ ھەبەش باغىشلايىن كۆزلەرىنىڭ قەراسىنە .
ناۋەكىن ئاتسە ھەر زەمان جانۇ كۆڭۈلگە بىدەرىغ ،
كۆز قاراسىن فىدا قىلاي ئوقلارىنىڭ ياراسىنە .
رەمزى رەمۇزى نارىغە يوقۇ بارىم نىياز ئېتىپ ،
جانۇ كۆڭۈل گەرەۋ قىلاي شىۋەئى خۇش ئەداسىنە .
نەچچە كويىدا يۈردۈمۇ گەھ يىقىلىپ گەھى قوپۇپ ،
بىر نەزەرىنى سالمادى ئاشىقى بىنەۋاسىنە .
ئۆرتەسەلەر خەيالىكىم ئايتۇر ئىمىش ئەجەب بۇدۇر ،
ۋەسلى چاغى ئەگەر كىشى ئەرزەئى دىلرەباسىنە .
خالى خەتىكى يۈزدەدۇر جەۋھەرىدىن ساچىپ ئاڭا ،
لەئلى ئۆزە لەئلىلۈككە مەن لەئلى رەۋان قاراسىنە .
ئۆلگۈچە ئەرشى كۈندە يۈز ، بىر كۈنى ئۆلكى ، يەتكەي ① ئول
زالىمى شوخ ، پۇر جەفا بىر يولى مۇددەئاسىنە .

---

① ئەسلى نۇسخىدا بۇ سۆز «نېتكەي» دەپ يېزىلىپ قالغان .

84

خىلافى رەسىم ئۈچۈن بۇ رەمزىدىن بولمىش كىشى ئاگەھ،
پەرىزادى پەرى ئاسىبىدىن تەئۋىز تاپغاي ۋەھ.
فىغان ھەجرىدە چەكسەم، ۋەسلىدە ئاندىنمۇ ھەم ئارتار،
نېچۈككىم گۈل ۋىسالىن تاپسە بۇلبۇل كۆپ چېكەر چەھ ـ چەھ.
مەنۇ زاھىد چېكەرمىز ئاھۇ ۋەھ بۇ دەھر ئارا ھەرچەند،
كى بىر باغ ئىچرە گويا نالە بۇلبۇل؛ چۇغز ئۇرار قەھ ـ قەھ.
نەسىبىم گەر ئەمەسدۇر گۈلشەنى ۋەسلىڭ تەماشاسى،
ئېرۇر باغى ئېرەم دەۋزەخ ماڭا، فىردەۋس ئاتەشگەھ.
كۆزۈم جامى مەيى ۋەسلىڭدىن ئەر مەھرۇملۇق كۆرسە،
ئېرۇر كەۋسەر سۇيىن نۇش ئەيلەمەك كۆڭلۈمگە مۇستەكرەھ.
گەدايى كويۇڭ ئولغاچ نەچچە يىلدۇر ئىزز دەرگاھىم،
قويار باش باشىغە ھەردەم مۇرەسسەئ تاج قويغان شەھ.
سۇنۇق كۆڭلۈم ئۇزارىڭ شەۋقىدىن تاپمىش تۈگۈنلۈككىم،
ھىلال ئانداغكى ئولمىش مېھرىدىن ئونتۆرت كۈنلۈك مەھ.
كۆڭۈللەر يۇسۇفىن ھەردەم ئەسىر ئەتمەك ئۈچۈن، ھەيھات،
زەنەخدانى ئارا نۇن چەشمەسىدەك كۈلكۈ قازمىش چەھ.
ماڭا مەتلۇب دەردى سۇز ئېرۇر، زاھىدغە ئاسايىش،
نېچۈككىم مەن ئېرۇرمەن ئاشىق، ئول ھەردەم فىرىب ئىللەھ.
نەچە ئۆرلەر باشىڭدىن دۇدى ھېجران، ئەرشى، بىلمەنكىم،
قارا پەر باشىغە چەككەن پەرى بولماس نېچۈك ئاگەھ.

85

قىيا باقىپغىنە بىر كۆزى قارە،
قىيا باشلادى كۆڭلۈمنى، نە چارە.
مىژەلەر تارىدىن ئاتماقغە، ھەيھات،
بىرىنى ئوق، بىرىن ئەيلەر كەنارە.
مەن ئۆز دەۋرىمدە كۇسى نەزم ئۇردۇم،
سۆز ئەھلى بارچە چالمىشلار نەقارە.
كۆزىن يۇمسە گەھى يوق ئۇيقۇ زەيلى،
جەھان شورىغە ئوقدۇر ئىستىخارە.
ماڭا قىلغانلارىن تەئداد ئېتەرگە
يوق ئەختەر، تۆكتى كۆك سەڭگى شۇمارە.
كۆڭۈلنى دەرد ئىلە دەرمان پەزىر ئەت،
كىشىكىم دەردى يوق ئول ھېچ كارە.
تۈنۈ كۈن شىۋەڭ ئولسۇن ئىشق بازى،
دېسەڭكىم، كۆرگەمەن ئۆمر دۇ بارە.
كۆڭۈل ئەگرەش خىرەد پەيدىن ئەبەس تۇت،
تۇرۇپ بۇلبۇل، زەغەن سەۋتى چەكارە.
تەرەب ۋەقتىنى، ئەرشى، مۇفتەنەم بىل،
سۇمۇر گەردۇنغە ئۆلچەپ بىر تەغارە.

86

ئىشق ئارا مەن ئۆلدۈمۇ ئەغيار ئولدى كام ئىلە ،
تۇرفەكىم ئول جان تاپىپ گەر ئۆلسەمەن بەدنام ئىلە .
خۇش ئىرۇر نارىندەك چۇنكىم تاپىپ ئاچچىغ ـ چۇچۇك ،
لۇتف بىرلە سورسا گەر ھالىمنى ھەم دەشنام ئىلە .
سارغارىپ تىش ، باش ئاقارىپ ، پىشمادى ئاخىر ئىشىم ،
چۇنكى يۇردۇم ۋەسلىن ئىزدەپ كۆپ ئۇمىدى خام ئىلە .
نەچچە ئىمساك ئەتكەسەن ، ئەي ساقى ، مەي دەر پەي تۇتۇپ ،
بىر يولى ياغۇ يىقىت يا ياز خۇمارىم جام ئىلە .
بىر كۇن ئولغاچ سوفىلار سەۋتى سەمائىدىن مەلۇل .
چالدۇرۇپ چەڭو چەغانە ، ئويىنادىم ئەسنام ئىلە .
گاھى چىھرەم ئۆززە ياش ئول شەرھى ھال ئەيلەپ تۇرۇپ ،
ئەيلەگەيمەن ئەرزى ھالىمنى نىچۇك ئىئلام ئىلە .
زۇھد ئەھلىن قويكى ، ھەرچەند نۇش ئىتەر كەۋسەر سۇيىن ،
بىردەمى ھەم بولسە بولغىل رىندە دەرد ئاشام ئىلە .
كۆيدۇرۇپ كۇل ئەيلەدى جىسمىمنى ئانداغ ئىشقكىم ،
ئۇمر ئىچى بولدۇم نە بىر ئاغاز نې ئەنجام ئىلە .
ئىشق ئارا بۇدۇر مۇسەللەم ، ئەرشى ، تۇرلۇك تەركىن ئەت ،
ئۆلگۇچە رەسۋالىق ئىزدەپ ئۆل بۇ نەڭۇ نام ئىلە .

87

كۈلمۈسۈپ ئاچتى جەمالىن بىر كۈن ئول ماھ ئۆزگەچە ،
دەرمەن ئۆز ھالىمغە بۇ دەم ، شۈكر لىللاھ ئۆزگەچە .
چىن چىنىدىن ئالىپ ئولدەم ئاچىلسە گۈل كەبى ،
بولماغاي ناگەھ بۇ ئافەت پىشە ، ناگاھ ئۆزگەچە .
ئۆمر ئىچى سەئىي ئەيلەبان بىر شوخ ھالىن تاپمادىم ،
بۇ نە ھالەتكىم ، بولۇر گاھى تۈزۈك گاھ ئۆزگەچە .
خاھىشىن ھەرچەند ئىزدەپ ، خاھىشىغە سىغمادىم ،
بارمۇ بۇ ئافەتكە بىلمان تاكى دىلخاھ ئۆزگەچە .
ئەي فەلەك ، كۆكسۈڭدە زەخمىن گەرچە كۆپدۈر ، قىل ھەزەر ،
تىيرە دىلدۇز ئۆزگەدۈر بۇ ناۋەكى ئاھ ئۆزگەچە .
يوقۇ بارىن تەرك قىلماي يار تاپماق يوقدۇرۇر ،
تۈرفەدۈركىم بۇ زەماندىن ئىزدەر ئەل خاھ ئۆزگەچە .
ئەرشى ، ياستان فەقر كويىن ، قىلمە شەۋكەت ئارزۇ ،
شۋەئى گۈلخەن بۆلەكدۈر ، شەئنە خەرگەھ ئۆزگەچە .

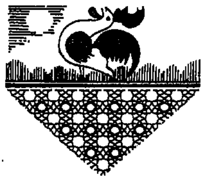

88

دەھرنىڭ شەكلىنى كۆركىم، بولدى ھالى ئۆزگەچە.
بىلمان، ئايا، بارمۇدۇر ئانىڭ خەيالى ئۆزگەچە.
تەقۋا ئەيلەپ دەير ئارا يول تاپمادۇق، كەل، ئەي رەفىق،
مەست ئولۇپ مەيخارەلەر يەڭلىغ بارالى ئۆزگەچە.
ئەي مۇسەۋۋەر، سەھۋ ئەيلەپ قىلما تەسۋىرىن خەيال،
كۆزۈ قاشى ئۆزگە ئانىڭ، خەتتۇ خالى ئۆزگەچە.
بۇلھەۋەسلەر غەمنى ئەيلەپ كىبلىڭ ئەھبابكىم،
تەلمۇرۇپ ئۇترۇسىدا ئانىڭ تۇرالى ئۆزگەچە.
تاب كەلتۈرمەس نەزەر ھۇسن جەھان ئاراسىغە،
ياشۇرۇن كۆپ پەردە كەينىدىن قارالى ئۆزگەچە.
سارغارىپ گاھى قىزارىپ مىھرۇ مەھ بىر ھال ئەمەس،
ئەيلەمىش ئانى ئۇزارى ئىنفىئالى ئۆزگەچە.
ئىشق ئارا قەدر ئىستەسەڭ بىباك بولكىم، ئۆزگەدۇر
ئەھلى تەقۋا ئاندا، رىندى لا ئۇبالى ئۆزگەچە.
قىلسە كۆز غارەت كۆڭۈلنى، يۈز قىلۇر ئۆرتەرگە جەھد،
زۇلف ئاڭا تەقۋىيە ئەيلەپ جىسمى دالى ئۆزگەچە.
دەھر ھەر چەند كۈلسە، ئەرشى، سەن سارى بىل زەھرخەند،
بارمۇ جان قەسدىن قىلۇردىن ئىھتىمالى ئۆزگەچە.

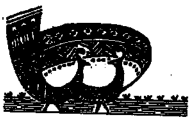

89

جىلۋەگەر بولدى ماڭا بىر كەنزەكى نازۇككىنە ،
كاكۇلى ھەريان ساچىلغان ، قاپقارا كۆزلۈككىنە .
ياشلىغ ئەيلەرمۇ ۋە يا شوخلۇق قىلۇرنى بىلمەدىم ،
لابەلەر كۆرگۈزمىش ئول ھەرلەھزە يۈز تۈرلۈككىنە .
لەبلەرىدىن جان بېرۇردە ناز ئىھمالىن كۆرۈڭ ،
جان ئالۇردا يوق ئىمىش مۇنداغ يەنە چابۇككىنە .
سەبزەئى گۇل رەڭگىدە بىر ھال يوقتۇر يازۇ قىش ،
تۇرفەدۇركىم قىپقىزىل مەڭزى ، قاشىدۇر كۆككىنە .
ئايتىپ ئېردى بىر كۈنى ، كەلگىل ، خۇمارىڭنى يازاي ،
دەپ ئىكەن بارسام ئۇمىد ئەيلەپ بارىن ئۇترۇككىنە .
شوخلۇق ئىجناس ئېتىپ ، بىلمەي نەچەدىن تۇتما سەھل
گەرچە ئوغلانۋەش ئېرۇر ئول بولسە ھەم سۆزلۈككىنە .
شوخ جەۋلان جىلۋە كافىر شىۋەسى سەييادلىق ،
سەرۋى قەد ، سىيمىن زەقەن ھەم ئارەزى ئوتلۈككىنە .
نىمچە نارەنجى ، قىزىل كۆڭلەك ، باشىدا قەرقارا ،
سۇنبۇلى بەشىدىن ئۆرۈلگەن تالچىبىق بۆركلۈككىنە .
ئەرشى ، ياشلار ۋەسفىدە ياشلىقلىقىڭنى قويمايىن ،
لائۇبالىقىدىن دېدىڭ سۆزلەر ، بول ئەمدى شۇككىنە .

90

ئەيلەمەس گەر ماڭا ئول شوخ جەفادىن غەيرى ،
يوق ئاڭا مەندە سەھەر سىدقۇ سەفادىن غەيرى .
رەھمەتىڭ ئىشكى ئاچۇقدىن تۇتارەم كۆز ، ۋەرنە
نە قىلۇر ئۇمر ئىچى بەندە خەتادىن غەيرى .
بارمۇ قىلغان كۈنىنى تىيرە قارا تۈندىن ھەم ،
سۇنبۇلۇڭ ھەجرى مېنى بەختى قارادىن غەيرى .
ئۇمر ئىچى باشۇ ئاياغ پويەگەر ئولغان كىمدۇر ،
ئىشق دەشتىدە مېنى بىسەرۇپادىن غەيرى .
تۇرفەكىم سىررى نىھانىم بارىغە كاشىفسەن ،
غەيب ئىشىن بىلمەس ئىدى كىمسە خۇدادىن غەيرى .
قايتا ئالمان بويۇن ئاندىن نەچە زۇلم ئەيلەسە كۆپ ،
قۇلدا يوق ئاچچىغلاسە خابە رىزادىن غەيرى .
ئەرشى ، كەۋنەيىن ئىچىدىن ئىستەمە جۇز فەقر ھۇسۇل ،
يوق ئىمىش ئەھلى شەرافەت فۇقەرادىن غەيرى .

91

ئارەزىڭ ئۈستىدە قاشلار كۆك ئانىڭ ئەفكەندەسى ،
ئاي يۈكۈنۈپ ، كۈن سىغىنىپ سەجدە ئەيلەر بەندەسى .
قامەتىڭ سەۋداسىدىن بولغاچ قەلەندەر سەرۋكىم ،
باشىدا شەكلى كۈلەھ ، بەرگىدىن ئولدى ژەندەسى .
ئاغزى تەھقىقىدا كۆپىدىن بار ئىدى كۆڭلۈمدە شەك ،
ناگەھان شەكدىن چىقاردى لۇتف بىرلە خەندىسى ،
فەرش ئولغان خىشتلاركىم كويىدا قىلمان بەدەل ،
ئەيلەسە گەر ئەرز ئۆزىن كۆكنىڭ مەھى رەخشەندەسى .
ئانى شاھەنشەھ بىلىڭ كۆرگەچ زۇمۇرەد تەخت ئۆزە ،
بىر گەدا تەرزىدە گۈلخەن ئىچرەدۇر جويەندەسى .
كىمسەنى گەر دەر ماڭا بىر كەمتەرىن قۇل تۇغدىكىم ،
قايىسى تالەئ بۇرجىدىن بۇ ئەختەرى فەرخۇندەسى .
يار ئەكسىن ئەرشىدە كۆرگەچمۇ بولدى باغ ئارا ،
سارغارىپ گاھى قىزارىپ نەستەرىن شەرمەندەسى .

92

ۋەھ ، نە بەلادۇرۇر بۇ كۈن جىلۋەگەر ئولدى بىر بەتى ،
ئارەزى گۇلفەشان ئىكەن ، تامشادۇر مەلاھەتى .
كاكۇلى ئەژدەھاسى دەي ، زۇلفى مۇسەلسەلىمۇ دەي ،
نەرگىسى جادۇسىمۇ دەي ، كۆڭلۈم ئالۇرغە ئافەتى .
ئارەزى شەمس يا قەمەر ، تىشلارى دۇرر يا گۇھەر ،
خىنچەئى ① گۇلمۇدۇر بۇ يا كۆرسەم ئانىڭكى قامەتى .
خەستە جانىڭنىڭ ئەي كۆڭۈل ئىستەر ئىستەڭ دەۋاسىن ئەر ،
چارە قىلۇرغە لۇتف ئىلە باردۇر ئانىڭ ھەزاقەتى .
بولغالى ئىشق تۇھمەتى كۆڭلۈمە بەھرە كۆپدۇرۇر ،
خەستە جانىمنى تىر گۆزۈر يەتسە تۆمەن مەلامەتى .
يەتتى فەلەكنى ئۆرتەسە ئاھىم ئەگەر چىقىپ نېتاڭ ،
چۇنكى تۆشۈپدۇر كۆڭلۈمە ئىشق ئوتىنىڭ ھەرارەتى .
ناز قىلىپ رۇمۇز ئىلە قىلدى كۆڭۈلنى پۇر جۇنۇن ،
بارمىدى ياكى بىلمەدىم لەيلى بىلەن قەرابەتى .
لەبلەرى رەشكى لەئل ئۇلۇپ ، لالە داغى ئېرۇر خىجىل ،
سۆزلەرىدىن چۇ دۇر تامار ، كۆپدۇر ئانىڭ نەزاكەتى .
قان بىلە چۇنكى يىغلاسا ئەرشىئى خەستە دىل ، نېتاڭ ،
باردۇر جانىدا يۈز تۆمەن ئىشق ئوتىنىڭ ھەرارەتى .

---

① ئەسلى نۇسخىدا « خۇمچەئى » دەپ يېزىلىپ قالغان .

93

ۋىسالى ھەجرىدىن نالان كۆرەرمەن جانى زارىمنى ،
ماڭا ، يا رەب ، نەسىب ئەتسەڭ نە بولغاي گۈلئۈزارىمنى .
نەچە بىرەھىم ئىلكىگە بولۇپمەن مۇبتەلا ئاخىر ،
ساۋۇرمىشلار ھەۋاغە ھەر كۈنى غەمكىن غۇبارىمنى .
تاپىپ ئىشقىم كەمال ئانداغكى رۇھى ۋامىقۇ فەرھاد ،
كېلىپ پەرۋانە يەڭلىغ ئۆيرۈلۈر شەمئى مەزارىمنى .
كۆرۈپ ئەھلى تەماشا نەۋبەھارى لالەزارى دەر ،
باغىر قانىن شەفەقگۈن ئەيلەگەن گاھى ئۈزارىمنى .
دېگىل بۇ ئۆمر ئالەمدىن ۋەفانى كۆرمەدىم ھەرگىز ،
بۇ دەھر ئىچرە نەفەس ئالغۇنچە بىلمەسمەن تۇرارىمنى .
ئەگەر گۈل پەردەدە بولسە ، نېچۈك ئارام ئالۇر بۇلبۇل ،
يۈز ئاچقىل بىقەرار ئەتكىل بۇ جانى بىقەرارىمنى .
نەچەكىم خەستە جاندۇرمەن مەيى لەئلىڭگە ، ئەي ساقى ،
تەبەسسۇم جامىنى پۇر ئەيلەگىل ، دەفئ ئەت خۇمارىمنى .
جەمالىڭدىن نېچە مەھرۇم ئولۇپ مەھرۇن يۈرۈي ، جانا ،
ۋىسالىڭ بىرلە مەمنۇن قىل دىل ئۈمىدۋارىمنى .
بولۇرمەن شاد كۆكسۈم داغىنى قايغۇ قاناتغاندىن ،
كۆرۈپ خۇرسەند ئولۇپ بىرەھىم ئاچىلغان لالەزارىمنى .

ئەگەر ئەنقا ئالۇر بولسە نىشان ، مەندىن نىشان تاپماس ،
فەنا دەشتىدە ناپەيدا كۆرەرمەن مۇرغىزارىمنى .
لىقا مۇمكىن ئەمەس تەجرىد هاسىل قىلمايىن ، ئەرشى① ،
خەزان بەرگى كەبى بەرباد ئەيلەي هەرنە بارىمنى .

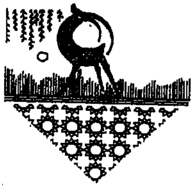

---

① ئەسلى نۇسخىدا « هاسىل » دەپ يېزىلىپ قالغان .

94

دەرىغاكىم ، مېنى تاشلاپ بۇكۈن ئۇل دىلرەبا كەتتى ،
قالىپدۇرلار نەچە نائاشنا ئۇل ئاشنا كەتتى .
نەزەردىن كەتتى ئاتىن ئويناتىپ ئۇل چابۇكى چالاك ،
ئىزىنىڭ تۇفراغىن كۆزۈمگە ئەيلەپ تۇتىيا كەتتى .
نە سۇد ئەمدى ئەگەرچە بولسە چۇن خەرمۇھرەلەر پەيدا ،
نېتەي ئەمدى ئىكى ئالەمنى ، دۇررى بىبەھا كەتتى .
خۇشا ، بەزمى ۋىسالىدىن نەچە كۈن كامران ئېردىم ،
بۇ كۈن مەھتاب ئەينىم تىيرە ئەيلەپ مەھلىقا كەتتى .
ئەبەس مەھبۇبلاردىن ئەمدى ئۇممىدى ۋەفا قىلماق ،
ئەسرى دەردى ھىجران ئەيلەبان ئۇل بىۋەفا كەتتى .
نېچۈك بىر بىۋاقا بىر شوخ زالىم شوخ ئىدى ، يا رەب ،
تۈمەن دەرد ئىلە بەس ئەرشنى ئەيلەپ بىنەۋا كەتتى .

95

سەھەر خۇرشىدى شاھى تاغ ئۆزە زەررىن ئەلەم چەكتى ،
داغى پەرتەۋ ساچىپ گەردۇن ئارا تۇرلۇك رەقەم چەكتى .
فەنا فەرراشى ئەيلەپ سۇبھىنىڭ سىيمىن پەرۇ بالىن ،
مۇرەسسەئ تارى مىژگانىنى جارۇبى ھەرەم چەكتى .
كى ۋائىز كەئبەدە ھەردەم سەمەد زىكرىن بەيان ئەيلەپ ،
بەرەھمەن دەيرى تەختى ئۆززە ئەسرارى سەنەم چەكتى .
باش ئالىپ كەئبەدىن شەيخى ھەرەم ، دەير ئىستەدى ئولدەم ،
كى ئول بۇت زولفى ئەنبەر بار ناگەھ پىچۇ خەم چەكتى .
ھەقىقەت ئەھلى تەئرىف ئەتمەيىن فەھم ئەيلەگەي بىردەك ،
مۇغەننى ئەرغەنۇن تارىنى نەچچە زىرۇبەم چەكتى .
كىشىكىم كويىدا كۇل ياستانىپ ، قان ئىچمەك ئىزدەر ، ۋەھ ،
فەرىدۇن بەل سۇلەيمان تەختى ئۆززە جامى جەم چەكتى .
خۇشا ، ئول رىندكىم ئۇمر ئەساسى يوقلۇغىن بىلگەچ ،
تەرەب جامىن تەرەننۇم زەۋقى بىرلە دەم ـ بەدەم چەكتى .
جافە تىغىنى دەۋران تىغل ، ئەي ئەھباب ، بىلمەيكىم ،
نە تەنھا شىرى نەرگە ئۇردى فىل ئۆزىگە ھەم چەكتى .
دىيارى نەزم ئارا شەھلىغ نەۋائى گەرچە كۆپ سۇردى ،
گەدا ئەرشىمۇ ھەم سۆز مۇلكىدە يىللار قەدەم چەكتى .

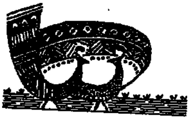

96

ياشۇرۇپ گۈلدەك يۈزىن گۈلنار شۇپۇكى ئىچرە ، ۋاي ،
گويىيا بولمىش قىزىل ئەبر ئىچرە پىنهان تولۇن ئاي .
شۇئلەدىن سالمىش يۈزىگە پەردە ئانداغكىم قۇياش ،
بولمادى مۇمكىن ، دېسەمكىم تىكلەنىپ بىردەم قاراي
نەچچە ئەرزى هال قىلسام باۋەر ئەتمەس ، ۋايكىم ،
داغى دىل زاهىر قىلۇرغە ئەمدى كۆسۈمنى ياراي .
ياد قىلسۇن بۇرقەئىن ئەسمەك نەسىمى سۇنبۇلى ،
دېسە گەر ئەهلى دىل هەر لەهزە ئۆزۈمدىن باراي .
جان سەمەندىن سورسا ئىشق ئەهلى نەچە ۋەسلىن تىلەپ ،
قۇيرۇغىن مەهكەم سوزۇپ مەن ئەلدىن ئىكەرەك قاتاي .
نىگە كۆكسۈم ئاچغامەن ، بەل چاك ئېتەر قان پەردەسىن ،
دېسە گەر سىدقى تىلەپ كۆكسۈگنى ئاچغىل بىر ئاتاي .
ئىتلارىڭ نەقشىن سافالىن گەر نەسىبىم ئەيلەسەڭ ،
تەشنەلىكدىن قانىن ئانداغ نەقشى بىرلە سىپقاراي .
نەچچە تەسكىنىم تىلەرسەن ، ئال جەمالىڭدىن نىقاب ،
ئارەزىڭ مىهرىدىن ئانداغ زەررەلەردەك ئالدىراي .
ئەرشى ، جانان يادى بىرلە بىر قەدەھ نۇش ئەيلەگىل ،
گەر دېسەڭ ، ئۆزۈڭنى ئۆزلۈكدىن هەمىشە قۇتقاراي .

97

بارىپ سەنەمكەدەگە سەجدە ئاشقانە قىلاي ،
كى مەنئ ئەيلەسە زاھىد ، مەن ئانى يانە قىلاي .
قاشىڭ قىلىچى دەمىگە فىدا قىلىپ بۇ كۆڭۈل ،
قەبۇل تۇتسەكى قان باشىن ئاشىيانە قىلاي .
كۆڭۈل ئۆيىن غەم شوخىغە ئەيلەبان مەئۋا ،
كۆزۈم قاراغىن ئانىڭ ئوقىغە نىشانە قىلاي .
خەيالى زۇلفى پەرىشانىدىن ئېتىپ تارى ،
كۆڭۈل دەمامەسىدە سەۋتى ئاشقانە قىلاي .
كى ھۇسن شۇئلەسىدىنكىم يارۇت كۆزۈڭ ، ئەرشى ،
كى شامى ھەجرىنى تا سۇبھى سادىقانە قىلاي .

98

قايدا ئۆز يارىمغە ئوخشار ، بولسە گەر يۈزمىڭ پەرى ،
ئول ئېرۇر خۇرشىدى تابان ، ئۆزگەلەردۇر مۇشتەرى .
نەچچە ھۇسن ئەھلى كېلىپ يانداشسا ئانداغ بەلگۈرۈر ،
بىر تىزىغ خەرمۇھرە ئىچرە گوييا بىر گەۋھەرى .
قىيمەتى ھۇسنۇڭنى مەندەك ئۆزگەلەر فەھم ئەيلەمەس ،
ئاڭلاماس گەۋھەر بەھاسىن گەر ئەمەسدۇر جەۋھەرى .
ئول يىگىت ئەزمىن كۆرۈپ ناگەھ يۇگۇردى كۆپ يىگىت ،
ئول يىگىتلەردىنمۇ ھەم ئارتۇق يۇگۇردۇم مەن قەرى .
دەۋرەئى خەت ئارەزى دەۋرىدە ئانداغكىم ئېرۇر ،
مىھر ئەترافىدا نىلى رەڭگى چەرخى چەنبەرى .
ھۇسن ئەتفالىغە لەۋھى ئارەزىدىندۇر سەبەق ؛
ئايىغە تالقىن ئەيلەگەندەك شۇئلە مىھرى خاۋەرى .
ئادەمىيلىق پىشە ئەيلەپ ئىشق ئەفزۇن ئەيلەگىل ،
مۇمكىن ئېرمەس ئول پەرىگە گەرچە ئاشىق پەرۋەرى .
ئەۋۋەلا سىيراب ئىتتىنىڭ ئىزلارىن ئۆپ ، ئەرشىكىم ،
ئۆپمەك ئىستەرسەن جەھاندىن نەچچە گۇلبەرگى تەرى .

99

جىنسى ئادەمدىنمۇ بۇ يا ھۆرى جەننەت يا پەرى ،
يا ئېرۇر روھى مۇجەسسەم يا مەلائىك شەھپەرى .
بەرقدەك جەۋلان قىلىپ ئوتلار ساچىلدۇرغان چاغى ،
فەخرى رازى بولسە بۇ دەم يولغاي ئېردى ئازەرى .
چەرخ ھەرگىز كۆرمەكەچ ئۇمر ئىچرە مۇنداغ چەرخكىم ،
چەرخ ئۈستۈن چەرخ ئۇرغاي ، ئاندىن ئارتۇق مەن قارى .
نازغىنىپ ھەريان نىھالى ئىشقدەك قىلغاچ خىرام ،
مەست ئولۇپ تاۋۇسى جەننەت مەھۋ ئولۇر كەبكى دەرى .
تۇرفە جەۋلان بۇ چەمەندە قىلغاچ ئول گۇل پىرەھەن ،
يەر ئۆزە گۇل بەرگى تىترەر كۆكدە مېھرى خاۋەرى .
بۇلئەجەب قىلماسسەن ئانداغ جىلۋە قىلغاچ تەركى ھۇش ،
ئەي كۆڭۆل ، كەلگىلىكى ئەمدى مەن بىرىبۇ سەن نارى .
جان نۇقۇدىنى نىسار ئەتمەي نېتەي ، گەر ئەيلەسە ،
شىيۋەلەر بۇ شوخ شەڭ مايىل بولۇبان ھەر سارى .
راست رەفتارىڭ رەۋان شەكلىن مۇسەۋۋەر ئەيلەمىش ،
جان ئارا پۈتكەن ئەلىفسەن ياكى جانان سەرۋەرى .
ئەرشى ، كەل ، ئەمدى خەرابات ئەھلىدىن دەريۈزە ئەت ،
جامى بىخۇدلۇقدىن ئانى سىپقارىپ پىرى ھەرى .

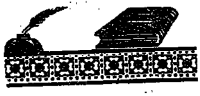

100

زىھى تۈرلۈك نەۋا قۇشلار تىلىدىن ھەمدىنىڭ ئاياتى ،
مۇلەۋۋەن باغ ئارا گۈل يافراغىدەك سۇنئۇڭ ئىسباتى .
جەھان مەھرۇلارىغە ئۆزلۈكىدىن بۇد ئەمەس مۇمكىن ،
كى بىل ھۇسنۇڭ زۇھۇرىغە ئىرۇرلار بارچە مىرئاتى .
بىرەۋ قەھرىڭ ھەراسىدىن مەگەر تەقۋاغە ئېيلەر جەھد ،
كى مەن لۇتفۇڭغە ئەيلەپ تەكيە بولمىشمەن خەراباتى .
خىرەد پىرىغە نې ھەد زاتىڭ ئەۋسافىدا دەم ئۇرغاي ،
ئاشار كۆك تاقىدىن ئول دەم مەگەر ھەيھاتۇ ھەيھاتى .
كىشى بىھەد سىفاتىڭ مەزھەرىنىڭ ھىكمەتىن بىلمەس ،
بولۇپ بەئزى خەرابات ئەھلىدىن بەئزى مۇناجاتى .
مەزاھىردە ئاتىم ، لېكىن نېگە بىر نازىش ئەتمەسمىز ،
قۇياش نۇرىدىن ئولسە زەررەلەرنىڭ كۆپ مۇباھاتى .
سىفاتى ۋەسفىدە ھەر كىمكى ھەد ئىستەر ئىمىش ھەددىن ،
تۇگەنمەس مىڭدە بىر مىڭ يىل ئولسە ئۇمرۇ ئەۋقاتى .
ئاتانماق قەسد ئېتەرسەن دەھر ئارا گۇمنامىلىق ئىستە ،
كىشى يوق ئەيلەسە ئاتىن قالۇر باقى ئانىڭ ئاتى .
نە ھەد ، ئەرشى ، ساڭا ۋەسفىن دېمەكدە چەك قارا تىلنى ،
بەيانۇ ۋەسفىدىن چۇنكىم مۇقەددەسدۇر ئانىڭ زاتى .

101

تۇرفە سۇنئى ئىلاھىدۇر كۆك چاي ،
تەبىئىنىڭ جىلۋەگاھىدۇر كۆك چاي .
چىقتى چىن شەھرىدىن چىنى بىرلە ،
چىن ئېلىنىڭ گۇۋاھىدۇر كۆك چاي .
ھېچ رويى زەمىندە يوق بۇ گىياھ ،
دارۇلار پادىشاھىدۇر كۆك چاي .
كۆزنى ئۇيقۇ ئېلى خەراب ئەتسە ،
دەستىگىرى فەناھىدۇر كۆك چاي .
تولا يەپ ئاشى كۆپ ئاغىر كەلسە ،
ئىچسەلەر ئەزم خاھىدۇر كۆك چاي .
قەدرىنى نامۇناسىب ئەل بىلمەس ،
ئەھلى مەشرەب غىزاسىدۇر كۆك چاي .
ئەرشىنىڭ تەبىئىغە مۇناسىبدۇر .
بۇيى خۇش ، رەڭگى خۇشدۇرۇر كۆك چاي .

مۇسنەھزاد

بىر تۇرفە نىگارىكى ئېرۇر ھۇرۇ پەرىزاد ،
كۆزلەر ئاڭا شەھلا ،
تائەت چاغى مىھراب كەبى قاشلارى ھەر بار ،
قەۋسەين ئەۋ ئەدنا .
نەۋ بادەئى فىردەۋس ۋە يا سەرۋى خىرامان ،
ياخىفچەئى تۇبى ،
يا بىر ئەلىفى جانغە بۇ رەڭ بولدى پەدىيدار ،
يا قامەتى زىيبا .
ھەرچەند ھۇنەر پىشە ئېرۇر ناۋەكى ئىشقى ،
پەيكانىنى ئانىڭ ،
كۆز مەردۇمى كۆڭۈل ئۆيىدە قان ئىلە ئەسرار ،
قىلسە ئانى مەئۋا .
يەر يۈزىنى قانلىغ ياش ئىلە ئالۇ قىزىللىق ،
گۇلزارلار ئەتتىم ،
ئۇيناتسە سەمەندىن دەپ ئۇشول شۇخى سىتەمكار ،
قىلغايمۇ تەماشا .
ھەرچەندىكى ناز ئەۋجىدە خۇرشىدۋەشمدۇر ،
يەتسەم ئەجەب ئېرمەس ،
يۈسۈفنى تەلەب زورى بىلە كۆردى نەمۇدار ،
ئانداغكى زىلەيخا .
ئۇمر ئىچرە خەرابات ئارا مەستانە يۈرۈپمەن ،

تەركى ۋەرەئ ئەيلەپ ،
يۈز كاش ھەر بىر بولسام ئىدى يادىڭە سەرشار ،
پۈر ئەيلەسە سەھبا .
بىر كافىرى بەدمەست ئىدىمۇ ، ئەرشى ، نە دەرسەن ،
بولغاي ساڭا ئافەت ،
يا مۇغبەچەئى شوخ شەكەرخەندە جەفاكار ،
يوقكىم بۇتى تەرسا .

مۇخەممەسلەر

1

ئەي پەرى بىتابلىقدىن بەرقدەك پەررانمۇسەن ؟
ئوت ساچىپ ھەريان يۈزۈڭدىن ئافەتى دەۋرانمۇ سەن ؟
يا لەبى مەيگۇن بىلە دەرد ئەھلىغە دەرمانمۇسەن ؟
جىسىم ئەمەس سەن، جانمۇسەن يا جان ئارا جانانمۇسەن ؟
شۇئلەسەن ياشەمئىسەن، ھەي ـ ھەي، نە خۇش جەۋلانمۇسەن ؟

چالغىنىپ مىھر سەبۇھىدەك ئەجەپ مەستانەسەن،
تەلبەسەن، بىباكسەنمۇ ياكى ئوتدەك يانەسەن،
مەستىسەن، مەستانەسەن ھەم مەيسەنۇ مەيخانەسەن،
خۇمرسەن، مەخمۇرسەن، خۇمر ئەھلىغە خۇمخانەسەن،
چەشمەئى خۇرشىدسەنمۇ يا گۇلى خەندانمۇسەن ؟

ئارەزىڭ ئوتدەك يانىپ ئولدەمكى بولغاچ جىلۋەگەر،
نەيلەسۇن ئىشق ئەھلى كۆرمەي كۆرگەچ ئوق خۇنىن جىگەر،
كۆزلەرىڭ كافۇر، قەدىڭ ئەرئەر، لەبىڭ گۇلبەرگى تەر،
ئەلھەزەر، مۇنداغ بەلايى ناگەھاندىن ئەلھەزەر،
بەرق جىلۋە، شۇخ پەيكەر، ئاتەشى سوزانمۇسەن ؟

قامەتىڭ سەرۋۇ، ساچىڭ سۇنبۇل، خەتىڭ رەشكى سىمەن،
ھۇرسەن يا نۇرسەن، يا رۇھ، ئەي گۇل پىرەھەن،
زىيبۇ زىينەت، خەتتى خالىڭدىن تاپىپ سەھنى چەمەن،

كاكۇلۇڭ جان ئۇقدەسىدۇر ھەم ئېسى مۇشكى خوتەن ،
مېھرى رەخشان يا تەجەللى يا مەھى تابانمۇسەن ؟

ناز ـ نازان كەلمەگەي ئالەمگە سەندەك نازەنىن ،
گۈلشەنى فىردەۋس ھۈسنۈڭ خىرمەنىدىن خۇشە چىن ،
مېھر ئايىن ، ھۆر تەلئەت ، سەرۋ قامەت ، مەھجەبىن ،
ئەرزىمەس بىر كاكۇلۇڭ چىنىغە يۈز ئەقسايى چىن ،
غۇنچەئى سىرابسەنمۇ يا گۈلى خەندانمۇسەن ؟

سەرۋ ئۆزە گۈلدەك يۈزۈڭ قەد ئۆزرە تۈشمىش بۇلئەجەب ،
ئىزدەگەن تاپماس سېنىڭدەكنى ئەجەمدىن تا ئەرەب ،
چىن ـ ماچىن ، تۈرك ، تاجىكۇ خۇراسان تا ھەلەب ،
بارچە ئالەم ئىچرە ئىشقىڭ سالدى يۈز شورۇ تەئەب ،
ئىشقسەن ، مەئشۇقسەن ياھۆر يا رىزۋانمۇسەن ؟

گۈل يۈزۈڭ شەۋقىدە كۆز يۇمماي ئېرۇر بىدار گۈل ،
قۇللۇغۇڭغە داغىنى شاھىد قىلىپ ئىقرار گۈل ،
نەرگىسىڭ نەززارەسىدىن بولدى ئاتەشبار گۈل ،
لېك سەندەك يوقتۇرۇر گۈللاردا بىر خۇنخار گۈل ،
سەرۋسەن ، شەمشادسەن ، تۇبىلمۇسەن ، رەيھانمۇسەن ؟

يېڭى ئاي رەشكىن تۇتۇپدۇر ھەلقە ئۇرغان غەبغەبىڭ ،
تۇكنەئى ۋەھدەتدۇر ، ئايا ، يۈز ئۆزە خالۇ خەتىڭ ،
يۈزدە بۇ تەم ـ تەم ئەرەق كۆر ، ئەي ، فەلەك تۆك كەۋكەبىڭ ،
لالەئى ھەمرامۇسەن يا ئەختەرى رەخشانمۇسەن ؟

ئەي جەمالىڭ لايەزالۇ بىمىسالۇ بىبەدەل ،

سۈرەتىڭ تەسۋىر ئېتىپتۇر تۇرفە نەققاشى ئەزەل ،
قايدا يول تاپغاي بۇ زىبا شەكلىگە نۇقس خەلەل ،
سايرادىڭ ، ئەرشى ، ئانىڭ ۋەسفىدە ئايتىپ كۆپ مەسەل ،
تۇتىئى شەككەر فەشان يا بۇلبۇلى نالانمۇسەن ؟

2

كۈندۈزۈمدۇر كېچە ئۇل خۇرشىدى تاباندىن جۇدا ،
مەشئەلى ئەيشىم ئۆچۈك ئۇل ماھى تاباندىن جۇدا ،
تەۋقى غەم بوينۇمدا ئۇل سەرۋى خىراماندىن جۇدا .
گويىيا بولمىش بۇ دەم بۇلبۇل گۈلىستاندىن جۇدا .
يا مەگەر تۇتى بولۇپدۇر شەككەرىستاندىن جۇدا .

ھەجر ئوتى تەندىن ئۆتۈپ نەچچە سۆڭەكنى ئۆرتەگەي ،
كۆل قىلىپ كۆڭلۈم بىناسىن تا يۈرەكنى ئۆرتەگەي ،
ئەندەك ئاھىم ، قورقەمەن ، توققۇز فەلەكنى ئۆرتەگەي ،
گەر قويى يۈزلەنسە بىللە تا سەمەكنى ئۆرتەگەي ،
بولسا ناگەھ بىر ئوچۇق بۇ دۇدى ئەفغاندىن جۇدا .

ئەشك ئەمەس ئاقتى كۆزۈم ھەجرىدە قانلىغ ژالە كۆپ ،
بەلكى باغرىم چىقتى فۇرقەتدىن تۆكۈپ پەركالە كۆپ ،
داغدىن ھىجران ئاچىلدۇرمىش تەنىمدە لالە كۆپ ،
نې ئەجەب ھەددىن فۇزۇن قىلسام بۇ كۈندە نالە كۆپ ،
بولغۇچە ئاندىن جۇدا ، بولغاي ئىدىم جاندىن جۇدا .

كۆيدۈرۈپ كۈل قىلدى ھىجران ئوتىدىن جانان مېنى ،
ھەم ساۋۇردى كۈلدىن ئارتۇق سەرسەرى ھىجران مېنى ،
قىلدى گۇلدىن ئايرۇ تۈشكەن بۇلبۇلى نالان مېنى ،
كۆركى ، بۇ شەكلى بۇزۇلغان گەردىشى دەۋران مېنى ،
قىلغۇدەك ئېرمەس داغى ئۆلگۈنچە ھىرماندىن جۇدا .

كۆڭلۈمە ئەي نىشى فۇرقەت دەم ـ دەبەم سانچىلماغىل ،
ئەي فىراق ئەندۇھى تىبغى بىرلە باغرىم تىلماغىل ،
جانسارى ئەي تىيرى ھىجران تۈنۈ كۈن ئاتىلماغىل ،
كىم ساڭا دېدىكى ، بۇ دەمنى تىياننى تىلماغىل ،
قىلغاي ئېردىڭ بارچەدىن ، قىلغۇنچە جانانىدىن جۇدا .

سوزى ئىشق ئىچرە كۆڭۈلنى كۆيدۈرۈپ كۈل قىلدىكىم ،
جانغە ئانداغ ھەجر ئۇتىنىڭ شۇئلەسى ياقىلدىكىم ،
باشىمە باشدا مەگەر ھىزمان خەتى يازىلدىكىم ،
گويىيا پەرۋانە كۆيدى ھەجر داغىن بىلدىكىم ،
ئۆلمەك ئىستەپ بولغۇچە شەمئى شەبىستانىدىن جۇدا .

قۇمرۋەش ئۇلماسمۇ ئاشق سەرۋ گۈل رۇخسارسىز ،
تۇتىدەك ئۇچماسمۇ ئارامى شەكەر گۇفتارسىز ،
ۋاي ، ئۇل بىدىلغەكىم ، ئېرمىش نىرىك دىلدارسىز ،
ئەرشى ئاغنار ئۆلمەلىك قۇشدەك نېچۈككىم يارسىز ،
بولماسۇن پەرۋانە ، يا رەب ، شەمئى رەخشانىدىن جۇدا .

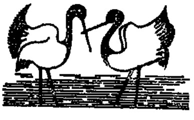

3

ئېرۇر دەردىم نىھايەتسىزكى ، مەن جانىمدىن ئايرىلغاچ ،
نە تەنھا جانىم ئېردى بەلكى ئىمانىمدىن ئايرىلغاچ ،
مەلاھەت شەھرىدە شىرىن كەبى جانىمدىن ئايرىلغاچ ،
ئازىپ ھۇشۇ خىرەددىن نەچچە سامانىمدىن ئايرىلغاچ ،
بارىن سەھۋ ئەيلەدىم بىللاھكى جانانىمدىن ئايرىلغاچ .

نېدۇر ئەھۋالىڭ ، ئەي جانا ، بۇ كۈنلەردە جۇدالىقدىن ،
كى فۇرقەت خارىدىن ھەر كۈندە كۆڭلۈڭ كۆپ يارالىقدىن ،
ماڭا نې سەبرۇ تاقەت قالدى بۇ دەم بىنەۋالىقدىن ،
كۆزۈڭ ھەجرى قارارتتى رۇزگارىم كۆز قارالىقدىن ،
قالىپ زۇلمەتدە سەندەك ماھى تابانىمدىن ئايرىلغاچ .

ساچىڭ فىكرىدە كۆڭلۈم ھەردەمى يۈز پىچتاب ئەيلەر ،
داغى ئۇسرۈك كۆزۈڭ داغى ۋۇجۇدۇمنى خەراب ئەيلەر ،
دۇداغىڭ شەۋقى ھەردەم خەستە جانىمنى كەباب ئەيلەر ،
يۈزۈڭ ئۆزرە ئەرەقلەر يادى كۆزۈمنى پۇرئاب ئەيلەر ،
دەۋا تاپماي قالىپ دەرد ئىچرە ، دەرمانىمدىن ئايرىلغاچ .

ئۇزارىم گۇلشەنى يادىدادۇر كۆڭلۈم بەسى نالان ،
ئىكى نەرگىسلەرىڭ شەۋقىدە كۆڭلۈم كۆزگۈسى ھەيران ،
ساچىڭ سەۋداسىدىن بۇ خاتىرىم تارقاپ كېتىپ ھەريان ،
لەبىڭ ئارمانىدا مەندە نېچۈككىم قالمادى دەرمان ،

كى سەندەك شوخ تەبئ، شوخ جەۋلانىمدىن ئايرىلغاچ.

تۈنۇ كۈن بەلكى ھەردەم ئۇلفەتىڭنى ياد ئەيلەرمەن،
گەھى ئۇيقۇدا كۆرگەچ سەسكەنىپ فەرياد ئەيلەرمەن،
ۋىسالىڭ تاپماغاچ يادىڭدا ھەردەم شاد ئەيلەرمەن،
فىراقىڭ زورىدىن گاھى بارىم بەرباد ئەيلەرمەن،
كى سەندەك بىر سۇخەن فەھم سۇخەندانىمدىن ئايرىلغاچ.

سەبا بۇ ئەرزى ئەرشىنىكىم ئول يارىمغە يەتكۈرگىل،
كى يالغۇزلۇق بەلاسى ئۆرتەگەن زارىمغە يەتكۈرگىل،
فىراقىم ئىچرە ئول مەجنۇنى بىمارىمغە يەتكۈرگىل،
كى ئاندىن سەۋتى دىلكەش بۇ مىنىڭ تارىمغە يەتكۈرگىل،
نەۋا تۈرلۈك چىكەي شەمئى شەبىستانىمدىن ئايرىلغاچ.

4

ئۇزارىڭ جىلۋەسى زۇلفۇڭ ئارا شەمئى شەبىستاندۇر ،
سەۋادى سۇنبۇلۇڭ يادىدا گويا ئەنبەرىستاندۇر ،
ئەلىفدەك قامەتىڭ شەكلى نىھالى باغۇ بوستاندۇر ،
كۆزۈڭ بىر كافىرى ناز ئۇيقۇسىدە ئاندا ياتغاندۇر ،
گۇلىستان ئىچرە ئاغزىڭ چەشمەئىكىم ئابىھەيۋاندۇر .

نەجەللىدۇرمۇ [بۇ] يا بۇرجى ۋەھدەتىدىن ئۆزۈپ سەربەر ،
لەتافەتىدىن مەھۇ خۇرشىدنى ئەيلەپ مەگەر دەربەر ،
مەلائىك پىرىدىن يا ھەم نۇزۇل ئەتتى بۇ رەڭ شەھپەر ،
سەئادەت بۇرجىدىن يا ھە تۇلۇئ ئەيلەپمىدۇر ئەختەر ،
تۆمەنمىڭ كۆز بىلە چەرخى فەلەك ھۇسنۇڭگە ھەيراندۇر .

قارا كۆن باشىمە تۆشتى جۇدا بولغاچ قۇياشىمدىن ،
خەراب ئولغۇسىدۇر ئەمدى جەھان توفانى ياشىمدىن ،
كۆيۈپمەن ھەجرىدە فۇرقەت ئوتى كەتكىلى قاشىمدىن ،
غەرەز جانىم ئەمەس ، جانانىم ئېرمىش ① جان تالاشىمدىن ،
ۋە گەر نە جاننى جانان بولماسا بەرمەكلىك ئاساندۇر .

قارا بەخمەل ئەمەس غەم شامىدىن كەيدى كۇلەھ باشىم ،
كى فۇرقەت تۈنلەرى جانا فىراقىڭ ئىچرە يولداشىم ،
غەمىڭ چەكمەكدە فۇرقەت تۈنلەرىدۇر بوم مۇگداشىم ،

---

① ئەسلى نۇسخىدا بۇ سۆز « ئېرمەس » دەپ يېزىلىپ قالغان ، مەنە ئېتىبارى بىلەن « ئېرمىش » ئېلىندى .

بولۇپ دەريايى سېل ئاقسە كۆزۈمدىن يۈز سارى ياشىم ،
ئەجەب ئېرمەس كۆڭۈل كۆپ زەخمىدىن قان بىرلە تولغاندۇر .

سەبا غەمكىن كۆڭۈل هالىدىن ئەر سورسە مەهى فەتتان ،
دېگىل ۋەسلىڭ خەيالى شەمئى باشىدىن ئېرۈر گەردان ،
جۇنۇن تاغىدا خاراكەن كەبى هەردەم قىلۇر ئەفغان ،
بۇلۇتدەك كۆزلەرىم ئاقۇ قاراسى ئالىشىپ گىريان ،
ساچىلغان كاكۇلۇڭ يەڭلىغ بەسى هالىم پەرىشاندۇر .

ئىشتىمەس ، ئاهكىم ، هەرچەند ئايتسام نالە زارىمنى ،
ۋىسالىڭ تاپمايىنمۇ بەس قىلاي تاكى خەيالىڭنى ،
نە چاغ مەخفىي قىلۇرسەن ئەي مەهى تابان ۋىسالىڭنى ،
كۆيەي پەۋانەدەك ، كۆرسەت ماڭا شەمئى جەمالىڭنى ،
جەمالىڭدىن جۇدا كۈندۇر ماڭا شەمئى شەبىستاندۇر .

سەۋادى ئىشقىدىن ئانداغ قارا كۈنلەرگە سالدى نار ،
يۈرۈرلەر سايەدەك يانىمداۋۇ باشىمدا ماتەمۋار ،
قۇتۇلغايمەن مەگەر كويىدا سالغاچ بوينۇمە زۇننار ،
جەفالار كىم مېنىڭ جانىمغە قىلدى ، قىلمىغان كۇففار ،
ئەجايىپ كۆڭلى قاتتىغ تاش ① باغىرلىغ نامۇسۇلماندۇر .

نېگەدىن جانىمە يۈز فىتنە سالدى ئول كۆزى قارە ،
سىنىشتىم گەر بۇ نەۋئ ئولسە نېچۈك قىلغۇم ئاڭا چارە ،
تېگەر چاغىدا جان نەقدىن ئاڭا بولمىش هەدەف پارە ،
كى مىژگان ئوقىنى قاش ياسىدىن ئول ماه رۇخسارە ،
ئەلف ئېرمەس ئوقىدۇر « جان » ئىچىندە ، جانغە ئاتقاندۇر .

---

① ئەسلى نۇسخىدا بۇ سۆز « ناس » دەپ يېزىلىپ قالغان .

قۇياش رۇخسارىدىن ئالەم يۈزىنى زەرنىگار ئەتتىڭ ،
لەبىڭ پەرتەۋ سالىپ خاراغە لەئلى ئابدار ئەتتىڭ ،
نىگە ئەرشىنى خارى فۇرقەت ئىلە دىلفىگار ئەتتىڭ ،
گەدايى خەستە دىلنى گۈل يۈزۈڭگە خارۇ زار ئەتتىڭ ،
جۇدا قىلماق ئانى گۈل خارسىز بولماق نە ئىمكاندۇر .

5

كۆزلەرى ساھىر سەنەمنىڭ زىكرىۋۇ ئەفزاسى بار ،
قەددىدىن سەرۋ ، لەبىدىن لەئلى شەككەر خاسى بار .
ئەڭنىدە كۆڭلەك ھەرىرى جامە تەتىللاسى بار ،
نېمچە نارەنجى سەنەمنىڭ ژوسمەندىن قاش ياسى بار ،
قىرمىزى ساچباغ ئىچىدە كاكۇل ئەژدەرھاسى بار .

ئالغۇسىدۇر ناقد ئىمانىمنى بۇت قالماق ئۇچۇن ،
غارەت ئەيلەپ بار مەتائى دىنىمە ئالماق ئۇچۇن ،
لەشكەرى ئىسلام كۇفرى كىشۋەرىن چاپماق ئۇچۇن ،
زۇلفى چىن چىن ئارەزىنى خال ئىلە ياپماق ئۇچۇن ،
لەشكەرى شامۇ ھەبەشنىڭ رۇم ئىلە غەۋغاسى بار .

سۇرەئى « تاھا » ①نى زاتىدىن بىر ئىما ئاڭلادىم ،
ئايەتى « ۋەللەيلى » ② شەرھىن زۇلفى يەلدا ئاڭلادىم ،
« ۋەززۇھا » تەفسىرىنى ۋەجھىدە پەيدا ئاڭلادىم ،
مەتلەئى ھۇسنىدە « ۋەششەمسى » ھۇۋەيدا ئاڭلادىم ،
سۇرەئى « نۇن ۋەلقەلەم » ③ دەك سەبزەخەت تۇغراسى بار .

نەغمەئى قەقنۇس ئىلە تەڭ ئۇلسە ئاۋازى جەرەس ،
سۇزى ئىسرافىل ئىلە ئاھىم ئىرۇر گەر ھەمنەفەس ،

---

① « قۇرئان كەرىم » 20 ـ سۇرە .
② « قۇرئان كەرىم » 92 ـ سۇرە ، 1 ـ ئايەت .
③ « قۇرئان كەرىم » 68 ـ سۇرە .

تۇتىئى تەبئىمگە بولسە ئاشيان زەررىن قەفەس ،
نالەئى بۇلبۇلغە ھەمدەم بولسە كۆڭلۇم ئەيب ئەمەس ،
بار دىماغى گۇلشەنى ماچىندە بىپەرۋاسى بار .

تىرناغىڭنىڭ تابى ھۇسنىدىن خىنجىلدۇر بارچە ھۇر ،
خۇش چۇ خۇرشىدى جەبىنى ئۆززە تۇشكەن تۇنجى نۇر ،
لەئلىگۇن نەئلىن ئىچرە نۇقرەئى خامىنى سۇر ،
زەئفىران مەندىن قىزىل بەخمەل تۇمارغە ئۆززە كۆر ،
زەر نىگارى قۇببەئى شاھىندە ئىستىغناسى بار .

بەزمى ئەيش ئىچرە ۋىسالىڭسىز ماڭا ، ئەي دىلرەبا ،
جەننەتۇلمەئۋا ئالۇر ھەمرەڭگى دەشتى كەربەلا ،
بۇ ھەمە گىردابى غەملەردىن خەلاس ئەت ، ئەي خۇدا ،
زەۋرەقى كۆڭۇل نەزەردە جىلۋەگەر قىل ، يا خۇدا ،
مەجمەئۇل بەھرەين يەڭلىغ كۆزلەرىم دەرياسى بار .

ئەرشى بۇ ئەفلاك زۇلمىدىن دەمى بىغەم ئەمەس ،
يا ھىجرانى ، نىھالى قامەتى بىخەم ئەمەس ،
ئەرزى ھالىمنى نە دەي چۇنكىم ماڭا مۇبھەم ئەمەس ،
مەئلۇم ئولدۇركىم نەۋائىينىڭ جۇنۇنى كەم ئەمەس ،
باش ئاياغى كاكۇل ئەژدەرھاسىدەك سەۋداسى بار .

6

مەنى ، ئەي دوستلار ، ھەر يەردە بولسام ياد ئەيلەڭلەر ،
تىلەپ ھەقدىن مېنىڭ سىھھەتلىكىم فەرياد ئەيلەڭلەر ،
كۆڭۈلدىن كىينەۋۇ بۇغزۇ ھەسەد بەرباد ئەيلەڭلەر ،
دۇئايى خەير ئىلە بۇ خەستە رۇھۇم شاد ئەيلەڭلەر ،
ماڭا لۇتىف ئەيلەبان غەم قەيدىدىن ئازاد ئەيلەڭلەر .

غەرىبۇ بىكەسۇ بىچارەلىكىنىڭ ھالىنى دەيمۇ ،
يىتىملىك ، ئاجىزۇ يالغۇزلۇقۇمنىڭ ھالىنى دەيمۇ ،
غەرىبلىق دەشتىدە يەتكەن ئەلەمنىڭ ھالىنى دەيمۇ ،
مەنى ئەۋۋارە قىلغان ئول سەنەمنىڭ ھالىنى دەيمۇ ،
مېنىڭ بۇ دەردىمە ، تەڭرى ئۈچۈن ، بىر چارە ئەيلەڭلەر ،

ماڭا جەۋرۇ جافا ئەيلەرگە ئالەم ئەھلىدۇر مايىل ،
زەئىفۇ ناتەۋان ھەم بولسام ئۆز نۇقسانىمە قايىل ،
ۋىسالىدىن رەقىبى بەھرە ئالدى بەندەگە ھاسىل ،
مەنى ئەۋۋارە قىلغان دائىما ئول رەھمى يوق جاھىل ،
كۆڭۈلگە جۇز رىزا كەلسە ، باشىم يۈز يارە ئەيلەڭلەر .

بەلا دەشتىدە مەندەك يوقتۇر رەسۋايى جەھان بولغان ،
بۇ غۇربەت كىشۋەرىدە ساكىن ئول دەيرى فەنا بولغان ،
ئەجەلدىن ئىلگەرى دەۋزەخ ئوتىغە مۇبتەلا بولغان ،
ئۇلۇسنى ساقلا ، يا رەب ، دەردلەردىن كىم ، ماڭا بولغان ،
رىزا گەر بەرمەسەم بۇ زۇلمغە يۈز قارە ئەيلەڭلەر .

پەرىشان ئەيلەدى ھالىم مېنىڭ بۇ دەشت ـ سەھرالار ،
كۆڭۈل مۇلكىنى ئالدى ھەجر ئوتى بىدادى يەغمالار ،
① ....

---

① بۇ مۇخەممەس قول يازمىدا مۇشۇ جايدىن باشلاپ كۆچۈرۈلمەي قالغان .

7

دەرىغ ، ئول جەددى بۇزۇرگۋار پىرى ئالىي شان كەتمىش ،
سالىپ زۇلمەت ئارا بار ئەلنى خۇرشىدى زەمان كەتمىش ،
قىلىپ بىزنى بەسى ئازۇردە ، بىلمانكىم ، قايان كەتمىش .
بەقاسىزدۇر جەھان مۇلكىنى شاھى خۇردەدان كەتمىش
ۋەلې گەر كەتسە ھەر كىمدەك نە بىنامۇ نىشان كەتمىش .

نېتەي ، نەيلەي ، مۇسۇلمانلار كېتىپدۇر ئول شەھى ئەئلا ،
نە سۇد ئەمدى ئەگەر قىلسام تۈمەن فەريادۇ ۋاۋەيلا ،
سىيادەت بەھرىدە ئانداغ قاچاندۇر گەۋھەرى ۋالا ،
دەرىغ ، ئول خۇلقى شىرىنۇ دەرىغ ، ئول رۇتبەئى ئەئلا ،
كى يەئنى ساھىبى مەسنەد چىراغى خاندان كەتمىش .

سۇتۇنى بامەدارى بارگاھىدىن ئىدى زاتىڭ ،
زىبائى مەشئەلى نۇرى نەبۇۋۋەت ئېردى كۈن ئاتىڭ ،
ھەمىشە تائەتۇ تەقۋايۇ تەسبىھ ئېردى ھالاتىڭ ،
مۇرۇۋۋەت ۋەقتى يەكسان ئېردى ئانداغ ئۆز بىلە ياتىڭ ،
شەرىئەت شەھرىدىن يەئنى بۇ دەم ئەمنۇ ئەمان كەتمىش .

جەھان بىھبۇدى كەتمەكلىككە بۇ ئىشنى خەبەر بىلدىم ،
چىراغى دەھر خۇبان تىيرە بولماقىغە ئەسەر بىلدىم ،
داغى مەھشەر كۈنى ياۋۇشماقىنى مۇختەسەر بىلدىم ،
بۇ كۈننى بىزگە بەل مەھشەر كۈنىدىن ھەم تەبەر بىلدىم ،
جەھاننى تىيرە ئەيلەپ چۈنكىم ئول مىھرى جەھان كەتمىش .

قايان كەتتى، دەرىغا، زۇبدەئى ئەسلى بەنى ئادەم،
كېتىپ ئانداغكى تەئخىر ئەتمەدى بىر دەم مەسىھادەم،
ئەلىف ئېرمەس، تاڭ ئېرمەس بولسە ئەمدى دال يەڭلىغ خەم،
بەس ئېرمەس ئېردى مۇنداغ كۆزلەرىم سەيلابىدىن پۇر نەم،
قويۇپ غەم ئىچرە بىزنى بۇلئەجەب ئول شادمان كەتمىش.

شەكەر يەڭلىغ كەلامىڭ ياد قىلسام ئۆرتەنۈر جانىم،
نە تەنها ئۆرتەنۇر جان، خانىمانىم، بەلكى ئىمانىم،
نېتاڭ گەر ئەيلەسەم كۆڭلۈم قۇشى چاكى گەرىبانىم،
فەلەكنى قىلغۇسى پەژمۇردە ئەزبەس سوزى ئەفغانىم،
مەدارى مەزھەبۇ ئايىنى شەمئى شەب رەۋان كەتمىش.

تىلىم ۋەسفىن بەيان ئەتمەكدە ئانداغ گۇڭگۇ لال ئولغاي،
ھۇما تەئرىفىن ئەتمەك سەئۋەگە چۈنكىم مەھال ئولغاي،
قاچان ئەۋسافىغە شايىستە مۇنداغ قىلۇ قال ئولغاي،
ئەمەس مۇمكىن بار ئەل بىرىگە ھەمدىڭگە مەھال ئولغاي،
مەھالى ئالەمى مىھرى سىيادەت ناگەھان كەتمىش.

نېچۈكدۇر ھالىڭىز فۇرقەت ئىچىدە، ئەي بۇرادەرلەر،
مۇسىبەت شامى كۆپ ئەۋۋارە بولغان بارچە ئەختەرلەر،
بەلىيەت خارىدىن مەجرۇھ بولغان بارچە ئەسغەرلەر،
فىراق ئەندۇھى تىيغىدىن بەسى ئازۇردە پەيكەرلەر،
ئېرۇرمۇ سەۋتىڭىز دەپ بۇ مەھەل ئارامى جان كەتمىش.

بەياجانى فىراق ئىچرە بەسى ئەۋۋارەلەر سىزمۇ؟
قايۇ ئەۋۋارەلەر، دەرد ئىچرە باغرى پارەلەر سىزمۇ؟

يەتىم قالغان ئەلەم دەشتىدە ئاھۇ بەررەلەر سىزمۇ ؟
خەزان بەرگىدىن ئارتۇغراق سەرىغ رۇخسارەلەر سىزمۇ ؟
دەبانكىم ، ئالغاسىدۇر كۆڭلىمىزنى دىلىستان كەتمىش .

ئالىپسەن باشىمىزدىن تاجىمىزنى ئەي ئەجەل تۈيساڭ ،
نە بولدى ئەي قەزا ئەمدى ئەجەلنىڭ كۆزلەرىن ئويساڭ ،
ئويۇپ كۆزىنى جانىمغە تۈمەنىڭ مىننەتىن قويساڭ ،
جەھان ياخشىسىنى چۈنكىم كۆرەلمەيدۇر كۆرۈپ تۇرساڭ ،
ۋىلايەت شەھرى ئۆزرە سەرۋەرى ساھىبقىران كەتمىش .

كەل ئەي مىھرى جەھان بۇ دەم ماڭا لۇتفۇڭ قەرىب ئەتكىل ،
قەبۇلى دەرگەھى قۇدسىڭنى مەدھىمگە قەرىب ئەتكىل ،
مەنى مۇخلىسلارىڭ دەردىگە يادىڭنى تەبىب ئەتكىل ،
كويۇڭدا ئەرشىنى سايرارغە ھەردەم ئەندەلىب ئەتكىل ،
دەبان مىھرىن قويۇپ مەھزۇن كۆڭۆلدە ، ناگەھان كەتمىش .

مۇسەممەنلەر

I

ئول كۈنكىم ، بۇ توققۇز تارەمى پەيدا قىلدىلار ،
ئايۇ كۈنۇ تۈرفە ئەنجۇملار ھۇۋەيدا قىلدىلار ،
ھەربىرى رەخشەندە شەمئى بەرقى سىيما قىلدىلار ،
بەر قەدەم ئۇلغالى [كىم] لەۋھى مۇجەللا قىلدىلار ،
نەردىبان بولماق ئۈچۈن كۈرسىنى پەيدا قىلدىلار ،
سەير گاھى بولسۇ دەپ ئەشى مۇئەللا قىلدىلار ،
لامەكان خىلۋەتگەھىنى ئاڭا مەئۋا قىلدىلار ،
نى ئۈچۈنكىم ئىردى ئول مەتلۇبۇ مەھبۇبى ئىلاھ .

لامەكان ئەۋجىگە ئول تۈن قىلدى بۇراقى شىتاب ،
خىيمەلەر كۆكدىن چىكىپ بەردىلەر زىيب بىھىساب ،
ئاندىن ئولدى تەشتى زەررىن ئافتابە ئافتاب ،
زۇھرە تۈرلۈك سەۋت ئىلە چالمىش ئىدى چەڭۇ رەباب ،
قىيىر گۈن ئول كېچەگە سەپتىلە داغى مۇشكىناب ،
ھەر سەھاب ئول خىيمە ئەترافىدا بىر سىيمىن تەناب ،
بارچە ئەرۋاھى نەبى يەپ ھەسرەتىن ھەم بىھىساب .
ئىردى ئول كەۋنەين ئۆزە چۈنكىم نەبى ھەم پادىشاھ .

قۇدرەتىن نەققاشى ھېكمەت نەقش پەرۋەر ئەيلەدى ،
گۈل مەشامىن ئەيلەدى ، سۇنبۇل مۇئەتتەر ئەيلەدى ،
پەرتەۋى گۈل بىرلە گۈلشەننى مۇنەۋۋەر ئەيلەدى ،

زىبب ئۈچۈن سەۋسەن ئەرۇسىن ھۇللە ئەخزەر ئەيلەدى ،
ھەر چەمەنگە نەچە تۈرلۈك غۇنچەنى تەر ئەيلەدى ،
ھۇللە چىنى تۈگمەسىگە غۇنچەنى تەر ئەيلەدى ،
سەبزەدىن گۇل ئاستىغە سەبزىيە نەستەر ئەيلەدى ،
چەكمەدى قامەت سىنىڭدەك بىر نىھالى تەبئى خاھ.

ئەي ، ۋۇجۇدۇڭ شەئنى كەلدى رەھمەتەن لىلئالەمىن ،
ئاندىن ئولدى بەھرۇبەر ھۇكمۇڭ بىلەن زىرى نىگىن ،
ئولدى بىر نۇرۇڭ رىكابىن نەرگىسى رۇھۇلئەمىن ،
رەھمەتىڭ پىشانەسىدە دائىما يوق ئېردى ھىن ،
مۇرغۇارى رەھمەتىڭدىن بار خەلايىق خۇشە چىن ،
بار مەلائىك سۇردى ئانداغ فەزلىڭ ئىشكىگە جەبىن ،
قىلدى ئەلقابىڭ ئەزەلدە ھەق « شەفىئۇل - مۇزنىبىن » ① ،
كەلمەدى ئالەمگە بىر سەندەك سەئادەتمەند شاھ.

قىلمادى زات ئىقلىمىدىن جىلۋەسىدەك ھىچ زات ،
تاپتى جۇدۇڭدىن ۋۇجۇد ئانداغ جەمىئى كائىنات ،
سىغمادى گۇلدەك ئىچىگە شادلىغدىن مۇمكىنات ،
بارچە ئىسيان ئەھلىگە سەندىن دۇئا ، مەندىن نىجات ،
رىفئەتىڭ دەركىدە ئانداغ خەير كەلدى مۇدرەكات ،
چەشمە سارى رىفئەتىڭدىن ئىچتى جان ئابىھەيات ،
شەۋكەتى شىرئىڭ كۆرۈپ شەرمەندە بولدى سۇمنات ،
سەن ئېرۇرسەن ئىكى ئالەم ئەھلىگە پۇشتى پەناھ.

---

① « گۇناھكارلارنى شاپائەت قىلغۇچى »

ئەي سەۋادى نەرگىسىڭ شەئنىدە « مازاغەلبەسەر » ①،
سۇرەئى « ۋەششەمسى » تابى ئارەزىدىندۇر خەبەر ،
كەلدى ھۇسنۇڭ تەئرىفىدە « ۋەززۇھا » يۇ « ۋەلقەمەر » ②،
ئايەتى « ۋەللەيلى » مۇشكىن كاكۇلۇڭدىن بىر ئەسەر ،
قابى قەۋسەين ئولدى مىئراجىغە شەرھى مۇختەسەر ،
ئېردى سىررىڭ چاغى ئەرشى لەۋھى كۇرسى رەھگۇزەر ،
ئاتەشى تۇر ئېردى لەئلىڭ شۇئلەسىدىن بىر شەرەر ،
شەققى سەدرىڭ بابىدا كەلدى « ئەلەم نەشرەھ » ③ گۇۋاھ .

ئېردى جۇدۇڭدىن ۋۇجۇدى ئەنبىيا ئېھسان تاپىپ ،
قويتى ئادەم بىرلە ھەۋۋا خىلئەتىڭدىن جان تاپىپ ،
خىزرى لەئلىڭ نەشئەسىدىن ئۆلمەدى ھەيۋان تاپىپ ،
غەيرەتىڭدىن نۇھ شۇرىش باشلادى توفان تاپىپ ،
سوردى يۇسۇف دەرەسىدىن ئەفسەرى رەھمان تاپىپ ،
ئەيسا جانبەخش ئولدى لۇتفۇڭ فەيزىدىن ئىرفان تاپىپ ،
چەشمەئى لۇتفۇڭدا ئەييۇب ئاغنادى دەرمان تاپىپ ،
تاپتى فەيزى دەرگەھىڭدىن ھەم سۇلەيمان ئىززۇ جاھ .

ئەي قەدىڭ زىيبا جەمالى گۇلشەنى ئەۋجى قەدەم ،
بۇي تارتىپ بارلىقىڭدىن سۇنبۇلىستانى ئەدەم ،
ئافەرىنىش سۇبھ زاتىن ④ خاۋەرىدە ئۇردى دەم ،
قويدى سەندىن يوق جەھان بارلىق سارى بىر ـ بىر قەدەم ،

---

① « كۆز (ئوڭ ـ سولغا) بۇرالمىدى » « قۇرئان كەرىم » 53 ـ سۇرە، 17 ـ ئايەت باش قىسمى.

② « ئاي » ، «قۇرئان كەرىم» 91 ـ سۇرە، 2 ـ ئايەت 1 ـ سۆز.

③ « قۇرئان كەرىم » 94 ـ سۇرە، 1 ـ ئايەتنىڭ 1 ـ سۆزى.

④ ئەسلى نۇسخىدا « زاتىدىن » دەپ يېزىلىپ قالغان.

شەۋكەتىڭدىن شاھلىغ ئالەمگە تولدى، يېتتى غەم،
ھەلقەئى ئىشكىلىڭ تەمەنناسىدا گەردۇن بولدى خەم،
دەفتەرى لۇتفۇڭغە ئىسيان خامەسى سوقتى قەلەم،
قالماس ئاندىن ھەشردە جۇرم ئەھلىدىن بىر دادخاھ.

ئەي، بۇراقىڭ ئېردى فىكرەت شاھىنىدىن تېز پەر،
لامەكان ئەۋجىگە ئولدەم ئەيلەدىڭ مەمنۇن سەفەر،
گەرد پەيما ھەم بۇلالماي سۇرئەتىڭ چاغى قەمەر،
مىزبان مېھمانلىغىڭگە بەردى چەندان زىيبى پەر،
ھۇسن قۇرسىن ۋەسل خانى ئىچرە قويدى ماھەزەر،
مېھرۇ مەھ ئولدەم قىران قىلدى ۋەيا شىرى شەكەر،
شامى ئىسيان ھۇرمەتىڭدىن زورىدىن بولدى سەھەر،
بىر شەرەر لۇتفۇڭدىن ئۆرتەر بولسە مىڭ خىرمەن گۇناھ.

« قەۋلۇ لەۋلاك » ① ئېردى زىيبا قامەتىڭدىن بىر نىشان،
« ئەھسەنى تەقۋىم » ② شەرھى خىلئەتىڭدىندۇر بەيان،
تۇتىئى باغى « ئەنە ئەفسەھ » ③ دېدى لۇتفۇڭ ئەيان،
« لەيلەتىلمېئراج » ④ بۇيى كاكولۇڭدىن تاپتى جان،
« لى مەئەللاھ » ⑤ مەنزىل ئېردىڭ داغى ئەۋئەدنا مەكان،
نۇكھەتى ۋەللەيلى زۇلفۇڭدىن ئىدى ئەنبەر فىشان،

---

① « ئەگەر سەن بولمىغان بولساڭ ئاسمان ـ زېمىننى ياراتمىغان بولار ئىدىم، ئىلاھلىقىمنىمۇ ئاشكارىلىمىغان بولارئىدىم » دېگەن ئايەتنىڭ قىسقارتىلمىسى.

② « بىز ئىنسانىنى ھەقىقەتەن گۈزەل شەكىلدە ياراتتۇق »، « قۇرئان كەرىم » 95 ـ سۈرە، 4 ـ ئايەتنىڭ قىسقارتىلمىسى.

③ « مەن ھەممىدىن پاساھەتلىكدۇرمەن » (ھەدىس).

④ « مېئراج كېچىسى »

⑤ « مەن ئاللاھ بىلەن بىللە »

لەفزى لائۇھسى فىراقىڭ زورىدىن ئېردى فىغان ،
ئەي شەفىئۇلمۇزنەبىن ئىسمىڭ بار ئەلگە نىكخاھ .

ئەي مۇبارەك خەيلىغە بۇبەكر ئىدى تاجى سەر ئول ،
بارچە ئىقلىمى شەرىئەت ئۇستىدە ئىسكەندەر ئول ،
رۇمى ئىشقى شامى دەردى سوز ئۆزرە قەيسەر ئول ،
بارچە ئەسهابۇ سۇلۇكۇ سەيرلەرگە رەھبەر ئول ،
ناقىلان دەفتەرى ئەسرار ئۆزرە سىررى دەفتەر ئول ،
ماھى مەسجىدە مەشئەلى مىهراب ، مىهرى مۇنبەر ئول ،
سەرۋەرانى سەير فىللاھ ① بارچەسىغە رەھبەر ئول ،
جۇملە خەيلى ئىشقى ئىرفان دەرگەھىدە خاكى راھ .

بەردى قۇۋۋەت مۇستەفا شەرئىگە بازۇيى ئۇمەر ،
تۇمتەراقى كۇس قامەت بىرلە بولدى بەھرۇ بەر ،
مىهرى فەتھى ، ماھى نۇسرەت جەبھەسىدە جىلۋەگەر ،
نەچچە مىنا زەھر ئىچسە قالمادى ھەرگىز ئەسەر ،
شەمس بولغاچ ھىكمەتى كەلگەن سارى كەتتى بەدەر ،
قىلدى دىن ئەھلى غۇبارى كويىنى كۇھلۇلبەسەر ،
تىترەتىپ ئەرزۇ سەمانى بىر باقىپ ئول نامۋەر ،
ئولدى خالىس دەرگەھىگە كەلسە يۈزمىڭ روسىياھ .

ئېردى زىننۇرەين نۇرى بىرلە ئەنجۇم زىۋەرى ،
مىهرۇ مەھ خىلۋەت گەھىدە بولسە ئىككى چاكەرى ،
زۇھرە داغى فەخر ئېتىپ بولمىش ئىدى رامىشگەرى ،
خىزمەتىدە خەم قىلىپ قەددىنى چەرخى چەنبەرى ،

---

① «ئاللا يولىدا مېڭىش» بۇ تەسەۋۋۇپتىكى بىر دەرىجە ، مەرتىۋە .

قۇللۇغىنى ئىستەر ئېردى ھەم بىلالى بۇزەرى ،
رەقسلەر يۈز زەۋقكىم بەزمدە ئېردى مۇشتەرى ،
خەتم ئولۇپ ئاستىدا ھېلمۇ ھەم شەرىئەت پەرۋەرى ،
مەجمەئۇل بەھرەين رەھمەت ئېردى ئول بى ئىجتىباھ .

ئەي ئەلىيۇن ، بابەھا دەپ ۋەسفىدە ئول شەھرىيار ،
كىرسە مەيدان ئىچرە ھەيبەت بىرلە ئول دۇلدۇل سەۋار ،
سۇرمىش ئېردى كۇفر ئېلىنى گەھ يەمىن گاھى يەسار ،
كۇفر تۇغياندىن جەھاندا قالمادى ئاندىن غۇبار ،
ئايدى ئول سۇلتانى دىن بىر كۈنى بولۇپ بىئىختىيار :
« لافەتا ئىللا ئەلى ، لاسەيفە ئىللا زۇلفىقار » ① ،
شىرى دەرگاھىم ئاتاپ ئاتىن ئەزەلدە كىردىگار ،
زىكرىن ئەيلەپ بار مەلەك تەسبىھ ھەر شامى بىگاھ .

ئول ئىكى شەھزادەگە قىلسام فىدا يۈزجان رەۋا ،
ھەر ئىكەۋ ئېردى نېچۈككىم نۇرى چەشمى مۇستەفا ،
ھەر ئىكەۋ دىلبەندى زۇھراۋۇ ئەلىيۇلمۇرتەزا ،
ھەر ئىكەۋدۇر شەمئى ئەرزۇ ھەر ئىكەۋ مىھرى سەما ،
ھەر ئىكەۋدۇر قاتىلى كۇففار قەۋمى ئەشقىيا ،
ھەر ئىكەۋ ئېردى فۇرۇغى مىھرى ئەۋجى ئىستەفا ،
ھەر ئىكەۋدۇر نۇر بەخش ئافتابى ۋەززۇھا ،
ئول ئىكەۋ مەدھى تۈگەنمەس گەرچە قىلسام سالۇ ماھ .

دەير پىرى ئىلكىدىن ئىچتىم بۇ دەم جامى ھۇدا ،
ئىكى ئالەم زىۋەرىگە ئۇردۇم ئانداغ پۇشتى پا ،

---

① « ئەلىدىن باشقا ھەقىقىي يىگىت يوق ، زۇلفىقاردىن باشقا ھەقىقىي قىلىچ يوق »

بولغۇسى شاھى ھەقىقەت دەھر ئارا بولغان گەدا ،
لەززەتى فەقر ئاڭلادىم شەۋكەت ئۆيىن ئەيلەپ ھەبا ،
رەخنەكى غەم بىرلە كۆڭلۈم سازىدىن چەكتىم نەۋا ،
ئول شەفىئۇلمۇزنەبىن ئىسمى قىلۇر مۇنداق نىدا ،
چىقتى داغى سىينەئى پۇرغۇسسەدىن تۇرلۇك سەدا ،
بولمە نەۋمىد ، ئەي ، يارۇغلۇق بولسە گەر فىئلىڭ تەباھ .

ئەيكى ، « ئەررەھمان » ① سىفاتىڭ قۇلزۇمىدۇر فەيزى جۇش ،
« ئەررەھىم » ② ئىسمىڭ تەزەرۋى دائىما رەھمەت خۇرۇش ،
يازدى ئەلھەي ئاتىڭ ئانداغ دەھر ئارا بىھەد نۇقۇش ،
جىلۋەگەردۇر جىلۋەئى ئاتىڭدىن ئىنسان تا ۋۇھۇش ،
رەھمەتىڭ خۇمخانەسىدىن دائىما رەھمەت خۇرۇش ،
لال ئۇلۇپ ۋەسفىڭدە ئەرشى بولدى بۇ دەم گەر خەمۇش ،
فەخرىنى لۇتفۇڭدىن ئانى بولسە ھەم قىل ھۇللەپوش ،
باردۇ ئەزبەس چاكەرى ئالى رەسۇلۇڭ ، ئەي ئىلاھ .

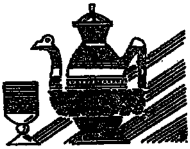

---

① « ناھايىتى مېھرىبان » (ئاللاھنىڭ سۈپەتلىرىدىن بىرى) .
② « ناھايىتى شەپقەتلىك » (ئاللانىڭ سۈپەتلىرىنىڭ بىرى) .

2

ئەيلەدى ئاخىر ئىشىن چەرخى سىتەمكار ، ئەي كۆڭۈل ،
باغرىمىزنى جۇزۋى يەڭلىغ ئەيلەپ ئەفكار ، ئەي كۆڭۈل ،
ئۇمردىن ئەۋلادۇر ئۆلساق بىزنى بىزار ، ئەي كۆڭۈل ،
چۈنكى قىلدى بىزنى بۇ غەمگە گىرىفتار ، ئەي كۆڭۈل ،
ئىشلا كەلگەي باشىمىزغە ئەمدى بىسيار ، ئەي كۆڭۈل
نې ئاسىغ ئاھۇ فىغانلار قىلساڭ ئىزھار ، ئەي كۆڭۈل ،
قايدا ئەمدى غەم سورۇشماقلىقغە غەمخار ، ئەي كۆڭۈل ،
بولغۇمىز بىر نۇكتە ئايتۇر كىمسەگە زار ، ئەي كۆڭۈل .

ئەھلى دەرد ئىچرە ماڭا ئاھۇ فىغان بولدى نەسىب ،
نالە گويا قۇش ئىچىدە قىسمەت ئولدى ئەندەلىپ ،
ئارەزى ئېرمەس ئۈچۈن بۇ دەرد بىلمەس ھەر تەبىب ،
شاد ئولۇپ ئىلكىن قاقار ئەيلەپ چۇ نالىشلار رەقىب ،
سەرنەۋىشتىم ئېر كەنىن ئانداغكى بىلدىم ئەنقەرىب ،
غەمكىن ئولغاچ تەئنە ئەسبابىن تۈزەر بۇ دەم ھەبىب ،
چۈنكى بۇ مېھنەت ئارا ئاشۇفتە بولدۇم ھەم غەرىب ،
ئۆزلۈكۈڭ تاشلاپ ئۆزۈڭدىن بول خەبەردار ، ئەي كۆڭۈل .

نەچچە يارۇ دانىش ئەھلىغە بار ئېردى ئۇلفەتىم ،
كۆز ئاچىپ يۇمغۇنچە ئايرىلغاچ ئاشىپدۇر ھەيرەتىم ،
يۈز نەدامەتلەر بىلە ئەمدى يېگەيلەر ھەسرەتىم ،
ئۆرتەبان گاھى فىراقۇ گاھى سوزى فۇرقەتىم ،
ئاڭلاغاچ ھەم ھالىسىز بۇ فۇرقەت ئىچرە شىددەتىم ،

شىددەتىم يوق، فۇرقەت ئىچرە ھەددىن ئەفزۇن مېھنەتىم،
قالمادى يۈرمەككە بەسكىم ئالەم ئىچرە تاقەتىم،
قايدا تاپغۇڭ ئىزدەپ ئەمدى بول خەبەردار، ئەي كۆڭۈل.

ئاخىرى بىر كۈن ئەجەل دامىغە تۈشكەي باشىمىز،
ئەيلەبان بىچارە، ئاجىز، قويماغاي دەرمانىمىز،
دەردىمىزنى ئايتىشۇرغە قالماغاي ئىمكانىمىز،
تاپماغاي تەغيىردىن خەتلەر بىزنىڭ پېشانىمىز،
باشىمىزدا سايەبان بولغاي ئەزىز ئىمانىمىز،
يەر يۈزىنى لالەزار ئەتكەي تۆكۈلگەن قانىمىز،
بارچە يارى مۇئتەقىدلەر كۆپ يېگەي ئارمانىمىز،
قانىمىزنى ئىچكۈسى بىر نەچچە خۇنخار، ئەي كۆڭۈل.

ئەھدلەر ئەيلەپ مەگەر بۇ چەرخ ئاخىر سىندۇرۇر،
قايدا بىر ئازادەۋەشدۇر ئاڭا جەۋرى يەتكۈرۈر،
دانىش ئەھلىن قايدا كۆرسە تىيغى شىددەت بەلگۈرۈر،
يۈز تۈمەن دەردۇ بەلا ئوقىن باشىغە ياغدۇرۇر،
دېمەسە جانىنى بۇ غەم گەر دېسە تىلنى كۆيدۈرۈر،
ئاسراسا ھەرچەندى مەخفى ھەم كۆڭۈلنى ئاغدۇرۇر،
ئۆلتۈرۈر بۇ غۇسسە ئانداغكىم تىرىلگۈم يوقتۇرۇر،
بەسكى، بۇ ئىشلارغا سەن قىلدىڭ گىرىفتار، ئەي كۆڭۈل.

كەلگۈسى مەشرىق سارىدىن بىزنى ئىزدەپ نەچچە يار،
بىزنى دەپ بولغان مۇسافىر غۇربەت ئىچرە خارۇ زار،
رىشتەئى ئەھدىنى قىلغان بىزگە مەھكەم ئۇستۇۋار،
ئەيلەگەي بىرەھملەر بىرلە نەچچە يىل كارزار،

رۇستەم ئاسا سالغۇسى خۇنخارەلەرغە ئىزتىرار ،
قانىمىزنى ئالماغۇنچە بولماغايلار بەرقەرار ،
جۇملەئى خۇنخارەلەر ئۆز شەھرىدىن ئەتكەي فىرار ،
تۇرفەتۇل ـ ئەينى ئۇلاردىن قالماس ئاسار ، ئەي كۆڭۈل .

نەچچە ئاي مەھزۇن گىرىفتارى ئەلەمكىم بولغاسەن .
پايمالى مېھنەتۇر رەنجۇرى غەمكىن بولغاسەن ،
نەچچە بۇغەم سەرسەرىگە ھەمقەدەمكىم بولغاسەن ،
ئاجرابان بۇ جەركەنندىن نەچچە كەمكىم بولغاسەن ،
شايەد ئاخىر ھەشر چاغى مۇھتەشەمكىم بولغاسە
بارىگاھى مەھرەمۇ خاسۇ ھەرەمكىم بولغاسەن .
ھۇرمەتى فەقر ئاڭلاپ ئول كۈن مۇھتەرەمكىم بولغاسەن ،
بولماغىل نەۋمىد ھەقدىن ، بول تەلەبكار ، ئەي كۆڭۈل .

گەرچە بولساڭ بۇجەھانى فانى ئىچرە خارۇزار ،
جانغە ھەردەم يۈز ئەلەم يەتسە ، كۆڭۈل بۆلسە فىگار ،
خۇش دىل ئولغىل بۇ جەفاغە قىلمە ھەرگىز ئىزتىرار ،
فەقرنى فەخر ئەتكەن ئېرمىش ئۆزگەدىن ئول شەھسەۋار ،
بارچە ھۇش ئەھلى قىلىپدۇر بىزگە تەجرىد ئىختىيار ،
پەردەئى فەقر ئىچرە كۇنجىن مەخفى ئەتكەن پەردەدار ،
كىمگە بۇ نالەئى مۇسائىد ، كىمگە بولدى بەختىيار ،
سەبر قىل تاپساڭ ئەگەر قىلغۇنچە مىقدار ، ئەي كۆڭۈل .

ئىشق ئىلىدىن يىغلاماق ئەمدى نە مەئنا تارتىپ ئۈن ،
تەلبەلەردەك قىلمە ھەرفىڭ دەردىڭ ئايتۇردا ئۇرۇن ،
قانىلىغ ئەشكۇ ئوتلۇغ ئاھىڭ فاش بولماسدىن بۇرۇن ،

كۇلبەئى فەقر قەنائەت ئىچرە تۇتغايسەن ئورۇن ،
نى ئاسىغ ئوتلۇغ كۆڭۈلدىن مۇنچە ئۆرلەمەك تۇتۇن ،
مۇنچە سورۇلماق نېدۇر غەم دەشتىدە گويا قۇيۇن ،
ئەۋلا ئول ئېردىكى ئولغاي ئېردى ئەلدىن ياشۇرۇن ،
قىلدىلىڭ ئاخىر ئەرشىنىڭ دەردىنى ئىزھار ، ئەي كۆڭۈل .

تەرجىئبەند

بۇ ئالەم مۇلكىدۇر يەل ئۆزرە بەرباد ،
كېتەر ئاندىن بارى بىر دەمدە ناشاد .
بۇ رەڭ بەرباد بولماغلىق بىلىپ ئەل ،
ئەجەب ئولدۇركى ، بولغايلار ئاڭا شاد .
ئېرۇر تەمكىنى ئانىڭ زەررە مانەند ،
ئەمەس مۇمكىن ئانىڭ بۇدىيدە بۇنياد .
تىرىكلىك قۇشلارىن تۇتماقغە تارتىپ ،
ئەجەل سەررىشتەسىن مانەندى سەيياد .
سىنان كىرپىكلەرىدىن تارتىبان يۈز ،
قىلىچلار قاشدىن ئەيلەپ مىسلى جەللاد .
جەھان ئەھلىنى ئاھۇ بەررە يەڭلىغ ،
خورەك ئەتمەكلىك ئولمىش ئاڭا مۇئتاد .
تەرەھھۇم ئايەتىن ئەيلەپ فەرامۇش ،
نىدايى « ئۇقتۇلۇ » ① بولمىش ئاڭا ياد ،
فەنادىن ئۆزگە كىم تاپتى بەقاسىن ،
مەلەكدۇر ، گەر پەرى ، گەر ئادەمىزاد .
ستەم تىغىن ئۇراردا بىدەرىغ ئول ،
فەزا ئورنىغەدۇر خارا ۋۇ فۇلاد .
بۇ ئالەم زىۋەرىدۇر فانى ۋەللاھ ،
ئەمەس زىۋەركى ، يەئنى ماسىۋەللاھ .

---

① « ئۆلتۈرۈڭلەر »

بۇ ئالەمگە بەقا قاندىن مۇيەسسەر ،
فەنا گەردى بىلە بولسە مۇخەممەر ① .
نەسىم ئەسكەچ فەنا ئالەم ۋۇجۇدىن ،
ساۋۇرمىش گەردنى چۇن بادى سەرسەر .
بۇ گەرد ئەمۋاجىدۇر كىم مەھزى زۇلمەت ،
سۇ ئىستەپ ئاندا ئۆلمىش يۈز سىكەندەر .
ئەجەل دەندانەسىن يەر باشقا ئاخىر ،
كىشى جەمشىددەك گەر بولسە سەرۋەر .
فەنا شىرويەسى ئۆلتۈرمىش ئولكىم ،
كى خىسرەۋدەك جەھان قىلمىش مۇسەخخەر .
خەراب ئەيلەر بەسى فەغفۇر جىسمىن ،
ھەلاك ئەيلەر داغى گەر بولسە قەيسەر .
ئۇلۇغ زاتىدۇرۇر بىچۇن ، بى مىسىل ،
تەئالەللاھكى ئاندىن بارچە ئەسغەر .
تولادىن ئۆز كۆڭۈلنى ، بىرگە بەرگىل ،
ئەگەر بىردۇر ۋەلې ۋەللاھۇ ئەكبەر .
بۇ ئالەم زىنۋەرىدۇر فانى ۋەللاھ ،
ئەمەس زىنۋەركى يەئنى ماسىۋەللاھ .

بۇ ئالەم ئەھلىدىن ئىزدەپ ۋەفانى ،
ئالىپدۇر يا مەگەر بەرمەپدۇر . ئانى .
نە قانىئ بۇ ۋەفاسىزلىقلارىغە ،
سىتەم تۈرلۈك قىلۇرلار جاۋىدانى .
سەبا خارىنى ئەيلەپ نىشى دىلدۇز ،

---

① ئەسلى نۇسخىدا « مەخمەۋۋەر » دەپ يېزىلىپ قالغان .

جىگەر خۇن غۇنچەنى ئەيلەر نىھانى .
ھەۋادىس سىلسىلىن گەردۇنغە ئانداق ،
ئۇرۇپ كۆكلۈك قىلىپ يۈزدە نىشانى .
ئىچۈرگەچ غۇسسە راھىن مىھر ئاياغى ،
شەفەق يۈزىگە چىقمىش كۆڭلى قانى .
جەھان خۇش جىلۋە شوخىدۇركى ، ئەمما ،
ئېرۇر بىر بىۋەفابىمىھرىبانى .
ۋەفا ئىستەر ئىسەڭ جۇز زاتى ۋاھىد ،
فەلانى ئىستەمە ، دېمە فەلانى .
بۇ ئالەمنى بەقاسىز ئاڭلا ، ئەي دوست ،
كۆڭۈل بەرمە ئەساسى بار دەپ ئانى .
ئەگەر ئاقىل ئېسەڭ بۇ سۆز قەبۇل ئەت .
« فەھۇم لايەئرىفۇن ھازەلمەئانى » ① .
بۇ ئالەم زىۋەرىدۇر فانى ۋەللاھ ،
ئەمەس زىۋەركى يەئنى ماسىۋەللاھ .

بۇ ئالەم كۆرگۈزۈر گەر لالەۋۇ باغ ،
ئېرۇر باغى سەقەر ھەر لالەسى داغ .
جەھانىڭ قۇشلارىدا فەرق نېدۇر ؟
ئانىڭدۇر زاغى بۇلبۇل ، بۇلبۇلى زاغ .
جەھان ياخشىسىدىن كەچ ، رەنجىن ئالغىل ،
ئانىڭدۇر باغى گۇلشەن ، گۇلشەنى تاغ .
خەزان يەلى ئۇچۇرماقدۇر نەسىبى ،
شەجەرلەر ئۆزرە كۆپىدۇر گەرچە يافراغ .

---

① « ئۇلار بۇ مەنىلەرنى چۈشەنمەيدۇ »

ئەجۇزىكىم كېلىپدۇر بىكرى مانەند ،
چىكەر ئەفسۇن ئۈچۈن يۈز لالە لاغ - لاغ .
ۋۇجۇدۇڭ شەمئىنى كۆيدۈرمەك ئاخىر ،
يارۇتماغلىق ئۈچۈن قۇيسە ئەگەر ياغ .
قىلىپ ھەسرەت ئېلى كۆڭلىنى پارە ،
سۇڭەكلەردىن داغ يىرتار تىرناغ .
بۇ رەڭ فانى جەھانغا نازىر ئولساڭ ،
فەنا ئەھلىكى تىشلەر كۆرسە بارماغ .
مۇسىبەتلەر يېتىپ ئاخىر ئاتادىن ،
قايۇ فەرزەند ساچماس باشقە تۇفراغ .
بۇ ئالەم زىۋەرىدۇر فانى ۋەللاھ .
ئەمەس زىۋەركى يەئنى ماسىۋەللاھ .

بۇ ئالەم زىيبىدىن بولغىل مۇجەررەد ،
فەنا ئەھلى قىلىپدۇرلار ئانى رەد .
قەبۇلىدۇر نە يەئنى بەسكى سور دەپ ،
ئانىڭ رەددىدە تەجرىد ئەھلى بىھەد .
بولۇپ ھېكمەتدە مۇنچە ئىقتىدارىڭ ،
فىلاتۇن گەر ئوقۇر ئالدىڭدا ئەبجەد .
فەساھەت فەندە بولساڭ بۇ يەڭلىغ ،
كەلامىڭ ئەيلەسە ئىسانى بىخۇد ① .
كەرامەت يوقكى مۇئجىز پەرۋەر ئولغاچ ،
چۇ مۇسا كۆرگۈزۈپ گەر ئەلگە يۈز يەد .
سەباھەتدە جەھان مەشھۇرى ئولساڭ ،

---

① ئەسلى نۇسخىدا « بىخۇد » دەپ يېزىلغان، بۇ سۆز قاپىيە نۇقتىسىدىن ئورنىغا چۈشمەي قالغان، شۇنداقتىمۇ ئەينەن ئېلىندى .

ئەگەر يۇسۇف مەسەللىك كۆرگۈزۈپ خەد .
كەمالى رىفئەتنىڭ ئانداغكى بولسە ،
ئاياغىڭ ئۆپكەلى گەردۈن نىگۈن قەد .
شۇجائەت بابىدا بولساڭ تەھەمتەن ،
بولۇبان زىر دەستىڭ دىۋ ئەسۋەد .
بۇ مەزكۇر ئولغان ئىشلار بارچەسى ھېچ ،
بىرەۋگە باق بۇلاردىن بول مۇجەررەد .
بۇ ئالەم زىۋەردۇر زىيب ۋەللاھ ،
ئەمەس زىۋەركى يەئنى ماسىۋەللاھ .

بۇ ئالەم جامدۇر پۇر زەھرى قاتىل ،
ھەزەر قىل گەر ئېرۇرسەن مەردى ئاقىل ،
قاچان ئاقىل كۆرۈپ ئىچمىش تولا زەھر ،
كى جاھىللىقدۇر ئولماق ئاڭا مايىل .
بۇ رەڭ زەھر ئىچكەن ئېرمىش ھۇشمەند ئول ،
كى بەل بىلمەك ئانىڭ ھۇشىنى زايىل .
ئىچىپ گەر ئۆلدى كۆپ ، قىلمىش پەناھىم
بۇ ئىچكەنلەرنى ئۆلگەنلەرگە داخىل .
بۇ رەڭ داخىللىغىن تەئىسرىن ئاڭلاپ ،
غەرايىبكىم بولۇرلار ئاڭا شاغىل .
قۇتۇلماق قايدا مۇمكىندۇركى ، قىلماس
خەلاس ئول زەھردىن گەر پىرى كامىل .
ۋەلى پىنھان فەنا مۇلكىدە ئول شاھ ،
تەئەللۇقدۇر ئاڭا يەتمەككە ھايىل .
ئىچىپ يۈز زەھرنى ئەيلەپ پۇشەيمان ،

ياقاڭ چاك ئەيلەسەڭ ئەمدى نە ھاسىل.
بۇ زەھر ئەسرارىدىن بىر نەچچە سۆزكىم
دېدىمەن: ئاڭلا ① ئەي مەغرۇرۇ غافىل.
بۇ ئالەم زىۋەرىدۇر فانى ۋەللاھ،
ئەمەس زىۋەركى يەئنى ماسىۋەللاھ.

بۇ ئالەم زالىدىن تۇتغىل كەنارە،
ئېرۇر تەزۋىرى ئانىڭ بىشۇمارە.
بويۇنلارىدا ئالتۇن تەۋق ئېرۇر ئوت،
قۇلاقلارىداغى ئاندىن شەرارە.
يۈزىدە داملار شەكلىن كۆرۈپ ئول،
قىلۇر جان قۇشلارىن تۇتماقغە چارە.
ھىنا رەڭگى ئەمەس ئىلكىدە قاندۇر،
قارارتماغلىق ئۈچۈندۇر كۆزى قارە.
بىساتلارىدا ئەنجۇمدەك ساچىلغان
نوخۇددۇر گەر ئۈچۈندۇر گۇشۋارە.
ئەساسى ئىلكىدە سېھر ئافەرىندۇر،
ئەمەس مۇئجىز كۆڭۈل قىلماقغە پارە.
كى بىر مۇتلەقغە يوق بۇ تۇرفەدۇركىم،
مۇقەييەدغە قىلۇرلار ئىستىخارە.
بەقالىق يار ھۇسنىن كۆرە ئالماي،
كى زار ئۇلغۇڭ ئاڭا قىلساڭ نەزارە.

---

① ئەسلى نۇسخىدا بۇ سۆز «ئاڭلاي» دەپ يېزىلىپ قالغان. مەنە، ۋەزىن ئېتىبارى بىلەن «ئاڭلا» دەپ ئېلىندى.

ئىشىتىپ «كۇللۇ شەيئىن ھالىكۇن» ① نى،
كى تۇتغايسەن سەۋەللاھدىن كەنارە.
بۇ ئالەم زىۋەرىدۇر فانى ۋەللاھ،
ئەمەس زىۋەركى يەئنى ماسىۋەللاھ.

بۇ ئالەم شوخىنى ئانداغ قىلىكىم ئىخساس،
كىيەر زەربەفت يازدىن، قىشدىن ئول ئاس؛
بۇ زىۋەر بىرلە يۈزمىڭ گەنجى قارۇن،
قىلۇر قانچە كىشىگە ئانچە ئىفلاس.
جان ئۇتماق فىكرىدە غەم كەئبەتىنىن
يۈز ئاچسا كىشىگە بەرمەس يۈزدە بىر تاس.
ھەۋادىس راھىغە ئەل نۇشى ئۈچۈن،
فەلەكنى تاس ئەيلەپ، مىھرىنى كاس.
بولۇپ ئاجىزكى ئاندىن قورغاشۇنغە،
مۇسەللەت گەر ئىدى تاشلارغە ئالماس.
كۆرۈپ قاتىللىغىن بولماق نە يەئنى،
ئانىڭدەك سۇد ئېلى كۆڭلىدە ۋەسۋاس.
جەھان سەلبىيدە ئايىتىپ بىر نەچە سۆز،
بەقا ۋەسفىدە بولدۇم گەرم ئەنفاس.
ۋەفا ئاندىن ئۈمىد ئەتمەك نە يەئنى،
ئۈمىد ئورنىدە ئاندىن كىمسەگە پاس.
«ۋەلا مەۋجۇد فىددارەين قىنتە،
فەقۇلنۇ ئەسمەئۇ يا ئەييۇھەنناس» ②

---

① «ھەممە نەرسە يوقالغۇچىدۇر» «قۇرئان كەرىم» 28 ـ سۈرە، 88 ـ ئايەت.

② «ئېيتىڭكى: تىڭشاڭلار، ئەي ئىنسانلار، ئىككىلا ئالەمدە پەقەت بىر ئاللاھدىن باشقا ھەقىقىي مەۋجۇدىيەت يوق» (ھەدىس).

بۇ ئالەم زىۋەردۇر فانى ۋەللاھ ،
ئەمەس زىۋەركى يەئنى ماسىۋەللاھ .

كەل ، [ئەي] ئەرشى ، فەنا جامىنى سىپقار ،
بۇ فانى دەھر ئارا ئاندىن نە ئارتار .
فەنا جامىن ئىچىپ بولغىل سەبۇكرەۋ ،
تەئەللۇقدىن ئېسەڭ گەرچە گىرانبار .
نەچە سۆزلەركى يازدىڭ بىخۇدانە ،
جەھان فانىلىغىنى ئەيلەپ ئىزھار .
فەساھەت كىشۋەرى ئىچرە ئەگەرچەند ،
نەۋائىيغە مۇسەللەم ئېردى گۇفتار .
جەھان فانىلىغىدىن شىكۋە ئەيلەپ ،
ئانىڭدىن ھەم بۇ تەركىب ئىلە سۆز بار .
ئانىڭ پەيرەۋلىغىنى لازىم ئەيلەپ ،
بۇ فەندە سەنھەم ئولدۇڭ نەچچە دۇر بار .
نە مۇمكىن ئېردى مۇنداغ سۆز دېمەكلىك ،
ئانىڭ جامىدىن ئولدۇڭ بەسكى سەرشار .
نە ئول شەھ بىرلە بىز ئىككەۋ دېدۇك سۆز ،
كېلىپدۇر بۇ غەرەزدىن نەچچە ئەخبار .
غەرەز ئولكىم سىۋەللاھدىن كۆڭۈل ئۈز ،
كى چىز ئول يوقتۇرۇر بىر يار غەمخار .
بۇ ئالەم زىۋەردۇر فانى ۋەللاھ ،
ئەمەس زىۋەركى يەئنى ماسىۋەللاھ .

مەسنەۋى

ئەي شوخ ستەمگەرى پەرىزاد ،
ھەردەم قىلۇرەم بەسى سېنى ياد .

يادىڭدا بەسى خەراب ئولدۇم ،
ئىشقىڭ ئوتىدا كەباب بولدۇم .

ئىشق ئىچرە گەھى زار ناتەۋانمەن ،
فەرھاد ئىلە چۈنكى تەۋئەمانمەن .

ئەي جۇملە سەنەملەر شاھى سەنسەن ،
مەھبۇبلانىڭ پەناھى سەنسەن .

ھۇسنۇڭدىن ئېرۇر جەھاندا يۈز شور ،
شەرمەندە بىھىشت ئارا بارى ھۇر .

سەن ئاي ، پەرىلەر ئەختەرىڭدۇر ،
رىزۋان ئىلە ھۇر چاكەرىڭدۇر .

« ۋەششەمسى » يۈزۈڭ فەسانەسىدۇر ،
« ۋەللەيلى » ساچىڭ نىشانەسىدۇر .

زۇلفۇڭدىن ئېرۇر كۆڭۈلدە يۈز بەند ،
جان داغى ئېرۇر كۆڭۈلگە پەيۋەند .

گەر ئەيلەر ئېسەڭ ئانى فەرىشان ،

تارتار بۇ كۆڭۈل ھۇجۇمى ھەريان .

مىژگانىڭ ئېتىپ كۆڭۈلنى پارە ،
قاشىڭدا داغى ھەم ئىككى پارە .

ئول بىر ئۈرۈبان كۆڭۈلگە يۈز نىش ،
بۇ بىر بولۇبان داغى جەفاكىش .

كۆزۈڭ كۆزۈمە چۇ شۇئلە سىزدى ،
كۆزۈم كۆيۈبان فىرات ئاقىزدى .

تار ئاغزىڭ ئەيلەسەم تەۋەھھۇم ،
ئۆزۈم كۆرەرەم جەھان ئارا گۇم .

لەئلىڭكى ئاچىلدى سۆزگە چۇن گۈل ،
ئارى چۇ نەۋادىن ئۆلدى بۇلبۇل .

يادىمغە كىرەر نەفەسلەرىڭ گاھ ،
تارتارمە فىراقدىن [يۈز] تۈمەن ئاھ ① .

قەددىڭدۇ مىسالى سەرۋى ئازاد ،
گۈلدەستەئى يا نىھالى شەمشاد .

نازۇك بىلىڭ ئەر خەيال قىلغۇم ،
جان رىشتەسىغە مىسال قىلغۇم .

قىلساڭ مەگەر ، ئەي ، خىرام جانىم ،
مەيل ئەتكۈسى چىققالى رەۋانىم .

---

① ئەسلى نۇسخىدا « كاھ » دەپ يېزىلغان . مەنە ئېتىبارى بىلەن « ئاھ » ئېلىندى

پەنجەڭنى كۆرەر ئېسەم بەناگاھ،
قىلغۇمدۇ مىسال زاتى ئەللاھ.

ئۇريان قىلغان پۇتۇڭنى ھەرشام،
فەرز ئەيلەدىم ئانى نۇقرەئى خام.

كەيدىڭ نەچە كۈن لىباسى گۈلگۈن،
ئاندىن بىرى كۆزلەر ئولدى پۇرخۇن.

سەندەك يەنە يوقدۇر نازەنىنى،
خۇرشىد لىقاۋۇ مەھجەبىنى.

خۇش ئىشۋەنەماۋۇ دىلرەباسەن،
ئەمما نەدىنكى بىۋەفاسەن.

ۋەسلىڭ تەمەئىدە زاردۇرمەن،
سەرگەشتەئى بىقەراردۇرمەن.

ئىشقىڭ بىلە گەرچە مۇتتەھەممەن،
ۋەسلىڭدىن ھەمىشە بى بەھەممەن.

مەھرۇمى جەمال نەچچە قىلغۇڭ،
نەۋمىد ۋىسال نەچچە قىلغۇڭ.

غەيرىڭ كۆڭۆل ئىچرە يوقدۇرۇر، ۋاھ،
بىلكىم، يادىڭدا بۇلسە ۋەللاھ.

گەر دەرسە، دېسەڭكى بىنەۋا مەن،
زۇلفۇڭ گىرىھىغە مۇبتەلا مەن.

ھەرچەند تىلىڭدا مۇبتەلاسەن .
كۆڭلۈڭدە رەقىبغە ئاشناسەن .

بۇ سۆزدىن ئېتەرمە كۆكسۈمە چاك .
ئۆرتەرمە جانىمنى مىسلى خاشاك .

مۇنچە نېگە ئەيلەدىڭ دىلفىگار ؟
يوقتۇر يەنە سەن كەبى ستەمكار .

كىمگە ئايتاي بۇ ماجەرانى ،
كۆڭلۈمداغى داغ ئىلە يارانى .

يا رەب ، نېگە مۇنچە زار قىلدىڭ ؟
ئىشق ئىچرە زەبۇن خار قىلدىڭ .

ھەر نەچچە بولۇپ يۈرۈر ئېسەم زار ،
ھالىمنى بىلمەيدۇر ئول ستەمكار .

ھەرچەند ئىشتىمەسەم مەلامەت ،
جانىمغە يېتەر تۈمەن ھەلاۋەت .

دەرد ئىلە فىراقدۇر سىرىشتىم ،
مېھر ئىلە ۋەفادۇ سەرنەۋىشتىم .

ھەجر ئىلە خەراب فۇرقەتىڭدىن ،
مەخمۇر شەرابى شەفقەتىڭدىن .

ئەرشنى ئۇنۇتمە گاھ ياد ئەت ،

ۋەسلىڭ مەيى بىرلە بەلكى شاد ئەت .

ئول نەۋئ ئىچىپ بۇلاي ئانى مەست ،
ئالدىمدا توقۇز فەلەك بولۇپ پەست .

ئانداغ ئۇنۇتاي ئىككى جەھاننى ،
نې ئىككى جەھاننى ، بەلكى جاننى .

يۈز جان ئېرۇر ئەر نىسار بولسۇن ،
مۇھۇمى لەئلى يار بولسۇن .

* *

ئىنشا قىلۇرەم فەسانەئى ئىشق ،
ئول نەۋئ دەبان نىشانەئى ئىشق .

ئالەمغە تىلىمدىن ئوت ساچىلسۇن ،
ئالەم ئېلى كۆڭلىگە ياقىلسۇن .

ئەلقاب كېلىپ ئەزەلدە ھەم ئىشق ،
ئەل زىكرى بولۇپ ئەبەددە ھەم ئىشق .

ئەيىندۇر ① ئانىڭ چۇ ئەينى ئەفلاك ،
ئۆرتەر بارى ئالەم ئەھلىنى پاك .

شىنى ② نېكىم ئەررەئى جەفادۇر ،
ئۈچ نۇقتەسى ئانىڭ ئۈچ بەلادۇر .

---

① ② ③ بۇ سۆزلەر « ئىشق (عشق)» سۆزىدىكى « ئەين» ، « شىن » ، « قاف » تىن ئىبارەت ئۈچ ھەرپنى كۆرسىتىدۇ .

قافى ③ كېلىبان چۇ كوھى ئەنبۇھ ،
ئەنبۇھ نە يەئنى كوھى ئەندۇھ .

ئۇستىدە ئىكى نۇقتە ئىكى زاغ ،
يوق زاغ ، كۆڭۈللەرگە ئىكى داغ .

ئاۋازەسى پۇر بولۇپ جەھانغە ،
ۋەسفى داغى سىغمايىن بەيانغە .

دەرد ئىچرە كۆڭۈل خەرابى ئاندىن ،
جانىنىڭ داغى ئىزتىرابى ئاندىن .

ئاندىن ئېرۇر ئەھلى دىل فىغانى ،
بەلكىم بارى مىھرى قوزغالانى .

ئىشق ئەھلىغە دەرد ئاھ ئاندىن ،
ئەئشۇقغە ئىززۇ جاھ ئاندىن .

بىرنى ئەيلەپ ئەزىزۇ خۇررەم ،
بىرنى ئاڭا زار ناتەۋان ھەم .

بىر كىمسەگە بىرنى ئاشق ئەيلەپ
ئىشق ئىچرە ئاتىنى سادىق ئەيلەپ .

بىرنى ياساپ ئافەتى زەمان ھەم ،
بىرىگە نەسىب ئېتىپ فىغان ھەم .

بىردە كۆرۈنۈپ بۇتى پەرىۋەش ،
زاھىر يەنە بىردە بىر بەلاكەش .

ھەر ئىككە شىۋە ئىشقبازى ،
نازىيۇ ئەگەر بىرى نىيازى .

شەمئ ئىچرە گەھى ئاچىلدۇرۇپ گۈل ،
پەرۋانەنى كۆيدۈرۈپ چۇ بۇلبۇل .

ئىشق ئوتىغە بىرنى كۆيدۈرۈپ پاك ،
مەئشۇقنى ئەيلەبان تەرەبناك .

بۇلبۇلغە نەسىب ئېتىپ ھەم ئەفغان ،
گۈل باغرىنى ھەم قىلۇر ئىمىش قان .

ئاشىقغە ھەمە ۋەفا قىلىپ خۇي .
مەئشۇقنى ئەيلەبان جەفاجوي .

گەھ ھىرقەتۇ گەھ مۇھەررىق ئېرمىش ،
گەھ ھارىقۇ گاھ مۇھەررىق ئېرمىش .

يۈز رەڭگىدە گاھى جىلۋە ئەيلەپ ،
كۆزلەر كەبى گاھى شىۋە ئەيلەپ .

قاش سۈرەتىدە بولۇپ نەمايان ،
ئەل كۆڭلىن ئېتەر بەسى ھەراسان .

گەھ لەب بولۇبان قىلىپ تەبەسسۇم ،
ئانداغ خىرەد ئەھلىنى قىلۇر گۇم .

گەھى قامەت ئولۇپ خىرام ئەيلەر ،

ئەيش ئەھلىگە بەسى ھەرام ئەيلەر .

ساچ سۇنبۇلىغە گەھى سېپىپ ئۇد ،
ئۆرلەتكەلى ئەل نىھادىدىن دۇد .

خەت ئۆزرە بولۇپ گەھى سىمەن ساي ،
ماتەملىك ئېتەرگە ئىشق ئېلىن ، ۋاي .

كىرپىك نەدىنكى بەلكى بولۇپ نىش ،
ئەل كۆڭلىنى ھەردەم ئەتكەلى رىش .

مەقسەد ھەمەدىن جەفا ئاشۇرماق ،
ھەر نەۋئى قىلىپ بەلا ئاشۇرماق .

ئىشق ئەھلى بارىنى غارەت ئەتكەي ،
غارەت ئېلىگە ئىشارەت ئەتكەي .

ئەلقىسسە ، بولۇپ ماڭا فۇسۇنساز ،
ھەردەم مېنى ئەيلەدى نەۋاساز .

ئۆزلۈكىدىن ئەمەس ئىدى بۇراھىم ،
ئىشق ئالدى ۋەلېكىن ئىختىيارىم .

سالدى مېنى بۇ غەم ئىچرە ناچار ،
غەم خەيلى ئارا قىلىپ نەمۇدار .

غەمكىم دېدىم ، ئول سېنىڭ غەمىڭدۇر ،
سەنكىم يوق ئېسەڭ بۇ غەم نېدىندۇر .

بۇ ۋەجھىدىن ئەيلەدىم نەچە ئەرز ،
بولدى ماڭا ئەرز ئەتمەكىم فەرز .

رۇبائىيلار

1

كەلگىل، سانەما، قۇچۇپ دۇداغىڭغە ئۆپەي،
مەڭزىڭنى شۇرۇپ ـ شۇرۇپ قاپاغىڭغە ئۆپەي.
ئېسلەپ داغى سەقاغىڭغە ئۆپەي.
بەس ئەمدى، دېسەڭ، تۈشۈپ ئاياغىڭغە ئۆپەي.

2

ئولدەمكى مېنى زارۇ نىزار ئەيلەدى ئىشق،
غەم تىغىدا كۆڭلۈمنى فىگار ئەيلەدى ئىشق.
ھەي ـ ھەي، نە قىلاي ئەمدى كۆڭۈل ئەسرارىن،
بىر يولى بارىنى ئاشكارا ئەيلەدى ئىشق.

3

ئول كىمسەگە كىم يار ئاڭا چىنىدۇر،
يوق چىنىكى بىر نىگار ماچىنىدۇر.
گۇلشەن ئارا بەزم ئېتەرگە ئول ئەيلەسە ئەزم،
مەرغۇب ئاڭا چايى بىلە چىنىدۇر.

4

دەۋران قىزىنىڭ ھۇسنىدە بىر چىنى يوق،
گەر كۆپ دېسە ئەل بىرىدە ھەم چىنى يوق.
بۇ غۇسسەنى دەفئ ئېتەرگە سەئيى ئەتسە كىشى،
مۇشكىلدۇر ئاڭا چايى بىلە چىنى يوق.

5

خۇش ئۇل كىشىكىم مەشرەبدۇر شاھانە،
ئۇرداسى بولۇپ لايىق ئاڭا مەيخانە.
مەي ئۇرنىدا چاي ئۇلسە پەيمانە چىنى،
نې بولغۇسى بۇندىن ئۆزگە ئىشرەت يانە.

6

بۇ شىۋەنى مەئزۇر تۇت، ئەي يار نەدىم،
كۆر گىل بۇل نەچە نېئمەت ئەزىمايى ئەزىم.
قىسمەت ئاڭا ئەيلەپ ئېرمىش ئۇل ھەييى قەدىم،
چىنى بىلە چاي، چايجوش چىلىم.

7

خۇش ئۇل كىشىكىم دىلبەرى دىلجوي ئۇلسە،
كافۇر چىنىدە چاي خۇش بوي ئۇلسە.
ئالدىدا چىنى سۇراھى، ئىلكىدە چىلىم،
بۇ شەرت ئىلە ئۇمر ئىچى تەرەبجوي ئۇلسە.

8

بىر جۇرئە ئىچىپ مۇدام مەست ئۇلسە كىشى،
مەست ئۇلسە نە يەئنى مەيپەرەست ئۇلسە كىشى.
ئۇريان بولۇبان خاھىش ئېتىپ رەسۋالىق،
دەۋراننى بۇزۇپ مەست ـ ئەلەست ئۇلسە كىشى.

لۇغەت

ئا

ئابدار	(1) سۇلۇق ، سۇيى مول (2) تىنىق ، ساپ ؛ يالتىراق
ئابى ھەيۋان	ھاياتلىق سۇيى .
ئاتەشبار	ئوت ياغدۇرغۇچى ، يالقۇنلاتقۇچى
ئاتەشىن	(1) ئوتلۇق ، يالقۇنلۇق (2) ئوتتەك قىزىل
ئاداب	« ئەدەب » نىڭ كۆپلۈكى
ئارەز	يۈز ، بەت ، چىھرە .
ئارىف	بىلگۈچى ، تونۇغۇچى ، مەرىپەتلىك ، دانا
ئارىفى كامىل	تولۇق ، مۇكەممەل بىلگۈچى
ئازمايىش	سىناش ، ئىمتىھان
ئازۇردە	ئازار چەككەن ، رەنجىگەن
ئازۇردەدىل	دىلى رەنجىگەن
ئاس	يۇڭى ئاق ، يۇمشاق بىر ھايۋان ۋە ئۇنىڭ تېرىسىدىن ئىشلەنگەن جۇۋا
ئاسا	سۆزلەرگە قوشۇلۇپ : (1) تىنجىتقۇچى ، راھەتلەندۈرگۈچى ؛ راھەتلىك (2) كەبى ، ئوخشاش قاتارلىق مەنىلەرنى ئىپادىلەيدۇ
ئاسىغ	پايدا ، نەپ
ئاشام	(1) يېيىش ، ئىچىش (2) سۆزلەرگە قوشۇلۇپ « ئىچكۈچى » مەنىسىنى بىلدۈرىدۇ
ئاشۇب	غوۋغا ، توپىلاڭ

ئاشۇفتە	(1) پەرىشان؛ چېچىلغان؛ تارقاق (2) بېرىلگەن، مەپتۇن، ئاشىق، شەيدا
ئاشىيان	ئىن، ئۇۋا
ئافەرىدە	يارىتىلغان
ئافەرىنىش	يارىتىلىش، ۋۇجۇدقا كېلىش
ئافىيەت	ساقلىق، تىنچلىق. ئافىيەت ئەھلى ـ ساغلام، پاكىزە كىشىلەر
ئالەمسوز	جاھاننى ئۆرتىگۈچى
ئالۇدە	بۇلغانغان، ئىپلاس
ئامىز	سۆز بىرىكمىسىدە «ئارىلاش، قوشۇلغان ...» قاتارلىق مەنىلەرنى بىلدۈرىدۇ. خۇن ئامىز ـ قانلىق، قان ئارىلاش
ئان	ۋاقىت، پەيت
ئاھۇ	(1) كېيىك (2) ئەيىب، گۇناھ

ئە

ئەبەس	بىھۇدە، بىكارغا، پايدىسىز
ئەبر	بۇلۇت
ئەبرار	ياخشىلار، ياخشىلىق بىلەن تونۇلغانلار، پاك كىشىلەر
ئەبرۇ	قاش
ئەتفال	گۈدەكلەر، باللار
ئەجز	كۈچسىزلىك، زەئىپلىك، بىچارىلىق، ئاجىزلىق
ئەخبار	خەۋەرلەر
ئەختەر	يۇلتۇز

ئەخزەر	كۆپكۆك ؛ يېشىل
ئەخگەر	قىزىرىپ يېنىپ تۇرغان چوغ
ئەدەم	(1) يوق ، يوقلۇق (2) ئۆلۈم
ئەدىم	يوق ، بولمىغان
ئەرئەر	ئارچا ، تاغ دەرىخى
ئەرەق	تەر ؛ سۇ
ئەرغەنۇن	چالغۇ ئەسۋابى .
ئەرغەۋان	باھاردا ئېچىلىدىغان قىزىل گۈللۈك دەرەخت
ئەرغۇۋان	« ئەرغەۋان » غا قاراڭ
ئەرمۇغان	تارتۇق ، ھەدىيە
ئەرۇس	كېلىن ، كېلىنچەك
ئەزبەس	چۈنكى ، شۇنىڭ ئۈچۈن .
ئەزم	بىرەر ئىشقا قەست ، قىلىش نىيەت قىلىش ، ئىنتىلىش ، يۈرۈش ، جۈنەش
ئەزھار	چېچەكلەر ، گۈللەر
ئەسرار	« سىر » نىڭ كۆپلۈكى
ئەسرۇ	ناھايىتى كۆپ ، ئارتۇق ؛ تالاي ، غايەت
ئەسغەر	كىچىكرەك ، ناھايىتى كىچىك
ئەسفەر	سېرىق ، ساپسېرىق
ئەشجار	دەرەخلەر ، ياغاچلار
ئەشقىيا	يارىماس ، ياۋۇز كىشىلەر
ئەشك	كۆز يېشى
ئەفئال	پېئىل ـ ھەرىكەتلەر ؛ ئىشلار ، قىلىقلار
ئەفزۇن	ئارتۇق ، زىيادە ، كۆپ
ئەفسەر	تاج ، جىغا ؛ بىرەر نەرسىنىڭ يۇقىرى تەرىپى ، ئۇچى

ئەفسۇردە	روھسىزلانغان، سۇلغان، چۈشكۈن
ئەفشان	چاچقۇچى، چېچىش
ئەفغان	قايغۇ ئەلەمدىن نالە قىلىش، پىغان
ئەفكەندە	تۆۋەن، پەست، تاشلاندۇق، يىقىلغان
ئەفگار	يارىلانغان، جاراھەتلەنگەن، مەجرۇھ
ئەفلاك	« فەلەك » نىڭ كۆپلۈكى
ئەقتائ	پارچە - پارچە نەرسىلەر
ئەقسا	ئەڭ ئۇزاق قىرغاق، چەت
ئەلقاب	لەقەبلەر، ناملار
ئەلھان	يېقىملىق ئاۋازلار
ئەمۋاج	مەۋجلەر، دولقۇنلار
ئەمىق	چوڭقۇر، تېرەن
ئەناسىر	ئېلېمېنتلار، ئۇنسۇرلار (سۇ، ھاۋا، تۇپراق، ئوت)
ئەنبۇھ	(1) توپلانغان (2) دۆۋە، كەڭ، تولا
ئەنجام	ئاخىر، تۈگەش، تۈگەللىنىش، نەتىجە
ئەنجۇم	يۇلتۇزلار
ئەنداز	تاشلىغۇچى، ئاتقۇچى؛ تاشلاش ئېتىش
ئەندام	بەدەن، بوي، گەۋدە، جىسىم
ئەندەلىب	بۇلبۇل
ئەندۇھ	غەم، قايغۇ
ئەنسار	ياردەمچى، ياردەم بەرگۈچى
ئەنفاس	نەپەسلەر، دەملەر
ئەنقەرىب	يېقىندا، يېقىن كۈندە
ئەنۋار	«نۇر» نىڭ كۆپلۈكى
ئەھباب	دوستلار

ئەھلى ۋەرەئ	تەقۋادارلار ، پەرھىزكارلار
ئەھلىيەت	يېقىنلىق
ئەھمەر	قىپقىزىل ، قىزىل
ئەۋساف	سۈپەتلەر ، تەرىپلەر ؛ ماقتاشلار
ئەۋقات	ۋاقىتلار ، پەيتلەر ؛ كۈنلەر

ب

بادە	مەي ، شاراب ، ئىچكۈلۈك
باران	يامغۇر
باك	قورقۇنچ ، خەپ
بال	(1) قانات (2) ھەسەل
باۋەر	ئىشىنىش ، ئىشەنچ .
بائىس	سەۋەب ؛ باھانە
بەرەھمەن	ئاتەشپەرەسلەر ئىبادەتخانىسىنىڭ روھانىي باشلىقى
بەرەھنە	يالىڭاچ
بەرد	سوغۇق
بەرق	(1) چاقماق ، چېقىن ، يېشىن (2) ئوت ، يالقۇن
بەلەند	يۇقىرى ، يۈكسەك
بەلىيەت	رەنج ، مۇشەققەت ، ئازار ؛ قايغۇ ، مۇسىبەت
بۇراق	ئۇچار ئات ، تۇلپار
بۇرقەئ	پەردە ، نىقاب
بۇل ـ ئەجەب	ئەڭ قىزىق ، تەئەججۇب ، ئاجايىپ
بۇل ـ ھەۋەس	ھەر نەرسىگە ھەۋەس قىلغۇچى ، ھەردەم خىيال
بۇنياد	ئاساس ، نېگىز ؛ تەرتىپ ؛

	بۇنياد ئەتمەك ـ بارلىققا كەلتۈرمەك
بىھەمتا	يەككە، يېگانە؛ تەڭدىشى، ئوخشىشى يوق
بىھۇد	(1) ياخشىلىق، ساغلاملىق (2) پايدا؛ نىجات
بىھەجەت	(1) شادلىق (2) گۈزەللىك

پ

پەرتەۋ	نۇر، شولا، يورۇقلۇق، پارلاقلىق
پەردان	ئۇچقۇچى، ئۇچقان ھالدىكى؛ ئېتىلغان؛ پەرران بولماق ـ ئۇچماق
پەرگالە	(1) پارچە ـ پارچە، بۆلەك (2) تىتىلغان، يۇڭزىلانغان
پەژمۇردە	(1) سۇلغۇن، پۇرۇشكەن (2) غەمكىن
پەيام	خەۋەر، دېرەك
پەيكان	(1) كاكان ئوقىنىڭ ئۇچى، ئوق ئۇچىدىكى مىتال باشاق (2) تىكەن (3) كىرپىك
پەيۋەند	سۆز بىرىكمىلىرىدە « ئۇلىنىش؛ بالا » قاتارلىق مەنىلەرنى بىلدۈرىدۇ
پوش	(1) كىيىم، لىباس (2) سۆز بىرىكمىلىرىدە « كىيگۈچى، كىيگەن » مەنىلىرىنى بىلدۈرىدۇ
پوشىدە	(1) مەخپىي، يوشۇرۇن، بىكىك (2) كىيىنگەن
پويە	يۈرۈش، مېڭىش، كېزىش
پىچۇتاب	(1) تولغىنىش، ئىزتىراب (2) سىقىلىش، قىينىلىش
پىرەھەن	كۆڭلەك

ت

تاب	(1) تاقەت ، كۈچ ، قۇۋۋەت ، قۇدرەت ، چىدام (2) تولغىنىش ، پۈكۈلۈش (3) نۇر ، تاۋلىنىش ؛ ئىسسىقلىق ، ھارارەت ، ئىستىما
تابان	يورۇق ، يارقىن ، پارلاق ، يالتىراق
تەباھ	خاراپ ، بۇزۇق ، ۋەيران
تەجەررۇد	ئالاقىسىزلىق ، چەتلىنىش ؛ يالغۇزلۇق
تەجەللى	كۆرۈنۈش ، جىلۋىلىنىش
تەجرىد	ئارتۇقچە نەرسىلەردىن خالى قىلىش ، چەتلەشتۈرۈش ، ئاجرىتىش ، ئايرىش
تەرەب	خۇرسەنلىك ، شادلىق
تەرەبناك	خۇرسەن ، خۇرسەنلىك بىلەن
تەرەننۇم	كۈيلەش ؛ سايراش
تەرەھھۇم	رەھىم قىلىش ؛ غەمخورلۇق ، مەرھەمەت
تەرراھ	نەقىش سالغۇچى ، نەققاش ، بىنالارنى بېزىگۈچى
تەرياك	(1) ئەپيۇن (2) زەھەرگە قارشى دورا
تەزەلزۇل	(1) قىمىرلاش ، تىترەش (2) ئۆزگىرىش ، ھولۇقۇش
تەزەللۇم	شىكايەت قىلىش ، زارلىنىش ، داد ـ پىغان
تەسخىر	قولغا ئېلىش ، ئىگىلەش ، رام قىلىش
تەشبىھ	ئوخشىتىش
تەشرىف	ئۇلۇغلاش ، شەرەپكە ئىگە قىلىش ، شاراپەتلىك قىلىش
تەغافۇل	بىلىپ تۇرۇپ بىلمەسلىككە سېلىش
تەغيىر	ئۆزگەرتىش

تەفاۋۇت	ئايرىما ، پەرق
تەكەللۇم	سۆزلەش ، سۆزلىشىش
تەلخ	ئاچچىق
تەمۇغ	دۇزاخ
تەھەمتەن	(1) باھادىر ، پالۋان (2) « شاھنامە» دىكى باش قەھرىمانلاردىن بىرى بولغان رۇستەمنىڭ لەقىبى
تەۋەھھۇم	ۋەھىمگە چۈشۈش ، قورقۇش
تەۋق	باغ ؛ مارجان تىزمىسى ؛ قۇشلارنىڭ بويىندىكى ھالقا شەكىللىك سىزىق ؛ ھالقا
تەئۋىز	تۇمار ، تىل تۇمار
تۇبي	(1) جەننەت دەرىخى (2) كېلىشكەن قامەت
تۇرفە	يېڭى ، يېڭىلىق ؛ قىزىق ، كىشىنى ئەجەبلەندۇرىدىغان ، ئاجايىپ . نادىر
تۇلۇئ	چىقىش ، كۆرۈنۈش
تۇمتەراق	تەنتەنە ، دەبدەبە ؛ شاۋقۇن ـ سۆرەن
تۇند	(1) شىددەتلىك ، قاتتىق (2) ئاچچىق ، غەزەب (3) شوق
تۇندخۇ	(1) بىر سۆزلۈك ، ئۆز گېپىدە قاتتىق تۇرغۇچى (2) نازۇك ، نازۇك تەبىئەت
تىفل	گۈدەك ، ياش (بالا)
تىير	(1) ئوق ، كامان ئوقى ، ياي ئوقى (2) مىركورىي (3) ماچتا (4) كىرپىك

ج

جارۇب	سۈپۈرگە
جاۋىدان	ئەبەدىي ، دائىمىي ، مەڭگۈ
جەببار	(1) قۇدرەتلىك ، ئەزىمەت (2) غەزەپ قىلغۇچى
جەبھە	ماڭلاي ، پېشانە
جەبىن	ماڭلاي ، پېشانە
جەرەس	قوڭغىراق ، كولدۇرما
جويەندە	قىدىرغۇچى ، ئىستىگۈچى ، تەلەپ قىلغۇچى
جۇرئە	بىر يۇتۇم ، بىر ئوتلام
جۇرم	گۇناھ ، جىنايەت
جۇزۋ	بۆلەك ، قىسىم ، پارچە ؛ كىچىككىنە ، ئازغىنە
جۇستۇجو	قىدىرىش ، ئاختۇرۇش ، ئىزلەش

چ

چابۇك	چاققان ، تېز ؛ چەۋەنداز ؛ ئويناق ، شوخ
چابۇكسۇۋار	چەۋەنداز ، ئات مىنىشكە ئۇستا
چالاك	(1) تېتىك ؛ ئىلدام ، چاققان (2) كېلىشكەن
چەرخ	(1) ئايلىنىش (2) ئاسمان ، كۆك ، پەلەك (3) تەقدىر ، تەلەي

خ

خار	تىكەن

خاۋەر	شەرق ، كۈنچىقىش
خەلەل	نۇقسان ، كەمچىلىك ، زەرەر
خەللاق	ياراتقۇچى ، خۇدا
خەم	ئېگىلگەن ، بۈكۈلگەن
خەيل	گۇرۇھ ، توپ
خۇدنەما	شۆھرەتپەرەس ، ماقتانچاق
خۇرشىدۋەش	قۇياش كەبى ، قۇياشتەك
خۇشخان	ھاپىز ، يېقىملىق ، تەسىرلىك ئوقۇغۇچى
خۇمخانە	مەي تەييارلايدىغان ئۆي ، مەيخانا
خىرەد	ئەقىل ، پىكىر ، زېھىن ، ھۇش
خىلئەت	ھەشەمەتلىك كىيىم ؛ تون ـ سەرۇپاي
خىلقەت	يارىتىلىش

د

دامەن	ئېتەك ؛ ئۆڭكۈر
دانەندە	بىلگۈچى ، بىلىملىك
دەريۈزە	گادايلىق ، تىلەمچىلىك ؛ پېقىرلىق ؛ گاداي ، تىلەمچى ؛ دەرۋىش
دەستگىر	(1) ياردەمچى ، قوللىغۇچى (2) قولغا ئېلىش ، قولغا چۈشۈرۈش
دەفئ	قايتۇرۇش ، رەت قىلىش ، كەتكۈزۈش
دەندانە	چىش ، چىشنىڭ ئاراچلىرى
دەھر	دۇنيا ، ئالەم ، زامان ، دەۋر
دۈن	پەست ؛ رەزىل ، ناكەس

دۇداغ	لەۋ
دىلجوي	كۆڭۈلگە تەسەللى بەرگۈچى ، كۆڭۈل سورىغۇچى ، ئەركىلەتكۈچى
دىلستان	كۆڭۈلنى ئۆزىگە ئەسىر قىلغۇچى ، دىلبەر
دىۋار	تام
دىيدە	كۆز

ر

راز	سىر ، مەخپىيەت
رازدار	سىرداش ، ئىشەنچلىك
رامىش	مۇزىكا ، كۈي
رەخشان	يالتىراق ، پارلاق
رەخشەندە	« رەخشان » غا قاراڭ
رەفئ	كۆتۈرۈش ، يۈكسەلدۈرۈش ؛ يوق قىلىش
رەفىئ	يۈكسەك ، يۇقىرى
رەمەق	ئەڭ ئاخىرقى نەپەس ، ئاخىرقى تىنىق
رەمۇز	ئىما ، ئىشارەتلەر ؛ بەلگىلەر
رەھ	يول
رەھگۇزار	(1) يول ، چوڭ يول (2) ئۆتكۈنچى
روزگار	(1) تۇرمۇش ، تىرىكچىلىك ، كۈن كەچۈرۈش (2) دەۋر ، زامان
رۇتبە	مەرتىۋە ، دەرىجە
رۇخ	(1) يۈز ، بەت (2) شاھمات ئۇرۇقىدىن بىرىنىڭ نامى
رۇمۇز	ئىما ـ ئىشارەتلەر ، بەلگىلەر

رىدا	چايشاب؛ دەرۋىشلەرنىڭ ئۈست كىيىمى
رىز	سۆز بىرىكمىسىدە «تۆككۈچى، چاچقۇچى، ئاچقۇچى، تۆكۈلگۈچى» مەنىلىرىنى بىلدۈرىدۇ
رىفئەت	يۈكسەكلىك، يۇقىرى مەرتىۋىلىك
رىكاب	(1) ئۈزەڭگە (2) پادىشاھ ھۇزۇرى

ز

زايىل (زائىل)	يوق بولغۇچى، يوقىلىدىغان، ئۆچىدىغان
زەرد	سېرىق، سېرىقلىق، سارغايغان
زەغەن	قۇزغۇن
زەنەخدان	ساقا، زىناق
زەۋرەق	قېيىق
زۇلف	چاچ
زۇھد	دۇنيادىن ۋاز كېچىپ، تائەت ـ ئىبادەت بىلەن شۇغۇللىنىش
زۇھۇر	زاھىر بولۇش، كۆرۈنۈش، پەيدا بولۇش
زىشت	خۇنۈك، يامان
زىھى	ياخشى، گۈزەل؛ جايىدا
زىيب	بېزەك، زىننەت؛ گۈزەللىك، ھۆسن

س

ساكىن	توختاش، تۇرۇش (بىر جايدا)؛ تىنچ، ئارام
سالۇماھ	يىل ۋە ئاي

ساھىر	سېھىرگەر ، جادۇگەر ، كۆز بويامچى ؛ سەنئەتكار ؛ قىزىقچى
سەبا	تاڭ شامىلى ، مەيىن شامال
سەباھ	تاڭ ئېتىش پەيتى ، تاڭ سەھەر
سەباھەت	گۈزەللىك ، ھۆسن
سەبزە	مايسا ؛ يېشىللىق ؛ يېشىل رەڭ
سەبۇك	يەڭگىل ، يېنىك
سەبۇكەش	مەي قۇيغۇچى ، ساقى
سەبۇكرەۋ	تېز ماڭغۇچى ، چاققان
سەبۇكرۇھ	خۇش چاقچاق
سەد	(1) توساق ، تام (2) يۈز (سان)
سەدر	(1) ئۇلۇغ مەنسەپ (2) كۆرەك
سەرئەنجام	ئاخىر ، سۇڭ ، تۈگەللەش ، تۈگەللىنىش
سەربەسەر	پۈتۈنلەي ، باشتىن ئاياغ
سەربەستە	بېشى باغلانغان ؛ يوشۇرۇن ، مەخپىي
سەربەلەند	ئاتاقلىق ، داڭدار ، شۆھرەتلىك ؛ يۈكسەك
سەرد	سوغۇق ؛ خۇنۈك
سەرسەر	سوغۇق ، كۈچلۈك شامال
سەرگەشتە	بېشى ئايلانغان ، سەرگەردان ، ھەيران
سەرمەست	كەيپىلىك ، خۇش كەيپ ، مەست
سەرنەۋشت	تەقدىر ، پېشانە
سەرنىگۈن	(1) بېشى چۈشكەن ، ئاستىن ـ ئۈستۈن (2) تەلەيسىز ، تەتۈر پېشانە
سەفىي	پاك ، تازا ، تاللانغان
سەقا	سۇ توشۇغۇچى ، سۇ بەرگۈچى ، سۇ سەپكۈچى

سەقەر	دوزاخ ، جەھەننەم
سەڭگدىل	باغرى تاش ، تاش يۈرەك ، رەھىمسىز
سەما	ئاسمان
سەمەك	(1) بېلىق (2) يەر ئاستى
سەمەن	ياسمەن گۈل
سەمەند	ئۇچقۇر ئات
سەھبا	قىزىل مەي
سەھل	ئاسان ، يەڭگىل ، قۇلاي ؛ ئەرزىمەس
سەھۋ	(1) خاتا ، يېڭىلىش (2) ئۇنتۇش
سەۋت	(1) قامچا (2) تاۋۇش ، ئاۋاز ، شاۋقۇن ؛ ئاھاڭ ، كۈي ، مۇقام
سەيد	ئوۋ ، شىكار
سەييَاد	ئوۋچى
سوز	كۆيدۈرۈش ، ئۆرتەش
سوزان	(1) كۆيگەن ، يېنىپ تۇرغان ؛ يالقۇنلۇق (2) ئەلەملىك
سۇبھىدەم	تاڭ پەيتى
سۇجۇد	سەجدىلەر
سۇد	(1) سۈت (2) پايدا ، بەھرە ، نەپ (3) سۈركەش ، سۈرتىش ، ئىشقىلاش ...
سۇراھي	ئۇزۇن بويۇنلۇق مەي ئىدىشى ، شىشىسى
سۇرۇر	شادلىق ، خۇرسەنلىك
سۇرۇش	پەرىشتە ، ئەلچى ؛ جىبىرەئىل
سۇلۇك	يول تۇتۇش ، يول تېپىش ، ياخشى يولغا كىرىش
سۇمنات	بۇت نامى
ستەمكار	زالىم ، ئەزگۈچى ، ئازابلىغۇچى

سىتىز	(1) خۇسۇمەت، دۈشمەنلىك (2) زۇلۇم (3) ئۇرۇش، جاڭجال، ماجىرا، غەۋغا
سىدق	چىن، راستلىق، توغرىلىق؛ ھەقىقەت؛ خالىسلىق
سىرىشت	يارىتىلىش، تەبىئەت، خۇلق
سىيادەت	ئۇلۇغلۇق، بۈيۈكلۈك
سىيمىن	(1) كۈمۈش، كۈمۈشتىن ئىشلەنگەن (2) كۈمۈشتەك ئاق
سىينە	كۆكرەك، كۆكس؛ يۈرەك

ش

شاغىل	شۇغۇللىنىش، مەشغۇل
شاھەنشاھ	ئۇلۇغ پادىشاھ، شاھلارنىڭ شاھى
شەب	كېچە، تۈن
شەباب	ياشلىق، يىگىتلىك
شەرار	ئۇچقۇن؛ تاۋلىنىش، يالتىراش
شەرارە	«شەرار» غا قاراڭ
شەرەر	ئۇچقۇن، يالقۇن
شەرمسار	ئۇياتچان، ئۇيالغان
شەفەقگۇن	شەپەق رەڭ، قىزىل
شەمايىل	تۇغما خاراكتېر، خۇلق، ئەخلاق؛ شەكىل، سۈرەت، كۆرۈنۈش، تۈزىلىش
شەمەت	نەقىش
شەمىم	خۇش ھىد، يېقىملىق ئىس
شەنئە	يامان، خۇنۈك، يارىماس

شەھباز	لاچىن
شەھريار	بۈيۈك پادىشاھ
شورىدە	پەرىشان
شىئار	ئەسەر، بەلگە، ئادەت

غ

غارەت	بۇلاڭ ـ تالاڭ، تالان قىلىش
غەبغەب	ئېڭەك، ساقاق
غەزال	كېيىك، ئاھۇ
غەلتان	يۇمۇلاق
غەمزە	كۆز ئىشارىسى، كۆز بىلەن ئىشارە قىلىش، ناز ۋە دىلبەرانە خۇلق بىلەن كىرپىك سوزۇپ قاراش
غەمزەدە	غەمكىن، قايغۇلۇق
غەنىم	دۈشمەن، قارشى تەرەپ
غىنا	بايلىق؛ مالدارلىق؛ توققۇزى تەل

ف

فەرجام	سۇڭ، ئاخىر، ئاقىبەت
فەرخۇندە	قۇتلۇق، سائادەتلىك، بەختلىك
فەرراش	خىزمەتچى، مۇلازىم
فەرران	راۋان، تېز
فەريادرەس	ياردەم بېرىشكە يېتىپ كەلگەن، ياردەم بەرگۈچى
فۇرۇغ	يالتىراش، يورۇقلۇق، روشەنلىك، شولا، نۇر

فۇزۇل	(1) ئارتۇق ۋە كېرەكسىز (ئىش ، سۆز) (2) تەلۋە ، تەنتەك
فۇزۇن	ئارتۇق ، زىيادە ، كۆپ
فۇنۇن	ھۈنەر ؛ ئادەت ، نەيرەڭ
فىردەۋس	باغ ، جەننەت بېغى
فىگار	جاراھەتلىك ، يارىلىق

ق

قەبا	تون ، تون چاپان
قەراغ	كۆز قارىچۇقى
قەقنۇس	قۇش نامى ، قەقنۇس قۇش
قەۋي	كۈچلۈك ، قۇۋۋەتلىك
قۇدس	پاكلىق ، تازىلىق ، مۇقەددەس
قۇرس	پارچە ، پارچە نان
قۇللاب	قارماق ، ئىلمەك ؛ ئەگمە
قىرمىز	قىزىل رەڭ
قىيرگۇن	قارا تۈسلۈك ، قاپقاراڭغۇ
قىيل	گەپ ، سۆز ؛ قىيلۇ قال ـ گەپ ـ سۆز

ك

كاش	كاشكى
كاشانە	(1) كىچىك ئۆي ، خانا ، تۇرار جاي (2) ئۇۋا

كاشىف	كەشىپ قىلغۇچى ، تاپقۇچى
كافۇر	ئاق ۋە خۇش بۇي ماددا ؛ ئاپئاق
كام	(1) تىلەك ، ئىستەك ، مەقسەت (2) بەھرە ، بەھرە ئېلىش (3) تاڭلاي ، ئېغىز
كامران	(1) ئۆز مەقسىدىگە ئېرىشكەن ، بەختلىك (2) ھاكىم ، ھۆكۈمرانلىق قىلغۇچى
كەبك	كەكلىك
كەنارە	(1) قىرغاق ، چەت (2) قۇچاق ، قۇچاقلاش
كەۋكەب	يۇلتۇز
كەۋنەين	ئىككى دۇنيا
كەئىس	كاسا ، قەدەھ
كۈش	سۆز بىرىكمىسىدە « ئۆلتۈرگۈچى ، سويغۇچى » مەنىلىرىنى بىلدۈرىدۇ
كۈشاي	سۆز بىرىكمىسىدە « شادلاندۇرغۇچى » مەنىسىنى بىلدۈرىدۇ
كۈنجايىش	سىغىش ، جايلىشىش
كىردىگار	ياراتقۇچى ، خۇدا
كىسۋەت	كىيىم ، ئۇست ـ باش
كىشۋەر	مەملىكەت ، ۋىلايەت

گ

گەردۇن	ئاسمان ، پەلەك ، كۆك
گەردىش	(1) چەمبىرەك (2) ئايلىنىپ يۈرۈش ، سەير قىلىش

گەرم	(1) ئىسسىق، قىزىق، قىزغىن (2) يېقىملىق، ئوچۇق چىراي (3) چاققان، يۈگۈرۈك
گوي	سۆزلىگۈچى، ئېيتقۇچى
گۇستاخ	ئەدەبسىز، تارتىنمايدىغان
گۇفتار	سۆز، سۆزلەش، سۆھبەت
گۇفتۇگوي	سۆزلىشىش، سۆھبەت
گۇلفام	گۈل رەڭ، قىزىل
گۇلگۇن	گۈل رەڭ، قىزىل
گۇلنار	قىزىل گۈل، ئانار گۈل؛ قىپقىزىل
گىرىھ	(1) تۈگۈن، چىگىك (2) قىيىنچىلىق (3) قاشنىڭ چىمىرلىشى
گىرىيان	يىغلىغۇچى، يىغلاپ تۇرغان

ل

لايەزال	ئەبەدىي، سۇڭگى يوق
لايەئقىل	ئەقلى يوق، ئەقىلسىز
لەۋھ	(1) تاختا، يېزىق تاختىسى (2) روشەنلىك، مۇلايىملىق،
لۇتف	رەھىمدىللىق، مەرھەمەت
لىقا	كۆرۈنۈش؛ يۈز، چېھرە
لىللاھ	ئاللا ئۈچۈن

م

مانەند	ئوخشاش
مەتلۇب	تەلەپ قىلىنغان، ئارزۇ قىلىنغان نەرسە، ئىستەلگەن نەرسە

مەخمۇر	(1) مەست ، مەستلىك ھالەتتىكى (2) مەي خۇمارى
مەردۇم	(1) ئادەملەر ، كىشىلەر (2) قارىچۇق ، كۆز قارىچۇقى
مەرغۇب	يېقىملىق ، سۆيۈملۈك
مەرھەم	مەلھەم ، مەلھەم دورا
مەزاھىر	زاھىر (پەيدا) بولۇش ، چىقىش ئورنى ؛ چىقىش ، كۆرۈنۈش
مەزھەر	«مەزاھىر » غا قاراڭ
مەسرۇر	خۇرسەن ، شاد
مەسكەن	تۇرار جاي ، ئورۇن ، ئۆي
مەسكەنەت	بىچارىلىك ، پېقىرلىق ، مىسكىنلىك
مەسمۇئ	ئاڭلانغان ، ئىشىتىلگەن
مەسنەد	تەخت ؛ يۈكسەك ئورۇن ؛ ھۆكۈمرانلىق ئورنى
مەسئۇد	سائادەتلىك ، بەختلىك
مەسھۇب	ھەمسۆھبەت ، بىرگە يۈرگۈچى
مەسىھ	ئىسا پەيغەمبەرنىڭ لەقىبى
مەشام	بۇرۇن ، دىماغ
مەشۋەرەت	كېڭەش ، مەسلىھەت
مەفرەش	گىلەم ، كىگىز ، پالاس
مەفلۇك	پالاكەتكە يولۇققان ، قىيىنچىلىققا دۇچ كەلگەن
مەقدەم	قەدەم قويۇلغان جاي ۋە پەيت ؛ قايتىش ، قەدەم قويۇش ؛ بېرىش
مەلىھ	(1) گۈزەل ، چىرايلىق (2) شىرىن ، مەزىلىك
مەنزۇر	كۆرۈنگەن ؛ نەزەردىن ئۆتۈپ ماقۇل بولغان
مەنىش	تەبىئەت ، خاراكتېر
مەھتاب	ئايدىڭ ، يورۇق

مەھجەبىن	پېشانىسى چىرايلىق ، ئاپئاق ، گۈزەل
مەھجۇر	ئايرىلىپ قالغان ، ھىجراندا قالغان ، مەھرۇم
مەھز	(1) خالىس ، ساپ (2) پەقەت ، يالغۇز
مەھزۇن	غەملىك ، قايغۇلۇق ، خاپا
مەھل	مۇھلەت ، پۇرسەت
مەھلۇل	ھەللەنگەن ؛ ئېرىتىلگەن
مەھۋ	يوقىلىش ، يۈتۈش ؛ ئۆزىدىن كېتىش
مەۋزۇن	ئۆلچىنىدىغان ؛ كېلىشكەن ، چىرايلىق
مەۋلا	(1) ساھىب ، ھامىي ، ئۇستاز ؛ جاناب (2) قۇل ، بەندە
مەئزۇر	ئۆزرىلىق ، ئەپۇ قىلىنىغان ، كەچۈرۈلگەن
مەئۋا	باشپانا ، تۇرار جاي ، ماكان
مەيگۇن	مەي رەڭلىك ، قىزىل رەڭلىك
مۇئەتتەر	خۇش ھىد ، خۇش بۇي تارقاتقۇچى
مۇئەللا	يۈكسەك ، بۈيۈك ، يۇقىرى ، ئەلا
مۇباھات	پەخىرلىنىش ؛ ماقتىنىش
مۇبتەزەل	خار ، پەست ، تۆۋەن
مۇبھەم	يوشۇرۇن ، بىكىك ، نا ئېنىق
مۇجەللا	جۇلالانغان ؛ يالتىراق ، پارلاق ، روشەن
مۇجتەمەئ	توپلانغان ، بىرلەشكەن ، جەم بولغان
مۇخەممەر	ئېچىلغان ، تۇرۇپ قالغان ؛ ئاشقان خېمىر ؛ يۇغۇرۇلغان
مۇختەسەر	قىسقارتىلغان ، قىسقىچە ، ئىخچام ؛ قىسقىسى
مۇدام	(1) دائىم ، ھەر قاچان (2) مەي ، شاراب
مۇدرەك	ئىدراك قىلىنىغان ، چۈشىنىلگەن ، بىلىنگەن
مۇرشىد	(1) توغرا يولغا سالغۇچى ، يول كۆرسەتكۈچى (2) پىر ، ئىشان

مۇرغ	قۇش ، پەررەندە
مۇزتەرىب	ئىزتىراپتا قالغان ، قارارسىزلانغان ، تېنچسىزلانغان
مۇسەخخەر	ئۆزىگە قارىتىلغان ، بويسۇندۇرۇلغان
مۇسەخخەر ئەيلىمەك	ئۆزىگە قاراتماق ، بويسۇندۇرماق
مۇسەلسەل	بىر ـ بىرىگە زەنجىرسىمان ئۇلانغان ، زەنجىر شەكىلدىكى
مۇسەللەم	ئىنكار ياكى قارشىلىق قىلىنماي ماقۇللانغان ؛ تەسلىم بولۇش
مۇسەۋۋەر	سۈرەتلەنگەن ، تەسۋىرلەنگەن
مۇستەغرەق	غەرق بولغان ، چۆمۈلگەن
مۇستەغنىي	ئېھتىياجسىز ؛ تارتىنغۇچى
مۇستەكرەھ	يېقىمسىز ، خۇنۇك
مۇستەمەند	غەملىك ، قايغۇلۇق ، گىرىپتار ؛ باغلانغان ، بىچارە ، مۇھتاج
مۇستەمىئ	تىڭشىغۇچى ، ئىشىتكۈچى
مۇشكبىز	خۇش بۇي ھىد تارقاتقۇچى ، چاچقۇچى
مۇشكىن	خۇش ھىدلىق ؛ قارا تۈسلۈك
مۇغەننىي	سازەندە ، چالغۇچى
مۇغبەچە	مەي تۇشۇغۇچى ، مۇلازىم
مۇلەۋۋەن	ھەر تۈرلۈك ، رەڭمۇ رەڭ ؛ بېزەلگەن ، بېزەكلىك
مۇلك	(1) مەملىكەت ، ۋەتەن (2) دۆلەت ، پادىشاھلىق (3) مال ـ مۈلۈك ، بايلىق (4) دۇنيا ،ئالەم
مۇھتاز	تاللانغان ، ئاجرىتىلغان
مۇنىر	نۇر بەرگۈچى ، يورۇتقۇچى ، پارلاق

مۇنس	ئۇلپەت ، ھەمراھ ، دائىم بىللە بولغۇچى
مۇھەررىك	ھەرىكەتلەندۈرگۈچى ، قىمىرلاتقۇچى
مۇئتاد	ئادەتلەنگەن ، ئۆگەنگەن
مۇئتەقىد	ئېتىقاد قىلغۇچى ، ئىشەنگۈچى ، ئىخلاسمەن
مىژە	كىرپىك
مىژگان	« مىژە » گە قاراڭ
مىسل	ئوخشىشى ، تەڭدىشى
مىنا (مىينا)	(1) شىشە ، مەي شىشىسى (2) كۆككۈمتۇل ، ھاۋارەڭ (3) سىر ، نەقىش
مىزبان	مېھمان كۈتكۈچى ، ئۆي ئىگىسى

ن

نارەنج	(1) ئاپېلسۇن (2) سېرىق تۇس
نافىز	نۇپۇزلۇق ، تەسىرلىك
ناۋەك	(1) كاماننىڭ ئوقى (2) كىرپىك
ناياب	تېپىلمايدىغان ، تېپىلماس
نەخل	(1) كۆچەت ؛ خورما دەرىخى (2) يارنىڭ قامىتى
نەززارە	(1) قاراش ، نەزەر تاشلاش ، كۆز سېلىش (2) تاماشا
نەزىھ	پاك ، تازا ، ساپ
نەستەرەن	ئاق ئېچىلىدىغان بىر خىل گۈل
نەسرىن	« نەستەرەن » گە قاراڭ
نەشئە	كەيپ ، ھۇزۇر ــ ھالاۋەت
نەفھە	خۇش بۇي ھىد

نەقد	(1) تاللانغان، سايلانغان، خالىس، ساپ (2) قىممەت باھا نەرسىلەر (3) ئاقچا
نەقي	پاك، تازا، خالىس
نەڭ	ئار، ئۇيات، نومۇس
نەڭۇ نام	ئار ـ نومۇس، شۆھرەت
نەمەك	تۇز
نەمەكدان	تۇز ئىدىشى
نەھب	تالاش، بۇلاش، ئوغرىلاش
نەھر	دەريا
نەۋ	يېڭى
نەۋئ	تۇر، جىنس
نۇزۇل	چۈشۈش، يۇقىرىدىن پەسكە چۈشۈش، قونۇش
نۇقەت	(1) نۇقتا (2) خال، داغ
نۇقس	كەمچىلىك، يېتىشسىزلىك
نۇقل	شارب ئىچكەندە ئىستېمال قىلىنىدىغان يېمەكلىك، شىرنىلىك
نىسار	چېچىش؛ چاچقۇ
نىش	نەشتەر؛ تىكەن
نىكخاھ	ياخشى نىيەتلىك، ياخشى خاھىشلىق
نىگاھ	بېقىش، قاراش
نىگۇن	ئېگىلگەن، بۈكۈلگەن؛ تۆۋەن
نىگىن	(1) ئۈزۈك (2) مۆھۈر
نىم	يېرىم
نىھال	كۆچەت؛ كېلىشكەن بوي، گەۋدە
نىھان	يوشۇرۇن، بېكىتىلگەن

نىھان ئەيلىمەك ـــ يوشۇرماق ، بىكىتمەك .

ھ

ھازىق	بىلىملىك ، ماھىر ، ماھارەتلىك ، ئۇستا
ھايىل	توساق
ھەبا	(1) چاڭ ، توزاڭ (2) بىھۇدە ، بىكارغا
ھەبىب	دوست
ھەجر	ئايرىلىق ، جۇدالىق ، يېتىشەلمەسلىك
ھەدەف	(1) نىشان (2) يۆنۈلۈش
ھەدىقە	باغ ، گۈلزار
ھەرىر	يۇپقا ۋە نازۇك توقۇما
ھەزاقەت	(1) تېۋىپلىك (2) ماھىرلىق ، بىلىمدانلىق
ھەزىن	قايغۇلۇق ، مۇڭلۇق ، غەمكىن ، ھەسرەتلىك
ھەشر	(1) توپلىنىش ، يىغىلىش (2) قىيامەت ، قىيامەت كۈنى
ھەمراز	سىرداش
ھەنگامە	(1) يىغىن ، توپلىنىش (2) ۋاقە ، ھادىسە
ھۇباب	(1) كۆپۈك ، قاپارتما (2) ئاسمان گۈمبىزى
ھۇدا	(1) توغرا يول ، راست يول (2) ئىسلام دىنى
ھۇللە	بېزەكلىك ، نازۇك ۋە نەپىس كىيىم
ھۇللەپوش	كىيىم كىيگەن ، ئىپەك كىيىم كىيگەن
ھۇۋەيدا	بەلگىلىك ، ئاشكارا ، روشەن
ھىرمان	مەھرۇملۇق ؛ ئۈمىدسىزلىك

ئۈ

ئۈچماق	جەننەت
ئۈزار	يۈز ، بەت ، چېھرە
ئۈستۈۋار	چىداملىق ، مەھكەم ، توغرا، كۈچلۈك
ئۈسرۈك	مەست
ئۈششاق	ئاشىقلار
ئۈقدە	(1) تۈگۈن ، بەند (2) ئالاقە ، باغلىنىش (3) قىيىنچىلىق
ئۈلۈۋۈ	ئالىي ، يۇقىرى ، يۈكسەك ، يۇقىرىلىق ، يۈكسەكلىك ، بۈيۈكلۈك

ۋ

ۋابەستە	باغلىق ، بىر ـ بىرىگە باغلىق ؛ ئالاقىدار
ۋازگۈن	تەشكەي ، تۆۋەن ، پەست
ۋاسىئ	كەڭ ، يېيىق
ۋالە	بېرىلگەن ، مەپتۇن ؛ ھەيرەتتە قالغان
ۋايە	(1) ھەسسە ، ئۈلۈش ؛ بەھرە (2) ئىستەك ، تىلەك (3) ئېھتىياج (4) ئادەت .
ۋەرد	ئەتىرگۈل
ۋەرزىش	مەشق ، كۈنۈكمە ، ئادەت
ۋەسەت	ئورتا ، ئورتىلىق
ۋەسۋاس	يولدىن ئازدۇرغۇچى ، ۋەسۋەسە

ۋەھدەت	بىرلىك، يەككە ـ يېگانىلىق، تەنھالىق
ۋەھىد	يەككە، يېگانە
ۋۇسئەت	كەڭلىك، كەڭرىلىك، يېيىقلىق

ئى

ئىبتىلا	مۇبتىلالىق؛ بالاغا قالغان، گىرىپتار بولغان
ئىبتىھاج	شادلىق، خۇشاللىق، سۆيۈنچ
ئىتاب	قەھر، غەزەپ، قىيناق
ئىتتىھاد	بىرلىشىش، قوشۇلۇش، بىرىكىش
ئىجابەت	قوبۇل قىلىش، ماقۇللاش، رازى بولۇش
ئىجتىناب	ساقلىنىش، چېكىنىش؛ قېچىش
ئىجلاس	مەجلىس، يىغىلىش، ئولتۇرۇش
ئىجمال	قىسقىلىق، ئىخچاملىق؛ قىسقا
ئىددىئا	مۇددىئا، ئارزۇ، تەلەپ
ئىرفان	بىلىش، تونۇش (تەپەككۇر بىلەن)
ئىزتىراب	تاقەتسىزلىك، بىقارارلىق، تىنچسىزلىق
ئىزتىرار	چارىسىزلىق، نائىلاجلىق، مەجبۇرىي
ئىز (ئىزز)	ئەزىزلىك، ئىززەت، قەدىر ـ قىممەت؛ ئىززۇ جاھ ـ ئىززەت ۋە ھۆرمەت
ئىسار (ئىيسار)	بېغىشلاش، ئىنئام قىلىش، تەقدىم قىلىش
ئىستىخارە	چۈش ئارقىلىق پال سېلىش
ئىستىغنا	(1) مۇھتاجسىزلىق، مۇھتاج بولماسلىق، ئېھتىياجسىزلىق (2) ناز، خۇلق

ئىمداد	مەدەت، ياردەم
ئىمساك	(1) ئۇشلاش، ساقلاش (2) بېخىللىق
ئىنفىئال	خىجالەت، ئۇيىلىش
ئىئلام	مەلۇم قىلىش، بىلدۈرۈش

ي

يازۇق	گۇنا، ئەيىبلىك
ياۋۇشماق	يېقىنلاشماق، يېتىشمەك

فاکسمیل

بسم الله الرحمن الرحیم

اطلعت من جبهة الساقی تجلی الهدا　　مرشد اهلی حقیقت وصل ایلار اقتدا
اوخشاماس کاس سیغه شمس کینوبکه فیض صبح　　لامکان سیر اولغوسی بو نشئه دین یاتغان گدا
غم غباری می خماریدین کونکل کوزگوسیدا　　ساقیا جرعه توتاندا غمکه بولوب فتور غمزدا
باده زوریدین ایل حجره سی اوقلوغ فغان دور　　بو وقتده می کراغون قانیدین چکار تولوک صدا
قطره قطره کا کوکاچ جرعه سین منجا لاله　　بولسه یوزنکا هر بیری برکا ایلای یوز فدا
ساقیا می تشنه سی مندین بولک یوق دور بو دم　　می تمامین منده ساقی مندین اتکیل ابتدا
ذوق فیض کیفیتی سندیک لادین مست دور　　بیلماهرین نجوک نفی قیلغونکیز اهدا
جام می اسمین جدا ذکر ایلاماک مرغوب ایمیس　　ذکرینی ایلا کشی هر حرف ایله قیلغای ادا
محو مطلق بولسه انداغ باده زوریدین ایریب　　قایدا قالسون بو کونکل جامیدا نقش ما علا

عرشیا

عرشیانی مح دمادم فیض سلسبیل تأخیر کیم
اشربوا یا ایها العطشان گلور هر دم ندا

زهی تابان اندا ای اساس محرم زبان اندا
سعی ایدی که سیماسن نکته حرف بیان اندا

آثار اثنی عصیان اهل کو گلا عرصه‌سنده کیم
یازوقلار صفی لا یزیر سینه‌ده عکس صباحیوان

بورنک خلوتکه زبانک بکه عادت
ای طالب مطلان مطلوب اولمغا مهمان اندا

خطوط غیر دین گرچه حریم قدس ایرور فارغ
ای تغراق اوزگادین تا مقصد بولدر یا سیان

بورنکبار ماغلق کماکلیک الکلاب تنشلایان
تجلی جلوه قیلدی یا ریبان خورشید سان اندا

وجود مجمع البحرین جمه دین تابش
بحر لطف شفاعتنا ساننک یوق قعر و پایان

نبی یا خود ملک فرض ایلادکم کرم مکانا
زمانا اول محکاتی بحر اول هر زمان اندا

حریم کعبه‌نم مهر اولغا انینک یا هدمی عیسی
یوق ایرمش جلوه‌گه جانانه یدن اوزکا

عجایب تحفه بو مهمان بو نعمت کیم شه چیک یوق براق
یوق ایرمش خیر متاع فخر از معنا اندا

ملکلر اسکا ایردی نسبی فضل شرافت دین
یقین اولنو علیم وروب دین تانی مکان

خیالم اندا دوکریه اوزره دعوت اولمش نته که ایردی اکر اولسه اوزره هم هر قچان ابدا
یار وقلماغ عفو شکلین اجوزماق ادعاسیدین لوا رحمت یاشنو حبیب شاه جهان اندا
بو خلوت بزمیده محجوب اولماغلیق ابدا بنی بولغای همان اندا اولی بولغای همان
نفوس قدسی لار اچینکه بولوق بر ذره کنجایش عجب اولدرکه بو صوت بیله بولکای عیان

الهی یارب جرمیم عفو ایتسا دا اول شیخ اوغلی لغا جرم
فراموش اولماسون عرض قولی نک همیم لکان

جنون تارجیدین منده نه بولمای نشان ابدا نشان سوی یار ماغیل عجب نکیم ایمس نام نشانه ابدا
کونکل یاوندا اکر سند خیالی بر له جانم ترشتر نه حاجت بولسا اول قیسیدا فرمان
باکر او سخنو انجیم کورسه کر سنک نازکی و ب ناقیص قچان عالمده معنی لغ ایردی جسمیم ناتوان
رواج حسن اویوجهره قم کابی ازایلامیش بو لور کل حسنی هاملم الوکر رنک خزان ابدا
منی کور کانچه نفرین قیلما نکیز ای اهل عالم کم جهان بخت بنی معلوم ایمس کبر بولوقایان
جهان مکر یغنه خرسند اولما ایتی بیت سینه باسیکم بو دهر حره بولوبدور فتنه آخر زمان

فلک

فلکده کیده مهر اوزره مهوش اولانجه او طیش سمندین سکرتیب اول شوخ یولنا الکفان
سجودی درکهیدین باشین کوتارمه عرشیا کیم
جهانده اولمادی موزون اکر شاهزده وان پیدا

کوندوز روی هر کیجه اول خورشید تابان بولماسا قامتیم خم دور اکر سرو خرامان بولماسا
زاهد افردوس ایله حور ونک تماشاسین تمنای کلبهم کر خیال حسن جانان بولماسا
بیش دین و بیرین بو تکلیه سوزر افغانیم بولوتکلکر آتش عشقیده کریان بولماسا
بلبل شوریده قابیدین کیب ابیات ایردی نوا کر بو تشویشیله کونکلوم اوی ویران بولماسا
در یکتا تاپماس ایردی کیم صدف قعره وجود کوزلاریم ایر اکر مهریکده کریان بولماسا
بارچه تشویش زمان جغد سیکلیم شیدا قیلماس ایردی کر بو کونکلوم اوی ویران
کر فراق تیغلار اول همدم ایرور دیر یا هیچکیم خوف سیماس ایردی لذت وصلینکی هجران بولماسا
عرشیا زینک نقد ایمانینی یار ایچ ایلادی
یکربس اول شوخ ظالم نامسلمان بولماسا

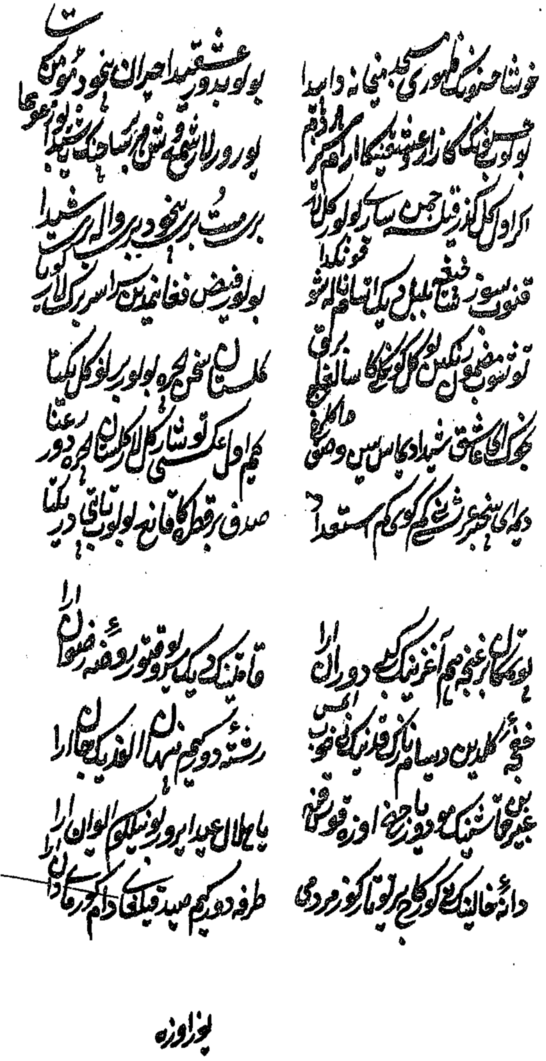

بوزاوره

قزیل
یوزا وزره منکزنینک گلگون منکز نیک اوزره تم تم عرق ایله دور کیم انجولو نسکا قارغه بیجالی قارا
جاکلیکه کلکونم ارا عشقینک اوتین باشلیغم زرین لوکالار ایرور زرمت لا یحیل
سکر تیوب جانیمنی بلبل دیک فغان ایلار کونکل کلعذاریم یاد ایابین سکرتیب میدان ارا
ای فتوحی قابول تا بار وجودیدین اثر
قدر بلمس کیمسه کا بو چرخ کجگردان ارا

حقیقت کیچه تونی قاشدین تونیم قیلاب انینک بیکدیک کلاب جا حیفشی سوییم دین شتاب ایلاب
وصالی جامیدین کونکل سرشار ایتدریم بو کونکلنی فرقت خماریدا خراب ایلاب
لبینک یاد ایدا لوکا قانیمدو دوریم عشق تمنا ایلا کوم یا لیتنی کنت تراب ایلاب
ایاغینکه خشتنی ریختنکا اوزره کوزلاریم حیاتی تازه نا یامیش تبسید شیرین سلام کلاب
فلکده مهر شن ... کلار بوراغین تا ترلزل ... ساکه عارضینی حجاب ایلاب
فراق رنگی حسابی لنکدا لوتلار کوزلاب سرشکیم تعلارم قطره سین دز جو شاب
دیار حبیبد سرم ایلاسه کلیم ماناکه لولیته کوزلاریم سر دابه یار قیلغوم پراب

یوزونگ کا مرید اکونگلوم زره ینگلیغ اضطراب ایلاب   ساچینگ یاد ایدا تونلار تولغانورمن پیچ و تاب

کیب سینگیم کونشنی کورسا اول پری جلوه یوریس
نیکه عرش کیبی تا روز محشر ترک خواب ایلاب

ایلاب
محبت نامه یازدیم قالمنی آهیدین مداد   انکا کوز مردمیدین بیل مهر اتیم اعتقاد ایلاب

مست ایکاچ اوق لطف ایلاب اغیارین یاشیلیغ   نه بولغای ایدی یا بینک لیع جزین کونگلومنی شاد

صبا ینکو سینی اوتلوغ یسامی دردیلا کونگلوم   ننانو یا تیلک اغزیونی ریسا ایلاب

فراقینک لقه تنگا وصلنک خیالی کر مدور   ریسک قمکلی یرنس دونی ایلای ایجاد

بو یا بغیم ایلا گنجینک وی کرمکلی یمس سیخماق   بار تا بغای اری بی فنر بار یغیم بیاد ایلاب

ابتلار
کونگلونگ امنی اوالگی بولغا ضعف لیغ   سور ارسن موکی حالیغ انکا ایت بنیاد

قاشینگ دین کوزین قالکان عرش خوشنوت محرم   گدای ... کی خسرو شاه قباد ایلاب

کوروب
او رخسار حسینی اول مه میل اتیا کوزکو   سودا کویا یا ینو قورسنی عکسی ترو کو

مرحیله کر

عیبلمه‌کز زاهدا کوی عشق اهلی‌نی ملامت بیله رنگ   قصد جان ایلاغان کوروب ابلهکالی کونکلوم بو
هر نجه خنجر ادا اولغاسار عریان سونکاکی   تاپنکلور عالم ایلی جسمیمدا اوکو لکو کورو
دود دلدیکم کوربک ایلکالین دستار رسن   جیبه‌ولوب قلمیش بیر حرف سارندین خوش بو
نجه شاغمدا اولسام عجبا این فریاد   شاد اولوب ایلکین قانی با ابله قل جهم
دهر بر یاشتوغ بر یاظلم ایتسا کر دو   اوزدا یکم بو تانغ جفا اهلی من کورو
وبعدین اوز یندب جانیم جالا اوزره   قوتغانیدین بجم لو زداخان بیلکو کوره
اوز فراغی تو نثر اوکا کولکا ریار شغلو   غیر بنک جیب نکیم سواد لوتراشو راهو

شوق عارض لو سنا اول کوکلوم منکز یا ایلادیش
عزیزای غبار یدین کلبرکا اوزه یاغدو کو

تو غمیش ایرد ایکار مشرق سا ریدلون افلاب   بو العجب باتر نیک سیلی سا کهنی ایلا کباب
تولغانیب نوشکان ساجنکیاعه یدفرقه   یاقیل هم لوتغانیب سلکیل تزمن بعتاب
جانفزا لعلینک ایکا شکر بیع رو بیلو کوزه   قیلغو سیدین کیم کونندو کونزلا ریم بولدی براب

دولت وصلینک سیلیدا بر چه کونکلوم ایردی جوش   وقت بحره خسته آنینک قیلدی جنبش حباب
فرقتینک بر دولارینک طاقتی یا انکارین   اقارلر اندا غمکیم باشیم آق سیلیده گرداب
ای کونکل کلیب کوزومنی فوقینا قاره   سبز کوزوم قاره سی کیبیکا لولو سیماب
بلالرنیک کیفیتین هر دم تصور ایلاسام   ای جانیم خونابه جسمیکا هم کونکلوم شراب
نالوا جانیمده یا الفونک دریا ایدی   متکا ایله فرقتینک نیلوفر قالدی تاب
نیچه اوق اوتا بر کونکل سنلو بکادین تار   قیل خوش کونکلنی عرشی فغلا یا کاکل بوزا

سنبلینگ لاله گوندور لعل خندانین کوروب   خاطریم آشفته زلف پریشانین کوروب
پرافروخته بولدی الکیس خضر فلک اوزره مسیح   لولیلار ینکلیغ لعل درفشانین
خسرو فرهاد و مجنون بیشن کویا مست روح تیز   بو جهاندا اول کیم عشقیم نشانی ابوانین
توام مهرا فهم اینه سحر صبح   آه تکالیم جا ایله جاکلی زبانین کوروب
باغ کلشنده اسها وجه کوردی کونکل   جلوه نخل سنبل نخل خرامانین

سوزدل

سوز دلنی بیر یکری قیقچون تینگلاتا آلدیم   فهم ایتار مین بو کونکل فحیصه سوز هجران
وه که آیا هم اوقینک تانی بیلزر ایل   نشتر اولغای جاندا هر یان زخم پیکانیم
سبزهٔ کلثوم کوردو نو مزنقار طوطیسی   خضر خطی لب لعل شکرافشانین کوروب

سنولغر شتی ملا ردهٔ نوای ده م قوچ
مرغدا نظم را مرغ خوش الحانین کوروب

ایلنگ قیلر حسنی خزاندین آسرا غیبل   نهال قدیره شیر ماندین آسرا آکه
منی وجرای عجیل اول اهد تلار زهر نکا   کونکل ایه بیر بلا تا کمایندین آسرا غیبل
قچا بلبل کلستان کرو یکسا فغانلام   جمن حسنی اول سوز فغاندین آسرا غیبل
قنو نجاری ایجب بد عبث اولور حقتا   جهان تخت لاری زمین یماندین آسرا غیبل
تنیم چون ناتوان ال غریب و جیم تنی او   بوزنگ ایلادی عتاب مهر باندین آسرا غیبل
عتاب سوز خدا کوردو مبی لطف محبتنا   نه دی ایلا یکی لطف مهر باندین آسرا غیبل
بو عشق فیم تیمدین ایکی عالم اعرا تیمهمن   نظرنی ایلیب اول ایکی جهاندین آسرا غیبل

قیامتیم ایله یار جانانه محبت اهلی زار ایله   عمر نکیل ایجره هر اراق ایله جانندن باشندن غیبل
اولوبسن لیکن غارت ایمانیمه کرچه او کافر   فراموش اولماسون عهد سنکم اندن سراغیل

کیلو موتی ایله کاکه دنیا جانانه اندن کوب   یا سان جحره لار کوکب اولوب کاشانه اندن کوب
مت اولسه کر وصل غنیمت سایه کی قوم   کیتسون کدورت صحرای ایجره نه نها اندن کوب
بودم توبه جامی الیب ایکا اول ساقی   جواهر لار باشیدین ساچاقادر وار اندن
قیلو قدحم جوش بهر کرکسین یادی جوجه جامی   ابرو خمخانه لار ایله بودم منجانه اندن
اگر اول مهر زوال ایتمک نه مرکا خیال ایته   مهیا ساغر کلفام مینا خانه اندن کوب
غدار شوقی اولیچ جلوه کر بو خلوتخانه   نو یاره شمع جهانم کوم داغی پروانه اندن

ملک تشریف ایتسه عرش آسا ساکر رخ ... بیتیم
کوزو نکه والا ارباب سند شاهانه اندن کوب

از دل کلوبم جلوه کر کوکبه نک خ زنک عاقل یکسی   برق دیک ... قیلو داهم طرفه مایل بکست

سورکالی

سیوکلی قاتلیم فسونگر کوزلی اسمر من تیم فتنه‌سی اولماغانی یاریکیم اول قاتل یکیت
پرتوی حسنونکنی مه لذت لعلین شکر بولوب یانسیزین شهد هم سوزیدین حاصل
نی جوان ایل جهان عشقیده کامل اولمس کیم ازیلماغای بس عشق ایلاکا دور قاتیل
کوکوز دوب عارض اوا فاتون جاغی بلا روزکار اللیکونی نیزکا ایلاد مسکیل یکیت
ایلاشیمین اکی کلاما قادر لیکیم وصفین سوز تیم فحان الار قارینی نزمیکا دار خیل یکیت

عمکن ایرمس عرب یا هو شیخ کلا کت تا ابد
یکیت
مست هجر کورکاج بو بیکل نعمت لایعقل

کوردی کیم عالم دامونداغ شوخ بی پروا یکیت خلق خوش آیینی دلکش صحبتی زیبا یکیت
قاش هلاکی عیدکر یکت نا کرد لدوز ایرور قد عرعر لعل شکر کوزلاری شهلا یکیت
هستا ساقیم پر زر ایارنجامین دم ارا باده‌سی خرمه یه بر کوهر والا یکیت
یکه وصلنک قندیدین فلغونک ترور ایرور تیم شعار ایلاادی روکاموکیم استغنا یکیت
مست باقی قاغیدین کیم جهانه بیکه‌کیکا کوزلاری حاجی سیه موزداغ قدح پیما یکیت

ممکن ایمش صنمه جبهه لایق اوله بیک حسن جمال بو جهتدن ینه اوزره اوزکی جنبکه دور شیدا
ممکن ایمش قمرا بو شکل ایله بر کافری بو کبی صنعت اوله هم بو قصوره جا شایکیت
یاری وشنه تجلی یا کریم باینه بر نور بیره کلیم نو ناله ایلادی ماوا

کنبه بروا اسیا کر حسن تفنیلدین
فیلقا ایدونک کاهی عرش پر وایکیت

آه کم کند اقشام منی زار انحایکیت شش نین مژکان سله جانیم فکار ایتکان
احبابکلدیک بوزین ایلا اولکل چمن بر نکاهی تیغین انداخار فکار ایتکان
دکحاد کم شیدا اولوب اکا اوزلوکدین اول اسرا ایم جنبد کوکلوم اختیار ایتکان
ایلار ایردکم براوز روضم دعوای عاشق لیغی سیکا عاقبت لیغ زمونیکه منزیلیش مسار ایتکان
بر کیجه کلیم یا بوستیمه رقیب وصل ماه وش بلکه لیغ بوزین نور تجلی اشکار ایتکان
من وفا و مهر آیینی نتوقیلغیم ساری سین جفا و جور رسمی شعار ایتکان
آتش لعلینک ایله و سینه‌ده خالینک داغیده آه کیم بو خسته کوکلوم لاله زار ایتکان

البا

الیبان مندین قراریم صبر و هوشیم دیر تیغ   بلکه یوز مینک کونی هر دم سیغار انکان
عمر شیکارده نوایی هم اسیر اولمیش انکا کیم   بولماغای موندیغ ارنی دیوانه وار انکا

ایکی کوزدور غمیدین سیغز کوز خونابه یوت   اندین ایلیکه غنچه دیک کونکلوم نی قوت لا یموت
یار وصلینینک دین ایلتیب مجرو لوکونکل سرمایه سین   لعلینک ارمانین قیلای جان کبی غنچه قوت
نجه اوزلوک رشته سی قیلغانین وا ایلیک   آل اچیغی ایکی قدح سقاردمی اوزنی اولوت
توبه مولسه دین بر و لوز رسا جمالینک ازی حسیب   آق سقالیم قاره ورولوب قوروتو قیلای اوقه تورت
جار فصل دیر کیده زفاریغ ایرمس غصه دین   حک منغنی جار کا مینک کیبی بو کونکلوم اوقت
دهر سابین بنا ییس کو رجوادث او قلا دین   ایکانینک دورساق ابرا اوتار کونکلونک ساوت
کاربار دهر الیو قدور تفاوت ای خرد   غم یمه کور غم غبار یدین اوزونک مسرور توت
دلربالار قصدین ایلاب بولمایل مغرور کیم   شاهد دوران اسنکا کور سالور بادلر توت
جونظر کا تیره ایلیک و جبه مهرین کوردیکم   عمر کرد دین سرمه ایلاب عیشی کوزونکین نی بار زوت

کوز قیلیب قیلغالی کونکلوم قیلور جانان برله بحث   دین قیلور تاراج آلورغه یلکه ایمان برله بحث
زلفی اولتورماککا یوز تیرکوزکی قیلمش جدل   بجز قیلور بیلدا اوزنی خورشید تابان برله بحث
لبجو ایکه بولب جلوه خضر مسیح   قیلماغا چیدین تیشی اول لعل خندان برله
سوز دیکه سرو ایلیغم منع ایلابای انی سهیم کیم   عقل ایلیکا خوب کیش دور قیل حیران برله بحث
بوی لب اول دیار ایهر پاک جیلوکر نسیم   قادیر ایسکا کونداول زلف پریشان برله
لعلی لو قیلم یادی هر دم تیر کوزر اول اکا کوکل   عار ایتار اندین که قیلمای انجوم برله بحث

ظلم جایی گر ارای کردیسه عرشی چک لوا
کیم اجل موجبی دور هر کیمکه سلطان برله بحث

ایر دوریم نهایت سن که من جانیمدین ایرلغاج   نی سنها جانیم ایردی ییلکای جانیمدین ایرلغاج
کوزونکه بحر قرارتی زوزگاریم یوق قرا الیغدین   قالیب ظلمت دا اسکندریک تا با یمدین
یوزونک اوزره عرق لار پاکی کوزونکم آقلاب   دوا تاپای قالیب درد ... جانیمدین ایر یرلغاج

بیلینک

بیلینک ایدا ایدا منده نه بیلگیم قالماغای درمان
که سیزنینگ شوخ طبع شوخ چوبانیدین بیلیب ...

منی همکین ایمس کوکلوم لادین پری کیم وهم
سینینگ دیک نوش لبی جادو رسیده یی خیش

فراقینگ زور ایمیس یاریم که یاد ایلارمن
نه سیزنینگ سرکشی فهم سخندانیدین

تا ایدین مسعود گشتی فیض نیک یار کیم نیکوتیلی
نوا تو کوک که ای شمع شبستانیدین

تو غنچه لی مرکا فدا نیک کوزلارینکدین ایناکمان کوزکا
هر ایسا ملک دیک او طیفش کافرا ایلکیدا ایشان

سونکی کوز شمع دیک فهم تب سویر جاکین کونکلی
جبهه شمشیر رنگین ستم تیغیدا قان کوزکا

تیلسکیش کوزلار کونکلوم طاعت نقدین اتسام صحیح
سیزانکه عار تنکرلار ایلار خانمان

کوز هر کالان جان حین قصد بیغم تیر ایلار انکا غم
سانا کوکین قراقچی لار ایلیک لار یکا وان

دیکالا کیم مساس او فا او جوای کوکلارین انکش
ایاغینک تقلیدین رخ قند ایرا اوزره نشان

ایلایه
بونکلو تیغینی بیلدی اهل سعادت ایلی حرم   تجلا ایلوبدر قرکولی توننده عیان
منور ایلادی نیم تعم فلکا کا مثال انجمیک   نجه خرشیده اختر لار کیمی آی ایله قران
ذات
گوزومدن آق قرا التی کویکان یا پتم   بولوت ایلا گیجه غوزییرین دیکیم مهکه فنا

وفاسیز دور جهان آچیق دی عرب بولماغیل خرسند
نجه کامم ملاحتدین ارتوق اوزونکی کامران کورگان

ای گوزلار نرگسی خطی ریحانی قدرت شمشاد   بلبل تیغ عشقنگده آتشیم ناله و فریاد
جانیملنی سعی ایله حسرت انکی یوزماق   برنیم نکاهی بیلیکیم ایلادی آبریاد
شیرین لبینینک یادیدا لیلی وشی زلفنگی   قانی لیلی ایکس من گرفتی مجنون ایله فرهاد
گوزلکلوم حسنی کوکبیده دو مژگان اوقیدین   صید یکی ایزیکی ایری قد کوزلار جلاد
اوقتی لیل کوزدن غم قیلگوم سبق عشقا   چونکیم اینم حیف حسنکا اوزکادیر استاد
گر توشسینک بیده لیکنکا توق بولوغه   بولغوم ده بو جهالت وا ایکی کونه دین آزاد
گیم اول بی سنز قیلغوم سید دور لو تصور   عشیکیه اینک بو لیچیم خواب بر زاد

خیال شعه

خیال شغلی

خیال شغلی رنگین قیلیب یاشیم قیلیپکا همدور
دمی قالمی ملالی نازنینیم سجده گاهیمدور

نی منگا زینیک ناکیم رواجی منندین اولغاندور
ریا و زهد ایلی قریا ایلاب داد خواهیم دور

یوز ملکول ایچیس قانلیغ یاشیم پیریدور سلکیم
قراکاکل ایچیس یاشیمدا اولتکان یاهدور دود

دیسانکیم یوق حدینیک وصفیدا سوزیم یا ملام
جهانیم و لادور روبرو کیم اذکر و فغی کوامیم

قچان وا ابسه اولغوم عرشه عشقینگنی
منکا لیکین آیرا اوقیا جو تقدیر الهیدور

نه چه هجر عشقیده وصالینک ادعا قیلماق
سلوک اهلیده واجب الان اعرف نیاکیم دور

یارب منکا یوز وفا نیدین دور
دیدیم اوزنی کونکلوم کا بلانیدین دور

عشقینکا یوسید اکر یور ورمین
دیدیم اوزه سید اجانیدین دور

بر بهوشس بر حفا قولیدین
هر دم منکا یوز بلا نیدین دور

سین رحم نکاهی برله باقمای
منیدین سنکا بو وفا نیدین دور

ای عشق کوینده توشتیم مهرگیبر   جان جگرنینگ پروانه دین دور
گر عاشق اولوب سنه نینگ دین اکیچ   بولکوی الکیده حیرانه دین دور
گلچهره چهره سینی کورمای   بلبل کبی بو لوانه دین دور
عشق اوتیغنی جانیغه اتمای   اولماق الکا مبتلا میدین دور

عشاق ار سیدا شاعر شی

سلطان گدا نما یندین دور

سنی جانا بهجه کلکوم آلوغه دلربا دیرلار   منی دایم زلفونگ رشته سیغه مبتلا دیرلار
سنی تخت ملاحتده سیدا ر شاه بی زوال   منی کوینگدا خار زار بولغان بر گدا دیرلار
اگر او شوخ رکیم کلوبه یاندین خرام ایلا   ابرولیشکر کافر و باچه بلا دیرلا
انینگ دور رسید الوماهیت فخرا انبا عشاق   اشکینگ تیر گردین کوزومیز کالوطیا
بو عمر لحجه رو بلار شتغا حکسیام   نه عاشق مهرو باقیلد و زیر کا شنا
یوز زلفونگ زلفونگ کور کاشکیدور سنبل سارا   یوزونگ تابین کورو والشمس واللیل والضحی

فدایل

منی ایل دایما فرهادیر الله تواما کوز کاج   غم بیله اویدین تاکیم کیچال سنوا دیر
جنون صحراسیدا عشق اهلی نینک غمکین کوز کاج
شهید عشق حسین توپا بولوش کربلا دیرلا

جشمکه یانیم جلا تاپتی ایزی توشیب   ایتی نینک زر پنجه سی نور پنجه سی دور مکر
جان سجود ایلاب کوروب تاپتی افتادا فیض   جلوه گر رخساره سیدا نور قندی دور مکر
یوقتور فرزند آدم بو رنگ حسن جمال   دیرمه بو شکل شمایل دین فرشته دور مکر
جشمکه یانیم وجودوم قیلور ایندی اقبال   جلقی کیدا نیچه بو شکال بهره دور مکر
کوکل خوش نشئه برقع کیتورسه یوزیدین دیر بو   جلوه گر شمع تجلی کا بیلکو دور مکر
عرشی نینک باشیغه چیقادا عرش دین اوتکو بلیدرو
کرد سانکه بوزار مسکین جهالکه درکه دور مکر
جهاندا ابر نینک یکنا یار یبنو ایو قتور   محبت تا ینجه داکیم ایر مبتلا بو قتور

بیلانک عشقینک بیله ایلاسانک کونکلوم یا رب نه عاقبت	کوز کیم سیز بو عالمکه دلربا یوقتور
عبث کرچه بو روب من آه اوروب عشقینکدا افغان	زیس محبوبلار ایچره سینکدیک بیوفا یوقتور
هلال آسا طلوع طالعیم دور فیض کوکب دین	جهان ایچره منینکدیک بیر رفیق بی آشنا یوقتور
متاع حسنونکا هر ساری سایل کوپ دور لیکن	تولوینکدا امن کیبی اوّل بولنکا ایرکدا یوقتور

منی بس کیم شه اینکی ابرو قانیم تیکلوک	وکرنه اول تیم ترفاغیدا اینک خدا یوقتور
هرنک ناوک لار هر یاکلر قیبیدور کونکلوم مکحابار افت	جانیم کوید ور کالی قارنکا منکد یکبیلا
کونکل اهلینی هرکیم سالمایل فرقت غمی ارایار	شهید عشق غم اولنوع ونشت که بلا یوقتور

نیکیا دید اعتر شور و کار ینک یوق تیره
ز بس کیم دهر ارا الذاق کونکو قاف خوق الیو یوقتور

ای صنم لار شکرستانیم سنکا دیوانه هر	کیم چراغ حسنونکا کونکلوم قوشر پروانه هر
بو کونکل او بیکانه لیک صفا و صدق ذوقدین	غیم قول اینسانکنی بولغاید کلشن کاشانه
ذی حجه کویونکدا اتابیت عشقیم کمال و تنعیم	القاسم وقت سیجود ار کعبه بتخانه هر

خسته

تنا تنک
خسته کونکلوم کیم زوال انسانکه غم ایلاب   تنک ایمس خورشید غمی توشماک اگر ویرانه دور

بو فلک وادیسیدا هر کیمگا مقصود وصل   زاهدا سالوسغه جنت منکا جانانه دور

نصیب
تانکا ایمس مست بولسنک سنی ایچونکیم   بار ریا اهلیکا مسجد منکا میخانه دور

یا قیب
شوکتی حسنونکا سلیمان جنونوم مغنیه   دفتر فرهاد شیرین پاره افسانه دور

ترتیب جام محبت دین تولغان سرشار ایمس   چون ازل ساقیسیدا هر دم منکا پیمانه دور

غمزه تیغی یا مین اول کلغه نکیل ای صبا
بوی مهر کلکای اول مرخید کیم بیگانه دور

نگارا خاک پاینکغه فنا ارزانی جانیم دور   دمی تیغی هلالینکا فدا یوز قاتلا جانیم دور

نچوک توشی لعلینک زلالیدین آرضوا زیس   حیات ای یار نیچون بزنیک اول زمانیم دور

اولمیش
کوزوم هر لاله غالیلکغه بربرین نثار   نهال قدینکا هر دم فدا روح روانیمدور

غاس
سیا عشق ظلمی ایله عجب حالیمنی برسور   محبت کشوریغه کرده اول کون کروانیم دور

زمین
جدا ایلاب تو قوز افلاک آهیم برقیدین   جهانی کوید ور اوکول بلا کلا اولوغ   فغانیمدور

وصالینگ دین بو کون مهجور اوکار لحظه لیکن   منی سندین جدا قیلغان قضای آسمانیدور
فراقینگ ایلاکیدا اندغ ذلیل ناتوان گویا   یوزوم هم رنگ کاهی نال جسمم ناتوانیدور
کونکلنی تیغ ~~هجرون و~~ قیلیش
حزین بو کونکلوم زار ناوک عشقینگ ایلا جرح   کوزوم یاشی کلگون ایلاکان زخم نهانیدور
لبی لعل و یوزی لعل سراپا لعل کرکسه   دیماننگ بر گل قبا بیلکیم قضای شهانیم
کوزوم قانکه جادیل یاربین ایتار قیلمیشلا   لبنگ یادیدا گوهر یاش چشمم فشانیم
خدنکینک طعنه سیکا عرشیا کوکسوم نشانیکیل
دمی ینکاغ از بسم حیات جاودانیدور

اوینا توغای کوز اوفرنکی قاشینگ یا شوور   یارشیب بیکیم ایکو ولنوکالی جانانیم شوور
غمزه کاو کوزلارینگ نعقد یارایحی اوجوز   سبقت ایلار که ایکوالا هر یرنی هار شوور
غمزه سارو لعانیم کورسن کوروب ساشی   توغ کوروب واندایغ کیکلار کیم منکر فات اشور
مکر آیس دامینه عزیزینگ کا لالا زنیک   خاطریم تاریقانما اوجوغا مطرفکا تارا سوور

عزیزی

غیرتی خالینک قیلدی قیلغای عشاقلار
جان قلوبین ایلکیکا الیب وفادم بینا سور

اوینا تیب لوبعا ایرکوز موو قا دوی نیت
یا الکی آهو که ایکی قراند اقا بنا سور

ای کوکل مدیرس قران قیلمیش مکر کیم لوحجل
اوینا عاجانغ و قاشیبا بر نی ما اشور

بو العجب یار الیدا مجرم لوبکیم رقیب
آه سلای کیما کیل ذنب دایم قاولا سور

عرشی تحیرقن جا کوکان رها سکر بستعار
سکر بنی کا سمندین شوخ لایکیم اوینا تنغجر

اول بت چابکسوار الغیاج سمندرکه نارکید
تنزکوج یا شیخه سا کجب عالم اهلین تنزالور

عشق ایلی تحلین یاریس غار لتور رغه قیلمقین
کانور کا ایکب قولوبان کیم ایرغالور

قاتیم خم ایلا با جا بمز سکر تیاک اوجح
کا قاشین مرا تیب کیم غزلار تیغ اوینا تور

تعجیم جلدیرین کلیه اغزال وحش تمیش
کیم کیمی جالیکنی و یکیغه اوجسا تور

اولا کیم عاقل یک مرید اهلی سامر زره دیک
ای کوکل بلکیم تقوب جرح بربن تیغ تنزالور

اول شه چابک سوار اعتاسین ایلکیکا
عشق ایلی سودا لکه ایلاب حسین سودا الور

بیلانسون هر کیم تیلماکا و معبودیم تنگری عشق   عشق ایرور منبع ایتیب اوشبو کاینات اوز کالور

مهوشیم رخساریدین خورشید پرتو آلدی یار   خضر خطی استیدا لعل مسیح النفس یار
عارضی اوزره خال و خط سنبل گلستان اوزره   لب شکر گفتارینینک اسلامیدا غوغاسی یار
پرتو حسن تجلی بار ید بیضا ایرور   غمزه سی گویی کوریم لامکان ایچرا یار
نرگس غمزه خلقی آراغه سالدی مجنون اولماغیل   غمزه‌م محبوب‌نینک نور عشقیدا الملوم
فاشلار فرخ مال الی تشلار دور کمر   لاله تیکلی لب لارینک لعل نابیدا یار
نیچه اولسا کیم معنا میدین صنعیم لطف ایلا   یار کامی یار نیتانی لحن استغنا یار
نارسش که اول گل عشقیدا اول گل رنگی   هر طرفدا اول نسرین نیک بلبل شیداسی یار
فخر ایتیا عین وصفی اول آیینه رخ دین هر ساری   وصف ایتا کاکرده اوزینینک طوطی گویا

دیکه عشقیم معبودیم کرده غیب دور کرسانک
عرشی نینک اغیار سوزیدین کوپ کرفتار یار

۲۵۹

خوشدور اوشبو فصل گل ساقی گلزار ایله گل آلیب سینه اولتورسه گلرخسار ایله
گل ارا ایلاب سیمین قیلسه هر یان ذوق گل بولسه اول جانغه وصل یار بولماس اغیار ایله
بوقایدور معلوم گل رنگی قراری اول زمان اولکی کونکلوم وردی تابیم آه آتشین یار
گل جامی گلگون قدح بیلک گل عراقین صبوح ایله نیچه اوقماس لاین توتسا شکر گفتار ایله
ساوروغای گل برگینی بیلما خزان یلی یا مگر تمنیش نسیم آه دل افگار ایله
گلشن حسن ایچره رنگ گل ساقی قولیدین گل مهین سیغاریب حال نقدینی قیلب ایثار ایلار
بسکه نرگس لوح چمنده جلوه خوب نگار ایلادی یوق چمن نرگس لاریل نرگس بیمار ایله
گلشن گلبرگ ساقی سایه برگ گیدی بیل غنیمت گر ایرور اطرافیدا کناره لاله

کوییار اوزره گل لار کورساتور فصل بهار
صنعه داعزت آچیلدور هیش گل اشعاره لار

کوره کور دهشتی لار گل عذار کور ناز غیسان جولانغه گر کان بولی ایکی عنانی
جان مصور بولغانین کورمک تیلارسین ای رقیب جلوه قاش بوز ایله اول قامت زیبانی

دلغیغه کونکلوم تیلاب اشتقا مائل ایکه کوزلارکا قباق
بیل یوق اوی اوزره یوکورکان لشکر یغمانی کور

کوزنی فتنه نینک ایستار اولماغیل تومیلکیم
درج لبدین تیر کوزوکا خسته سوب بیمار کور

قوشی بلاسی اسیالار اوزره یالان کورکاج کیبی
خاطر شیدا زولفی یادیدین غوغاز کور

نرکس المخمور جامی میدین ایچمانک استانک آرزو
کل نظر قیل کوزدین لب قدح پیمانی

مهر اوزره تشاب قیلیغ الیمه قیلینک طلب
مضطرب کوب ذره بیکلیغ رشید آکور

یوز میو یا مهر تابان یا ید بیضا مودور
یا کوکل لار کوز کوسی یا برک کل حمرا مودور

شهپر جبریل یا نوروس نهال باغ عشق
جلوه کر یا روح شکلی یا قد رعنا مودور

رشته عنبر امو لو یا سنبل باغ بهشت
آه دود دیدین نشانی یا زلف عنبرسا مودور

کوز ایکی خونریز کافر یا ایکی آهو بره
یا ایکی جان نقطه سی یا نرکس شهلا مودور

صحن کلشن یا تجلی یا مکرر عین جمال
مشعل خلد برین یا مهر روح افزا مودور

مد بسم الله مو لو یا سطر آیات حسن
یا جناحی نازنین حسن یا خط زیبا مودور

نقطه

نقطهٔ موهومیدور یا ایم فهم یا عین عشق مظروف   یا آغیز یا غنچه یا یوقلوق ساری ایمامیدور
کوییدور مورینک جنت یا ملائکگا   یا کونکل خلوتی یا مسجد اقصی مودور
بلبل باغ سیادت منبع فیض غفور   جامدین جام ارزان اکا یا عرش کوبی باهو

یوزدا یوز لونک حکمیدا آیات وانشق القمر   لبدا خطینک صفحه سی کلکون آیات ضحی
غبغب اول سیمین زقن دور بیدا ایدکم ابرو   هاله اوز جرمیدین ال دورکا قیلغاندیک قمر
سینه سر سر عیتی اول عارض اوزره نم عرق   نونهال اوستیدا قدرت میوه‌سین شیرین ثمر
آهی کوکیدا لونکدا ابسیم یا چوکانکدا آکتو   ایدک انصاف ایلا اسانک کیبی الماسی آینهٔ قمر
خون دلدین توشه ایلاب عشق بی قطع طریق   عشق اطواریدا اوقتور موندین ارتوغراق قمر

اولکه حسن جهان اهلی حسین ایسته دور مکر   یوزلاریم اق ور الیق انکی جزکه دور مگر
جسمکم کریانیم حلالاتی ابریز تو بنیا حبیب   ای نینکی غنچه سی یونیغچه ده دور مگر

جان تبجو دایلار کوروب آفتاب عارضین   جلوه کر رخساره خورشید انور قیلدی دور مکر
بو قتور فرزند آدم دا بو رنگ حسن جمال   دیر قیب بو شکل شمایل دین فرشته دور مکر
جسم گریانیم وجودیم قیلور انداغ خیال   حلقه گرد ابرین کوزلکان پری دور مکر
اوتی عشق کوتا بو زیبیس دیر بو کونکل   جلوه کر شمع تجلّی کا بهیکی دور مکر

عرشی ذاتنگ باشی فرح وار عرشدین اوتکوزیلدی دور
گرد سانکا بوزادسکین خاک درگه دور مکر

اول صنم آتشوه بو کب لعل او کونکل خرم ایماس   سو فالیق قیلیدا اول جانیم فراقنگ تیغ ایماس
بصرا اغوم جانیدین داغی کیکوم دور   بو جهان لحظه منکا جانان اکر همدم ایماس
ایکی کر یانولاریم لیو بکا انقلاب او لتور ور   لعبه داهل جهان کوکان صحن زمزم ایماس
خوش زار دهرا ارچکن ندیم همدم کورو ب   بنت پایی او ما فردوس آدم ایماس
قان بو توت شام سحر لعل لبنگ ارمانیدا   بر زمان کریاک ایکیم شاخیدا او هم ماتم ایماس
عالم آرا قامتینک سرو لو مای جلوه کر   بوستانلار بوستان عالم منکا عالم ایماس

عشرتی

عرشی مهجوردین اوتی کوک تقصیرلار
وصلینکا ای شاه خوبان ارزومان محروم ایماس

دریغ اول کونکلوم لخره پاره قیلغالی پاره سلطنیم   اوکوپ جانیم ارا پاره غمین افکاره لیک ایماس
اونکا اوردلبر یلا طرفه جا طرفه یم بولماس   بولوب مهوش اهلیدین کیم ولعها سیا لیکنه ایماس
کیمه کوینلدورکیم بر شوخ ستمکر عشقی زور ایکن   کوپ من حریمیدین کرم حرمت داریغ
ربیع کونکلوم اینی دلبر دین سهول انکار ایرمیش مشتمین   غلط دلبر یماکلیک عیدل ازارلنه سیکلی ایماس
تغافل دین یانا انلیغیده موسلا ایکلم   الیب وتقوی منیدین لحظه بیدارلیغ
بولوب هرکیمه کا یارمو نکه دل آزار بولغان ایکم   منی نراعمروم دین قیلیب بازارلیغ
کوزومیم ایلا تماشا سیدا که راستلیق   کوزین فهم ایلا ایسام خریشوه مکارلیغ
اگرچه اول خورشید خوش دل ایله خبر وشاهم   ایرور لوطرفه عرشی غیر دل افکاره لیک

جان منکا ایرماس کی دم لحره جانیم بولوب   مهر کونکلوم ایلکا مهربانیم بولمیس

گرچه کوبدور دلربالار وصلیدین امکان آرزو دهر ارا دلجو بلوق انکا دلستانیم بولسه بس
مهر اکر بولور دوچند ادهر اسمانغا کلبم حجره جلوه‌های جهانیم بولسه بس
حور وصلی برله وجفاقوتشلارین نغظین دعای کاه کاهی شیوهٔ شیرین زبانیم بولسه بس
نیه اقلیم و زره کوب شالارنکا منظور الماس کشور حسن ملاحت غمزه جانیم بولسه بس
تنکونک ای جان گرم هستا بیمار ایرسینکا رام اولغای اول بدین اوق ارام جانیم بولسه بس

یلماکان قدریم یکیت لیک چاغی ایدیکیم بلور
عرش تا سلاب اوزکانه بو قدر دائیم بولسه بس

گلی بیلا گلشن حجره لوک گلرخسار بس شیوهٔ حسن ملاحت جلوهٔ دیدار بس
زلفینه نیچه منکا کورستا یا ساتالمانسظ مار زلفی یاد برلیلا یا ساهم بیدار بس
دولت تا استاما دوقوت نیلک سیاه تیک برکول کوی سار سایهٔ دیوار بس
اهل جفا وجور آینی نه کرایلار فرقوم سین وفا و مهر سیمین قیلماغیل زنهار بس
گرچه کوبدور لوحه نه جلوهٔ حور پری بول دالکم کلبم حجره برری رخسار بس

کوزو

کوز و کونکلوم خوشلوغین خال ایلدین ایستاسام بن   هجریدا کونکلوم داغ و دیدهٔ خونبار ایس
اویدوروب جانونکنی قاشینگ ایکی کلیک اوز حکمی   لعل تشنه ایله اول نرگس خونخوار ایس
اوزلغیدین نیازغه توبه قصدین ایتسانک   غم بو بیکلیغه توبالاردین قیلسم استغفار ایس

سایراسانک کویدا ایدی قیلمایل اندین غسل صبر نی
عرش عرضینک قوش تیل ایله ایلاسانک اظهار

ای بو جاغلیق قامتینگ ننکخلیوه رفتار اولسه بس   رشک لعل لبینک کا نوحه گفتار اولسه بس
اوز سینکیم باقی تیلکدیک کا کوز و سنیع اوزکا ید   قیمت جنونکا منکا همم خریدار اولسه بس
یوز یوز غلوق نی تورک کونکلوم کا تونکه ای بیدین   استان یاهر تیز یو لونکوک قانجه افکار اولسه بس
هوکجهکم ملت غرو وپ حسن تیشیدا اطرفکم   دیمکا کاسین میر سایادین بوز گرفتار اولسه بس
کلش وصلینک تماشاسی دا سایر ایجاهو تیز   عمر باقی کوز کاسندین تیجه دیدار اولسه بس
بیکه بس قیلدینک جفا سیمین وفا آیین اوب   من قحان ایلیم قوی ایمدی موکلار اولسه بس
غم بیلک تاعرشتی قیلغای یا الیو سندین طمع   زار کونکلوم کا خیال الغنینک یار اولسه بس

گوز لعلی بق سرزین اسانک الماس
اورتا مالکیک دو جهان اهلنی علی هذا القیاس

خلعت زر بغت کورکلچ انکنیدا کوکلوم حسنی
بولدی انده عکسم زریاقوتیه خار الیاس

زلفی سوداسی شب چله دین کوکلکا لیچه کیم
گوزکا مانک اولدی سحر اکانه توندین کیم یاس

عاشق شوریده دین قوروب قجار الهام
شیر گوزکا یوق عجب کربولکا لولی اجراس

قیماش کوکلوم دا قمر قیلما کیم شیخی معاصر دین
تجرید الولیا نکنوم قدکم انکا دورحکم داس تناس

خانقه شیخی و ماجنم حاکیم یوق ایمدی سجود
ساقی ایمدی جام می یوله با هولدم حق

گوز قاشی نور زلفی لعلیدین اول لب لب بوب
الدی مندین جلوه لا ابالی بو بس حس حواس

خانقه طوفینی قیلسام عرض شیخ التماس قبول
مرحبا دیر دیر بید دین کی اتمام التماس

عرشگه رند فناسین کی لباس فقر کیم
زر قاشیدین ترجیح کلدی فقر الحکره لباس

عارضین جانا قویب مهر لو نورا الماس
حوش نکاهی کرم قیلدی شاه صهبا التماس

اغنیش کلدار معشوق عاشقا بر بولوب
ایکا رنکلیک جلوه قیلغای برکلی عنا لباس

قاشین

قاشینک ایلکیدین حسن اوجی اوزره قوتوز قزح		کاکلین قیلادیر پریشان خاطر شیدا ایماس
ضرب عشقیم قامتینی کونکلیکا انداغ بولدی نقش		ضعف فرهاد و مجنونم قاتیش اوزره پیدا ایماس
آیدا کورکاچ داغ تمثالین دیمانک عشق اهلیدین		دود آهیدین قرار ایتب دور بو نور سودا ایماس
عیبینکیم مهرهای کونکلیدا افلاکس سکون		صدق اطواریدا اول حجن خنج پابرجا
باغ ارا سرو صنوبر قد کر موزون ایرور		نونهال قامتینک تیکلیغی ولی زیبا ایماس
قامتی موزون لونک اوزره عارضینک گلگونی		سرو باشیدا اچیلغان بر گلی حمرا ایماس

عشق جامیدین آچیلغان مست بیخود بولغان ایل
عرشکه چیقدین قرم سندک ولی رسوا ایماس

منکا برکوتره فقر فنا بس		فراش اورنیدا بر توقا بوریا بس
اولوس وصلی منی نوشین تیلارده		منکا فرقت جاغی خار بلا بس
بوزوق قدو ارزلیده اوق سرشتیم		توزوکلوک بندیدین ایت ای یار بس
چمنده نیلاین آچیلیوز گل		گر اول جلوه گلگون قبا بس

منی کوریدور سن کرا وتیلک توتقیب نگاهینگ قیلسه غسل ای دلربا بس
ئیتیشی وصلیدا قیلماس شکر اوزره شکو انگا یوز حسرت الحره ابتلا بس
سرشتی اول جونبزکا شورش عشق نچوک قیلغای بیز اندین ماجرا بس
ثنای جنت دا اولسه لوز یتمن چور جهان باغیدا ابر جور لقا بس

چینک ایمدی عرش اتورلوک نوائی
نوای صوتیدا چیکسا انک نوا بس

ای حریمینگ کا جنسین انکا محرم ایماس لی مع الله کلدی شاهد بسکه بو مبهم ایماس
در گهینگ فیض دین اولمیش بارچه غرق کمال قرة العینینگ ذکرین قیلماغا آدم ایماس
چشم سار سرینک هر یان قیلور تورلوک ظهور اورلوکیدین کولد اکوثر یا اوزره زمزم ایماس
مهر آیین شرعینگ انوار تیغ قیلماکا آرزو مهر اوجین سکن الکان عیسی مریم ایماس
فتح الابواب فیوض ضاتنگیدین ایر دی عز جاه مائدۀ منجر سلیمان الکیدا خاتم ایماس
الماین یبی نسیم خلعتینگ انوار یدین جا اشته الله ترکلی بو باغ ارا خرم ایماس

نردبان

نردبان اولغاندا آرینک چاغی توقوز چرخ ایکم
پایه لاردین پایه ایردی عرش اعظم ایماس
ای کی الیسکننک اوی یا قصیدا چرخ اوکردو
شیخلیق دعواسین ایلا قدر اننک کم
کیونک لحجره کرا ایلکیدا ایرتچکول کیم
سلکیدا او ماقفه ایرنیک جام جم ایماس
رحمة للعالمین رسکا مختص او نغم
گر به سرور کون سننک یک سرور عالم ایماس
کورماک سیتا باتی کورماییک نداسنی کلم
ما عرفناک ایردی چونکیم سریغه ملهم ایماس
مقدم صوت سینه ایرمیکه بیم قوید ونک قدم
شهپر روح الامین هم للال اولوب محرم ایماس
عرش ناهیم لو ممید ایماس چونکیم ایرور لطفونک عمیم
بارده جرم اهلیدین آننک حرمی کرم محرم ایماس
چرخ زالین کورکه لوذ رنک مکر نسا ایلامیش
لون چهان نی اطلینی ردمدانا نسا ایلامیش
کورا الماکه عافیت دربیع دهر ایلی خرم لبغنی
شادلیغ معموره سینی فتنه آباد ایلامیش
مکر بار ایدین لوندیکا سالیبان تور لوک لوکود
اوزنکا آزاده لار قیدین معنا د ایلامیش
فتنه احکامین روزکار دانه انجم تنا حبیب
ایکنه سین غم خرمنین نیکلکها قوا

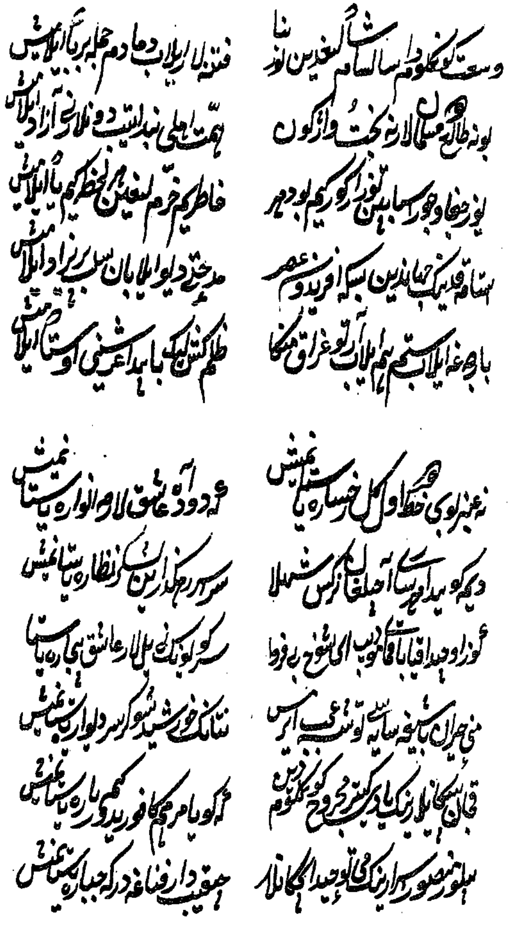

وسعت کونکلومده سالسالم لعلدین لوز ثنا   فتنه لر ایلیوب دمادم حمله بر پا ایلمش
بونه طالع مه‌لاره بخت واژکون   همت اعلی نبدلیب دونلری آزاد ایلمش
یوز جفا و جور سابایین یوز اکوزکیم بو دهر   خاطریم خرم لنغین لحظه کیم یا ایلمش
هشامده قدیک جهاندین بیک افریدو عصر   مدحتیده دیلو ایلابان سبب بر زاد ایلمش
بابه غم ایلاب ستم ہیم ایلاب آلتوغراق منکا   ظلم کشن لیکب بایهده اعتیشی اوستا ایلمش

نه عنبر بوی خط او گل خساره یانمیش   عجب دود دل عاشقلار انواره یانمیش
دیکه کو بیدا اوسنسا آچیلغان نرکس شهلا   سر سر ره کذارین ایسکن نظاره یانمیش
گوزاو جیدا قیباقا کوب ای شوخ پرفوا   سر کوینک ییللار عاشق بیچاره یانمیش
منی حیران بیاغه سایه سی لوت عیب اگر سن   نتانک خورشید سروکر سر دیواره یانمیش
قچان بیچکان بلارینک یادی بیتر مجروح کونکلوم زرین   اکو یا مرحمکا فوریدو کم یاره یانمیش
سیلو منصور سراریکی توحید اکانلار   حقیقت دار فناده رکه جباره یانمیش

لوحه

توتارمه باشین سجود آستان یاردین عرشه   جو هر کیم بولسه عاشق درگهی دیوارینه یاستانمیش

می توتوب ساقی بو کون کونکلوم طربناک ایلامیش   باده ایچکان شوخلاردیک داغی چالاک
گاه کوز تنسا آئمی سیله دفعین قیلور   غم سپاهی زور ایتیب هر دم کیم غمناک
بو کونکل آیینه‌سینی گرچه توتسه زنگ و غم   باده صافین زیر ایتیب اول نوع کیم پاک ایلامیش
اوز قاهم صبح چاغی باده گلگون ایله   کوک تعاسین صبح وش بر دم مدا اول چاک
کو بیدور کیم آتشین می زار اول بیتکیم   هجر اوتی یانغاج حسیم خار خاشاک ایلامیش
ایلامیش دم سر لتیب کرچه صنع منحنی   ساقی اولتوغی می انینک دفعیکا زیاک

قانع اول نعل دردیغه کیم عرشی کر بیر دیر
جرعه غم صافی دین ریاک کا امساک ایلامیش

تون کون عزم ایلا اول عالمکا بولغانکونر یاش   خجلت ایلاب آیکی قرالیق لولکد ساغار قویاش
جسم اکوریم قیلیب دین قصد بغیه کوزارا تیز   غارت اکان نیشن یا عافیه قوتلار قویدیک یاش

طلوع کیم سر ستی لیک اهل غفلتغا اول کیشی لیک   لیک ایتار اوز شیوه سی نازیرور ایلکیم فاش
کونوز دا یاش
ایلکیده کوزلرکیم کوبلوب جابک کورا المانوزنی   کیم قویاش نظاره سین منع ایلاکاندیک
واعظدین حسیم ارا هر سار اشتیاق آسونگان   گوییا رحیم اکماکی کو لوعم بیسوتا الوار اول باغر
خطی سوی کو کونکل قیدیدا انداغکیم ابر دور   کاف و
گنج حجه اور توبه رصید اوزره قیلغاندا نی تاش
بر و وصلینک خیالیدین کونکل فارغ ایماس   صحبتیم اهل جهان بیرله ایرور محض معاش
عقل دیبر سوالو لوبین بت بیله باشیم قویوب   عشقی انبودیر بیر ینگ کاکوزه وحی بیرله قراش

من قچان دیدیم کونکل دردی غم عشقی فاش ایتیا
قیلدی عشقی بی تحاشی یا شسوروم درد غم فاش

فهم ایتار من بولماغوم اولکیم بحر اندین خلاص   هیچ پیدا اسم بحر اوز آه فغاندین خلاص
ریسمانی زلفیدین لوز عالم ریسانغ ایلام   من نچوک بولغایمین اول زلفی پریشاندین
عشق وهمیندین عبث دور بولوب کونکلدا ایسوررم   کیم کریب ویرانه بحره بولدی طوفاندین خلاص
التماس ایت جرعه دلبر جرعه بیری جام دین   استانه نکه دردی جهان اندوه ورایدین

عشق تیغی

عشق تیغی برله جانیم دیرم قربان ایلاسا   بولسه یوز جان سنکا لولما هر کونده قربان ایدین
ایمدی کیم سنینک زیبا ساتماقدین بو تور اولمش ملول   هجر ایله تا روز محشر قیلمه حرماندین خلاص

عرشنی قید نکاحندین خلاص ایتکیل دیسام
دیدی قیلمام بولماسا کر حکم سلطاندین خلاص

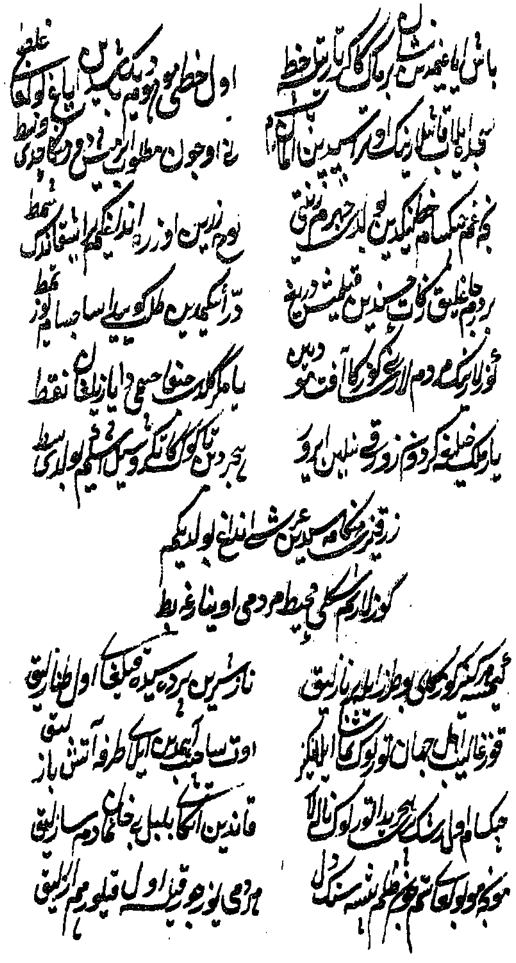

ساغر خورشید کوکده بردا کل بیک تنک   مونکا هم توشمیش کا حسن ای نازلیق
آطی یاغیدا قالور فرهاد مجنون خوبلا بیب   عشق میدانیدا قیلسام کیم ترکتازلیق
مهر کیم کشتیس لبیغدین شعله سی توتمیش قوری   دانه لاری کا یاتقاج کورکه سرافرازلیق
چرخ اوزه خورشید دیک یار من جهان غربیده   دردمندی تا ما دیکیم قیلغای منکا همرازلیق

شاه معنی غیر شکوه یدور و تورلوک کتاب
کور کوزانی بابک خرد اهلیغه صنعت سازلیق

یارلار کا شعار اولمیش ارده سوفا بولماق   منکا معتاد اولور کو بیدا انینک سنغ الولماق
مثل اردیکه آدمکا بیر وصلی ایماس ممکن   ولی اول بدنشکلی آنجا مشکل تپا بولماق
فلاسن فغزرنی مهریکیم کور ارزنوت دین اولی   میّت بولسر اولشوخ کو بیدا اکدا بولماق
هوکی سنبلی ازبس کونکلی کو بیغه بند اولمش   نه حاجت اول صنم نیکتار زلفیدین ردا بولماق
ازل دین دوق کونکل تعذ نیار عشق اولغای تدور   ایماس حاجت یارکا کیم ولدار ربا
خرامینک جانغی لطفی بیلا ت نیک لعا بایمال الیغا   منکا بس کیم تمنا دو کول لونکدا اغاکب

نه ممکن

نه مسکن جایقوشی یاتماق ربالیق غمراحی بیس کیم   گریبانیدین اوق انکا قسمت همیشه دور ملا
بو جان باشیغه کی ظالمدی تیغینگ تمناغی   زبس جان باشیغه معراج تیغینگغه فدا بولماق
جو جهره اون بحره سیا لغیل سالماینچه اونیغه یارب   بسی مشکل دور معشوق عاشقدین جدا بولماق

اگرچه بی نشان بولماق منگا مطلوب عرشی
ولی مرغوب دور مهرویلاغه آشنا بولماق

کوردیکیم عالمدا موندا قاتل بیکینا ساووق   زشت روی تندخوی کفت بیتما ساووق
فتنه لار اطفالیغه بولونکلوماق بسی تعلیم ایتب   درس سردا یارکالوقتوبو کیم ساووق
بزغسر لحه تاشیین یارلاروول اوزحالیدیکه   بولیبه بوزمینگ عالم الحرسرو کربرباساووق
کوربوردم آتجار حالینی ساووق زاهدلیب   جیداموزلارلونگکلبا یانتی سرتابا ساووق
دلو جانی جدجانی جلوه کر دور لوالعجب   بو قدو رو دو رخدا موندا غهم تیاجانا
بزم سیل کمسارارکوردوم ساووقلارکیم بسی   کوردوم موندا غ ساووقی دیم لیق تیا اصل یا ساووق
کلیبا تیماکلیکیدین کیمکا غم سیل کلکی   سود لوق بیدا الیغیدین بولنیا بیدا ساووق

یوق ساووراق بو جهان ایچره ساووق الیدین اوپک
عمرینی نادان بولوب تعجیل الخیال ساووق

یوزکره واریدین اولغای ایلاپس کونکلوم قلق   سایدیکا دفع بولغای کونکلم الا ریمم رب الفلق
من مجا اوزلوکدین ایتیم حبت حجاب اولدین اوق   قسمیم ملمیش زبس حی ار کنیو المتفق
انکه دین یزغا جیب بو زره کوزلار محکلی   اوپکا کوک سا چیلغای ایراوزره تیی طبق
بیکا اوزجدین قاتیغلیغا بوس تصور عشق   سرنکون اوز قارهیم بولبوبدور پاشی شق
ارکانوکا و برده جلوه کلکون ایلاپ صبح   اون باشو نغاچ جیب اولغای افق ارا شفق
توزنلک کالکیدیتا نامیدین کگر کیم   میل رفتار ایلاسه ظلم قیلور یوزدا عرق
ذکریم اولدی عشق عمر ایچره کیچکیم بر مادی   عشق پر عیب شین قافدین اوزکا سبق
اوتغه توشتا مجا ما نکیبسی تاکا قیل   قایدا قاینسوم سووشت عشق ایچره بو جا ایلارمق

کر یزیتامن ییشارزاق یولالکیم عرش تینک
قسمیم ملمیش زبس حی ار کنیو المتفق

سریع

سرینه گلابیله اول شوخ گل قیغ باقینک کلاهی اوزره یاپیلغان داغی حبابغه باقینک

سنانی ایلکیدکا قزار سورانغنه سنر قرا قرا مژه برله کوز قراغی باقینک

ظهور قیلدین ایلاب یکه کاکل بو رنک رموز بیله ضعفی خداغه باقینک

یا نیدا ایرکه قاتل اوزیدور و خونخوار هجوم بیله کاکل اژدهاغه باقینک

نموذریق یوزیکا نیلار ایسنر تشبیه قرالتون اولیتوقوبوب یا سحر صباغه باقینک

بو شیوه بیله جگر غارت جهان قیلماس غلاف لحره بیله شور ابتلاغه باقینک

صداغی اوجیدا اسراید و لوبلک قاتل جهان خرابیغه وکالت قیلماغه باقینک

وفا ایلیکا اوراز دمبدم جفا سغنی فلک شهیدی کورونک شوخ بیوفاغه باقینک

نوازی کرچه نوا ما یجایین او کوسیز دین
کلینک که ایمدی سیز عرشی نواغه باقینک

نه حکمتین سجی ایلا کونکلی ریغه چه اوسانم نک بربلابغه جنونی تیلیدور
گو تو بب طلبیدا اعجم بیلا ساغارجا علیغه چم کوریا ایر وریکیکانتی اوخا نسترن تو اغیدین کونکلک

ینا طمعیدین [illegible]

علو دلینک غه بیکلابیب دم بقا آلمای
اتینک سنغان ایلیدین بیتامین کوزومه یتکیب

الف بیماله کیم بلا ارا قاش یاسیدین الوغ
خدنکینک مژکان پاره سیدین دیمانکیز یاروک

محبت غیر نکلکی حریرین قیلمیش اندا غ قیع
تول آفشامی توکمه جیبه که تکلیم ابروز ایلیک

نه جیدر لغونک بو سیتین قیلغای الوز بهتابان کونکلی
اتینک لوی کی طلنا بیدالای زنار و جکم اوداب

لبینک دا اتین آو نغم ایکی خالینک جانغی ایکی داغ
نه امکان بولغای اول سعی ایله ایکی نقطه سیدینک

بولوب یا جمع حالت بولماغای هجران بلاسیدین
خوشا ایکی کوزکل لوب لوی وصل قیلما بیدار ویک

لب لطفی بیله اولوغ عذار بوسه سین بیلارم
برکا قصد بیرکوزمک کانداینک کاکوبدور حاک

فراق اندوهیدین عمر بکیهم بولماییس فارغ
تیکیب دین اوق منکاورنیش اکان یانکانی روب

فراق اندوهیدین عمر بیره بر دم بولمادیم فارغ
بیهم بولماس کیکا یار کوییدا الوزنیک اولمک

ساقیا کرحسرت کا حسینه سیو اول قان نمک اندکیل
توز غه فانیه جهان اهلی علیج هنر الکیا

فارغ اول الله دین مرحانه لو ریحم باکی اکیا
خوا اونک خواهیسول جور روکرینی فلک

خوا.

خوی اگر بیدور سنگه عذار غنچه آل پرکوز نسیم لیلی
خال انکلینگه نیلایین چو بیلکیم توشتی مشک تر کی
پرده دا بولغاچ نظر کوز ایلامیش میل نظر
توزون یاشیغ نغاندین کیم چو بیلکیم اوچار آرکی
دیدی کر رضا عاشق سین ولیکن شرطی بو
ناله بیرله چکیب حکیل اولسم ناگهم آه سترکی
آه کوب نیجه ایلام چکیم انکا ابیار اوچو
خواه ایتیم قاش ایلا سوم خواه بیداد یوزکیچه
خالین اندا داغ ناچیم دایم ایلار کوز شغیع
چو بیکه شی وعده چکیب سایل در هم اوزره تکلک
غیر عشق اهلی تکرکه دعوی سین فلک نیغ غم
غیر عاشق ایلیش چو بیلکیم اریور اصل ایکا بلغا

بسی یوز بلوغ الدینک برکابای برلا ای جانیم
سنکا ایمدی فدا ایلای بو جانیم بلکه ایمانیم
ستمگر کوزنی سین اندا شاد خرم آتشی
بیبی سین سیز زنون بیلدیک زمینکا جان ایلار شاهیم
محبت وادیسیدا گر کیشی سارمیلاند
بو عالمده فنینکا سندین اوزکا بو قتور ایهم
اوزونکا سر فتنه ای عالم نکا مینکا آتی جا نذور
فا سینکا ایتیب قیلیچ مویکا قیلوار قصر قربانیم

تیشینگ گوهردیک و لبینگ یاقوت احمر دور ساچینگ کیم سنبل سارا یوزونگ کلدور قامابانیم
یوزونگ شوقیده سایب الماکا اوتلار اکلیم جهانی کویدوروب کونکلوم قیلیچو کیزور سوزاغیم

منکا بس کوب شیدا غارار و لی تاجو یانیب عجب ایرمس اگر عشق اهلی بولیب بینیده فرمانیم
مژه نک چون ناوک جان دوز دی تنگ غنچه دین آغزینک بلینک چون غنچه گلدور قدینک سرو خرامانیم

طالع لاروکه عشرتنی اونوتم کاباد اتکیل
بسی کوخ کلویم آلدینک نگاهی بریله ای جانیم

وادریغا عالم ایچره شادمانه یاتمادیم بر رقیب کونکلوم الوغه دلربا یاتمادیم
من وفا قیلغاسارتا جفا یارینک دردیمه نوش لبیدین بردوا یاتمادیم
هستانیا رنیدک کابیجک لو لسوم بیهم اتیلار زینک کوییدا لوما جاینه یاتمادیم
سرکوتیم بردیکو یا طالعیم نینک دو تلوغی لو بیمه مهرو بلاردین ردوا یاتمادیم
عالم ایچره توورت یار عناصرنی کزیب بار خلایق کوهر بیدار حلالی یاتمادیم
بلبل ساجهار باغ ایچره وادریغ یوز نوا قیلدیم ولی برک نوا یی یاتمادیم

دانش

وانه جنین کوروب ای عرشی تعوید ب
عشق دامیغه سینیک بیک مبتلای بی تاب یم

قیلدی منکا اول جلوه ناله بیله قالدیم
بیابان عشقینی جوی غم سا قالدیم

نشتره لبیدین بردی مکر وعده اول شوخ
جان نقدینی ایلکیمکا الیب برا قالدیم

معشوقا دیدب باور ایکس منکا عشقنی
غیرت تیغی بیله اوراکیمنی یرا قالدیم

غمزه اوقی بیله اتیب ایردی یوراککا
برداشت قیلاآلماس کیده تیا قالدیم

مجلس آرا اول شمع نی کوردیم آرا الا
پروانه کبی اورولوب ایلکین تیا قالدیم

قیلدی مکر اول فتنه صفت دشمنی بر شور
طوفان بلا الحکره ناله اقا قالدیم

وصلین طمع ایلیبان ایردیم ایشیککا
نومید بولوبان کرا آلماینا قالدیم

می سویندیکله نیارغه اول رشک یوز تیب
درحال قبول تی نی قولیدین آلا قالدیم

ساقی که ربسی نی لوکوعی سیکا قوتی
صافی نی لحیب دردی بغه باغریم تیا قالدیم

عشق اوتی باشیمدا یانغاچ بحر یانغیدبر علیم   ناله لار تورلوک چیکار دایم فغانیده هر هلیم
اوت سلیب سوینی بیلهم ایلمایب چیقاریب دودلار   نشتر شوریش سلیم معجز بیانیده وو حلیم
سوز دل تقریر ایتیا جاغ اغزیدین اوت لار شتاب   طمطراق سینه بر نکته راغیده وو جیلیم
بو جهادا ابوقتیده وو بر ایدین اوزکا مونسیم   راز داریم غمکساریم مهربانیده وو جیلیم
دود نی تار نیبی انیبی ردیفیلام بو غنچه عجب   قوه تاثیر دل بیلیم قوت روح روانیده وو هلیم
روی زرد آه سردیم کیمکا تقریر ایلایین   اوزیدا یوق صورت اول غنچه راز داریده در
تا قیامت اوزره کونکلونک غم شیدا تاثیر وودین
بس که عالم الحر بشعر جاودانیده وو جیلیم

ستمگر بی مروت چرخ کجرفتار بوغاه لم   انینک دن زره مهر و وفا یوق تا بنی آدم
قانی اسکندر دارا قانی جمشید و فریدون   نصیب بقای اولارغه تخت بیده یخما اگر جام جم
اگر یوزیل ایسه بیر سلطنت اوچقانیکا بند   وجود دوم ابدآ بار ایلو بتوب قیلغانی تکبر
جهانینک تخت بخشی تخت و تحتیکا سانقاچ   جمیع اهل جهت تابع یاغی اولدیلار آدم

کوزونگ نازیله طوقیلسه زال لحظه   یوزینگ کورسا ایتسه کونکلین عمرنی قیلغاکم
اگر سال اوفنی بیله اوشبو عالم نه   یوزینگ لطفی تانینی قیلغا قطره شبنم   ساجقادر

الهی رحم ایت عرشی دعاسین تجاب ایکیل

رحیمی هر نفسن بیل منکا قیل مغفرت ارحم

کردکار الطوف ایتسه قیلغیل گناهیمنی کرم   توبه یا توقلا ایلکالی فعل تباهیمنی کرم
غفلت ایله بیهوده زمان یاد دینکی یاد دیبانی منکا قیل یاد ایلادیم   تا ریغان عشق مجاز ایجره آهیمنی کرم
رحمتینک لطف ساکین ایت قهر ایتکالی ایمدی ایلاکیم   قیلغالی اوشبو جرم دین روسیاهیمنی کرم
ایلایا رب فعل اوزره لذتین بیلدور سابین   ایلکان کوکلوم انداغ عذر خواهیمنی کرم
کوزلاما حسونک طوبیدین بارصه تنها اجر کیم   غیریکا سالغان نظر قیلغیل نگاهیمنی کرم

یارب انکیل خسته عرشی دم که اولمایین
غفلت ایچره اوتکان اوشبو سال ماهیمنی کرم

دهر دیر ایچره معونلاغ فایدا ازریاکیم   گویا اوچسن خلاقیغه منظهر دور انجم

کاشف اسرار ایرور ظاهر قیلور نرگس آثار   احسن التقویم انینگ نقش ایکار محقق رقم
قاتلینگ کوز فیادی بیلا قیلادی موزون خرام   خیر تکلیم فهم اولماس انگا خسار الحرم فهم
باوریقان ایلیدین کوردی بیلا انبیا قتل   محکم ایرماس کیمکالی التعریف غیر نوع عدم
نوش لب لی غنچه سیدین محو دیکی شیرین سخن   یا ملکی حیوانم سویدور آب زمزم صنم
نور ایرکیشی بالال اوکسیتید مژکان لوی خیر   مصحف حسن کیلسه لغین یا نیدا هم بار دور
بی تجانی حکم اول ذکرید اعرف نوب هم دور   حق کلامیده نبی مرغوب ایکیش صوت نغم

اگر فرقت ملکیم وصلین تاپا هر جنب هوا اقلیم   کور روب تازه گل رو قید ابلبل ذکر لیکا تا اقلیم
جمالنگ سوی بر شیخ خیا بو جلوه کراو لیکا   نظر منعین قیلا لار اخ بو جانو جفا قلیلیم
قوچا لماس قوینی قوچا یلی لعل و ذیب محوکلرکی   قزیلکل عارضین یوندلار ایلاق قیا قیلادیم
حیا بار نسب العلینگ اریعا نمین کو زنجنگیم   نه عمر قوت قیلی باتیم نه دردینگا دوا قیلدیم
عذارینگ سو قیدا تو بدل آرنینگا حیرت لولوب قوی   نوالار ایلاکا کیم ایلاکی بیلا نا صبا قیلدیم

بلند

بلند فریاد اورماغه لیک یوق اوجوم مرغوب   حزین نالش ایلان قاچقودیدین اندک صدا
تکلم ایتدی عرشی اوز کونکلونک صلاح پارسا التقدین
تکوکیم پاره ایلا آخرقهٔ باردین رد اقلدیم

کمال حسنونکا الحمد ایله دعا قیلاییم   یوزونک صفاتینی والشمس ایله ادا قیلاییم

سواد سایهٔ سرو قدینک اکه توشسه   ایکی جهاندا ایکی یوزومه قرا قیلاییم
هوای کل کفرونکنی ایلابان زنار   ساچینک سواد خیالنی من ردا قیلاییم
بو دیر ایچره کیچه یوکامن خمار آلود   شراب شوق بیله ذوقانی رسا قیلاییم
یالیدین اکر ایلاسا روا کامیم   کیم نقد جان جهانی انکا فدا قیلاییم
بو شورش ایله سالا عالم ایچره یوز غوغا   که تیره آه ایله کوک کسینی برا قیلاییم
ثنا کلبو زهد ریانی مسجد ایچره ملام   یارب صنمکده کا ذکر ربنا قیلاییم
مبیلا اوسالکر ایتلاری بیله آنینک اوپماک   اولوب کوزومکا غباری طوطیا قیلاییم
بو نظم یاریغه معنی دردین تزیب عرش   سخن سرا ایله یوزین مثل کهربا قیلاییم

ایتیب ایردی غمزه و قیلیچ جانیم قاتیغ یاریدین　پاره لیغ قوینیش یک اوچوب کیتی کونکلوم یاره‌سیدین
من کبی کوک نیسا ایلا کیم ایکی بس کیم اول کلرو یی نیکا　خاطر آزرده و ملیس بلبل سیدرین
کوشه‌ء ویرانه دا اولسام نشیمین عجب　خاطریم شغنه‌ء چو بکیم اولکوس غمشیدین
ر چینین کور و مجلس ارا خورشید جهر　چو رولو پروانه نیکلیغ شمع بزم آرایدین
طوطی ضو نقل شکر دین ایرور شیرین دهن　یم لبو جانکانی خوش اول ملیس لعل شکر خایدین
اولکیم زلفونک ضیاسی بو کونکل ده جلوه‌گر　شانه نیکلیغ چاک چاک اولمیش کونکل یاره‌سیدین
سرنکوندور باغ ارا شمشاد بو ساعت سرو　کوریب گر زنک خرامی قامت زیباسیدین
زرفرین زنک حریر تد آتشنه کلدیم بیلا　نشاء یاب ابلیم لبیا لعل او شربتیدین

قیلغو کوهر عرش کوندین جنونینی قروقم
کوریکم صوفی النی شوخ بیرو آندین

لطفی یه جانانکا ایتینک ای کونکلوم توی　بغری شار اتسه یوق جانان ایلیم قلمیش قرار

کلحاجی

گل چاغی بلبل کبی ایماس تورلوک نوا   من همه ول گل فرقیدا ایلارمه گوناگون فغان

گل ورق آچیب چمنده مصحفی وصفین اوقور   غنچه لار شرحی گل حسنی اوچوندور صد بیان

عارضی دوریدا دور زلفلاری گویا اثر   شعبه اطرافینی الفاظ کی هندوستان

سورهٔ عشقینک نی تفسیر ایلکالی بار همه دانیال   مکتب خاموش لو فهم کرد ارباب بیان

ناوک عشقینک بیگیب ایناغ کوکل مجروح دور   هر قیا بولدی روان هر قطره قانیدین فغان

اهل عالم گرچه اسکندرنی عالمگیر دیر   عالم عشق ایچره من گویا سلیمان زمان

خودنما عشقادین سورماق نشانه هیچ مثلینک   بی نشاندین کیم قچان اهل نشان بارکان نشان

عرشی مهجورنی موکیم نظردین سالماغیل
لطف ایله جانا آنکا اسنه تا ایلکوم جان

قوزدین اوچتی اول پری تیندین هوا تاقمودین   جان ایرادین یا تا ایمان مودین الفتح

انسلر جانی سیزکو امین کر تیغ جانیکه زور   یا منکا جانا کیرکوجی یا جانغه درماندین

قامتینک ایلا سایم ایلادم اغیمغه لوکلوکونش   حیجا آهم دور مولو پادو دیگرا مودین

کویدیرو اوتدک سنی اوزینک کوزیدین تینکا
آفتی دورانمو بو یا طبع ایرانمودین

اوت سالیب کوزدین نوکر کوزکا لیدین سوورار
اوز ناکلیج جانانمو بو یا بیکه جانانمودین

نچه صنعتلار کوروب نظمیم ارا هر کون بولکم
حکمتی یونانمو بو یا طبع ایرانمودین

عرشینی قوشلار ایلا برله بو بیک کلیه ساراغاج

بلبل نالانمو بو یا مرغ نغمه خوانمودین

نه خوشتور خوش نکاه یا قامت سرو ناز ایردین
عشوه ایله جانسوز ایسا عاشق نکار ایردین

سحرلار کوزدین اول کوز غمزه جادوسیله
من نچوک جان اییلایین غمزه خونخواریدین

لعل نکلینکز تجلیه حق تمس اولیبدین آفتاب
باده رنکیندین قنی لب لب سرشاریدین

من جمالینکا اجان حیرت تماشا کوزیمی
خوش قلوب کونکلی زاهد حور لا دیداریدین

من شراب لعلیدین سرشار دور من ای رقیب
سین بولورسین تلخ لب اچچیغ جامی خماریدین

من اطبا عرق قوتغوسی تانی عاشقی
هر نه فیض یا مسیحا من محروم آزاریدین

یار ملکینکا نشاد اولار عشق ذاتیدین تمام
عمر ساکیل جامی کحکیل قوبسا [illegible]

بوباش

بو یاشین تاشی که هرکون نه چاغ یاب ییلاب اشین اوکسوز
فلاکه ایتار اول یار یاشی اوزنیغه تیکل اوکسوز

سمند نقشی یا بین اوزه کوزکاچ بیدل قیلیمی
یا قان ای شعله لیغ جولقا و یاکوزده قویاش

مانو مهرکه اوت توکسه کوکلی نیشتر آزار
نه چاغ تحفه قیلور سینی شوق اوبس قانین اول قاش

مصیبت لار که سالدی کوکلوم گه هجران لو گردون
بو زیبی سر الیغ لو کوکلی نی یاره خراش

قویاسکیم مهر ایمس یار اوحید اولشو علیم شیماس
دمی عیب سلیمیم آه عروجی کر تو یاتش او

بو ملک لار ظلم حدبین اول ایکوغه تکورالماس
جفاینک حیمی کوزهیمم تینک سینی فاش

سوغا بو کوکل قایدا ایکانین نیه ایتمیش
حقیقت اول لوا سله ایمکی لو کوزلاری یاش

اوکوکل وحشی سین اول برلو دامیغه ایتکیم
نه چاغ صبا لاغر برکیک اوزره تلاش

زحم لو بیدین تیب ابار داغیل تاخیر
ایکی او [illegible] اوکوزهدر قاش اوکاس

نه سود اول زره اور قیدین لاغه کوب معزش
کراغه کرفراش

نوایی دیک نشان اوزیغه یاشین توپار عرشی
اگر عشقینک سوسیدین یا یمار جهزالا یاشن اوکسوز

یوزونک آیا کوز تاران ایکینچه آچمق ایکین جان آلاچو قیته اوت یا قافغا اوت قاچمق ایکین
نرگس اوکاری نیت سرو رلار کوزینه بیر علاج ایرماس انکارکیم یوق قیاچمق ایکین
اوچیدین تا اوچیکا ساقی منتظر مو کیمن آسمان یا ایرور بو دود هجران اورتم ساچیلمق ایکین
نیچه عاشق کشلیک اوشتا ظالم قیلماس سر لیک یا اوزی خونریز قاتل یا کوزی آچمق ایکین
تیر کوز و هر چند لب قیلمش اولوم و کونکلکا هر دمی قیلیم خیالین کوزی قیلغا آچمق ایکین
ای عالم اکبر لوز وصلیدا قیلمان امید اوبیدور وی هجران اوتی داغی غا اور غاچمو
اوتلوغ آهیدین لوزوم کوکاس لیکین سجادیم عمر هر دم سیل اکم او تغا او غاچمو ایکین

سایه لیغ کونکلومکا مهر دیک مهربانیم قایدا سن جانیم ارامی الیب آرام جانیم قایدا سن
عاشقی نکوم جان ارا لوسکا الغدیک قاتینک لوملسه کر وصل انینک آه جانیم قایدا سن
کرم هجران ایچا من دردیکیم ندین بیکر ایماس لوقسه سنو شرین وصلی شیرین زبانیم قایدا
کوزلاریکا قر کوزونی الماسانکا یدر کونکلوم کلکو دیک یولا یکونکلا دین دلستانیم قایدا

[illegible]

سیمین ذقن کوندوزینکا تونیدین آرتوق تیره کونیم
روشن ایلار کا انی ماهی جهانیم قایداسین

عمر باقی نادانلار دیک قدرینی قدریم بیلمادینک
بیلکالی قدرینی احمد قدردانیم قایداسین

~~کورکالی کوزلار کورونکای زلالا سایه احمدی کوزیکا~~

سرو ایله شمشاد تورلوک دعوی قیلسین کلیب
قیل خرام ایل خجسته سرو روانیم قایداسین

کوزلاریکا سایه ایلا مرده مین تخت ایلادینک
احمد اولتورسنکا ای تختینک اوزره جانیم

کونده یوز اولکونچه فرقت بحره اولتور بولی
عرشدا احمد بلالی ناگهانیم قایداسین

عارضین زلفیکا قیلسام مهر بیرلا آرزو
تانکلا ایماس خفاش قیلسا تونده مهتاب آرزو

بو که مجنون اولدو قد اوستیده کوکلوم سودای زلف
قیلغای ایرمیش من مگر زنجیر قلاب آرزو

لعلگون لبینی قیلغای جام اگر ایلکیمدا دور
بیلکه قونکای من محی دا لعل سیراب آرزو

اول نگارا تماشاسیده کوزکاج عارضینک برلا کول کوزیم
قیلدی کوزلار قیلمادی موندا غه شکر خواب

جلوه کیر اول تیتی کوزکاج اوق باش تیز و دونک
کعبه ذاکرسیز کادور ای شیخ محراب آرزو

قانع اولماکو بیدا ایتلار یاغی قانیغه   تشنه اولکای من کر اتسام باده ناب

نوک مژکان نیش لوبی عرشکی قیلدی هوس

باور ایتمه‌ین دیبان قیلدی جواب اونبا آرزو

تورمادیکم کونکلوم آلیب غمزه سین کیدی یاری بینه   خسته جانیم تیرکوز ورکالعل دُرباری بینه

جنت فردوس اکر حور رضوان ایزدا سیامیم   باتماغا من ترسنک دیک صاحب اسراری بینه

ای کوز یلکیم پدیصابر لوسا آلدی بوکلکیم   اُیمیم کو ره بدور لوکیب جهیم اجره دیداری بینه

تسلا زینک یاد ییدا هر دم درّ غلطان بغلادیم   بو ماغا عشقینک دا موندای خنجر خونباری بینه

وصلی اینبادیک کر ایتین کوتنانم بایقیم اوزتالور   بو قنورو عالمدا بیزدک گرفتاری بینه

تاغ ارغم تیشه سین اورماقغه فرهادیلا دیک   تورماس ایر مسیح کیتی سندک ستمکاری بینه

ای حقیقت آسا بانک یلکیم عجایب دلبری   طرفه موندا لوماغا عا بر دست خونخواری بینه

تیره قیلدی عارو کاریم لو کونز قاره هجر   معلوم اولکیم قیتورو منذکساوی افکاری بینه

هنواد و کریم کولونکا تمن منک تا لار   بار مودو رکیب عاشق زاری بینه

کعبه روم

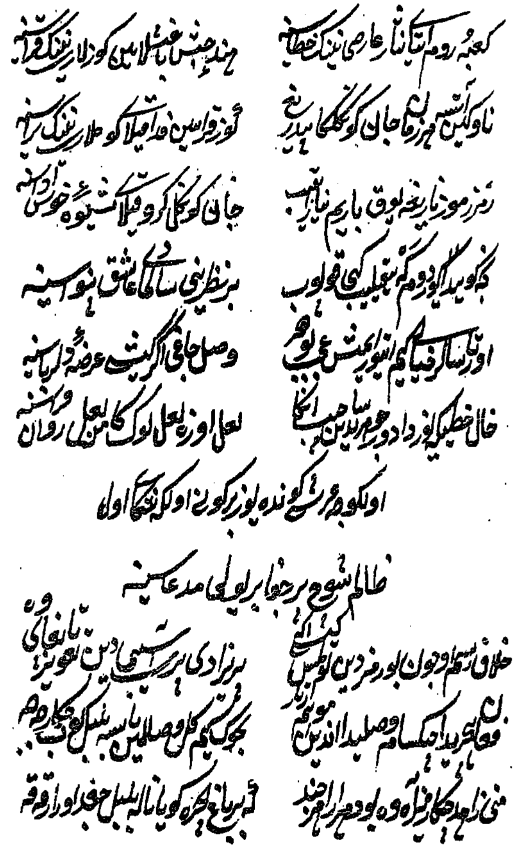

کعبه روم ایتکانی عارضی نینگ خطاینه
هند حبش بیله [illegible] کوزلاری نینگ قراسینه

ناوکین آتسه هر زمان جان کونکلکا [illegible] تیغ
کوز قراسین فدا ایلاکو [illegible] نینگ [illegible]

رمز [illegible] یاریم نیاز [illegible]
جانی کونکل [illegible] شیوه خوش ادینه

[illegible] تغلیب کبی [illegible]
بر نظر [illegible] عاشق [illegible]

[illegible] عجب [illegible]
وصل جامی اگر ایت عرضه [illegible]

خال خطیکه [illegible]
لعل اوزه لعل لوک کامن لعل روان [illegible]

اولکو عمر [illegible] یوز [illegible] اولکه [illegible]

ظالم شوخ [illegible] مدعا [illegible]

خلاف رسم [illegible] دین [illegible]
[illegible] دین [illegible]

[illegible]
[illegible] کل وصال [illegible] بلبل [illegible]

منی زاهد [illegible]
[illegible] بلبل [illegible]

نصیبم ایماس هرگز گلشن وصلینگ تماشاسی   منکا ایرور باغ ارم دوزخ فردوس تیک
کوزوم جامی می وصلینگ دین ایکی کوزی یوق   ایرور کوثر سوین نوش ایلامک کونکلوم کا مشکل
ادار لعلینگ او لعل خ بیله عزیز کامیم   قویار باش باشیغه هر دم مرصع تاج خوبانین
سنوق کونکلوم غم زلفینگ قیدین تاپغوسی کونکلوم   ماه لال اندا غم اوطلیش مهر یدین کورت اول کونکلوم
ای گل لالی یوسفین هر دم ... ایماک اوجه   زنخدانی اراو خنچه سیدک کونکلوم قاتیش یوچ
منکا مطلوب درد سوز ایرور زاهدغه آسایش   نچوکیم من ایرور من عاشق اول هم دم قریب ایله

نجا ورلار تنکلارین دود هجران عرشیغا ایلکیم
قرار ایرتابغه جان بیرب لولاس کوک اکیکیم

قیا باقیب غنچه ار کوزر قاره   قیا باشلادی کونکلوم نی چاره
هر ره لار تار دین انکا قفیه یاب   بنی اوق برین ایلار کناره
من او زدو رید اکوس نظم اوردوم   سوزا جلی بار جا چالیش لار نغاره
توزین یوسف تجلی یوق اولقوزیلی   جهان شوریغه اوقدور اتکاره

مسکین ملغان

منکا فلک الارین تعداد ایلار کا یوق اخترنی کوکسینک شماره
کونکلنی درد ایله درمان پذیرایت کیتسکیم دردی یوق اول بیچاره
تون کون سوزنک اولسون عشق باز دستانکیم کورکامی عمر دوباره
کونکل ایکرش خرد پیدین عبث توت تورور بلبل زغن صوت بیچاره
طرب وقتی عرش هفتمین سیل سوموکردو نغا اولیب نقاره

عشق ارامین اولدوریم اغیار اولکام ایله طرفه کیم اول جان الیب کیر الامس بدنام ایلم
خوش ایرور یارین دیک چغانکیم تا فنا جوش حرکت صبح لطف برله سوساکر حالیمنی هم دشنام ایله
ساتخیش باش اکاریب جادی تیز اخر چشم جو نیکلو دوم وصلین ایزداب کوب جیبدیم اخام ایلم
نجه امساک اکا سن ای ساقی دیر توبه توبه برلوب لا نوبت یانیز جاریم جام ایله
بر کون اولغا صوفیلا صوبتا عید تین طول جالدور و جنک جغانه اوینادیم اصنام
کاهی جرم اوز نا بتین الاشرح حال ایلاب لوتوروب ابلاکاهی عرض حالیمنی بچوک اعلام ایله

زهی طالعین کیم هرچند نوش ایتسه کوثر   بروجی هم اول لب غسل ایتدی دشنامم
گوییدر روح کل ایلادکجه تسخیر عشقکم   غم لحنی اولدو نیم آغاز نایم ایله
عشق ایله بو سلم عرشه نور اوکز ابت
او لکوهر سوالیق ایزداب اول بوزنکنا ایله
کلمو سوزی اجی جهالین هر کول فصل ها اوزگا   دیر من اوز عالم غم لود دمکر بیدا اوزگاچه
حسن حین دیر الیب اول لم جیک کل کبی   بولماغای ناکه لو اقت سی ناکه اوزگاده
غم لحنی ایلایا بز شوخ جالین یادیم   بو نه حالت کیم لو لو کلای تور روکا اوزگاچه
جو اهل شیب هر چند ایزدایج مسیغه سعتام   باز مو لو اهل کی سهمانامه دلخواه اوزگاده
ای فلک کوسونکه ازجمین کرکم لو بدور قبل حلز   تیز دلدا اوز لو کادو بوزنا وک آلها اوزگاچه
بعق بارین سر قیلمای بارتیما لو فز ورو   طرفه دو کیم لوز مالدین ایزدیا خواه
عرش یاسیغا فقر کویسن قبله کوک تاخدفنو
شیوه گلمز لو لکلاد و شنا اُن خرگاه اوزگاچه

دهر نینگ شکلین که کوردیم بولدی حالی اوزگاچه بیلمایا یارم هم اونینگ خیالی اوزگاچه
تقوی ایلا بیرلا بولدی یا ماد و کمالی رفیق هست اول نیجاره لا شکلینه یار کلی اوزگاچه
ای مصور سن بولاب تصویرین خیال کوز قاشی اوزگا اونینگ خط و خالی اوزگاچه
بوالهوس لار غیری ایلا بیگانه نینگ احبابیکم تلموروب ترو سیدا انینگ تعدادلی اوزگاچه
تانگ کلیتور ماسن نظر حسن جمالینگ شیفته یا سوروکم کوب کیندین فرا اوزگاچه
سانغاریب کای قرا زیب ... رجال اهل ایل ایش انی غدار انفعالی اوزگاچه
عشق ار اقدر ستانسا یا بک لوکیم اوزگاچه اهل تقوی نیکدار زیندلا و بالی اوزگاچه
فلک کوز غارت سانکو کلانی نور قیلور تار اوزگاچه زلف انگا تعویذ ایلا جسم دالی اوزگاچه

دهر مهر خند کولشی سین سانی زهرخند
بار موجا قصد قیلورین احتمالی اوزگاچه

جلوه گر لیک لد مسکار کرنزکی نازک کنی کاکلی هر یان ساچیلغاچ کوزلار نازک کن
یا شلیغ ایلا رموز یا تو خلوق قیلور یلادم لابه لار کوز کوز مین اول مهر خط لور کن

لبلارینگ جان بیرور دانا ایماس ایکانین کوروب جان الور داغی ایمیش هیچ نداغ بینه جابکینه

سبزه کیلیر تیکیب ایجالیغ قوتو یارقیش طرفه دور کیم قوتقاریل منکز قانی جرکوکینه سبزگینه

ایپ ایرمس بر کوزی کلکیلی خاری نیک تیزاکی دیبا انکا یار سالام میدایلان یابین اورو

نو خلوق جان ایپ سیلای بجه دیش توکم سهل کرصا وغلان و بیش ایرو اول ابولسیم سوزلوکینه

سلوخ سوکلام جلوه کافر شیوه عیادلیق سرو قدسیمین زقن میم عارض افتلوکینه نو کرکینه

نیمچه یارنی قیزیل کونکلاکیک شیدا قرقرا سنبل بیش دین اورو تال الکاچتی لوچ کرد

عذری یاشلار وصفیدا یاشلیق لیقتینک نی قویماس ین
لا و با لیقدین ده دیدینک سوزلار یوغل ایدی شوق کینه

ایلا هاسن سیکا اول شوخ جفادین غیری یوق الکا منده بجز صدق صفادین غیری

رحمنینک اسکی آچو قدیل تو تارم کوزورنه نه قیلو عمرلیجی نبو خطادین غیری

یار یو قیلیغا لیکا کوزونی بیر قرا لوندین جهم سنبلونیک بهرت هتی بخت قرادین غیری

عمرلیجی پاش ایابلیک یوبیکرا وقافام کیدور عشق دستیند بسروپادین غیری

طرفه ئیم

طرفه کیم سر نهانم یاریغه قالمش سنین　　غیب ایشین بیلماس ایکن کیمسه خدادین غیری
قاتیلالله بیلورلار اندین که ظلم ایلاکوب سنه　　قلدا یوق اختلاطله خواجه رضادین غیری

عرشی کونین ایچیدین استامه خبر فوق حصول
یوق ایمش اهل شرافت فوادین غیری

عارضنگ اوسیدا قاشلار کوزلارینگ افکنده سی　　ای بو کونلوم کوزلارینگ سیغیب سجدا ایلار بنده سی
قامتینگ سرو دیسادین بولغای قلندر سرو کیم　　باشیدا اشکال کله بر کیدین اولادر زنده
انغرت تحقیقیدا کوب دین بارایدی کونگلومدا شک　　تا لبینگ سنگدین جعفار دلطف بر لا خنده سی
فرش اولغای خسته لار کیم کوییدا قیلدی بدن　　ایلادا عرض اوزین کوک نینگ مه رخشنده سی
ارزشا هنینه نینگ کوکلاج مرد تخت اوره　　بر کیلا طرزیده گلشن الجره هر جوینده سی
ثمره کردیر نکابر کیرین قل توغدیکیم　　قاسی طالع برجیدین بولاختر فرخنده سی

بار عکسین عرشیدا کورکاج بولبولدکی باغ ارا
ساغاریتکا بی فبارینب تزین شرمنده سی

وه نه بلا ایدی بو کیم جلوه گر اولدی پریتی عارضی گلشن ایکان تا منشادور ملاحتی
کاکلین انی دام اسیدیک زلف مسلسلین مودی نرگسی جادوسیدیک کونکلوم آلور غمزه آفتی
عارضی باقمیش تیسلار دریا کهسر غنچهٔ گل مودور بو یا کورسام اننیک کی قامتی
خسته جانیم بینیک ایکو کنکل اسنا ایسانکی دو سان ار چاره قیلو غیر لطف ایله یار دور اننیک حذاقتی
بولغای عشق ایچره کونکلوم بهر کوپ جور دور خسته جانیم نی تیرکوز دور تیه تحمل طاقتی
یتی فلک نی اورتاسام اگر حقیقت بیلنانک چونکه تو شوید و کونکلوم عشق اوتی ننیک حرارتی
نار قلبیم زاریله قیلدی کونکل نی رحسوسم یار مدت بارکه بیلمادیم لیلی سالان فراقتی
لبلاری رشک لعل اولوب لاله داغی ایمدی خجل سوزلاریدین جود ناکر ایتورور اننیک زراکتی

قان ایچرمو کیم بیغلا ساغرنی خسته دل ننانک
باردو جا بیدا اوتمیش عشق اوتی ننیک حرارتی

وصال هجریدین نالن الکورادر جان زاریمنی منکا یار نصیب ایتسانکی لوبعا کلعذاریمنی
بجز یا رحم ایلیکیل اولوبمن مبتلا اخر ساویدین مواغ کورت غمکین غباریمنی

نایب

تاپیب عشقیم کمال انداغکه روح و امتی فنا کلیب پروانه تک لیبنه اوپرولوب شمع مزاریمنی
کورو ایسه بلبل تماشا نو بهار لاله زار دیر باغیر قانین شفق کون ایلاکان کاهی غداریمنی
دیکیل بو عمر عالمدین وفا کورمادیم هرگیز بولدم هجره نفس الحوکه بیلمسمن توراریمنی
اگر گل پرده دا بولدی کوک آرام اولور بلبل یوزانچه غیل سیغر ایکیل بوجان سیغاریمنی
نجه کیم خسته جانیم دورسی لعلینگ کا ای ساقی تبسم جای نی برابل ایکیل دفع ایت خماریمنی
جمالینگدین نجه محروم اولوب محزون اولور جانا وصالینگ برله غمخوش قیل دل امیدواریمنی
بولور شاد کونکلوم داغی ارن فانی تقانده کوزور بسند اولوب رحم اصلغان الله
اگر عشق آلوب بولسه مندین نشانه ایس فنا دشت ایدا تاپیدا کورا مرغ مزاریمنی

لقا مملکت ایمس تجرید حاصل قیلماین حاصل
خزان برگی برباد ایلای هجر نه باریمنی

دریغا کیم منی تاشلابه کوی اول دم اگر تیغ قالیب صحراده تا اشنا اولا اشناکیدی
نظردین تپی اتلین اوتیانب اول اجل بیکه الارکن ابرزینگ تکرغین کوززه کا ایلاب طوطیا کیم

نه سودا ایدی کیم صبا بولان چون خرمن لاله پیدا
ثنای ایدی ایلکی عالمنه دُرّ بی بها کبی
خوشا بزم وصالیدین نچه کون کامران ایردیم
بو کون محنتا عینیم تیره یاشیم بالقا کبی
عیب تجولادین ایدی امیدی وفا قیلاق
اسیر درد هجران ایلا یان اول بسوفا کبی
نچوک بر بیوفا بر شوخ ظالیم شوخ ایدی یارب
تمن دردا ایلیس عرشینی ایلاب سنغا کبی

سحر خورشید سیمایی تا اوزره زرین علم جکتی
داغی پرتو ساجب گردون ایلا توکوک رقم جکتی
فنا فراتی ایلاب صبح نینک سمین ترو تابین
مرصع تاج کانی جاروب حرم جکتی
نه واعظ کعبه ده هر دم صمد ذکرین بیان ایلاب
برهمن دیر تختی اوزره اسرار صنم جکتی
باش الیب کعبه دین شیخ حرم دیر مغانی اوالدم
که اول بت زلف عنبر بارنی پیچ خم جکتی
حقیقت اهلی تعریفی انکا بیان فهم کیا تر ایلاکا دیک
مغنی ارغنون تاریغه زیر و بم جکتی
نه کم کو بیدا کوک کتاب قاچماک ایزر ود
فریدونم بلا سلیمان تختنی اوزره جام جم جکتی
خوشا اول زندیکیم عمرا ساتی بو قلوغین بیلکاج
طرب جامی بن ترنم ذوق برله دمبدم جکتی

جفا تیغینی

جفا تیغینی دور لطف لاری اختیار ایلایکم نه تنها تیر کا اوردیلار اوغریکا هم حکمه

دیار نظم ارا شاهلیغ نوایی کره کوب سعدی

کدا عرشی مو هم سوز ملکیدا ایلالا قدم حکمی

یا سورو کلدیکه یوزین کلنار شوخ چهره ای یالوتش قزیل ابرچهره سینا تولون آی

شعله دین سالمیش یوزینکا پرده انداغیم قویاش نوبهار دین چمن دیسام کیم نیک الیب قرای بردم

کیم عرض جمال قیسام یار و ایناس و ایکم داغ حال طاهر قیلور غنه ایمدی کوکسوم نه بیرای

باد قیلسیم برقعین همک نسیمی سنبلی دیسه کر املی دلی هر لحظه اوز وهم دین برای

جان ممند بین ساغینی اهلاکه وصلین سیل قوبروغین محکم سوز و من ایلادین ایکیکاری

بیکه کو سوییم احقا من بلعاک ایبا جان پرده سیلن دیسه کر صدق ایلا کیم سوزکه جعل برآتای

انبلا نرک نقشین سقالین کیم تصحیم ایلاسا کی ته کیکدین قاشین انداغ نقش برله سیغرای

کیم تسکیم تیلا سین آل جمالیکدین نقاب عارضینک صد ریدیه انداغ زره لار دیک آلدرای

عرشی جان یاد ییله بر قدح نوش ایلا کیل اوردیسانک اوز روزیکه اولکدین قوی نقای

قوناک

قاشیدا الوغ یاغیم او زخسار و کیم یو زی ملنیک پری　　اول ایرور خورشید تابان او زگالار مشتری

نجم حسن اهلی کیم یا بنیلسا اندا غ بلکو رور　　بر تیری تیغ خرجه حکره کو بیابر کیعه هرس

قیغمی چون نیک نی منزیلک او زگالار فهم ایلاسا　　انکا ایس کوهر بهاسین کرایلاسه وز جوهری

اول ایکی یغم مین کور ونا کم یو کوردی کوب　　او ایکی تالاردین موسیتم آیوق یو کوروم فرقی

دوره خط عارض ورید اندا غیم ایرور　　مه اطرافیدا سنبلی رنگ چرخ حبشی

حسن لطف ایله لوح عارضیدین سبق　　انگه تلقین ایلکاندیک شعله مهر خاوری

آدمی لیق هب آیلا عشق افزون ایلا ایل　　تمکن ایرمیس اول پری کر چه عاشق پروری

اول سیر اتی بینیک ایلارین او ری سیکیم

او یماک استاسین جهاندین کیم کلبرک تری

اولدم که منی زار نزار ایلادی عشق　　غم تیغیدا کوکلومنی فکار ایلادی عشق

هی هی نی قیلای ایکی کوکل اسرایین　　بر یول بلدینی آشکار ایلادی عشق

كلكيل صبا توتوب دولتيغه اوپاى   فكرينينك يخى شوب و شوب و قباغينيغه اوپاى
ايلاب داغى سواغينينك غه اوپاى   بس ايكدوب ديسانك تيغ شوب اباغينيغه اوپاى

اول كيمسه كيم يارنينك چينى دور   يوق حسنى كه هر بيكارها حسنى دور
گلشن آراغه‌دم ايناكا اول آياغ عزم   مرغوب انگا جاى بيله حسنى دور

دور اقلنينك حسنى دلبر حسنى يوق   ازلوب ديسه ايل بريدا ايچم حسنى يوق
بو غصه‌نى دفع ايناركا سعى ايتكيشى   مشكل دور انگا جاى بيله حسنى يوق

خوش كلكى او كيم مشربى دور شاهانه   اورداسى ابولوب لايق انكا ميخانه
مى اورنيدا ايچكاى اولسه پيمانه تنى   نه بولوسى معذين اوزكا عبرت يانه

بو شیوه‌نی موزون توت ای یار ندیم گوردیگیل بو که نعمت عظمای عظیم
قسمت انکا ایلابد میسر اولدی قدیم حسنی بیله جانا بو خوش حلیم

خوش اولکیم دلبر دلجوی اولسه کافور حنیدا جا خوشبوی اولسه
الدیدا حینی صراحی ایلکیدا حلیم بو شرده ایله عمرلحی طرب جکی اولسه

برجرعه لکیب ملام مست اولکیم مست اولسه یغنی می برست اولکیم
عریان اولوب اغلوب خواهش ایتیب رسوا الیق دوران لغ بوزوب مست الست اولکیم

بو عالم ایکیدو یل وزره برباد گلیا آندین بار بردم اما شاه
بورنک برباد لوفاغلیق چلیب ایل عجب اولدو رکه لوطفای لار اکما شاه
ابرو تمکینی اننک زره مانند ایماس ممکن انینک بو دیناشاه

زیلکیک

تیریکلیک قوشلارین توتقاقیغه یاریب اجل سررشتهسین مانند صبا
سنان کیربیکلاریدین تارتیبان یوز قیلیچلار قاشیدین یا آتیل جاغا
جهان اهلینی آهو بره ینکلیغ اجل رشتهسین مانند صبا
ترحم آیتین ایلاب فراموش ندای اقتلوا اوتیس انکا یاد
فنادین اوزکالیم تاپای بقاسین ملکدیر کوریب کرادی مینکا
ستم تیغین اوزار دابه دریغ اول قیلیز اوزینیغه دو رخار او فولاد

بو عالم زیوریدور روانی واسد

ایماس زیوریکه یعنی ماسوالله۔

بو عالم کا بقا قاندین میسر فنا کردی بیله بولسه مخمور
نسیم اسکاچ فنا عالم وجودین ساوریمش کردینی جون باد صرصر
بو کرد امواجی دور کیم ظلمت مهر سو بهتاندا اولیس کوز سکندر
اجل دندانه سین ییرباشته آخر کیشی جمشید دکر بولسه سرور

وفا استار ایسانک خصلت واجد فلانی استامه دیمه فلانی
بو عالم نی بقا سیز انگلای دوست کونکل برمه ساسی بار دیب نی
اگر عاقل ایسانک بو سوز قبول ایت فهم ایلا بیر فواید المعانی
بو عالم زیور ید ور فانی والله ایا اسن زیور که یعنی ما سوی الله

بو عالم کورکو زور کر لاله و باغ ایرور باغ سقر لاله سی داغ
جهان نینگ قوشلاریدا فرق نیدور انینک دور زاغ بلبل بلبل زاغ
جهان تخمیسیدین کچ بیچین الغل انینک دور باغ گلشن گلشن تاغ
خزان یلی اوجر ماقدور نصیبی شجرلار اوزره کوبدور کره یفراغ
عجوز نیکیم کلیب دور بکر مانند چیکار آقسول اوجون یوز لاله الاغ
وجودونک شمعینی کوییدور ماک آخر یاروتماغلیق اوجون قویسه اگر یاغ
قیلیب حدث ایلی کونکلنی پاره سونکاکلاردین داغ برتازه تیرناغ

فنا شیوه‌سینی طوتمش اوغلکیم   کشی خسرو دیک جهانی قیلمش مسخّر
خراب ایلایبسی فغفور حسمین   هلاک ایلار داغی کبرولب قیصر
اولوغ ذاتیدور روحیجهان منبل   تعالی الله آندین بارچه الفخر
تولادین اوز کونکلنی برکا بریلی   اگر بردور ولی والله اکبر

بو عالم ز اهل ریدور رفانی والله
ایاسن زیور که یعنی ماسوی الله

بو عالم اهلیدین ایزداب و وفاتنی   الیب دو سیا مکر برمایدور آلنی
نه قانه بو وفاسیزلیق لاریغه   ستم تورلوک قیلورلار جاودانی
صبا خارنی ایلاب نیش دلدوز   جگر چون غنچه نی ایلار زبانی
حوادث سلسلین گردونغه انداق   اوروب کوکلوک قیلب انکار لوزنی نشانی
الحوت کاه غصه راهن مهراباغی   شفق یوزیکا حتمیت کونکلی قانی
جهان خوش جلوه شوخی دور که اما   ایرور بر بیوفانی مهربانی

وفا یسار

بو رنگ فانی جهانغه ناظر اولسانگ   فنا اهلیکه تیشلار کورسه بار مانع
مصیبت‌لار یتیب آخر اتا دین   قالیو فرزند ساجحا باشتو فراغ
بو عالم زیوریدور فانی و ناس   ایماس زیور کیم یعنی ما سوی الله

بو عالم زیبی دین بولغیل مجرّد   فنا اهلی قیلیب دورلار انی رد
قبولی دوربه یعنی بسکیم سوریب   انینگدیک دیدا تجرید اهلی سرمد
بولوب حکمت دا موجز اقتدارینگ   فلاتون کرا اوقور الدینگدا ابجد
فصاحت فنّی دا اولسانگ بو یکلیغ   کلامینگ ایلا عیسی نی تنجود
کرامت یو قیلغه تخمیر ور اولغاج   جو موسی کور کوزو کر ایلکیکا یوزید
صباحت ده جهانده مشهور اولسانگ   اگر یوسف مثل لیک کورگوز بو قفند
کمال رفعتینگ انداغکه بولسه   ایاغینگ اوبکالی گردون بکون قد
شجاعت بابیدا اولسانگ تهمتن   بولوبان زیر دستینگ دیو مسعود

بو مذکور

بو منکلو اولغان ایشلار بارچه هیچ بروکا باقی بولادین بول مجرّد
بو عالم زیوریدور زیب و لهو ایماس زیور که یعنی ماسوی الله

بو عالم جاهی دور پیرزن قاتیل حذر قیل کم ایرورسین مرد عاقل
قچان عاقل کورونجیش تولا زهر که جاهل لیق دور اولماق انکا مایل
بو رنک زهر ایکان ایریش هوشمند اول که بیلماک انینک هوشینی زایل
ایچیب کر اولدی کوب قیلمیش نادم بو ایکانلار نی اولکالار کا داخل
بو رنک داخل لیغین تاتیغ ترین انقلاب غرایب کیم بولبولار انکا شاغل
قتولماق قایدا ممکن دور که قیلماق خلاص اول زهر دین کر بیر کامل
ور نهان فنا ملکیدا اول تیش تعلق دور انکا تیکماک کا حایل
ایچیب لوغی زهر نی ایلاب پشیمان یقانک جاک ایلاسانک ایچیدرش حاصل
بو زهر ساریدین برکه بسوز کیم دیدیکم من انکلای ای مغرور غافل

بو عالم زیوریدور فانی و الله   ایاس زیور که یعنی ما سوی الله

بو عالم زالیدین توتغیل کناره   ایرور پیدو بیری آنینک شماره
بو بوینلاریدا التون توق ایر اورت   قولاقلاریدا اغی آنذین شراره
یوزیدا داملار شکلین کوروب اول   قیلور جان قوشلارین توتماقغه چاره
جنارنکی ایاس ایلکیدا قاندور   قراری اغلیق اوجوندور کوزی قاره
بساطلاریدا انجم دیک ساچیلغان   نخوددورکر اوجوندور کوشواره
عصاسی ایلکیدا سحر آفرینیدور   ایاس معجز کونکل قیلماقغه پاره
که بر مطلقغه دور بو طرفه دور کیم   مقیدغه قیلورلار استعاره
تعالیق یار حسنین کورا آلمای   که زار اولغونک انکا قیلب نظاره
ایشیتیب کل شیء هالک نی   که بولغای سین سوی الله دین کناره
بو عالم زیوریدور فانی و الله   ایاس زیور که یعنی ما سوی الله

بوعالم

بو عالم شورغین انداغ قیلکیم اخصا   گیا زربفت یا زرین قیش دین اولباس
بو ریو بیرله یوز مینک گنج قارون   کلور فانجه کیشی کا انجه افلاس
جان اوتماق فکریدا غم کیتبتین   یوز آجسا کیشیکا برماس یوزدا برطاس
حوادث تیراغیغه ایل توشی اوجون   فلک نی طاس ایلاب مهر بنی کاس
بولوب عاجز که اندین قورغاشونغه   مسلط کرایدی تا شلارغه الماس
کوبرو قاتیل لیغین بولماق نه یعنی   امید او زینغه اندین کیمسه کا یاس
جهان سلیدا انتیب نجه سوز   بقا وصغیدا بولدوم کرم ایوانش
وفا اندین امید اتماک نه یعنی   اینک دیک سودا یلی کو کلیدا وسواس
وَلَا مَوجُوْدُ فِی الدَّارَیْنِ قطّا   فقلت اسمعوا یا ایها الناس
بو عالم زیوریدور فانی والله   ایا س زیور که یعنی ما سوی الله

کیل عرشی فنا جامی نی سقار   بوفا نه دهر ارا آندین نه ربار

فناجامین ایچیب بولغیل سبکرو   تعلّق دین ایسانکیم گران بار
نچه سوزلار که یازدینگ بیخودا نه   جهان فانی لیغی نی ایلاب اظهار
فصاحت کشوری بحره اگر چند   نوایی غه مسلّم ایردی گفتار
جهان فانی لیغیدین شکوه ایلاب   اینینگ دین هم بو ترکیب ایلادی سوز بار
اینینگ رو لیغی نی لازم ایلاب   بو فن دا سین هم اولدونگ کیم دُر بار
نه ممکن ایردی مونداغ سوز دیا کلیک   اینینگ جامیدین اولدونگ کیم سرشار
نه اول شهر ایچرا ایکو دیدوک سوز   کلیب دور بو غرض دین نیچه ابیات
غرض اولکیم سوی الله دین کونگل اوز   نه چیز اول بو قیتور و بریار غمخوار
بو عالم ایور ریدور فانی و الله   اجاس زیور که یعنی ما سوی الله

ای بیرتب یابلتغیدین بریقدیک ایتموسین   اوت سیلاچ یاغیدیک آفت بولودیدین دور ایتموسین
یالنیکجه یاسلم دردا هلیغه درمان ایتموسین   جسیم اجاس سین تاج الموسین یا جهانی ایتموسین

شعله

شعله‌سین یا شمع‌سین بزم عیش و نوش جولانموسین

جالغینی مهر صبوحی دیک عجب مستانه‌سین تلبه‌سین یا باک‌سین مو یا که اوتدیک یانه‌سین
مست مستانه‌سین هم می‌سین میخانه‌سین خمرسین خمموسین خم اهلیغه خمخانه‌سین

چشمهٔ خورشیدسین مو یا گل خندان موسین

عارضینگ اوتدیک یانیب اول کیم لبینگ جلوه‌گر نیلاسون عشق اهلی کورماکو کا اوت خونین جگر
کوزلارینگ قوقیدینگ عمرلیننگ کالی بر تر الحذر مونداغ بلایی کیم اندین الحذر

برق جلوه شوخ پیکر آتش سوزانموسین

قامتینگ سرو چمننینگ سنبل خطینگ رشک سمن حورسین یا نورسین یا روح ایگل پیرهن
زیب زینت خط فالینگدین تاپیب صحن چمن کاکلونگ تاری عقده‌سی دور هر بیری مشک ختن

مهر رخشان یا تجلّی یا مه تابان موسین

ناز ناز اکیلماغا عالم کا سیندیک نازنین گلشن فردوس حسن‌نینگ خرمنیدین خوشه‌چین
مه‌آیین حور طلعت سرو قامت مه‌جبین ارزیماس کاکلونگ چینی‌غه یوز اقصای چین

غنچهٔ سیرابمو یا گل خندانمو سین

سرو اوزره گلدیک یوزونگ وقد اوزره نوشین لب عجب　　ایزدالار تاپماس سنینگدیک عجم دین تا عرب
چین ماچین‌دین تا چیک خراسان تا حلب　　بارچه عالم ایچره عشقینگ سالدی یوز شور تعب

عشق سین معشوق سین یا حور یا رضوانمو سین

گل یوزونگ سنبل قیداکوز لوهمای ابرو ایرور اسکل　　قیل یوغونگ داغی زی تامد قیلیب آواره گل
نرگسینگ نظاره سیدین لبینگ آتش بار گل　　لیک سندیک یوقتور گل لاله در خونخوار گل

سرو سین شمشاد سین طوبی مو سین ریحانمو سین

نیکای سنگین توشو بدور حلقه تار غبغبینگ　　نکتهٔ وحدت دور ایا یوز اوزره خال خطینگ
یوزدا بولوهم تم عرق کور نینگ گلبرگ کوکنیک　　قامتینگ روح روان یا دام تر دور کوزلارینگ

لالهٔ حمرامو سین یا اختر رخشانمو سین

ای جمالینگ لایزال بی مثال بی بدل　　صورتینگ تصویرینی دور طرفه نقاش ازل
قایدا بولغای یا نبی یوزینگ ایشکالینگا نقص خلل　　سایه دیک عرشی اینینگ وصفینی ایتیب کوب مثل

طوطی

طوطئی شکرفشان یا بلبل نالانموسن

کوندوز و کیچه اول خورشید تاباندین جدا   مشعل عیشیم و چوک اول ماه تاباندین جدا
طوق غم بوینومدا اول سرو خراماندین جدا   گویا بولمیشمن ای همدم بلبل گلستاندین جدا

یا مگر طوطی بولوبدور شکرستاندین جدا

هجر اوتیدین اوت توتوب سونکاکنی اورتیکا   کول قیلیب کونکلوم بناسین تا کوکرنی اورتیکا
اندک آهیم اوتی قامن توقوز فلکنی اورتیکا   کوز یاشیم یوزلنیبتا سمکنی اورتیکا

بولسا تا که بر و جوق بولدو افغاندین جدا

اشک ایلا آس عشقی کوز و دم هجر پیدا قیلمیش ناله کوب   بلکه یانغیم حقی فرقتدین توکولوب کاله کوب
داغدین هجران آچیلدو میش تنیدا لاله کوب   نی عجب دیدین فرق قیلسام ناله کونده

بولغوم اندین جدا بولغای ایدیکم جاندین جدا

کویدوبور کول قیلیب هجران اوتیدا جانمنینگ   ایم سالدور کونکولدین آرتوق مرهم اجرا آیمنینگ
قیلدی کونکولدین آیرو توسکا بلبل نالان منینگ   کور که بو شکلی بوزولغای کردشی دوران منینگ

قیلغونک ایرماس داغی اول کونکه جرماندین جدا

کونکلوم ایتیش فرقت دمیدا ستانی تحمل ای فراق اندوهی تیغی برله باغریم تیلغیل
جان ساری ای تیر هجران تون کیچ آتیغیل کوکسومنی ویدیکه بو دم سینه تیلغیل

قیلغای ایردینک پاره وین قیلغونچه جاندین جدا

سوز عشق هجریدا کونکل نی کویدوروب کول قیلدیم جانغه اندوه هجر اوتی نینک شعله سی یا قیلدیم
باشیغه باش و اکر حرمانی خطی یازیلدیم کوی پروانه کیم کویدیب هجر داغین بیلدیم

اونماکسا بولغوده شمع شبستاندین جدا

قمروش اولماسمو عاشق سرو گلرخسارسیز طوطی دیک اوجماسمو آلمی شکر گفتارسیز
وای اول بی دولغه کیم ایرمیش تریک دلدارسیز عرشی غنا اولمالیک قوش دیک کیچه گیکم یارسیز

بولماسون پروانه یار شمع رخشاندین جدا

بیت

ایرور دردیم تماشا سیرکه من جانیمدین ایریلغوچ نه شها جانیم ایردیب بلکه ایمانیمدین ایریلغوچ
ملاحت شهریدا شیرین کچی جانیمدین ایریلغوچ ایریب جوش خرددین نچه سامانیمدین ایریلغوچ

بابریم

یارین سهو ایلادیم یا بدّله جانا غمدین

ییدور اوچ الینکا ای جانا بو کونلار دا جدالیقتین   کو فرقت خاریدین کونکلوم کوزیک تیب الیغدین
منکا صبر و طاقت قالدی بو دم بو الیغدین   کوزونکنینک بحر قرا تیره روزکاریم کوز قرالیق

قالیب ظلمت دا یینکدیما تاپا نمدین ایریلغا

ساچینک فکریدا کونکلوم مهردی نو بیتاب ایلار   داغی ایسره کوزونک داغی وجودوم نی خراب ایلار
دوداغینک شوقی نی مهردم خسته جانیم کیم کباب ایلار   یوزونک اوزره عرق اتار کوزوم نی پر آب

دوا تاپمای قالیب درد و بحر درماندین ایریلغا

غدار نینک گلشن یادیدا کونکلوم تیتی نالان   ایکی نرکس لارینک شوقیدا کونکلوم کوزکوسی حیران
ساچینک سوداسیدین بو خاطریم تار قالیب پریشان   لبینک ارمانیدا منا بو جگریم قلمادی درمان

که سیندک شوخ طبع شوخ جوانیمدین ایریلغا

توتون نججه ایلکه مردوم الوغینک نی یاد ایلارمین   کهی ای توند کونکلوم کوچ سکا نیب فریاد ایلارمین
وصالینک تاپماغاچ یادینکدا مهردم شاخ ایلارمین   فراقینک زوریدین هی ها ریم بربا ایلارمن

که سکندر سخن فهم سخندانیمدین ایریلغاج

صبا بو عرض عشقیمنی اول یاریمغه تیکورگیل   که یالغوزلوق بلاسی روزگاریمغه تیکورگیل
فراقیم هجره اول کیچه‌نی بیماریمغه تیکورگیل   که اندین صوت دلکش لیغ زنگ تیاریمغه

نوا تورلوک چیکای شمع شبستانیمدین ایریلغاج

عذارینک جلوه‌سی زلفونک ارا شمع شبستاندور   سواد سنبلونک یا دیدالکو یا عنبرستاندور
الوزینک قاتینک شکل نهال باغ و بوستاندور   کوزونک کافر بازار و تیوسیده اندا یا یغاندور

گلستان چهره آغزینک حشیمکیم باغچه بوستاندور   انجیواندور

تجلّیدور مو یا برج وحدت دین آوزدور سرمدر   لطافت دین قمه خورشید ایلاب مکرر دیر
ملایک پیدین یا مهم نزول ایتی یورینک شهر   سعادت برجیدین یا میم طلوع ایلابمو دور اختر

یمن مینگ کوزیله چنبر فلک خشنونکا چیراندو

قوراکون تشیه توشتی جیدا بولیبی قو یاشیمدین   خراب ولغو سیده دور جباب طوفان یاشیمدین
کیدیو بمی پیدا اوقات ایکنگیل تاشیمدین   غرض جانیم یاکس جانانیم ایرمس جان تلاشیمدین

وکرید

وگرنه جانه جانان بولماس ایردی کلیک آساندور

قرا جمال ایمس غم شامی کیم دیدی کلکه باشیم نه فرقت توزلاری جانان فراقینگ که بولدیم
غمینگ چکیلگالی فرقت توزلاریدین یوزوم بولوبدور بیسیل آقسه گوزومدین یوز سیلاب یاشیم

عجب ابر ماس غم کیم کونگل نخجیدقاپ تولغان دور

صبا غمگین کونگل حال آلیدار سوزش فغان دیکیل وصلینگ خیالی شمع باشیدین ایرور گردان
جنونوم تاغیدا اغیار کیم هر دم قیلور افغان بولوبتدیک گوزلاریم اق قراسی آلیشیب گریان

ساچینگ لعلینگ کونگلوننگ شیشه سی چالیم پریشان دور

اشتیاقینگ ایمهر جبیدستا ملالیم ازم وصلینگ تاپای ایسم بس قیلای خیالینگ
نجات قیلیوسیز ای صبا وصالینگ تولیلی پروانه دیک رسوا منگا شمع جمالینگ

جمالینگ دین جدا کوندور منگا شمع شبستاندور

سواد عشقدین ایلاغ تز کونلار ساتیلی یورولار ساده یکتا غیدا کوبهید اماکم
قوتولغامن مگر کویدا سالغاند بوینوم خجلاکیم منینگ جانیم قیلدی قیلمای الغار

عجایب کونکلی قاتیغ تاش بغیر ایکنمی ماندور

نکه دین جانیم بوزقشه سالکدا اول کوزی قاره　　سرشکیم کریه بولوب اولسه نچوک قیلغوم انکا چاره
تنکرچا عیدا جانان قدین انکا بولمیش همدق یاره　　که مژکان اوقینی قاش یاسیدین اول ماه رخساره
الو ایرس اوقی دوران ایکینده جانیغه اتغاندور

قویاش رخساریدین عالم یوزین زرنکار ایتنک　　لبینک پرتوی سالیب خاراغه لعل آبدار ایتنک
بیکا عشقینی خار فرقت ایله دلفکار ایتنک　　کدای خسته دل نی کل یوزونکا خارزار ایتنک
جدا قیلماق ایچون کل خار سیز بولماق نه امکاندور

کوزلار ساحر صنم زنک زنکر و فزایی بار　　قدوین سرو لبی دین لعل شکرخاسی بار
انکیندیکو کلاک جریب جامه تیلاسی بار　　نیچه نازیکی صنم زنک وسمه دین قاش یاسی بار
قیز مینیز ساچیغ ایچیدا کاکل اژدرهاسی بار

الغو سیدور نقد ایمانیم بت قالماق اوجون　　غارت ایلاب یار متاع دینیم الماق اوجون
لشکر اسلام کفر کشورین چاپماق اوجون　　زلفی چین چین عارضی خال ایله یاپماق اوجون

لشکر

لشکر شاهم حبشنینگ روم ایله غوغاسی بار

سورهٔ طٰهٰ‌نی دا ایدین برایما انگلادیم   ایتی واللیل شرحین زلفی بیلا انگلادیم
والضحی تفسیرنی وجهید ایلا انگلادیم   مطلع حسنیدا والشمس هویدا انگلادیم
سورهٔ ن والقلم دیک سبزه خطّ طغراسی بار

نغمهٔ ققنوس ایله تنگ اول آواز جرس   صور اسرافیل ایله آهیم ابروکر عنقس
طوطی طبعیم کا بول آشیان زرین قفس   نالهٔ بلبلغه همدم لعلبه کونکلوم عجب ایماس
بادماغی گلشن ماچین دا بی پرواسی بار

تیرناغینگ رنگ تاب حسنیدین خجلدور ماه حور   خوش جو خورشید جبینی اوزره توتکان لوچی تور
لعل لبیم نعلین کچره نقرهٔ خامینی سور   زعفرانین قزیل کجکل تومارغه اوزره کور
زرنگار قبّهٔ شاهن دا استغناسی بار

بزم عیش کچره وصالینگ سیز منگا ای قحرما   جنت الماوا او هم رنگ دشت کربلا
بو هم گرداب بلادین خلاص ایت ای خدا   زورق کونکل نظردا جلوه‌گر قیل یا خدا

مجمع البحرین بیله کوزلاریم دریاسی بار

عرشی بو افلاک ظلمیدین دمی بیغم ایماس   یار هجرانیده نهالی قامتی پیچم ایماس
عرض حالنی نه دی جونکیم منکا مبهم ایماس   معلوم اولدورکیم نوایی نینک جنون عالم
باشی ایاغی کاکل اژدرها دیک سوداسی بار

دریغا اول حیدر بزرگوار عالیشان کیتمش   سالیب ظلمت ارا بارینی خورشید زمان کیتمیش
قیلیب بیزنی نسی آزرده بیلمانکیم قیان کیتمش   نقابسیز دور نهان ملکی نشانی خود نهان واه
ولی کر کیتسه هر کیمدیک نه بی نام نشان کیتمش

نجابت بیله مسلمانلار کیتیب دور اول شه اعلا   نه سود ایمدیک اکر قیلسام تمن فریاد واویلا
سیادت بحریدا انداغ قچاندور کوهر والا   دریغا اول خلق شیرین دریغ اول رتبه اعلا
که یعنی صاحب سنل چراغ خاندان کیتمش

ستون بامدا بارکاهی دین ایدی فاتنک   ضیایی مشعل نور نبوت ایردی کون تینک
همیشه طاعت تقوی تسبیح ایردی حالاتینک   وه وقتی یکسان ایردی انداغ لوزیده باتینک

شریعت شهریدین یعنی بو دم امن امان کیتمیش

جهان بیهوده کیتماکلیککا اوینینی خبر بیلدیم   چراغ مهر خوبان تیره بولماقغه اثر بیلدیم
دایمی محشر کوزیا ... قونه مختصر بیلدیم   بولوبتی بیرکابل محشر کوزینیده هم تیر بیلدیم

جهاننی تیره ایلاب چونکیم اول مهر جهانبان کیتمیش

قیلیب تیغ دریغا زبدهٔ اصلی بنی آدم   کیتیب انداغکه تا آخر ایتمادی بیر دم مسیحا دم
اولوغ بیر سیتانک ایرمس عجب ایمدی ... ترحم   بس ایرمس بیر دم مونداغ اولوغ لاریم بیدا ارحم

قولوب غم حجره سینی بو العجب اول شام کیتمیش

شه یکتا یکانه کا قیلسام اوز تا تونگ   نه تنها اوز تا لوز جانانیم بلکه ایمانیم
نتانک کیم ایلا سام کوکنی کوموش چاک گریبانیم   ولیک تیغ قیلغوسی شرح ده از بس عجز افغانیم

مدار عدل و مذهب آیین شه شبروان کیتمیش

تیلیم وصفین بیان کیلماغا اندانک لال اولغانی   هم تعریفین ایتماک صعب کا کونکلیم مجال اولغانی
قیالو وصافی شایسته موندا غنی قیل و قال اولغانی   ایماس ممکن بیان ایلیب کاجیدیکا مجال اولغانی

محال عالم مهر دستان ناکهان کیتمیش

نچوک دور چالینکیز فرقت کیتیدا ای برادرلار   مصیبت شامی کوب آواره بولغان بارچه اخترلار
بلیت خاردین مجروح بولغان بارچه اعضولار   فراق اندوه تیغیدین سینه آزرده پیکرلار

ایرور موصونینگیز دیب اول محل آرام جان کیتمیش

بیابان فراق ایچره بسی آواره لار سیز مو   قیو آواره لار درد اکره باغری پاره لار سیز مو
یتیم قالغان الم دشتیدا آهو بره لار سیز مو   خزان برکیدین آرتوغراق سریغ رخساره لار سیز مو

دیبانکیم الغوسیدور کونکلومیزنه دلستان کیتمیش

الیسن باشمیز تاجین ای اجل توسانک   نه بولدی ای قضا آیکیم اجل نینک کوزلارین اوسانک
او یوسف کوزنی جانغه تمن مینک منتین قوی سانک   جهان بخشینی چون کیم کورا المایدور کوروب توسانک

ولایت شهر اوزره سرور صاحبقران کیتمیش

کیل ای مهر جهان او دم منکا لطفونکا قربت ایکیل   قبول ازره قدرینکنی مدحینکا قربت ایکیل
منی مخلوق لار نینک دردیکا یادیکنی طبیب ایکیل   تولونکدا غرینی سایا یار غم مردم غمدین لیب ایکیل

دیوان

دیبامهدین تیوب محزون کونکلی دانالیغین التمیش

اول کیم بو توقوز طارم پیدا قیلدیلار　　　آی کون طرفه انجم لار هم پیدا قیلدیلا
هر بیر درخشنده شمع برقنما قیلدیلار　　　بر قدم اولتغالی کوح تجلا قیلدیلا
نردبان قوبماق اوچون کرسی‌نی پیدا قیلدیلا　　　سیرکاهی بولسون دیب عرش‌نی معلا قیلدیلا
لامکان خلوتکهین انکا مأوا قیلدیلا　　　نی اوچونکیم امردین اول مطلوب و محبوب آیه

لامکان اوچکا اول تون قیلدی براقی بیتاب　　　خیمه‌لار کوکدین چکیب بردیلا زیب جناب
زرین اندین اول لار طشت آتشین آفتاب　　　زهره نورلوک صوت ایله چالمیش ایدی چنگ رباب
فیکون اول کیچه کاکل تیلا داغی مشکناب　　　هر سها اول خیمه اطرافیدا ابریشمین طناب
بارچه ارواح نبی کیب تین هم حساب　　　ایردی اول کونین اوز جوکیم نبی بادشاه

قدرتین نقاش حکمت نقش سرور ایلادی　　　گل تماشامین ایلاد سنبل معطر ایلادی

پرتوی گل بیرله گلشن نی منور ایلادی   زیب اوچون سبز عرش سین چمنلا اخضر ایلادی
هم چمن گلبن غه تورلوک غنچه نی تر ایلادی   جمله چمنی توکمه سیکا غنچه نی تر ایلادی
سبزه دین گل تیغه سین سبز سپر ایلادی   چیکلادی قامت سینکلیک زیبا چهره

ای وجودونگ شانیدا کلدی رحمة للعالمین   اندین اول کلدی بیر حکمی نبیلار زیر نگین
اولدی پیر لوحونک کا پیکین روح الامین   رحمتینک پیشانه سیدا دایما یوق ایردی چین
مرغزار رحمتینک دین بار خلایق خوشه چین   بار ملایک سعیدی انداغ فضلینک ایشکاری چین
قیلدی القا نیکا نی لده حق شفیع المذنبین   کلمادی عالمکا بیرسندیک سعادتمند شاه

قیلمادی ذاتی اقلیمیدین جلوه بیک هیچ ذات   تا تنی جودونکدین وجود انداغ جمیع کاینات
سیغمادی کلدک ایلیکا شان الیغدین ممکنات   بار صد عصیان اهلیکا سندین دو امید نجات
رفعتینک دریکیدا انداغ خیره کلدی مدرکات   چشمه سار رفعتینکدین تختی چان آب حیات

شوکت

شوکت شرعنکی کوروب شرمنده اولدی سومنات　　سن ایدوک سن ایکی عالم اهلیکه پشت پناه

ای اولان نرگسنک شأنیده ما زاغ البصر　　سورهٔ والشمس آیات عارضیدین دور خبر
کلدی حسنونک تعریفیده والضحی والقمر　　آیتی واللیل مشکین کاکلونکدین بر اثر
قاب قوسین اولدی معراجینکه شرح مختصر　　ایردی سرنک تاجی عرشی کرسی رهگذر
آتشی طور ایردی لعلینک شعله‌سیدین بر شرر　　شقی صدرینکه بیاید الم نشرح گواه

ایر حجت دوکیدین حج دا انبیا احسان تاپیب　　قوتی آدم بیرلا حوا خلقینکدین جان تاپیب
خضر لعلینک نشأسیدین آب حیوان تاپیب　　غیرتینکدین نوح رشیدی نجات طوفان تاپیب
شوردی دور بین افسر رحمان تاپیب　　عیسی جان بخش اولدی لطفونک فیضیدین عرفان
حشمت لطفونکدا ایوب اغنا درمان تاپیب　　تاپتی فیض درگهینکدین هم سلیمان عز و جاه

ای قدینگ زیبا جمال گلشن اوج قدم بوی تاپیب بارلیقینگدین گلستان عدم
افق صبح ذاتینگ خاوریدا اوردی دم قویدی سندین اوق جهان بارلیقی بزمی ساری قدم
شوکتینگدین تیغ عالمکا اولدی تیغ غم جلوه حسنینگ تمناسیدا گردون بولدی خم
دفتر لطفونگغه عصیان نامه سی سوقتی قلم قالماس اندین حشر و اجرم اهلیدین پروا و خواه

ای براقینگ اروکرکت شاهیندین تیزپر لامکان اوجیکا اولدم ایلادینگ فنون سفر
اژدهای عالم بولالماس عزمینگ چاغی قمر مینبر باملیغیکا درج حیدر زیب فر
جشن قرصین وصل جانغیره قویدیک ماحضر مهر مه اولدم قران قیلدی و ییکر شکر
شام عصیان جرمینگدین زوربیدین بولدی سحر بر شرر لطفونگدین اورتار اول منینگ خرمن گناه

قول لولاک ایرور زیبا قامتینگدین بر نشان احسن التقویم شرحی خلقینگدین دور بیان
طوطی باغی انا افصح دیدی لطفونگ عیان لیلة المعراج بویچا کلونگدین تاپتی جان

لح

ای مع اللّه منزل ایردیکک داغی اودنا مکان نکهت واللیل زلفکدن ایری عنبرفشان
لفظ لا احصی فراقیکدن زه بیدین ایر فغان ای شفیعه للمذنبین احیلک یار ایل کانیک خوان

ای مبارک خلیفه بوبکر ایدیک تاج سر اول بارضه اقلیمی بعثت سر او سیتدیکا اکدر اول
روم عشق شام درد سوزاوز آقیصر اول بارضه اصحاب سلوک سیرلارکا رهبر اول
ناقلان دفتر اسرار اوزه سردفتر اول ما مسجد مشعل محراب مهری منبر اول
سروران رفیق اللّه بارضه بنوغه مهبر اول جمله خیل عشق عرفان در کیدا خاکراه
بر در قوت مصطفی شرعیکا بازوی عمر طمطراق کوس قلعت برله بولدی بحر بر
مهر فتح ماه نصرت جبهه سیدا جلوه گر نجه میناز مهرکه قالمادی مهرکیزا نثر
شمسن لوا غاج حکمتی کلکا ساری کری تدبر قیلدی دین اهلی غبار اونی کحل البصر
تترنیب ارض سماتی بر باقیب اول نام ور اولدی خالص در کینکا کلبیه یوز مینک روسیا

ای ذی النورین نور ربله انجمن‌سوزی   مهر خلوتگهیدی اول ایکی جاکری
زهره داغی فخر ایتب طوتمش ایدی راه مشکری   خدمتیدی انجم قیلب قدنی چرخ چنبری
قل اوغلی ستا ایردی هم بلال اوزری   رقص الار یوز ذوق بیرمیدا ایردی مشتری
ختم اولوب سیّد اعلم هم شریعت پروری   مجمع البحرین رحمت ایردی اول ای حبّان

ای علی با بها دیب وصفیدا اول شهریار   عرصه میدان بحره هیبت بله اول دلدل سوار
سوریش ایردی کفر ایلنی که یمین کبریا   توز طغیان دین جهان قالمادی اندین غبار
ایدی اول سلطان دین کون بولوب افتخار   لا فتی الّا علی لا سیف الّا ذو الفقار
شیر دکا هیم آتاب آتین ازلده کردکار   ذکرین ایلاب بار ملک تسبیح هر شام ایکا

اول ایکی شهزاده کا قیلسا فدا نور جان روا   هر ایکیو ایردی نحوکیم نور چشم مصطفی
هر ایکیو دلبند زهرا و علی المرتضی   هر ایکیو دور شرع ارض هر ایکاو سما

هر ایکاو

هم ایکاو هم قاتل کفّار قهری شقّبا   هم ایکاو ابر دستی فروغی مهر اوجی مصطفی
هم ایکاو نوربخش آفتاب والضّحی   اول ایکاو مدحی توکانماس کرّه قیلسام ولی

دیر بیریب ایلکیدین ایچتیم لوده جام هدا   ایکی عالم نوریکا اوردوم انداغ پشت پا
بولغوسی شاه حقیقت دهر ارا بولغان گدا   لذّت فقر ایلکاندیکیم شوکت اوین ایلاب فنا
زخمهٔ غم برکه کونکلوم سازیدین چیکتی نوا   اول شفیع المذنبین اسمی قیلور موندا ندا
چیقتی داغی سینهٔ پرغصّه دین توی کوک صدا   بولمه نومید ای یازوغلوق لوک کر فعلینک تبا

ایکه الرّحمن صفاتینک قلزمیدور فیض جوش   الرّحیم اسمینک ایندور دایما رحمت خروش
یازدی الحی اتینک انداغ که ارا پیدا نموش   جلوه کر دور جلوه تا اننکدین انسان تا وحوش
رحمتینک خمخانه سیدین دایما رحمت جروش   لال اولوب وصفینکدا عرشی بولدی بولدم سرخموش
فخر نی لطفینکدین ایتیغ بولسه هم قیل جام نوش   بار دوا زبس عاجز ایل رسولونک ای اله

ایلادینک آخر نیشین جانغه ستمکار ایرکونکل باغریمیزنی جبر و تیغیغه ایلاب افکار ایرکونکل
عمردین اولی دور ایلساق بیزنی بیزار ایرکونکل جونکه قیلدینک بیزنی بو غمغه گرفتار ایرکونکل
افیلا ایلکاکی بو غمیزغه ایمدی بسیار ایرکونکل غم بیله آه و فغانلار قیلینک اظهار ایرکونکل
قایدا ایمدی غمیم سوروشتا قلیبغه غمی بار ایرکونکل بولغوسی بیز تکیه ایسوکیمکا زار ایرکونکل

اهل دردکه کیچه آه و فغان بولدی نصیب نالکو باقوش ایچیده قسمت اولدی عندلیب
عارضی ایرمیش او چون بو درد ایلماس هیز طبیب شاه اولوب ایلکین قیقار ایلاب چو نالیب قیلیب
نورنیتیم ایرکانین انداغکه سیلادیم عنقریب غملین اولغا طعنه بسیا تیغین زار بود حبیب
جونکه بو محنت ار آشفته بولدوم غریب اوزلو کونکا تیشاب اوزیکندین بولبان خبردار ایرکونکل

رقیب ایل

نجه یار دانش املیغه یار ایردی الفتیم اوز اجیب بو معنی کم ایریلغا تیشیب دور حیرتیم
یوز ندامت لار بیله ایمدی بیکا یار حسرتیم اوز تابلی کاهی فراق کاهی سینغر فرقتیم

انجاح الکتاب

انگلاغاچ هم حال سیز بو غربت ایچره توشتیم   توشتیم یوق فرقت ایچره چولدین افزون محنتیم
قامادی کوزمالکا لبسکیم عالم ایچره طاقتیم   قایدا تاپغونک انیز دالیمدین بولاجن بزدا ایکوم کلی

آخر بر کون اجل قامیتنه توشکای یانمیز   ایلا بیچاره خبر قویماغای درمانمیز
دردیمیز ناتیوشتوریغه قالماغای امکانمیز   تا یاماغای تغیردین خطالار بیرلن پیشانمیز
باشیمیز دا سایه بان بولغای عزیز ایمانمیز   بیر یوزی لالالار انگکای کوکلکان قانمیز
بار ایچیار معتقد لار کوب بیگای ارمانمیز   قانمیزه ایکوسی بر که خونخوار ای کونکل

عیدلاریلات ملک بو جیغن آخر سیندورور   قایدا ابر آزاده وحش وارانکا جور بیتیکورور
دانش اهلین قایدا کور تیغ شدت بیلکورور   یوز تمن درد و بلا اوقین یکشیمکه یاغدورور
دیماسا جانی بو غم کردینه تیلنکویدورور   حسرت اهر خند تخفی هیم کونکلکا آغدورور

اولنور می بو غصه ایله اغلمغه بیلکم بو قدر   بسکه بوشنلرده سن قلدیک گرفتاری کوکل

گلگونشی رقصان ایدین ابروانجه یار   بیزنیده بیت بولعی مسافر غریب جوار
رشته غنی میید قیلغانیکا کوکلم استوار   ایلکای ترحم لار برله کجه یلکا زار
رستیم اسا سالغوشی خونخواره لار غم اضطرار   قانیمنی شیرالماغیکیم بولماغلار برقرار
جمله خونخوار لار کوز شهیدین الکانی فرار   طرفة العینی اولادین قلماس اثار

نجه ای محزون گرفتار الم کیم بولغایسین   پایمال محنت بجور غم کیم بولغایسین
نجه نو غم صبر بکا هم صدم کیم بولغایسین   اجرابان بو جرکنت دین نجه کم کم
شاید اخر غمزه جانغی محتشم کیم بولغایسین   بار کابی محرم خاص حرم کیم بولغایسین
رحمت فخر انکلاب محرم اکرم محترم کیم بولغایسین   بولماغیل بو نومید حقدین ای طلبکار کوکل

کرده نیک

گر بولنگ بو جهان فانیده خوار زار   جان غم هر دم بولور للّه تیک کونکل بولسه فگار
خوش دل اول غیل عجب حق قیلمه‌غای تغییر اضطرار   فقرنی فخر ایتگان ایرمش اوزگادین اول اسهوا
باره هر هوش اهلی قیلادور بو کا تجربه ایتار   پرده غنچه‌ده کیبی منجغ اتکان پرده دار
کیمکا بو طالع مساعد کیمکا بولدی بخت یار   صبر ایل بسانکر قیلغونچه مقدار ای کونکل

عشق ایلیدین بغلادی مه معنی تاریقی اون   تلبه‌لادیک قیلمه حرفینکدین ایستورد اوزوم
فائلینگ اشکاله تلوغ هرنک فاش بولمادین اون   کلبهٔ فقر و قناعت یحره تاپغای سین اورون
نی اسن اون تلوغ کونکل دین موکه اونی اورادیکا   موبجه سوالماق نیدور سیم و غنیمیدیکوبا قیوقن
اولاول ایردیکه بولغای یا قو سون ایلدین   قیلدینگ اخر غرقشی نینک دردی نی ازل تلار

ای شوخ ستمگری پریزاد   هر دم قیلورم سنی یاد
یادینگدا ایسی خراب اولدوم   عشقینگ اوتیدا کباب بولدوم

عشق ایچره که زار ناتوان من   فرهاد ایله چو یکه توامان من

ای جمله صنملر شاهی سین سین   محبوبلارنینگ پناهی سین سین
حسنونگدین ایرور جهاندا پر نور   شرمنده بهشت ارا پری حور

سین ای پریلار اختریکدور   رضوان ایله یار چاکریکدور
والشمس یوزونگ فسانه سیدور   واللیل ساچینگ نشانه سیدور

زلفونگدین ایرور کونگلده یوز بند   جان داغی ایرور کونگلگا پیوند
آزیلار ایسانگ لبی پریشان   تارقار بو کونگل مجموعی بریان
کرپکانینگ اتیب کونگلنی پاره   قاشینگ داغی هم ایکی پاره

اول لبرو بالو کونگلگا نوز نیش   بو بربولوبان داغی جفا کیش
کوزونگ کوزومه چو شعله تیزدی   کوزوم کوروبان فراقنی زیدی

تا آغزینگ ایلا سالم توهم   اوزوم کورارم جهان آرام
لعلینگ که آچیلدی سوزگا چون گل   عاری چو نوادین اولدی بلبل

یادیگفه

یادیمغه کیلور نفس‌لارینگ گاه   تار تار فراقیدین تنیم گاه
قدینگ دور مثال سرو آزاد   گلدسته‌یا نهال شمشاد
نازک بیلینگ ار خیال قیلغوم   جان رشته‌سیغه مثال قیلغوم
قیلنگ نکرای خرام جانیم   میل ایتکوسی چیقالی روانیم
بیجینگنی کوراریسام بناگه   قیلغوم دو خیال ذات الله
عریان قیلغالی تونینگ مشامم   فرض ایلادیم آنی نغرهٔ خام
کیدینگ نچه کون لباس گلگون   اندین بری کوزلار اولدی پرخون
سن‌زیکینی بو قد و نازنینی   خورشید لقا و مه جبینی
خوش عشوه نما و دلربا سین   اما نه دیین که بیوفا سین
وصلینگ طمعیدا زار دور من   سرگشتهٔ بیقرار دور من
عشقینگ بیله گرچه متهم من   وصلینگ دین همیشه بیهم من
محروم جمال نچه قیلغونگ   نومید وصال نچه قیلغونگ

غیرینگ که تکلّم ایچره بو قدر ورور بلکیم یاوینگدا اولسه الله
گر دیرسه دیبانگ بینوا من زلفونگ گرهیغه مبتلا من
هر چند تنینگ دا امتلا سین کونگلونگدا رقیب غمشناسین
بو سوزدین ایتیارم گوکسوم چاک اورتار جانیمنی مثل خاشاک
مونچه نیگا ایلادینگ دلفگار بو قیتوریه سین کبی ستمکار
نیمکا ایتای بو ماجرانی کونگلوم داغی داغ برالی
یا رب نیگه مونچه زار قیلدینگ عشق ایچره زبون خار قیلدینگ
هر نچه بولوب یوریور ایسام زار جانیمنی بیلمایدور او ستمکار
هر ایشتی ایسام ملامت جانیمغه بیتار تمین حلاوت
درد ایله فراق دور سرشتیم مهر ایله وفادور سرکشتیم
تحریر ایله خراب فسر قیتنگدین محو شراب عشقینگ دین
عشقینغ اونگگه کاه یاوایت وصلینگ دین بیکه تنا ایت

اولموغ

اولنوع ایکی بولای ارزمست   الدیدا توقوز فلک بولوب پست
اینداغ اونوتای ایکی جهان نی   نی ایکی جهان بلکه جان نی
یوز جان ایرور نثار بولسون   محوی لعل یار بولسون

انشا قیلورم فسانهٔ عشق   اولنوع دیبان نشانهٔ عشق
عالمغه تیلیدین اوت ساچیلسون   عالم ایلی کونکلیکا یاقیلسون
الفاتکیب ازلده همدم عشق   ایل ذکر بولوب ابدده همدم عشق
عینی دور اینیک چو عینی افلاک   اوزتاب یاب عالم اهلی پاک
شینی نیکم ارزه جیغا قره   اوج نقطه سی آنینک اوج بلادور
قافی کلیبان چو کوه انبوه   انبوه نه معنی کوه اندوه
اوستیده کی ایکی نقطه ایکی زاغ   یوق زاغ کونکل الکا ایکی داغ
آوازه سی پر بولوب جهان غم   وصفی داغی سیغمایین بیان غم

درد ایچره کونکل خراب آندین   جان نینک داغی اضطرابی آندین
اندین ایرور اهل دل فغانی   بیلکیم باری مهر قوزغالانی
عشق اهلینه درد و آه آندین   معشوقغه عز و جاه آندین
برینی ایلاب عزیز و خرم   برینی انکار زار ناتوان هم
بر کیمسه کا برینی عاشق ایلاب   عشق ایچره اتینی صادق ایلاب
برینی بیاب آفتی زمان هم   بریکا نصیب ایتیب فغان هم
بردا کورولوب بتی پریوش   ظاهر بنیه بردا بر بلاکش
هر ایکیکا شیوه عشق بازی   نازی و اکر بری نیازی

شمع ایچره کهی آچیلدوروب کل   پروانه نی کویدورور چو بلبل
عشق اوتیغه بیرینی کویدوروماک   معشوقنی ایلابان طربناک
بلبلغه نصیب ایتیب هم افغان   کل باغرینی هم قیلیب ایمیش قان

عاشقغه

عاشق غه همه وفا قیلیب خوی ر ر   معشوقنی ایلابان جفاجوی
اول حرقت کا محرق ایرمیش   اول حارق کا محرق ایرمیش
یوزونکدا اوکا جلوه ایلاب   کوزلارکبی کا شیوه ایلاب
قاش صورتیدا بولوب نمایان   ایل کونکلین ایتاریسی هراسان
اول لب بولوبان گهی تبسم ر ر ر   انداق خرد اهلینی قیلور گم
اول قامت اولوب خرام ایلار ر   عرش ایلکا بسی حرام ایلار
ساچ سنبلیغه تکی سبب عود   اورلاتکالی ایل نهادیدین دود
خط اوزره بولوب تکی سمن سا   ماتملیک ایتارکا عشق ایلین وای
کیرپیک نه دیین که بولوب نیش   ایل کونکلنی هردم ایتکالی ریش
معشوقه دین جفا آشورماق   هر نوع قیلیب جفا بلا آشورماق
عشق یارینی غارت ایتکای   غارت ایلیکا ایثار ایتکای
القصه بولوب منکا فسون ساز   هردم منی ایلادی نماساز

اوزلوکدین ایاس ایدی قراریم عشق آلدی ولیکین اختیاریم
سالدی منی بو غم ایچره ناچار غم خیلی آرا قلیب نمودار
غم کیم دیدیم اول سنینگ غمینگدور سین کیم یوق ایسانگ بو غم نیدین دور

بو وجه دین ایلادیم بو نکته عرض
بولدی منگا عرض ایتماکیم فرض

بر طرفه نگار کیم [illegible] چهره پریزاد [illegible] طاعت [illegible] محراب کیبی قاشی نگار [illegible]
بو باغ فردوس [illegible] سرو خرامان [illegible] یار ایلیقی جانیغه بو رنگ لبی پیدا [illegible]
هر چند [illegible] عشقی [illegible] کوز مردمی [illegible] ایله اسرار [illegible]
بر یوز [illegible] قزیلیق [illegible] اوینا [illegible] نگار [illegible]
هر چند که [illegible] اوسق نی طلب [illegible] کوردی نمودار [illegible]
عمر [illegible] [illegible]
بر [illegible] یا غنچه شوخ شکر خنده جفاکار [illegible]

طرفه صنعی الهیدور کوکچای طبع بینک جلوه‌گاهیدور کوکچای
چیقتی چین شهریدین چیچه‌برله چین ایلینینگ گواهیدور کوکچای
هیچ رویی زمینده یوق بو گیاه دارولار پادشاهیدور کوکچای
کوزنی اویقو ایلی خراب ایتسه دستگیری فناهیدور کوکچای
تولا ییب آشی کوب آغز کلسه ایچلارغه عزم خواهیدور کوکچای
قدرینی نامناسب ایل بیلماس اهل مشرب غذاسیدور کوکچای
عرشنینگ طعمه غذاسیدور بویی خوش رنگی خوشدور کوکچای

مەسئۇل مۇھەررىرى : راخمان مامۇت
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى : تۇردى قادىر نازىرى

خوجا جاھان ئەرشى

دىۋانى ئەرشى

نەشرگە تەييارلىغۇچى : **مەھەممەتتۇرسۇن باھاۋىدىن**

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى ۋە تارقاتتى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى №348)
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى : 850×1168 مىللىمېتر 1/32
باسما تاۋىقى : 9 . 75 قىستۇرما ۋارىقى : 5
1995 ـ يىل 9 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
1995 ـ يىل 9 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى : 1 ——— 1100
ISBN7—228—03480—5/I • 1241
باھاسى : ئاددىي مۇقاۋىلىقى : 17 . 60 يۈەن
قاتتىق مۇقاۋىلىقى : 19 . 50 يۈەن

责任编辑:热合曼·马木提
封面设计:吐尔地卡德尔·纳孜尔

霍加·加罕·艾尔西
艾尔西诗集
买买提吐尔逊·巴吾东 整理
策划:新疆维吾尔自治区维吾尔古典文学研究会

新疆人民出版社出版发行
（乌鲁木齐市解放南路348号　邮政编码830001）
新疆新华印刷厂印刷
850×1168毫米　32开本　9.75印张 5插页
1995年9月第1版　1995年9月第1次印刷
印数:1——1100

ISBN7－228－03480—5/I·124
定价：平装:17.60元 精装:19.50元